

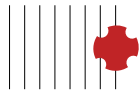
Vooruitblik 2022

Finnius Vooruitblik 2022

DISCLAIMER

In deze Vooruitblik signaleren wij bepaalde ontwikkelingen voor 2022. Deze Vooruitblik bevat geen compleet overzicht van alle relevante toezichtregels voor de hierin genoemde financiële ondernemingen. Deze Vooruitblik is dan ook niet bedoeld als een juridisch advies. Voor informatie over het verwerken van uw persoonsgegevens verwijzen wij naar onze Privacy Policy op www.finnius.com.

Op alle rechtsbetrekkingen van Finnius advocaten B.V. zijn onze algemene voorwaarden van toepassing. Daarin is onder meer een beperking van aansprakelijkheid opgenomen. De algemene voorwaarden zijn gedeponeerd bij de griffie van de rechtbank Amsterdam en te raadplegen op www.finnius.com.

Inleiding

vooruitblik 2022

Vooruitblik 2022

Het team van Finnius heeft zich ingespannen om de toezichtrechtelijke verwachtingen bondig en puntig voor u samen te vatten. Deze Finnius Vooruitblik 2022 schetst de belangrijke ontwikkelingen die financiële instellingen in 2022 op hun pad kunnen treffen. Wij realiseren ons dat dit een momentopname is op basis van de initiatieven en voorstellen zoals bekend per eind 2021. Maar wij hebben de kijker extra scherp afgesteld en denken ook dit jaar weer een relevant en goed overzicht te presenteren in de Vooruitblik.

Wat opvalt is dat de financiële sector ook in 2022 weer met enorm veel ontwikkelingen en wijzigingen rekening moet houden. Op nationaal niveau is er een groot aantal wetsvoorstellen en wijziging van regelgeving in behandeling of voorbereiding. Door het langdurige formatieproces is het wetgevingsproces in veel gevallen wat vertraagd, maar dat zal naar verwachting in de eerste helft van 2022 tot een inhaalslag leiden met de Wijzigingswet financiële markten 2022 en het Wetsvoorstel plan van aanpak witwassen als markante regelgeving. De toezichthouders AFM en DNB hebben hun focus voor 2022 bepaald en de Europese toezichtorganisaties (EBA, EIOPA, ESMA) hebben de werkprogramma's eind 2021 gepresenteerd. Deze organisatie hebben ook op een fors aantal terreinen aanpassingen van richtsnoeren, standaarden en toezichtregels in voorbereiding. Het aantal lopende consultaties en aangekondigde consultaties is onverminderd hoog.

Wat verder opvalt is de blijvende aandacht van regelgevers en toezichthouders voor de impact van klimaatrisico's voor financiële instellingen, voor het thema 'duurzaamheid' en voor de inzet van de financiële sector ter voorkoming van witwassen. Dat hebben wij in deze Vooruitblik een plek gegeven door ook dit jaar cross-sectorale *specials* met betrekking tot Duurzaamheid en Integriteit op te nemen. Deze onderwerpen zijn *'here to stay'* voor de financiële sector en verdienen daarmee een prominente plek.

Een leuk nieuwtje is dat wij de kring van financiële instellingen dit jaar hebben uitgebreid. De scepsis van autoriteiten met betrekking tot cryptovaluta van jaren geleden heeft plaats gemaakt voor regulering van cryptodienstverleners. Die partijen hebben – samen met FinTech ondernemingen – een eigen hoofdstuk gekregen in deze Vooruitblik. Dat is een goed voorbeeld van een groep innovatieve dienstverleners die een blijvende *footprint* in de samenleving weet te zetten en vervolgens regulering op haar pad vindt.

Als praktische leeswijzer voor de Vooruitblik geven wij graag mee dat – los van de hiervoor genoemde algemene thema's – de informatie steeds per soort instelling wordt gepresenteerd. Zo vindt u snel de relevante ontwikkelingen voor uw instelling of interessegebied. Het is ons ook helemaal duidelijk dat u graag zo concreet mogelijk vooruitblijkt en de bronnen direct binnen handbereik wilt hebben. De 'wat'/'wie'/'wanneer' opzet met hyperlinks naar de geraadpleegde bronnen en documenten hebben wij vanwege de vele positieve reacties dan ook gehandhaafd. Wij denken ook dit jaar weer een informatief en handzaam overzicht voor u te hebben opgesteld.

Waarın bent u geïnteresseerd?

Inhoud

Algemene ontwikkelingen	4
Banken	24
Beleggingsfondsen	42
Beleggingsondernemingen	52
Betaaldienstverleners & egi's	66
Financiëledienstverleners	
Adviseurs, bemiddelaars en gevolmachtigde agenten	76
Fintech & crypto	83
Kapitaalmarkten:	
Uitgevende instellingen & crowdfunding	93
Kredietverstrekkers	102
Trustkantoren	108
Verzekeraars	113
Integriteit	127
Duurzaamheid	137

Ga direct naar een specifiek onderdeel van deze Vooruitblik door op een van bovenstaande de links te klikken.

ALGEMENE ONTWIKKELINGEN

In dit onderdeel komen onderwerpen aan bod die in de regel niet specifiek aan één of bepaalde spelers op de financiële markt gelinkt kunnen worden, maar die in brede zin toepasselijk zijn op een ieder die zich op de Nederlandse financiële markt begeeft. Daarnaast wordt in dit onderdeel aandacht besteed aan een tweetal spelers die geen separaat onderdeel in de Finnius Vooruitblik hebben gekregen, te weten CCP's en Accountantsorganisaties.

TOEZICHT, HANDHAVING & PROCEDURES

- AFM Trendzicht 2022
- DNB Toezicht in beeld
- DNB Visie en strategie 2025
- Boetetoemetingenbeleid AFM
- Onderzoek AFM mogelijkheid tot schikken
- Samenwerking toezichthouders bij toezicht op digitale activiteiten (SDT)
- Nieuwe vertrouwenspersonen bij personentoetsingen DNB en AFM
- Evaluatie functioneren AFM en DNB
- ECB Boetebeleid
- AFM Nederlands vestigingsklimaat en heffingssystematiek
- AFM: Wens tot data gedreven toezicht
- DNB toezichtkalender digitaal beschikbaar

WET OP HET FINANCIËEL TOEZICHT

- Wijzigingswet financiële markten 2021
- Wijzigingsbesluit financiële markten 2021
- Wijzigingswet financiële markten 2022
- Regeling bekostiging financieel toezicht 2021
- Aanbiedingsbrief Tweede Kamer inzake Wijziging bekostigingsbesluit financieel toezicht 2019 per 2022
- AFM Inzichtelijkheid en toegankelijkheid Wft
- AFM en AMF: Samenwerking grensoverschrijdend toezicht

EUROPESE COMMISSIE

- Work Programme 2022
- Voorstellen in het kader van het Capital Markets Union Action Plan
- Better Regulation plan

EUROPESE TOEZICHTHOUDERS

- ESA's Joint Committee Work Programme 2022
- ESMA Work Programme 2022
- EBA European Supervisory Examination Programme (ESEP) 2022

CONSUMENTENBESCHERMING

- EC Consumer Agenda 2020-2025
- EC Voorstel Richtlijn betreffende de verkoop op afstand van financiële diensten
- Implementatie richtlijn modernisering

consumentenbescherming

- Initiatiefnota 'Van 'neutrale' arbiter naar consumentenwaakhond'
- Voortgang Actieplan Consumentenkeuzes en Principes voor gebruik van consumentengedraginzichten
- AFM Discussie paper precontractuele informatiedocumenten bij consumentenbescherming

ACCOUNTANTSORGANISATIES

- Rechtstreeks AFM toezicht vanaf 2022 op niet-oob-accountsorganisaties
- Wet toekomst accountancysector

EMIR

- ESMA richtsnoeren inzake data-overdracht tussen Trade Repositories
- ESMA richtsnoeren inzake rapporteren op grond van EMIR
- Gedelegeerde Verordening EMIR inzake handelsvoorwaarden voor clearingdiensten
- EBA RTS inzake Initial Margin Model Validation
- ESMA discussedocument met betrekking tot EMIR clearing thresholds

BENCHMARKS

- EC Implementatieverordeningen CHF LIBOR en Euro overnight index average
- ESMA Work Programme 2022
- ESMA verklaring over clearing verplichtingen en handel in derivaten onder benchmark transitie
- ESMA Finaal rapport methodologie, toezichtsfunctie en administratie onder de Benchmark Verordening
- ESMA Technisch advies omtrent boetes voor benchmark beheerders
- ESMA Sector-specifieke bijdrage aan duurzame financiering
- ESMA Brexit impact statement
- Gedelegeerde Verordening inzake governanceregelingen van benchmarkbeheerders
- EBA Thematische nota met betrekking tot uitfasen LIBOR en EONIA
- EBA Consultatie over aanpassing technische standaarden voor interne modellen voor benchmarks
- Gezamenlijk statement AFM en DNB met betrekking tot

uitvraag rentebenchmarks
AFM Aanbevelingen om gedragsrisico's
benchmarktransitie te beperken
Brief ERFRWG met betrekking tot statutaire vervanging
van rates voor GBP en JPY LIBOR

CSDR

CSDR herziening
Advies ESMA nader uitstel deel van de regels inzake
afwikkelingsdiscipline
ESMA richtsnoeren inzake rapporteren over mislukte
afwikkelingsoperaties

VERORDENING MARKTMISBRUIK

Template voor samenwerkingsverbanden met
toezichthouders in derden landen ter aanvulling MAR
ESMA Consultatie wijzigingen MAR-richtsnoeren
openbaarmakingsverplichtingen voorwetenschap
ESMA's Verklaring over beleggingsaanbevelingen via
social media

SFTR

ESMA Q&A SFTR data rapportage
ESMA Guidelines met betrekking tot rapportage onder
artikelen 4 en 12 SFTR
ESMA Guidelines met betrekking tot de berekening van
posities onder de SFTR

CCP'S

Europeesrechtelijk kader voor herstel en afwikkeling van CCP's
EC voorstel tot uitbreiding equivalentiebesluit voor in
het VK gevestigde CCP's
EC besluit tot laatste verlening van de overgangsregeling
voor kapitaalvereisten voor niet-EU-CCP's
EBA Consultatie over wijziging ITS valuta's met
beperkingen op beschikbaarheid van liquide activa
ESMA Consultatie CCP herstelplan
ESMA Lancering CCP stresstesten (inclusief
operationele risico's)
ESMA Publicatie methodologie voor derden landen CCP's
ESMA Richtsnoeren met betrekking tot uitbesteding
aan cloud service providers
ESMA Consultatie implementatie RTS en draft
richtsnoeren voor CCP's
ESMA Consultatie zeer liquide financiële instrumenten
beleggingsbeleid CCP's onder EMIR
ESMA Richtsnoeren inzake 'supervisory review and
evaluation process'
ESMA publicatie resultaten van onderzoek naar
systeemrelevante VK CCP's
Ministerie van Financiën Consultatie Uitvoeringswet
verordening herstel en afwikkeling CCP's
Ministerie van Financiën Uitvoeringsbesluit
verordening herstel en afwikkeling CCP's
CPMI & IOSCO *Call for comments* met betrekking tot
toegang tot clearing diensten en portabiliteit
FSB - 2021 Resolution Report: 'Glass half-full or still
half-empty?'

OVERIGE ONTWIKKELINGEN

Wet veiligheidstoets investeringen, fusies en overnames

TOEZICHT, HANDHAVING & PROCEDURES

AFM Trendzicht 2022

Net als in 2020 heeft de AFM ook eind 2021 weer haar visie gegeven op de trends en bijbehorende risico's ten aanzien van het toezicht op de financiële markten voor 2022. De AFM publiceerde op 4 november 2021 haar [Trendzicht 2022](#). De concrete implicaties van de trends en risico's voor de toezichtactiviteiten van de AFM worden uitgewerkt in haar Agenda 2022, die door de AFM begin 2022 wordt gepubliceerd. In de specifieke onderdelen van deze Finnius Vooruitblik 2022 worden onderwerpen uit Trendzicht 2022 voor een bepaalde sector belicht. Hierna wordt het rapport in meer algemene zin besproken.

De AFM signaleert in het rapport de volgende zeven trends en bijbehorende risico's:

- Macro-economische ontwikkelingen: de AFM constateert dat het tempo van het economisch herstel met onzekerheid blijft omgeven. Financiële markten zijn optimistisch gestemd, maar recent stijgende inflatieverwachtingen kunnen echter zorgen voor een tempering van het sentiment. Door de aanhoudende lage, soms zelfs negatieve, rente gaat de zoektocht naar rendement door. Hierdoor stijgen de prijzen van meer risicovolle activa. Bij particulieren is het effect van de lage rente volgens de AFM terug te zien in een sterke toename van het aantal beleggers. Aandachtspunt volgens de AFM is dat particuliere beleggers in hun zoektocht naar alternatieven voor sparen in beleggingsproducten stappen waarvan ze het risico niet goed inschatten. Een tweede aandachtspunt dat verband houdt met de lage rente, zijn de risico's voor de financiële stabiliteit als gevolg van de kwetsbaarheid van financiële markten voor overwaardering en abrupte marktschokken. Een derde aandachtspunt dat de AFM benoemt, en wederom verband houdt met de lage rente, betreft de winstgevendheid en soliditeit van financiële ondernemingen, voornamelijk bij verzekeraars. Het rendement op beleggingen blijft door de lage rente volgens de AFM namelijk laag, terwijl de langlopende verplichtingen toenemen. Dit kan een spanningsveld opleveren in de zorgvuldige omgang met het klantbelang en het duurzaam vormgeven van het bedrijfsmodel.
- Ontwikkelingen op het gebied van wonen, werken en pensioen: de AFM signaleert dat de Nederlandse huizenmarkt oververhit blijft en op de huurmarkt het aanbod structureel slecht aansluit bij de vraag. Vooral koopstarters lopen het risico onverantwoord veel te

lenen. Op de Nederlandse arbeidsmarkt zet de hoge mate van flexibilisering druk op de inkomenszekerheid van een grote groep werkenden. Dit onderstreept volgens de AFM de noodzaak voor huishoudens om voldoende financiële reserves aan te houden om weerbaar te zijn tegen economische schokken. Met betrekking tot pensioenen wijst de AFM erop dat pensioendeelnemers in het nieuwe stelsel – dat uiterlijk 2027 moet ingaan – meer eigen verantwoordelijkheid krijgen. De grotendeels variabele uitkeringen kunnen een aanzienlijke impact op de hoogte van het pensioen hebben. De overgang naar dit nieuwe stelsel is omvangrijk en complex, hetgeen wordt versterkt door de kwetsbare financiële positie van pensioenfondsen.

- **Digitalisering:** de AFM wijst erop dat het toenemende gebruik van data door marktpartijen ook risico's met zich brengt. Het rechtmatig omgaan met persoonsgegevens en de beveiliging van data tegen cyberaanvallen vergt continue aandacht. Ook ziet de AFM risico's in het toenemende belang van bigtechs voor de financiële sector, zoals concentratierisico's voor wat betreft clouddiensten. Verder wijst de AFM erop dat beleggen in risicovolle crypto-assets een grote vlucht neemt, en dat Europese regelgeving in de maak is (de *Markets in Crypto-Assets Regulation*, zie hierover het onderdeel Fintech & Crypto).
- **Internationalisering:** de AFM noemt in het kader van deze trend dat toezichtconvergentie als volgende stap in de Europese samenwerking van steeds grotere invloed is op de activiteiten van de AFM. Voorts is Nederland een van de belangrijkste handelscentra voor aandelen in Europa geworden en weten buitenlandse spelers via het Europees paspoortstelsel de weg naar Nederland te vinden. Dat laatste brengt ook nadelen mee, zoals de toename van malafide aanbieders.
- **Verduurzaming:** de AFM stelt vast dat financiële ondernemingen een belangrijke rol in de duurzaamheidstransitie vervullen en daar ook steeds vaker op worden aangesproken. Tegelijkertijd is de wet- en regelgeving nog volop in ontwikkeling.
- **Integriteit:** met betrekking tot het onderwerp integriteit beschrijft de AFM dat witwassen en andere financiële criminaliteit de integriteit van het financieel-economische stelsel aantast. De AFM benadrukt dat financiële ondernemingen een belangrijke functie vervullen bij het voorkomen dat criminelen illegaal verkregen vermogen in het financiële stelsel brengen of het financiële stelsel gebruiken voor het verrichten van illegale activiteiten.
- **Veranderingen in het toezichtlandschap:** de laatste door de AFM signaleerde trend is dat het toezichtlandschap aan het veranderen is. Van de overheid wordt een steeds actievere houding verwacht. De AFM in het bijzonder krijgt er ook meer taken bij, zoals op het gebied van pensioenen en accountancy. Daarnaast groeit de Europese invloed op de prioriteiten van nationale toezichthouders zoals de AFM.

DNB Toezicht in beeld

- **Wat?** Op 7 december 2021 heeft DNB het document [Toezicht in beeld](#) gepubliceerd. Daarin zet DNB uiteen wat haar speerpunten zullen zijn voor het toezicht in 2022, namelijk:
 - inspelen op technologische vernieuwing: DNB zal instellingen in 2022 blijven uitdagen op hun strategie en de houdbaarheid van hun bedrijfsmodel, gegeven de digitalisering van financiële diensten.
 - sturen op duurzaamheid en toekomstgerichtheid: DNB zal in 2022 duurzaamheid verankeren in de toezichtmethodologie, waardoor duurzaamheidsrisico's een integraal onderdeel van het reguliere toezicht en de daarbinnen gehanteerde beoordelingskaders worden. Zo zal DNB klimaatrisico's gaan meenemen in periodieke risicobeoordelingen en zal zij toezichtgesprekken, deep dives en on-site onderzoeken inzetten om een beter beeld te krijgen van de wijze waarop instellingen de klimaatrisico's beheersen.
 - bestrijden van financieel-economische criminaliteit: DNB zal in 2022 de implementatie van met banken gemaakte afspraken over herstel en verbetering blijven volgen. Ook het integriteitstoezicht op betaal- en elektronisch geldinstellingen is voor DNB een belangrijk aandachtspunt. DNB zal haar samenwerking met de AFM en het ministerie van Financiën voortzetten om gezamenlijk een goede Europese aanpak te propageren.
- **Wie?** Alle financiële ondernemingen die (ook) onder toezicht van DNB staan.
- **Wanneer?** De speerpunten zien op het toezicht van DNB in 2022.

DNB Visie en strategie 2025

- **Wat?** Begin december 2021 heeft DNB een [document](#) gepubliceerd waarin de middellangetermijnstrategie van DNB is geformuleerd. DNB beschrijft daarin zes ambities die in 2025 verwezenlijkt zouden moeten zijn. De ambities houden (in)direct verband met de toezichttaak van DNB. De ambities omvatten de volgende thema's: 'Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen', 'evenwichtige economische verhoudingen', 'data gedreven werkwijze', 'vertrouwen in financiële instellingen', 'diversiteit medewerkers en effectieve dialoog met stakeholders' en 'effectieve en kostenbewuste taakuitoefening'. In relatie tot de financiële sector omschrijft DNB haar visie als volgt:

"DNB zet zich, zelfstandig en als onderdeel van de Europese Unie, in voor een vertrouwenwekkende, schokbestendige en toekomstgerichte financiële sector. Zij signaleert bedreigingen voor de financiële stabiliteit tijdig en neemt passende beheersingsmaatregelen. DNB staat voor een

financiële sector die de economische bedrijvigheid ondersteunt. Als onafhankelijke centrale bank, toezichthouder en resolutieautoriteit is DNB zowel nationaal als internationaal invloedrijk door steeds nauwe samenwerking en dialoog met stakeholders te zoeken. DNB zet zich in voor verdergaande Europese harmonisatie, bijvoorbeeld op terrein van het integriteitstoezicht en het toezicht op verzekeraars en CCP's."

- **Wie?** Alle instellingen onder toezicht van DNB.
- **Wanneer?** Periode 2022 – 2025.

Boetetoematingsbeleid AFM

- **Wat?** In juli 2021 heeft de AFM een herziene versie van haar [boetetoematingsbeleid](#) gepubliceerd. In dit document, dat het boetebeleid van de AFM uit maart 2015 vervangt, heeft de AFM het stappenplan vastgelegd aan de hand waarvan zij de hoogte van de boete vaststelt.
- **Wie?** Het nieuwe boetebeleid is relevant voor alle marktpartijen en natuurlijke personen die worden geconfronteerd met een boete van de AFM.
- **Wanneer?** Doorlopend.

Onderzoek AFM mogelijkheid tot schikken

- **Wat?** In de [wetgevingsbrief](#) die de AFM in het voorjaar van 2021 naar de minister van Financiën heeft gestuurd, heeft de AFM opgemerkt dat zij in boetetrajecten de mogelijkheid tot schikken gaat onderzoeken. Volgens de AFM is een reële mogelijkheid dat zij een bestuurlijke boete met een bepaald percentage verlaagt, wanneer de beboete partij ermee instemt geen verdere rechtsmiddelen in te zetten.
- **Wie?** Alle marktpartijen en natuurlijke personen die worden geconfronteerd met een boete van de AFM.
- **Wanneer?** Wij hebben tot op heden in de boetepraktijk geen voorbeelden gezien van schikkingspogingen van de AFM, en zijn dus benieuwd of de AFM daar in 2022 (meer) werk van gaat maken.

Samenwerking toezichthouders bij toezicht op digitale activiteiten (SDT)

- **Wat?** Op 13 oktober 2021 heeft de AFM op haar website [aangekondigd](#) dat zij intensiever met de Autoriteit Consument & Markt, de Autoriteit Persoonsgegevens en het Commissariaat voor de Media gaat samenwerken om zo het toezicht op digitale en online activiteiten te versterken. De verschillende toezichthouders zijn gezamenlijk het

Samenwerkingsplatform Digitale Toezichthouders (STD) gestart. Binnen het STD zullen kennis en ervaringen uit de toezichtspraktijk worden uitgewisseld op thema's als kunstmatige intelligentie, dataverwerking, manipulatie en misleiding. Verder kijken de toezichthouders waar ze elkaar in handhavingstrajecten kunnen versterken, onder meer door gezamenlijk digitale marktproblemen aan te pakken.

- **Wie?** Deze ontwikkeling is relevant voor alle marktpartijen die onder toezicht staan van de AFM.
- **Wanneer?** Doorlopend.

Nieuwe vertrouwenspersonen bij personentoetsingen DNB en AFM

- **Wat?** Op 13 september 2021 heeft DNB op haar website [bekendgemaakt](#) dat DNB en de AFM twee (nieuwe) vertrouwenspersonen heeft aangesteld in het kader van personentoetsingen. De nieuwe vertrouwenspersonen zijn de heer Van Manen en mevrouw Monissen. Een persoon die getoetst wordt en over de daarbij gevolgde procedure ontevreden is, kan bij deze vertrouwenspersonen terecht.
- **Wie?** Alle personen die op geschiktheid of betrouwbaarheid worden getoetst door DNB of de AFM.
- **Wanneer?** Doorlopend.

Evaluatie functioneren AFM en DNB

- **Wat?** Op 14 december 2021 heeft de minister van Financiën de [uitkomsten](#) van de evaluatie van het functioneren van de AFM en DNB aan de Tweede Kamer toegezonden. Achtergrond van deze evaluatie is de Kaderwet zelfstandige bestuursorganen, die bepaalt dat het functioneren van een zelfstandig bestuursorgaan (zoals de AFM en DNB) elke vijf jaar moeten worden geëvalueerd door de verantwoordelijke minister(s). Het onderzoeksbureau dat de evaluatie heeft uitgevoerd doet verschillende aanbevelingen om de doeltreffendheid en doelmatigheid van het toezicht van de AFM en DNB verder te verbeteren. De aanbevelingen houden onder meer verband met het meten van het effect van toezicht, digitalisering, onderlinge samenwerking en kostenontwikkeling.
- **Wie?** De aanbevelingen en opvolging daarvan door de AFM en DNB daarvan is relevant voor alle onder toezicht staande instellingen.
- **Wanneer?** De AFM en DNB hebben in reactie op de evaluatie opgemerkt dat zij de aanbevelingen ter harte nemen en daarmee in de komende tijd mee aan de slag gaan teneinde het toezicht verder te verbeteren.

ECB Boetebeleid

- **Wat?** In maart 2021 heeft de Europese Centrale Bank (ECB) een [document](#) gepubliceerd met daarin de uitgangspunten en berekeningswijze bij het opleggen van boetes. Hiermee streeft de ECB transparantie en onpartijdigheid na met betrekking tot de beslissingen die zij neemt in boetezaken.
- **Wie?** Instellingen en personen die geconfronteerd worden met een boete van de ECB.
- **Wanneer?** Doorlopend.

AFM Nederlands Vestigingsklimaat en heffingssystematiek

- **Wat?** Op 30 maart 2021 heeft de AFM in haar [wetgevingsbrief](#) benoemd dat zowel voor de financiering van het bedrijfsleven, zoals het MKB, als voor de grote vermogensbeheerders en institutionele beleggers een goed ontwikkelde kapitaalmarktinfrastructuur belangrijk is. De bestaande kapitaalmarktinfrastructuur in Nederland trok na de Brexit veel nieuwe handelsplatformen aan en daarnaast ook andere partijen die actief zijn op de kapitaalmarkten. Deze ontwikkeling kan positieve schaal- en cluster-effecten creëren die de aantrekkingskracht van Nederland stimuleren voor technologisch gedreven financiële dienstverlening en aanverwante diensten. Het is echter niet vanzelfsprekend dat de nieuw gevestigde partijen in Nederland zullen blijven. Er zijn grote verschillen tussen de Europese lidstaten, wat onder andere wordt ingegeven door de heffingssystematiek van toezicht (hetgeen het vestigingsklimaat van Nederland onder druk zet). Bij de ontwikkeling van nieuwe wetgeving op Nederlands- maar ook Europees niveau moet voldoende oog zijn voor de specifieke kenmerken (en het behoud van) de Nederlandse kapitaalmarktinfrastructuur.
- **Wie?** Dit is relevant voor marktpartijen die zich op de Nederlandse en Europese kapitaalmarkt bevinden.
- **Wanneer?** Doorlopend.

AFM: Wens tot data gedreven toezicht

- **Wat?** In de jaarlijkse [wetgevingsbrief](#) van de AFM aan de minister van Financiën bepleit de AFM om een expliciete wettelijke grondslag voor het uitvragen van data op te nemen in de Wft. Op dit moment ontvangt de AFM namelijk in het toezicht op financiële dienstverlening (op reguliere basis), naar haar mening, onvoldoende data van financiële ondernemingen, op basis waarvan zij haar toezicht op de naleving risicogericht kan inrichten. De minister heeft aangegeven met de AFM over dit onderwerp in gesprek te gaan.
- **Wie?** Alle financiële ondernemingen onder toezicht van de AFM.

- **Wanneer?** Wij verwachten in 2022 meer duidelijkheid over de wijze waarop de minister van Financiën zal omgaan met de wensen van de AFM op dit punt.

DNB toezichtkalender digitaal beschikbaar

- **Wat?** Op 23 december 2021 heeft DNB in haar [nieuwsbericht](#) bekend gemaakt dat de Toezichtkalender beschikbaar zal worden via de online DNB omgeving, het Digitaal Loket Toezicht (DLT). Daar wordt de Dienst Toezichtkalender zichtbaar. De Toezichtkalender verschijnt niet langer in pdf-form. De Toezichtkalender is instelling-specifiek.
- **Wie?** Alle onder toezicht staande instellingen, met uitzondering voor de instellingen waarop volgens het SSM door de ECB toezicht wordt gehouden.
- **Wanneer?** Doorlopend.

WET OP HET FINANCIEEL TOEZICHT

Wijzigingswet financiële markten 2021

- **Wat?** Eind 2019 heeft het ministerie van Financiën het conceptwetsvoorstel Wijzigingswet financiële markten 2021 ter [consultatie](#) gepubliceerd. Het conceptwetsvoorstel ziet op wijziging van verschillende wetten en voorziet onder meer in een wettelijke verankering van het Financieel Stabiliteitscomité. Hieraan is in de Vooruitblik 2021 aandacht besteed. De status van de voortgang omtrent de Wijzigingswet financiële markten 2021 is ons op het moment van de publicatie van deze Vooruitblik onbekend.
- **Wie?** Het voorstel is relevant voor onder toezicht staande financiële ondernemingen. Bij de desbetreffende individuele spelers wordt dit in meer detail besproken.
- **Wanneer?** We verwachten dat er in 2022 meer bekend zal worden over de voorrang en inwerkingtreding van de Wijzigingswet 2021.

Wijzigingsbesluit financiële markten 2021

- **Wat?** Dit besluit voorziet in de wijziging van het Besluit Gedragstoezicht financiële ondernemingen Wft, het Besluit prudentiële regels Wft, het Besluit financiële markten BES en enige andere besluiten op het terrein van de financiële markten. Op de besluitenlijst van de [procedurevergadering](#) van 1 december 2021 staat de voorhangprocedure van het ontwerp Wijzigingsbesluit financiële markten 2021 geagendeerd. Na afloop van de voorhangprocedure zal het voorstel ter advisering aan de Raad van State worden aangeboden. Naar aanleiding van

de openbare consultatie (die liep van 1 juli 2020 tot 14 augustus 2020) zijn onder meer wijzigingen aangebracht inzake actieve nominale provisie transparantie. Na afloop van de internetconsultatie van dit Wijzigingsbesluit financiële markten 2021 is tevens besloten om de artikelen m.b.t. het schrappen van de kennis- en ervaringstoets in een apart besluit op te nemen. Dit laatste besluit is op 1 april 2021 in werking getreden.

- **Wie?** Het Wijzigingsbesluit is relevant voor onder toezicht staande financiële ondernemingen. Bij de desbetreffende individuele spelers wordt dit in meer detail besproken.
- **Wanneer?** We verwachten dat er in 2022 meer bekend zal worden over de voortgang en inwerkingtreding van het Wijzigingsbesluit 2021.

Wijzigingswet financiële markten 2022

- **Wat?** Op 25 oktober 2021 heeft de minister van Financiën een voorstel voor de [Wijzigingswet financiële markten 2022](#) aan de Tweede Kamer aangeboden, welk voorstel onder meer tot doel heeft om het voor DNB en de AFM mogelijk te maken om binnen de bekostigingssystematiek van het toezicht een reserve aan te houden ten behoeve van incidentele kosten. Hieraan is in de Vooruitblik 2021 aandacht besteed. De sectorspecifieke aspecten van het conceptwetsvoorstel komen aan de orde in de specifieke onderdelen van deze Vooruitblik 2022. De status van de behandeling van deze wet is opgenomen in de [agenda](#) van de Tweede Kamer tijdens de procedurevergadering op 3 november 2021. Op 11 november 2021 is een wetgevingsrapport verspreid en op 18 november 2021 is het verslag (wetsvoorstel) ingediend. Voor zover bij ons op het moment van schrijven van deze Vooruitblik bekend, is er nog geen verdere planning van de behandeling of inwerkingtreding van deze wet bekend.
- **Wie?** Het wetsvoorstel is relevant voor onder toezicht staande financiële ondernemingen. Bij de desbetreffende individuele spelers wordt dit in meer detail besproken.
- **Wanneer?** Wij verwachten dat er meer bekend zal worden over de behandeling van de wet in begin 2022.

Regeling bekostiging financieel toezicht 2021

- **Wat?** Op 4 juni 2021 is de [Regeling bekostiging financieel toezicht 2021](#), zoals vastgesteld door het ministerie van Financiën en het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, gepubliceerd in de Staatscourant. Deze regeling stelt de bandbreedtes en tarieven voor de vergoeding van toezichtkosten door de financiële sector vast voor het kalenderjaar 2021.
- **Wie?** De regeling is relevant voor onder toezicht staande financiële ondernemingen.

- **Wanneer?** De regeling is op 5 juni 2021 in werking getreden. Op basis van de tarieven en staffels in deze regeling zullen de AFM en DNB in 2022 facturen sturen aan de instellingen die bij hen onder toezicht staan.

Aanbiedingsbrief Tweede Kamer inzake Wijziging bekostigingsbesluit financieel toezicht 2019 per 2022

- **Wat?** De minister van Financiën heeft op 23 september 2021 middels een [aanbiedingsbrief](#) aan de Tweede Kamer het [ontwerpbesluit](#) tot wijziging van het Besluit bekostiging financieel toezicht 2019 voorgelegd. Dit besluit brengt twee wijzigingen aan in de doorberekening van het financieel toezicht aan de financiële sector. De eerste wijziging houdt verband met het kostenkader dat voor de periode 2021-2024 voor de AFM is vastgesteld. In dat kostenkader is onder meer een uitbreiding van de kosten voor het accountantstoezicht opgenomen. De kostenverdeling in het Besluit bekostiging financieel toezicht 2019 (Bbft 2019) moet hier voor het jaar 2022 op worden aangepast. De tweede wijziging ziet op het onder de doorberekening van de toezichtkosten brengen van betaalinstellingen met een vergunning in een andere lidstaat die in Nederland actief zijn. Deze instellingen vallen in beperkte mate onder het prudentieel toezicht van DNB, maar wel volledig onder het integriteitstoezicht op grond van de Wwft.
- **Wie?** De regeling is relevant voor accountantsorganisaties en betaalinstellingen met een vergunning in een andere Europese lidstaat.
- **Wanneer?** Beide wijzigingen treden op 1 januari 2022 in werking en zijn daarmee van toepassing op de doorberekening vanaf het kalenderjaar 2022.

AFM Inzichtelijkheid en toegankelijkheid Wft

- **Wat?** Op 30 maart 2021 heeft de AFM in haar [wetgevingsbrief](#) benoemd dat toegankelijke en inzichtelijke wetgeving ten goede komt aan de naleving van de financiële toezichtwetgeving en in positieve zin bijdraagt aan het vestigingsklimaat. In de behandeling van het wetsvoorstel 'Implementatiewet kapitaalvereisten 2020' heeft de minister van Financiën opgemerkt te streven naar stapsgewijze wetstechnische verbeteringen om de wet beter inzichtelijk en toegankelijk te maken. De AFM stelt bereid te zijn om mee te denken over een stapsgewijze verbetering van de Nederlandse financiële toezichtwetgeving.
- **Wie?** Dit is relevant voor marktpartijen die zijn gereguleerd of onderhevig zijn aan de Wft.
- **Wanneer?** Vanaf 2022 en verder.

AFM en AMF: Samenwerking grensoverschrijdend toezicht

- **Wat?** De Franse en Nederlandse toezichthouders AMF en AFM pleiten in een gezamenlijk [position paper](#) voor beter grensoverschrijdend toezicht ter bescherming van consumenten als die financiële producten en diensten van aanbieders uit andere EU-lidstaten afnemen. De toezichthouders stellen voor om de rol van de nationale toezichthouders (de ontvangende toezichthouder) voor grensoverschrijdende dienstverlening te versterken en het risico van toezichtarbitrage te verminderen. Daartoe noemen zij de volgende oplossingen: beperkte due diligence door de home state in het proces van verlenen van paspoorten, instellen van een centrale, up-to-date database met cross-border activiteiten op ESA-niveau; verruimen van de mogelijkheden van de ontvangende toezichthouder in artikel 86 MiFID II en een betere verdeling van bevoegdheden tussen vergunningverlenende en de ontvangende toezichthouder met betrekking tot gedragstoezicht, met meer bevoegdheden voor de ontvangende toezichthouder op zaken die het gedragstoezicht betreffen.
- **Wie?** Financiële ondernemingen die op basis van een Europees paspoort grensoverschrijdende diensten aan consumenten en cliënten aanbieden.
- **Wanneer?** Dit standpunt is gepubliceerd in het kader van de Retail Investment Strategy. Voor het kunnen toepassen van een of meerdere van deze voorstellen zullen de betreffende richtlijnen en verordeningen gewijzigd moeten worden

EUROPESE COMMISSIE

Work Programme 2022

- **Wat?** Op 19 oktober 2021 heeft de EC haar [2022 Work Programme](#) openbaar gemaakt. In dit document beschrijft de EC de verschillende onderwerpen waar zij in 2022 in het bijzonder op wil inzetten, zoals het herstel van de Covid-pandemie, de Europese 'Green Deal' en digitalisering.
- **Wie?** De focusgebieden van de EC zijn relevant voor de gehele financiële sector.
- **Wanneer?** Het Work Programme 2022 beschrijft de focusgebieden van de EC in 2022.

Voorstellen in het kader van het Capital Markets Union Action Plan

- **Wat?** Op 25 november 2021 heeft de Europese Commissie (EC) een [pakket met concrete wetgevingsvoorstellen](#) bekendgemaakt ter verdere

uitwerking van het Capital Markets Union (CMU) Action Plan uit 2020. Het betreft onder meer een aantal voorstellen met betrekking tot het European Single Access Point (ESAP). Het ESAP moet een gemeenschappelijke bron worden van kosteloze openbare informatie over EU-ondernemingen en beleggingsproducten, ongeacht waar zij in de EU gevestigd of opgericht zijn. ESMA wordt aangewezen om het ESAP te ontwikkelen. De andere CMU-voorstellen van de EC hebben onder andere betrekking op de AIFMD en MiFID II/MiFIR, en worden besproken in de onderdelen van de betrokken spelers. Naast deze concrete wetgevingsvoorstellen heeft de EC aangekondigd haar werkzaamheden te gaan versnellen ter vaststelling van een "*open finance framework*", dat tot doel heeft het delen en hergebruiken van gegevens door financiële ondernemingen mogelijk te maken met het oog op de ontwikkeling van nieuwe diensten.

- **Wie?** Het ESAP is voor vrijwel alle spelers een relevante ontwikkeling. De andere voorstellen van de EC zijn onder meer relevant voor fondsbeheerders en beleggingsondernemingen en komen in die onderdelen aan de orde.
- **Wanneer?** De voorstellen van de Europese Commissie moeten eerst worden goedgekeurd door de Raad en het Europees Parlement. Dit proces zal de nodige tijd in beslag nemen en op dit moment is niet duidelijk of dat proces al in 2022 zal zijn afgerond. Het ESAP moet uiterlijk in 2024 operationeel zijn.

Better Regulation plan

- **Wat?** Op 29 april 2021 heeft de EC een [communicatie](#) gepubliceerd waarin zij een aantal voorstellen doet voor het verbeteren van Europese wetgeving en het proces dat daaraan voorafgaat. De EC stelt onder meer een beter gestroomlijnde consultatieprocedure voor en pleit voor de invoering van het principe dat voor elke nieuwe wet een typologisch zelfde bestaande wet moet komen te vervallen. Ook moeten alle nieuwe wetten bijdragen aan de duurzaamheidsdoelen van de Verenigde Naties en digitale transformatie ondersteunen.
- **Wie?** Alle type financiële marktpartijen.
- **Wanneer?** Doorlopend.

EUROPESE TOEZICHTHOUDERS

✚ ESA's Joint Committee Work Programme 2022

Het [Work Programme](#) van de Joint Committee of the European Supervisory Authorities (EBA, EIOPA en ESMA, gezamenlijk de ESAs) is op 1 oktober 2022 gepubliceerd. Uit het 2022 Work Programme blijkt dat ook in 2022 de nadruk zal (blijven) liggen op consumenten- en beleggersbescherming, financiële diensten en producten die worden aangeboden aan retail beleggers, prudentiële analyses van cross-sectorale ontwikkelingen (onder andere ten aanzien van PRIIPs, SFDR en de Securitisation Regulation) en risico's en zwakheden in het kader van financiële stabiliteit. Daarnaast wordt gefocust op cybersecurity, financiële conglomeraten en prudentiële consolidatie, alsmede op accounting en audits.

In het kader van de Green Deal en de Sustainable Finance-strategie zal de Joint Committee draft technische standaarden ontwikkelen onder de SFDR en haar betrokkenheid bij de Europese Commissie's Digital Finance Package (incl. wetsvoorstellen over Digital Operational Resilience (DORA)) verder vergroten. Ook zal de focus van de Joint Committee uitgaan naar financiële innovatie (onder meer door coördinatie en coöperatie tussen nationale innovatie facilitators in lijn met het FinTech Action Plan) en de cross-sectorale impact op beleggersbescherming, EU marktintegriteit en financiële stabiliteit (als gevolg van de uittreding van Engeland uit de Europese Unie). Tot slot zullen de ESA's external credit assessment institutions (ECAI's) verder in kaart brengen en monitoren onder de Capital Requirements Verordening en Solvency II Richtlijn.

Via de Joint Committee coördineren de ESAs hun activiteiten met het oog op de consistentie van EU-regels en het toezicht daarop door lokale toezichthouders. Gelet op de werkgebieden van de ESAs en de aard van de genoemde onderwerpen, is het Work Programme relevant voor een groot deel van de Nederlandse financiële sector.

Het ESA's Joint Committee Work Programme beschrijft de focusgebieden van de ESAs in 2022.

ESMA Work Programme 2022

- **Wat?** ESMA heeft haar [2022 Annual Work Programme](#) gepubliceerd op 28 september 2021. Hierin beschrijft ESMA haar toezichtprioriteiten voor 2022. In 2022 zal ESMA zich blijven concentreren op haar doelstellingen om beleggers beter te beschermen en de bevordering

van stabiele en ordelijke financiële markten. ESMA heeft voor 2022 vijf hoofdprioriteiten geïdentificeerd: (i) sector-overschrijdende prioriteiten zoals de ontwikkeling van de Capital Markets Union, ESG op grond van de Europese Commissie's Renewed Sustainable Finance strategie en ESMA's eigen Sustainable Finance strategie en innovatie en digitalisatie (zoals Digital Operational Resilience Act, de Markets in Crypto Assets Regulation en de Verordening voor marktinfrastructuur gebaseerd op ledger technology), (ii) het bijdragen aan een gedegen en efficiënte EU Single Market door promotie van toezichtconvergentie aan de hand van risico-gestuurde analyses en toewijding op het gebied van consumentenbescherming, (iii) de (vroegtijdige) risico-identificatie en maatwerk toezicht (waarbij gebruik wordt gemaakt van stresstests) om financiële stabiliteit te waarborgen, (iv) verdere ontwikkeling van ESMA als bron van expertise en strategie op het gebied van regulering van de financiële markt als onderdeel van het *Single Rulebook* en (v) het versterken van de risico-gebaseerde, preventieve aanpak voor toezicht en handhavingprocessen. In de specifieke onderdelen van deze Vooruitblik wordt, waar relevant, nader ingegaan op het 2022 Annual Work Programme van ESMA.

- **Wie?** Gelet op de aard van de toezichtactiviteiten van ESMA is het 2022 Annual Work Programme in het bijzonder relevant voor banken, beleggingsondernemingen, en beheerders van beleggingsinstellingen, ICBE's en vanaf 2022 ook voor benchmarkgebruikers, crowdfunding dienstverleners en *fintechs*, en Tier 2-centrale tegenpartijen (CCP's).
- **Wanneer?** Het 2022 Annual Work Programme beschrijft de aandachtsgebieden van ESMA in 2022.

EBA European Supervisory Examination Programme (ESEP) 2022

- **Wat?** EBA heeft op 12 november 2021 het [European Supervisory Examination Program \(ESEP\)](#) voor 2022 gepubliceerd, waarin de belangrijkste onderwerpen worden geïdentificeerd die in heel Europa de aandacht van de toezichthouder moeten trekken. Het ESEP is bedoeld om input te geven op de planningsprocessen van prudentiële toezichthouders en om hun toezichtpraktijken vorm te geven. Voor 2022 zijn vijf kernthema's geïdentificeerd die de aandacht van de toezichthouder vragen: (i) impact van de COVID-19-pandemie op de kwaliteit van activa en adequate voorzieningen, (ii) informatie- en communicatietechnologie (ICT) beveiligingsrisico en ICT-uitbestedingsrisico, risico gegevens aggregatie, (iii) digitale transformatie en FinTech-spelers, (iv) ESG-risico's, en (v) bestrijding van witwassen en terrorismefinanciering (AML/CFT).
- **Wie?** Het ESEP is behalve voor toezichthouders

ook relevant voor colleges van toezicht, aangezien convergerende praktijken en methoden onmisbaar zijn in de context van grensoverschrijdende bankgroepen.

- **Wanneer?** De EBA zal nagaan hoe de belangrijkste onderwerpen die door het ESEP naar voren zijn gebracht i) zijn ingebed in de prioriteiten van de bevoegde autoriteiten voor 2022 en ii) weerspiegeld worden in hun respectieve activiteiten gedurende het hele jaar. Wij verwachten dat de focus van de nationale toezichthouders in 2022 derhalve meer gericht zal zijn op de bovengenoemde vijf speerpunten.

CONSUMENTEN-BESCHERMING

EC Consumer Agenda 2020-2025

- **Wat?** Op 13 november 2020 heeft de Europese Commissie haar Consumer Agenda gepubliceerd. De Consumer Agenda betreft een vernieuwd strategisch raamwerk voor Europees consumentenbeleid voor de jaren 2020- 2025. De overkoepelende doelen van de Consumer Agenda zijn behandeld in de Vooruitblik 2021. In de Consumer Agenda kondigt de Europese Commissie aan dat zij verschillende voorstellen voor nieuwe consumentenregels gaat doen. Uit de Consumer Agenda volgt specifiek voor 2022 en de financiële markten dat de Europese Commissie voornemens is om in de strategie retailbeleggingen rekening te houden met de ontwikkelingen van de digitale transformatie en de belangen van individuele investeerders (welke strategie in de eerste helft van 2022 klaar moet zijn). Ook wil de Europese Commissie in 2022, na de actualisering van de richtsnoeren voor de [Richtlijn oneerlijke handelspraktijken](#) en de [Richtlijn consumentenrechten](#), analyseren of er op middellange termijn aanvullende wetgeving of andere maatregelen nodig zijn om te garanderen dat iedereen zowel online als offline eerlijk wordt behandeld. Tot slot zal de Europese Commissie de lidstaten helpen met de tijdige en efficiënte omzetting, uitvoering en handhaving van de Richtlijn betreffende betere handhaving en modernisering van de regels voor consumentenbescherming, en de aangekondigde [Richtlijn representatieve vorderingen](#), zodra die formeel is vastgesteld en in werking is getreden.
- **Wie?** De Consumer Agenda is relevant voor alle financiële ondernemingen die diensten aan consumenten verlenen.
- **Wanneer?** De Consumer Agenda vertaalt de visie van de Europese Commissie voor de komende vijf jaar (inclusief 2022) en zal naar verwachting leiden tot voorstellen voor nieuwe Europese consumentenregels.

EC Voorstel Richtlijn betreffende de verkoop op afstand van financiële diensten

- **Wat?** In de [Consumer Agenda](#) die op 13 november 2020 is gepubliceerd heeft de Europese Commissie aangekondigd dat zij in 2021 met voorstellen zou komen voor de herziening van onder andere de richtlijn betreffende de verkoop op afstand van financiële diensten. Het wetsvoorstel was in consultatie tot 28 september 2021.
- **Wie?** Dit voorstel is relevant voor marktpartijen die op afstand financiële diensten aan consumenten verstrekken.
- **Wanneer?** De vaststelling van de wet door de Europese Commissie wordt in het eerste kwartaal van 2022 [verwacht](#).

Implementatie richtlijn modernisering consumentenbescherming

- **Wat?** Op 13 oktober 2021 is het [wetsvoorstel](#) ter implementatie van de [Richtlijn modernisering consumentenbescherming](#) bij de Tweede Kamer ingediend en is het in behandeling genomen. Het wetsvoorstel brengt wijzigingen aan in Boek 6 van het Burgerlijk Wetboek, de Wet handhaving consumentenbescherming en de Prijzenwet als gevolg van de voorgenoemde Richtlijn.
- **Wie?** (Online) handelaren, waaronder onlinemarktplaatsen, consumenten en de toezichthoudende instanties (ACM en AFM) worden door deze regeling geraakt.
- **Wanneer?** De inwerkingtreding van de wet wordt verwacht op 28 mei 2022.

Initiatiefnota 'Van 'neutrale' arbiter naar consumentenwaakhond'

- **Wat?** Op 10 februari 2021 is een [initiatiefnota](#) 'Van 'neutrale' arbiter naar consumentenwaakhond: Voorstellen ter verbetering van het doel en de structuur van het Klachteninstituut Financiële Dienstverlening (Kifid)' gepubliceerd, waarin een aantal verbetervoorstellen wordt gedaan met betrekking tot het doel en de structuur van het Kifid op basis van gesprekken met consumenten, experts en verschenen evaluaties van het functioneren van het Kifid. Op 12 juli 2021 is er een kabinetsreactie gekomen op de voorgenoemde initiatiefnota. Het kabinet ziet verbeterpunten waar het gaat om de laagdrempeligheid van de klachtprocedure en de transparantie over de opvolging van uitspraken. Ook ziet het kabinet samen met het Kifid ruimte om de schijn van beïnvloeding van de sector verder tegen te gaan. Het Kifid zal aan de

voorstellen opvolging geven.

- **Wie?** De uitkomsten uit de initiatiefnota en de behandeling van de voorstellen die daarin zijn opgenomen zijn mogelijk relevant voor consumenten en bij het Kifid aangesloten instellingen.
- **Wanneer?** Naar verwachting zal eind 2022 door het Kifid aan de Tweede Kamer worden gerapporteerd over de resultaten die het Kifid met betrekking tot de opvolging van de voorstellen uit de initiatiefnota heeft geboekt.

Voortgang Actieplan Consumentenkeuzes en Principes voor gebruik van consumentengedraginsichten

- **Wat?** Het in 2019 gestarte Actieplan Consumentenkeuzes heeft als doel het vinden van mogelijkheden om te zorgen voor een betere keuzeomgeving van consumenten, zoals het onderzoek of het maximale leenbedrag consumenten stuurt naar duurdere woningen en hogere hypotheek. In februari 2021 heeft de minister van Financiën een [overzicht van de voortgang](#) verstrekt. Afgeronde initiatieven zijn onder meer verschillende communicatieboodschappen om klanten met een aflossingsvrije hypotheek te benaderen en het onderzoeken van communicatiestrategieën om klanten met doorlopende consumptieve kredieten beter te beschermen en toekomstige betaalproblemen te voorkomen. De opgedane kennis is gepubliceerd via de website Wijzer in geldzaken. Consumenten worden geholpen door dienstverlening en keuzeomgeving zo in te richten dat zij financieel gezond gedrag stimuleren. In het verlengde hiervan publiceerde de AFM eind maart 2021 drie [Principes voor gebruik van consumentengedraginsichten](#): (i) blijf op de hoogte van de meest relevante consumentengedraginsichten, (ii) gebruik deze inzichten om te bevorderen dat consumenten verstandige financiële keuzes maken en (iii) meet het effect van het gebruik van deze inzichten.
- **Wie?** Alle financiële ondernemingen
- **Wanneer?** Het betreft een beleidsuiting van de AFM die zich op zichzelf genomen niet leent voor handavingsmaatregelen. Wij verwachten echter dat de AFM deze principes wel zal betrekken bij haar doorlopend toezicht.

AFM Discussie paper precontractuele informatiedocumenten bij consumentenbescherming

- **Wat?** De AFM heeft in oktober een [discussion paper](#) opgesteld over de rol van wettelijk verplichte precontractuele informatiedocumenten bij consumentenbescherming, zo volgt uit haar

nieuwsbericht van [21 december 2021](#). In de paper geeft de AFM aan dat ook andere instrumenten consumenten kunnen beschermen en dat het daarvoor belangrijk is om inzichten in het gedrag van consumenten en markten toe te passen.

- **Wie?** De paper is relevant voor marktpartijen die hun diensten aanbieden aan consumenten.
- **Wanneer?** Doorlopend.

ACCOUNTANTS-ORGANISATIES

Rechtstreeks AFM toezicht vanaf 2022 op niet-oob-accountsorganisaties

- **Wat?** Vanaf 2022 gaat de AFM ook rechtstreeks [toezicht houden](#) op de naleving van de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta) door accountantsorganisaties die wettelijke controles uitvoeren voor organisaties die niet van openbaar belang (niet-oob) zijn. Tot 2022 werd het reguliere toezicht op niet-oob-accountantsorganisaties feitelijk uitgevoerd door de beroepsorganisaties NBA en SRA. Om invulling te geven aan de gewijzigde situatie heeft de AFM nieuwe [convenanten](#) inzake informatie-uitwisseling op het gebied van kwaliteit en toezicht op accountantsorganisaties gesloten met de NBA en SRA, zo volgt uit het [nieuwsbericht](#) van de AFM d.d. 23 december 2021.
- **Wie?** Alle niet oob-accountantsorganisaties, ongeveer 260 in totaal.
- **Wanneer?** Vanaf 1 januari 2022. De AFM heeft aangekondigd het toezicht stapsgewijs op te gaan bouwen.

Wet toekomst accountancysector

- **Wat?** Op 9 juli 2021 heeft het ministerie van Financiën het [concept Wetsvoorstel toekomst accountancysector](#) geconsulteerd. Het concept wetsvoorstel strekt tot wijziging van een aantal accountancywetten, waaronder de Wta. De wijzigingen houden verband met onder andere de vaststelling, rapportage en publicatie van 'audit quality indicators', de versterking van de governance van de grootste accountantsorganisaties en de vereenvoudiging en versterking van het toezicht door de AFM. Ook bevat het wetsvoorstel een bevoegdheid voor de NBA om een accountantsorganisatie aan te wijzen in gevallen waarin een controlecliënt geen accountantsorganisatie bereid vindt de wettelijke controle te verrichten.
- **Wie?** Accountants en accountantsorganisaties.
- **Wanneer?** De consultatie liep tot 16 september 2021.

Op 15 november 2021 liet de minister weten de consultatiereacties nog te bestuderen. In 2022 zal de minister naar verwachting met een definitief wetsvoorstel komen.

EMIR

ESMA richtsnoeren inzake data-overdracht tussen Trade Repositories

- **Wat?** Op 28 mei 2021 heeft ESMA een consultatiedocument gepubliceerd met daarin [conceptrichtsnoeren](#) met betrekking tot, in het bijzonder, de overdracht van transactiedata tussen Trade Repositories. Het document bestaat uit twee delen: concept-richtsnoeren uit hoofde van EMIR en conceptrichtsnoeren op grond van Verordening 2015/2365 (de SFTR).
- **Wie?** De richtsnoeren zijn relevant voor Trade Repositories, tegenpartijen en CCP's.
- **Wanneer?** De finale versie van de richtsnoeren was op 31 december 2021 nog niet gepubliceerd. Wij verwachten dat ESMA deze begin 2022 zal publiceren.

ESMA richtsnoeren inzake rapporteren op grond van EMIR

- **Wat?** Op 13 juli 2021 heeft ESMA [conceptrichtsnoeren](#) ter consultatie gepubliceerd. De concept richtsnoeren vormen een nadere uitwerking van de concept technische standaarden (RTS en ITS) inzake de data die partijen bij derivatentransacties onder EMIR Refit aan Trade Repositories moeten rapporteren, alsook op de verwerking van die data door Trade Repositories en de toegang tot die data voor toezichthouders.
- **Wie?** Alle partijen die uit hoofde van EMIR derivatentransacties moeten rapporteren, alsook Trade Repositories.
- **Wanneer?** De consultatietermijn eindigde op 30 september 2021. ESMA verwacht de finale richtsnoeren uiterlijk in Q1 2022 te publiceren, aangenomen dat de EC de RTS/ITS dan heeft aangenomen.

Gedelegeerde Verordening EMIR inzake handelsvoorwaarden voor clearingdiensten

- **Wat?** Op 8 september 2021 is [Gedelegeerde Verordening 2021/1456](#) in het Publicatieblad van de EU gepubliceerd. De Gedelegeerde Verordening vult EMIR aan door de voorwaarden vast te stellen waarop de handelsvoorwaarden voor clearingdiensten voor OTC-derivaten als eerlijk, redelijk, niet-discriminerend en transparant moeten worden beschouwd (artikel 4 lid 3

bis, derde alinea EMIR).

- **Wie?** Clearingleden en cliënten die clearingdiensten verrichten in de EU, indien die diensten worden verricht inzake OTC-derivatencontracten die krachtens EMIR aan de clearingverplichting onderworpen zijn.
- **Wanneer?** De Gedelegeerde Verordening is vanaf 9 maart 2022 van toepassing. Handelsvoorwaarden voor clearingdiensten die vóór 9 september 2021 zijn overeengekomen, moeten worden herzien en, voor zover noodzakelijk, uiterlijk op 9 september 2022 worden aangepast.

EBA RTS inzake Initial Margin Model Validation

- **Wat?** Op 4 november 2021 heeft EBA ter [consultatie](#) concept technische standaarden (RTS) inzake Initial Margin Model Validation (IMMV) gepubliceerd. EBA ontwikkelt de IMMV-RTS op grond van artikel 11 lid 15 onder aa EMIR.
- **Wie?** De RTS zijn relevant voor tegenpartijen die niet door een CCP geclearde OTC-derivatencontracten sluiten.
- **Wanneer?** De consultatietermijn eindigt op 4 februari 2022. Uiteindelijk zal de EC de RTS in de vorm van een gedelegeerde verordening moeten aannemen.

ESMA discussiedocument met betrekking tot EMIR clearing thresholds

- **Wat?** Op 22 november 2021 heeft ESMA een [discussion paper](#) gepubliceerd waarin ze marktpartijen vraagt om input op onderwerpen die verband houden met de clearing thresholds zoals opgenomen in EMIR. Op grond van EMIR Refit dient ESMA deze clearing thresholds periodiek te reviewen.
- **Wie?** ESMA vraagt om input van tegenpartijen en CCP's.
- **Wanneer?** De consultatietermijn loopt tot 19 januari 2022. ESMA stelt de consultatiereacties in aanmerking te zullen nemen bij het voorbereiden van een vervolgrapport.

BENCHMARKS

EC Implementatieverordeningen CHF LIBOR en Euro overnight index average

- **Wat?** De Europese Commissie heeft twee Implementatieverordeningen ([EU 2021/1847](#)) en ([EU 2021/1848](#)) uitgevaardigd met betrekking tot de ontwikkeling van een statutaire vervanging van bepaalde settings van de Zwitserse LIBOR rate en de benchmark met betrekking tot de Euro overnight index average.

- **Wie?** Deze implementatieverordeningen zijn relevant voor partijen die gebruik maken van de Zwitserse LIBOR rate en/of de Euro overnight index average.
- **Wanneer?** De Implementatieverordeningen gelden per 3 januari 2022.

ESMA Work Programme 2022

- **Wat?** In 2022 zal ESMA naast de bestaande mandaten ook nieuwe mandaten uitoefenen, zo benoemt zij in haar [Work Programme 2022](#). Zo zal ESMA toezicht gaan houden op kritieke benchmarkbeheerders en Data Reporting Service Providers (DRSP), waarbij de laatste zich richt op met name over de beschikbaarheid en integriteit van transactiegegevens die aan nationale toezichthouders worden verstrekt met als doel om marktmisbruik te monitoren.
- **Wie?** De ontwikkelingen in relatie tot toezicht door ESMA in het kader van benchmarks zoals beschreven in het ESMA Work Programme 2022 is van belang voor benchmark beheerders en DRSP's.
- **Wanneer?** Het 2022 Annual Work Programme beschrijft de aandachtsgebieden van ESMA in 2022.

ESMA verklaring over clearing verplichtingen en handel in derivaten onder benchmark transitie

- **Wat?** Op 16 december 2021 heeft ESMA een [verklaring](#) afgegeven waarin zij verduidelijkt dat de door ESMA voorgestelde ontwerpen van RTS's inzake de clearing verplichtingen (CO) en verplichting tot handel in derivaten (DTO) niet op tijd in werking treden voordat wordt overgegaan naar alternatieve benchmarks van op EONIA of LIBOR gebaseerde OTC-derivatencontracten tegen het eind van 2021. Op 9 juli 2021 heeft de ESMA een [consultatie](#) in dit kader uitgevaardigd en op 18 november 2021 publiceerde ESMA de [RTS'en](#) over de reikwijdte van de CO en DTO ter begeleiding van de benchmarktransitie. Deze moeten nog worden goedgekeurd door de Europese Commissie.
- **Wie?** Het bovenstaande is relevant voor marktpartijen die actief zijn in de OTC-handel.
- **Wanneer?** Het bovenstaande geldt per 3 januari 2022.

ESMA Finaal rapport methodologie, toezichtsfunctie en administratie onder de Benchmark Verordening

- **Wat?** ESMA heeft op 25 februari 2021 een [consultatie](#) uitgevaardigd van de concept richtsnoeren in het kader van de methodologie die zal worden toegepast bij een benchmark in exceptionele omstandigheden. Vervolgens heeft ESMA op 24 september 2021 het [finale rapport](#) en

de richtsnoeren over de methodologie, toezichtfunctie en administratie onder de Benchmark Verordening uitgebracht. De richtsnoeren focussen op het bieden van meer transparantie aan gebruikers van benchmarks in het kader van de omstandigheden die zouden leiden tot een afwijking van de standaardmethodologie.

- **Wie?** De richtsnoeren zijn relevant voor nationale toezichthoudende instanties en administrateurs die zijn aangewezen onder artikel 3(1)(6) van de Benchmark Verordening.
- **Wanneer?** De richtsnoeren zijn van toepassing per 31 mei 2022.

ESMA Technisch advies omtrent boetes voor benchmark beheerders

- **Wat?** Op 26 maart 2021 heeft ESMA een [technisch advies](#) gepubliceerd aan de Europese Commissie met daarin input omtrent procedurele handvatten in het kader van het opleggen van handhavingsmaatregelen aan benchmark beheerders. De Europese Commissie heeft in dit kader [gedelegeerde regelgeving](#) ontwikkeld.
- **Wie?** Deze ontwikkelingen zijn relevant voor benchmark beheerders.
- **Wanneer?** De goedkeuring van de gedelegeerde verordening stond gepland in het derde kwartaal van 2021. Op het moment van schrijven van deze signalering is er nog geen duidelijkheid over de timing van het aannemen van de wetgevingsvoorstel van de Europese Commissie.

ESMA Sector-specifieke bijdrage aan duurzame financiering

- **Wat?** ESMA benadrukt op haar [website](#) dat zij geïmmiteerd is om haar bijdrage te leveren aan een meer duurzaam financieel stelsel. ESMA heeft zich ertoe verbonden bij te dragen tot een duurzamer financieel systeem, als onderdeel van de Europese Green Deal en van de wereldwijde inspanningen om de COP26-doelstellingen van de Verenigde Naties inzake de bestrijding van de klimaatverandering te verwezenlijken. In het kader van benchmarks legt ESMA de nadruk op het bevorderen van effectief en consistent toezicht tussen nationale toezichthoudende instanties met betrekking tot klimaatbenchmarks en de toepassing van vereisten inzake openbaarmaking van duurzaamheid voor benchmarks.
- **Wie?** Deze bijdrage van ESMA is relevant voor partijen die gebruikmaken van (klimaat)benchmarks.
- **Wanneer?** Vanaf 2022 en later.

ESMA Brexit impact statement

- **Wat?** Op 9 maart 2021 heeft ESMA op haar website een [geüpdatet statement](#) gepubliceerd waarin zij in het licht van Brexit toelichting geeft op de toepassing van bepaalde kernbepalingen uit de Benchmark Verordening (*Impact of Brexit on the Benchmark Regulation*). Daarbij gaat ESMA in op het feit dat de transitieperiode van de Benchmark Verordening is uitgesteld tot 31 december 2023, met als gevolg dat de wijziging in het ESMA-register nog geen effect heeft op het vermogen van onder toezicht staande entiteiten van de EU27 om de verstrekte benchmarks te gebruiken door beheerders van derde landen, met inbegrip van die in het Verenigd Koninkrijk. Tijdens de overgangsperiode van de Benchmark Verordening kunnen benchmarks van derde landen nog steeds worden gebruikt door onder toezicht staande entiteiten in de Unie als de benchmark al in de Unie wordt gebruikt als referentie voor financiële instrumenten, financiële contracten of voor het meten van de prestaties van een beleggingsfonds.
- **Wie?** Alle partijen die actief zijn op financiële markten en te maken hebben met benchmarks.
- **Wanneer?** Doorlopend.

Gedelegeerde Verordening inzake governance-regelingen van benchmarkbeheerders

- **Wat?** Op 29 september 2020 heeft ESMA een [finaal rapport](#) gepubliceerd met daarin concept technische standaarden (RTS) ter uitvoering van een aantal bepalingen uit de Benchmark Verordening. Op 13 augustus 2021 is de definitieve [Gedelegeerde Verordening](#) inzake governance-regelingen van benchmarkbeheerders in het Publicatieblad van de EU gepubliceerd.
- **Wie?** De concept RTS zijn relevant voor alle partijen die actief zijn op financiële markten en te maken hebben met benchmarks, en in het bijzonder voor beheerders van benchmarks.
- **Wanneer?** De RTS zijn per 1 januari 2022 van toepassing.

EBA Thematische nota met betrekking tot uitfasen LIBOR en EONIA

- **Wat?** De EBA heeft op 14 oktober 2021 een [thematische nota](#) gepubliceerd over de overgangsrisko's van benchmarktarieven, aangezien LIBOR en EONIA (de Euro Overnight Index Average) - twee belangrijke benchmarkrentetarieven - bijna worden uitgefaseerd.
- **Wie?** De thematische nota is relevant voor partijen die gebruikmaken van LIBOR en EONIA.
- **Wanneer?** De transitie is relevant per 1 januari 2022 aangezien de LIBOR uitfaseert 31 december 2021 (behalve de USD LIBOR, welke uitfaseert in juni 2023) en EONIA per 3 januari 2022.

EBA Consultatie over aanpassing technische standaarden voor interne modellen voor benchmarks

- **Wat?** Op 17 december 2021 heeft EBA een [consultatie](#) uitgevaardigd met betrekking tot de wijziging van de Uitvoeringsverordening voor de benchmarking van de interne benaderingen voor kredietrisico en marktrisico 2023.
- **Wie?** Deze consultatie is relevant voor marktpartijen die gebruikmaken van benchmarks voor interne benaderingen van kredietrisico en marktrisico's.
- **Wanneer?** De consultatie loopt tot 18 februari 2022.

Gezamenlijk statement AFM en DNB met betrekking tot uitvraag rentebenchmarks

- **Wat?** AFM en DNB hebben op 1 juli 2021 een [gezamenlijk statement](#) uitgevaardigd met daarin actiepunten voor instellingen. In dit kader was eerder ook door de Europese Commissie, ECB, EBA en ESMA een [gezamenlijk statement](#) afgegeven. De AFM en DNB hebben in hun verklaring actiepunten geformuleerd voor instellingen en tijdslijnen vanuit andere jurisdicties. De actiepunten luiden dat instellingen: (i) LIBOR en EONIA contracten moeten overzetten naar alternatieve benchmarks; (ii) moeten stoppen met het uitgeven van nieuwe LIBOR en EONIA contracten; (iii) terugvalopties moeten opnemen in EURIBOR contracten; en (iv) tegenpartijen en klanten tijdig en volledig moeten informeren van contractwijzigingen.
- **Wie?** De uitkomsten uit het onderzoek zijn relevant voor banken (die onder direct toezicht van DNB vallen), pensioenfondsen, vermogensbeheerders en verzekeraars.
- **Wanneer?** Op 1 januari 2022 eindigt voor de meeste rentebenchmarks de transitie van Interbank Offered Rates (IBORs) naar alternatieve rentebenchmarks. Enkel USD LIBOR krijgt voor een aantal looptijden verder uitstel tot in ieder geval 1 juli 2023.

AFM Aanbevelingen om gedragsrisico's benchmarktransitie te beperken

- **Wat?** Op [30 juni 2021](#) heeft de AFM [aanbevelingen](#) uitgevaardigd in het kader van het beperken van de (gedrags)risico's rondom het invoeren van nieuwe tarieven en/of het opnemen van terugvalopties in hun contracten.
- **Wie?** Deze aanbevelingen zijn relevant voor banken, verzekeraars en pensioenfondsen.
- **Wanneer?** De AFM spoort betrokken partijen aan om actie te ondernemen om de deadline van 31 december 2021 te halen.

Brief ERFRWG met betrekking tot statutaire vervanging van rates voor GBP en JPY LIBOR

- **Wat?** Op 15 november 2021 heeft de voorzitter van de Euro Risk Free Rates Working Group (ERFRWG) een [brief](#) gestuurd aan de Europese Commissie waarin aandacht wordt besteed aan het voorstel om, in het licht van de wijzigingen in de Benchmark Verordening, zware legacy-contracten onder EU-wetgeving met die van het Verenigd Koninkrijk in lijn te brengen, hetgeen het gebruik van een synthetische LIBOR voor GBP en JPY LIBOR contracten en specifieke wetgeving aan te nemen die rechtszekerheid biedt aan contracten die gekoppeld zijn aan synthetische LIBOR.
- **Wie?** Dit is relevant voor gebruikers van contracten die zijn gekoppeld aan synthetische LIBOR voor GBP en JPY LIBOR.
- **Wanneer?** De ERFRWG stelt aan de Europese Commissie voor om zo snel als mogelijk te handelen. Wij raden marktpartijen aan deze ontwikkelingen omtrent de GBP en JPY LIBOR in de gaten te houden in 2022.

CSDR

CSDR herziening

- **Wat?** In 2020 is de Europese Commissie een geplande herziening gestart van de Central Securities Depositories Regulation (CSDR), waar ook een consultatie deel van uitmaakte. In dat kader heeft de Commissie op 1 juli 2021 een [rapport](#) gepubliceerd met daarin de uitkomst van die consultatie. De Commissie concludeert in het rapport dat niet is gebleken dat fundamentele wijzigingen van CSDR nodig zijn. Op deelgebieden, waaronder het regime ten aanzien van verplichte 'buy-ins', kan CSDR echter wel worden verbeterd. Daarom zal de EC een voorstel doen voor een wijziging van CSDR: CSDR Refit.
- **Wie?** CSD's, CCP's, handelsplatformen en marktdeelnemers zoals (bank)beleggingsondernemingen.
- **Wanneer?** Het wetgevingsvoorstel van de EC voor CSDR Refit wordt in 2022 verwacht.

Advies ESMA nader uitstel deel van de regels inzake afwikkelingsdiscipline

- **Wat?** Een van de onderwerpen in de CSDR ziet op afwikkelingsdiscipline. De CSDR bevat in dat verband voorschriften voor partijen om mislukte afwikkeling van transacties te voorkomen, en voor de situatie waarin de afwikkeling toch mislukt, in regels over monitoring, sanctionering en zogeheten verplichte 'buy-ins'. Deze voorschriften, zoals nader uitgewerkt in Gedelegeerde Verordening 2018/1229, moeten op Voor1 februari 2022

van toepassing worden. ESMA heeft echter in haar [brief van 23 september 2021](#) aan de EC voorgesteld om de inwerkingtreding van de regels inzake verplichte 'buy ins' uit te stellen gelet op de huidige herziening van CSDR en zij heeft in haar statement van [17 december 2021](#) gepleit voor een verduidelijking van de praktische implementatie van het overige deel van het CSDR regime inzake afwikkelingsdiscipline, dat (wel) zal gelden vanaf 1 februari 2022.

- **Wie?** CSD's, CCP's, handelsplatformen en marktdeelnemers zoals (bank)beleggingsondernemingen.
- **Wanneer?** Gedelegeerde Verordening 2018/1229 treedt op 1 februari 2022 in werking. Uit het [persbericht](#) van de EC van 25 november 2021 blijkt dat de EC het advies van ESMA om de regels inzake buy-ins uit te stellen ondersteunt en dat hierover tussen de Raad en het Europees Parlement ook reeds overeenstemming is bereikt.

ESMA richtsnoeren inzake rapporteren over mislukte afwikkelingsoperaties

- **Wat?** Op 24 september 2021 heeft ESMA definitieve [richtsnoeren](#) gepubliceerd betreffende de verplichting van CSD's om aan bevoegde autoriteiten te rapporteren over mislukte afwikkelingsoperaties (artikel 7 lid 1 CSDR).
- **Wie?** CSD's.
- **Wanneer?** De richtsnoeren moeten gaan gelden vanaf het moment dat Gedelegeerde Verordening 2018/1229 van toepassing wordt (zie daarover voorgaande signalering).

VERORDENING MARKTMISBRUIK

Template voor samenwerkingsverbanden met toezichthoudende instanties in derden landen op grond van Gedelegeerde Verordening ter aanvulling van de MAR

- **Wat?** De [MAR](#) vereist dat de bevoegde autoriteiten van de lidstaten samenwerkingsregelingen met toezichthoudende autoriteiten van derde landen sluiten met betrekking tot de uitwisseling van informatie en de handhaving van verplichtingen die voortvloeien uit de MAR in derde landen. Afspraken over de uitwisseling van informatie in dit kader kunnen alleen worden gesloten als (i) de op grond daarvan te verstrekken informatie is onderworpen aan op z'n minst gelijkwaardige waarborgen van het beroepsgeheim als waarin de MAR voorziet en (ii) dergelijke uitwisselingen bestemd zijn voor de vervulling van de taken van de betrokken bevoegde autoriteiten. Beoogd is dat bij het sluiten van

nieuwe samenwerkingsregelingen en het actualiseren van bestaande samenwerkingsregelingen met autoriteiten van derde landen, de bevoegde autoriteiten waar mogelijk het modeldocument gebruiken. De [Gedelegeerde Verordening](#) is gebaseerd op de draft RTS van ESMA in omvat het relevante template als annex.

- **Wie?** Het gepubliceerde template is relevant voor toezichthoudende instanties van de lidstaten die samenwerkingsverbanden aangaan met toezichthoudende autoriteiten in derde landen.
- **Wanneer?** De Gedelegeerde Verordening is in werking getreden op 31 oktober 2021 en naar verwachting zullen de samenwerkingsverbanden ook in 2022 worden vormgegeven in overeenstemming met de inhoud van de in de Gedelegeerde Verordening opgenomen template.

ESMA Consultatie omtrent wijzigingen MAR-richtsnoeren in het kader van openbaarmakingsverplichtingen in relatie tot voorwetenschap

- **Wat?** Uitgevende instellingen kunnen krachtens MAR de openbaarmaking van voorwetenschap uitstellen wanneer onmiddellijke openbaarmaking het legitieme belang van een uitgevende instelling kan schaden, het uitstel van de openbaarmaking het publiek waarschijnlijk niet zal misleiden en de vertrouwelijkheid is gewaarborgd. De ESMA MAR-richtsnoeren bevatten een lijst van legitieme belangen van uitgevende instellingen die waarschijnlijk worden geschaad door onmiddellijke openbaarmaking van voorwetenschap. ESMA heeft een [consultatie](#) uitgevaardigd in het kader van wijzigingen van de huidige MAR-richtsnoeren om voort te bouwen op en uitbreiding van deze MAR-richtsnoeren, in het kader van de interactie tussen de MAR-transparantieplichtingen ten aanzien van voorwetenschap en het prudentieel toezichtkader. In het consultatiedocument stelt ESMA de volgende wijzigingen voor: (i) het verduidelijken dat in het geval van aflossingen, verminderingen en terugkopen van eigen vermogen, in afwachting van de vergunning van de prudentiële toezichthouder, de instelling een legitiem belang heeft om de openbaarmaking van voorwetenschap uit te stellen totdat de vergunning is verleend; (ii) het verduidelijken dat in het geval van ontwerp-SREP-besluiten en gerelateerde voorlopige informatie, de instelling een legitiem belang heeft bij het uitstellen van de openbaarmaking van voorwetenschap totdat die informatie definitief wordt; en (iii) een apart gedeelte toe te voegen waarin wordt verduidelijkt dat Pijler 2 Kapitaalvereisten en Pijler 2 Kapitaalrichtlijnen die zijn opgenomen in het proces voor toetsing en evaluatie door de toezichthouder onder de Verordening Kapitaalvereisten en het Richtlijnpakket, waarschijnlijk zullen voldoen aan de definitie van *voorwetenschap* zoals bedoeld in de MAR en daarom openbaar moeten

worden gemaakt zo snel mogelijk, eenmaal definitief. Tot 27 augustus 2021 konden marktpartijen en andere stakeholders een reactie deponeren.

- **Wie?** Financiële marktdeelnemers, waaronder effectenuitgevende instellingen waarop de Verordening Marktmisbruik van toepassing is (bijvoorbeeld als gevolg van een notering aan een gereguleerde markt of multilaterale handelsfaciliteit).
- **Wanneer?** ESMA heeft op haar [website](#) aangegeven dat naar verwachting eind 2021 het finale rapport en de gewijzigde MAR-richtsnoeren zullen worden gepubliceerd. Deze gewijzigde richtsnoeren zullen dan naar verwachting per 1 januari 2022 toepassing vinden. Op het moment van het schrijven van deze Vooruitblik is het finale rapport van ESMA nog niet beschikbaar.

ESMA's Verklaring over beleggingsaanbevelingen via social media

- **Wat?** Op grond van de MAR geldt dat marktpartijen die beleggingsaanbevelingen doen verplicht zijn om hun identiteit bekend te maken en op objectieve wijze aanbevelingen bekend moeten maken. Zij dienen daarbij alle relaties en omstandigheden openbaar maken die afbreuk doen aan deze objectiviteit. Voor deskundigen moeten aanvullende regels worden gevolgd. Als dit niet wordt nageleefd bestaat de kans dat investeerders worden misleid. ESMA heeft eind oktober in dit kader een [verklaring](#) afgegeven waarbij zij een toelichting geeft over de regels die van toepassing zijn als iemand, binnen of buiten de Europese Unie, beleggingsaanbevelingen doet via social media, waarbij een mening over bijvoorbeeld de huidige of toekomstige prijs van een bepaald aandeel wordt gedeeld. In haar verklaring vermeldt ESMA dat beleggingsaanbevelingen op een specifieke – en transparante – manier moeten gebeuren, zodat investeerders, voordat het maken van de beleggingsbeslissing, de volgende elementen kunnen beoordelen: (i) de geloofwaardigheid van de aanbeveling en hoe objectief is het; en (ii) eventuele belangen van degene(n) die de aanbevelingen doen. Op deze manier kunnen vrijelijk meningen worden geuit zonder dat anderen in het proces worden geschaad.
- **Wie?** De toelichting van ESMA is relevant voor financiële marktpartijen die beleggingsaanbevelingen doen via social media.
- **Wanneer?** Wij verwachten dat, nu digitalisering en beleggersbescherming in de toezichtthema's in 2022 (nog steeds) een grote rol spelen, de focus van ESMA (maar ook van de nationale toezichthouders) in 2022 zal blijven liggen op de wijze waarop financiële marktpartijen zich digitaal uitlaten over financiële producten en voorkoming van negatieve beïnvloeding van beleggers.

SFTR

ESMA Q&A SFTR data rapportage

- **Wat?** Op 17 december 2021 heeft ESMA [een Q&A](#) uitgevaardigd met betrekking tot de data rapportage verplichtingen onder de [Securities Financing Transactions Regulation](#) (SFTR). Het doel van de Q&A is het bevorderen van gemeenschappelijke toezichtbenaderingen en -praktijken bij de toepassing van SFTR met betrekking tot onderwerpen op het gebied van rapportage van wettelijke gegevens.
- **Wie?** De inhoud van de Q&A is relevant voor marktpartijen die een tegenpartij zijn bij een effectenfinancieringstransactie, beheerders van ICBE's en ABI's en een tegenpartij die financiële instrumenten hergebruikt en die is gevestigd in de EU of, onder bepaalde omstandigheden, in een derde land.
- **Wanneer?** Doorlopend.

ESMA Guidelines met betrekking tot rapportage onder artikelen 4 en 12 SFTR

- **Wat?** Op 29 maart 2021 heeft ESMA [richtsnoeren](#) uitgevaardigd om de rapportageverplichtingen onder artikel 4 en 12 SFTR te verduidelijken en om praktische handvatten te geven voor de uitvoering van deze en andere bepalingen. De richtsnoeren moeten bijdragen tot de vermindering van de kosten in de gehele rapportageketen.
- **Wie?** Deze richtsnoeren gelden voor marktpartijen die als tegenpartij optreden bij effectenfinancieringstransacties als omschreven in artikel 3, lid 2, SFTR, de exploitanten van handelsregisters als omschreven in artikel 3, lid 1, SFTR en de nationale toezichthoudende instanties.
- **Wanneer?** Sinds april 2020 gelden er rapportage verplichtingen op grond van de SFTR. Deze rapportageverplichtingen worden sinds afgelopen jaar verder ingevuld door deze richtsnoeren.

ESMA Guidelines met betrekking tot de berekening van posities onder de SFTR

- **Wat?** Op 14 december 2021 zijn de [richtsnoeren](#) van ESMA beschikbaar gekomen. Hierin worden principes vastgesteld die moeten worden gevolgd door de aanbieders van handelsregisters voor hun positieberekeningen. Die principes zijn aangevuld met specifieke procedures die moeten worden gevolgd om de tijdige en nauwkeurige rapportage van posities door aanbieders van handelsregisters te realiseren. Door middel van deze richtsnoeren wordt een consistente en uniforme toepassing van de SFTR beoogd.

- **Wie?** Deze richtsnoeren zijn van toepassing op aanbieders van handelsregisters als gedefinieerd in artikel 3, lid 1, van de SFTR en die geregistreerd zijn uit hoofde van hoofdstuk III van de SFTR.
- **Wanneer?** Nieuwe rapportages moeten voldoen aan deze richtlijnen vanaf 31 januari 2022.

CCP's

Europeesrechtelijk kader voor herstel en afwikkeling van CCP's

- **Wat?** De [Verordening](#) betreffende een kader voor het herstel en de afwikkeling van centrale tegenpartijen heeft als doel een geloofwaardig kader voor herstel en afwikkeling te scheppen en om zo veel mogelijk te verzekeren dat CCP's maatregelen vastleggen om financiële moeilijkheden te boven te komen, om de kritieke functies van een CCP die faalt of waarschijnlijk zal falen in stand te houden terwijl de resterende activiteiten volgens normale insolventie-procedures worden geliquideerd, om de financiële stabiliteit veilig te stellen, om aanzienlijke nadelige gevolgen voor het financiële stelsel te voorkomen en om het vermogen ervan om ten dienste te staan van de reële economie in stand te houden en tegelijkertijd ervoor te zorgen dat het falen van een CCP de belastingbetaler zo weinig mogelijk kost. Om op efficiënte wijze met falende CCP's te kunnen omgaan, moeten de bevoegde autoriteiten de bevoegdheid te hebben om CCP's voorbereidende maatregelen op te leggen. Er moet een minimumnorm worden vastgesteld met betrekking tot de inhoud en de informatie die in herstelplannen moeten worden opgenomen om ervoor te zorgen dat alle CCP's in de Unie over voldoende gedetailleerde herstelplannen beschikken mochten ze met financiële moeilijkheden worden geconfronteerd. De Verordening biedt de parameters die in acht moeten worden genomen bij een herstelplan.
- **Wie?** Het herstelkader is relevant voor CCP's en de afwikkelingsautoriteit van de desbetreffende CCP's (aan welke laatste partijen de bevoegdheid wordt verleend om de afwikkelingsinstrumenten toe te passen en de afwikkelingsbevoegdheden uit te oefenen zoals beschreven in deze Verordening.)
- **Wanneer?** De Verordening zal vanaf 12 augustus 2022 van toepassing zijn. Voor enkele artikelen geldt een afwijkende toepassingsdatum (zie voor de afwijkende data van inwerkingtreding artikel 97 van de Verordening).

EC voorstel tot uitbreiding equivalentiebesluit voor in het VK gevestigde CCP's

- **Wat?** Op 10 november 2021 heeft de Europese Commissaris McGuinness het [voorstel](#) voor de toekomstplannen voor centrale clearingactiviteiten bekendgemaakt. De Commissie blijft bij haar standpunt dat een te grote afhankelijkheid van in het Verenigd Koninkrijk gevestigde CCP's voor sommige clearingactiviteiten een bron van risico's voor de financiële stabiliteit op middellange termijn met zich brengen, en zal haar werkzaamheden voortzetten om de capaciteit van in de EU gevestigde CCP's als een middel om een dergelijke overmatige afhankelijkheid te verminderen. Om het mogelijke financiële stabiliteitsrisico op korte termijn, dat verband houdt met een abrupte onderbreking van de toegang tot clearingdiensten, aan te pakken, zal de Europese Commissie een uitbreiding van de gelijkwaardigheid (*equivalent decision*) voor in het Verenigd Koninkrijk gevestigde CCP's voorstellen, welke uitbreiding lang genoeg moet zijn om het Europese toezichtskader voor CCP's te herzien.
- **Wie?** CCP's en marktpartijen die gebruikmaken van diensten van CCP's.
- **Wanneer?** De verwachting is dat het proces tot het uitbreiden van het equivalentiebesluit in begin 2022 zal worden gestart.

EC besluit tot laatste verlening van de overgangsregeling voor kapitaalvereisten voor niet-EU-CCP's

- **Wat?** Op 24 juni heeft de Europese Commissie [besloten](#) tot het verlengen van de huidige overgangsregeling op het gebied van kapitaaleisen, die gelden voor Europese banken en beleggingsondernemingen als zij in aanraking komen met niet-EU CCP's. De overgangsregeling is verlengd met één jaar. Dit is de laatste verlenging die mogelijk is onder de Capital Requirements Verordening (CRR). Op grond van de CRR worden EU-CCP's en niet-EU-CCP's die door ESMA zijn erkend, beschouwd als '*in aanmerking komende CCP's*' (QCCP's). EU-banken en beleggingsondernemingen zijn onderworpen aan een aanzienlijk lager kapitaalvereiste voor blootstellingen aan QCCP's ten opzichte van blootstellingen aan niet-QCCP's. Partijen die worden blootgesteld aan die niet-EU CCP's die uiterlijk op 28 juni 2022 niet door ESMA zullen zijn erkend, komen na die datum niet meer in aanmerking voor lagere kapitaalvereisten.
- **Wie?** De verlenging is relevant voor Europese banken en beleggingsondernemingen die onderworpen zijn aan de CRR kapitaaleisen.
- **Wanneer?** De verlenging loopt af op 28 juni 2022.

EBA Consultatie over wijziging ITS met betrekking tot valuta's met beperkingen op beschikbaarheid van liquide activa

- **Wat?** EBA lanceerde op 16 juli 2021 een [consultatie](#) over wijzigingen van de technische uitvoeringsnormen (ITS) voor valuta's met beperkingen op de beschikbaarheid van liquide activa in de context van de liquiditeitsdekkingsratio (LCR). De CRR specificeert een aantal afwijkingen die van toepassing zijn op valuta's met beperkingen op de beschikbaarheid van liquide activa ten behoeve van de berekening van de LCR. Als onderdeel van het pakket Risicobeperkende Maatregelen (RRM) dat door de Europese wetgevers is aangenomen, is een extra afwijking toegevoegd. De ITS worden aangepast om de voorgestelde wijzigingen door te voeren (bijvoorbeeld het schrappen van de Noorse kroon (NOK)), met als gevolg dat geen enkele valuta zal worden erkend als een valuta met beperkingen op de beschikbaarheid van liquide middelen. EBA is daarnaast belast met de update van de bestaande technische reguleringsnormen (RTS) waarin het gebruik van afwijkingen en de toepassingsvoorwaarden ervan worden gespecificeerd na de toevoeging van een nieuwe afwijking. Vanwege het niet langer erkennen van een enkele valuta als zodanig, zullen de RTS niet door EBA worden aangepast, maar houdt zij oog op eventuele updates voor zover een valuta moet worden opgenomen in de lijst.
- **Wie?** De consultatie en de uitkomsten daaruit zijn met name relevant voor kredietinstellingen en beleggingsondernemingen die onderhevig zijn aan de prudentiële eisen onder de CRR.
- **Wanneer?** De consultatie liep tot 16 oktober 2021 en naar verwachting zal EBA de reacties daaruit in 2022 verwerken in de geüpdatet versie van de ITS.

ESMA Consultatie CCP herstelplan

- **Wat?** Op 12 juli 2021 heeft ESMA zeven consultaties gelanceerd om feedback te verzamelen over hoe haar herstelmandaten van de CCP uit te voeren. In haar [persbericht](#) benoemt ESMA dat de zeven consultatiedocumenten onder meer voorstellen bevatten voor draft RTS over de methodologie voor de berekening en het onderhoud van de extra bedrag aan voorgefinancierde specifieke eigen middelen, richtsnoeren voor de consistente toepassing van de triggers voor het gebruik van vroegtijdige interventie maatregelen en richtlijnen voor Indicatoren en scenario's van het CCP-herstelplan.
- **Wie?** De uitkomst van deze consultaties zijn met name relevant voor CCP's.
- **Wanneer?** De periode voor alle zeven consultaties eindigde op 20 september 2021. ESMA zal de reacties op deze raadpleging in overweging nemen met het oog op de publicatie van de eindverslagen tegen Q4 2021/Q1 2022.

ESMA Lancering CCP stresstesten (inclusief operationele risico's)

- **Wat?** Op 7 juni 2021 heeft ESMA een [kader](#) voor de vierde stresstest van CCP's (zoals vereist onder EMIR) gepubliceerd. ESMA initieert en coördineert deze stresstest om de veerkracht en veiligheid van erkende CCP's uit de Europese Unie en Tier 2-derde landen CCP's (TC-CCP's) te beoordelen tegen ongunstige marktontwikkelingen en om eventuele tekortkomingen te identificeren. De stresstest van 2021 gaat in op krediet- en concentratierisico's en maakt gebruik van verbeterde methodologieën, waaronder lessen die zijn getrokken uit eerdere testen, zoals het beoordelen van de combinatie van concentratiekosten en kredietverliezen bij het liquideren van in gebreke blijvende portefeuilles of het opnemen van een *intra day*-oefening voor krediet. Voor het eerst, en in overeenstemming met het mandaat van ESMA, dekt de stresstest ook het operationele risico.
- **Wie?** De ontwikkelingen omtrent de stresstesten zijn relevant voor CCP's.
- **Wanneer?** De publicatie van het finale rapport en de resultaten van de testen worden verwacht in de tweede helft van 2022.

ESMA Publicatie methodologie voor derden landen CCP's

- **Wat?** Op 13 juli 2021 heeft ESMA een [methodologie](#) gepubliceerd om te beoordelen of een CCP gevestigd in een derde land (TC-CCP) of sommige van haar clearingdiensten een dermate wezenlijk systeemrelevantie hebben dat de TC-CCP niet mag worden erkend om bepaalde clearingdiensten of -activiteiten in de Europese Unie te verlenen. De methodologie is ontwikkeld door het comité voor toezicht op CTP's van ESMA en is gebaseerd op de vereisten van artikel 25, lid 2, onder c), van EMIR.
- **Wie?** De ontwikkelingen omtrent de systeemrisico methodologie zijn relevant voor nationale toezichthouders en DNB als nationale centrale bank in het bijzonder.
- **Wanneer?** Wij verwachten dat de focus van DNB in het kader van CCP's uit derden landen in 2022 zal worden aangescherpt waarbij de bovengenoemde methodologie zal worden toegepast.

ESMA Richtsnoeren met betrekking tot uitbesteding aan cloud service providers

- **Wat?** Op 10 mei 2021 heeft ESMA [Richtsnoeren](#) gepubliceerd die zien op uitbesteding van diensten aan cloud service providers. Per 1 januari 2022 gelden de Richtsnoeren ook voor data reporting services providers

en beheerders van kritieke EU benchmarks.

- **Wie?** De Richtsnoeren zijn van toepassing op bevoegde autoriteiten en onder meer op CCP's, met inbegrip van Tier 2-CTP's uit derde landen die voldoen aan de relevante EMIR-vereisten.
- **Wanneer?** Deze Richtsnoeren gelden vanaf 31 juli 2021 voor alle cloud-outsourcingarrangementen die op of na deze datum zijn aangegaan, vernieuwd of gewijzigd. Bedrijven moeten beoordelen en, waar nodig, bestaande cloud-outsourcingovereenkomsten wijzigen om ervoor te zorgen dat uiterlijk op 31 december 2022 in lijn zijn met deze Richtsnoeren. Waar de herziening van cloud-uitbestedingsregelingen van kritieke of belangrijke functies zijn niet afgerond op 31 december 2022 moeten bedrijven hun bevoegde autoriteit hiervan op de hoogte stellen, inclusief de maatregelen die zijn gepland om de herziening of de mogelijke exit-strategie te voltooien.

ESMA Consultatie implementatie RTS en draft richtsnoeren voor CCP's

- **Wat?** ESMA heeft op 18 november 2021 zes [consultaties](#) gelanceerd in relatie tot CCP's. De zes consultatiedocumenten bevatten voorstellen voor ontwerpen van technische reguleringsnormen over (i) resolutie colleges, (ii) de waardering van de activa en passiva van CCP's in afwikkeling, (iii) de waarborgen voor cliënten en indirecte cliënten, en (iv) de inhoud van afwikkelingsplannen, en bevat voorstellen voor ontwerprichtsnoeren over (a) de waardering bij beëindiging van contracten, en (b) de toepassing van de omstandigheden waaronder een CCP wordt geacht te falen of waarschijnlijk te zullen falen. Door geharmoniseerde afwikkelingsmaatregelen kunnen CCP's en de relevante wetgevende instanties worden voorbereid op de maatregelen en acties die in een afwikkelingsproces worden genomen.
- **Wie?** De uitkomsten van de consultaties zullen met name relevant zijn voor CCP's en toezichthoudende instanties.
- **Wanneer?** De sluitingsdatum van de consultaties is 24 januari 2022. ESMA zal naar verwachting de eindverslagen tegen het tweede kwartaal van 2022 publiceren.

ESMA Consultatie met betrekking tot zeer liquide financiële instrumenten in het licht van beleggingsbeleid CCP's onder EMIR

- **Wat?** Op 19 november 2021 heeft ESMA een [consultatie](#) uitgevaardigd om (i) in het algemeen te beoordelen of de reikwijdte van financiële instrumenten die als zeer liquide worden beschouwd met minimale markt- en kredietwaardigheid risico moet worden uitgebreid en

(ii) meer specifiek te beoordelen of geldmarktfondsen (MMF's) die een vergunning hebben onder [MMF-verordening](#) (of een subset daarvan) in deze lijst moeten worden opgenomen. Op grond van artikel 85 (3a(e)) van EMIR heeft ESMA de opdracht gekregen om een rapport te verstrekken aan de Europese Commissie over de twee bovengenoemde vragen onder (i) en (ii).

- **Wie?** De uitkomsten van de consultaties zullen met name relevant zijn voor CCP's met zeer liquide financiële instrumenten in hun portefeuille en marktpartijen (zoals abi's en icbe's) die beschikken over een vergunning onder de MMF-verordening.
- **Wanneer?** De consultatie sluit op 24 januari 2022 en naar verwachting zal ESMA de uitkomsten van de consultatie meenemen in het uiteindelijke wetsvoorstel.

ESMA Richtsnoeren inzake 'supervisory review and evaluation process'

- **Wat?** Op 23 oktober 2020 heeft ESMA voorts een consultatiedocument gepubliceerd met daarin concept richtsnoeren ter nadere uitwerking van het 'supervisory review and evaluation process' van toezichthouders ten aanzien van CCP's, zoals bedoeld in artikel 21 EMIR. Hieraan is in de Vooruitblik 2021 aandacht besteed. Inmiddels heeft ESMA op 24 februari 2021 de [Richtsnoeren](#) gepubliceerd.
- **Wie?** De richtsnoeren zijn relevant voor CCP's.
- **Wanneer?** De richtsnoeren zijn sinds 24 februari 2021 van toepassing.

ESMA publicatie resultaten van onderzoek naar systeemrelevante VK CCP's

- **Wat?** ESMA heeft op 17 december 2021 een [verklaring](#) en rapport ([deel 1](#) en [deel 2](#)) gepubliceerd over de conclusies van haar beoordeling van in het Verenigd Koninkrijk (VK) gevestigde Tier 2 CCP's. Het rapport identificeert drie clearingdiensten die van aanzienlijk systeembelang zijn voor de financiële stabiliteit van de Europese Unie en risico's opleveren die mogelijk niet volledig worden beperkt onder het huidige EMIR-regelgevingskader. Het concludeert dat de kosten en risico's van het niet langer erkennen van deze diensten op dit moment opwegen tegen de voordelen voor de EU. Het rapport omvat vier reeksen beleidsmaatregelen als reactie op geïdentificeerde risico's en kwetsbaarheden met betrekking tot systeemrelevante VK CCP's die Europese marktdeelnemers bedienen.
- **Wie?** De resultaten van het onderzoek zijn met name relevant voor marktpartijen die gebruikmaken van diensten van systeemrelevante VK CCP's.
- **Wanneer?** De bevindingen van ESMA vormen belangrijke input voor het besluit van de Europese

Commissie met betrekking tot de verlenging van haar tijdelijke gelijkwaardigheidsbesluit voor in het VK gevestigde Tier 2-CCP's begin 2022.

Ministerie van Financiën Consultatie Uitvoeringswet verordening herstel en afwikkeling CCP's

- **Wat?** Op 11 december 2021 is een [internetconsultatie](#) uitgevaardigd door het ministerie van Financiën voor het wetsvoorstel dat uitvoering geeft aan [Verordening](#) inzake herstel en afwikkeling van CCP's. In dit wetsvoorstel worden een aantal aanpassingen aan Nederlandse wetgeving voorgesteld om goed uitvoering te kunnen geven aan de verordening.
- **Wie?** De uitkomsten van de consultatie zijn relevant voor CCP's, clearingleden en cliënten van CCP's en toezichthouders.
- **Wanneer?** De consultatie eindigt op 21 januari 2022. Naar verwachting zullen vervolgens in de loop van 2022 wijzigingen worden aangebracht in het wetsvoorstel en de memorie van toelichting.

Ministerie van Financiën Uitvoeringsbesluit verordening herstel en afwikkeling CCP's

- **Wat?** Op 12 november 2021 is het uitvoeringsbesluit dat uitvoering geeft aan Verordening (EU) 2021/23 inzake herstel en afwikkeling van CCP's in het Staatsblad [gepubliceerd](#). Middels dit uitvoeringsbesluit wordt een wijziging doorgevoerd van het Besluit uitvoering EU-verordeningen financiële markten in verband met de uitvoering van de [Verordening](#) herstel en afwikkeling centrale tegenpartijen en de [Verordening](#) verliesabsorptie- en herkapitalisatiecapaciteit van banken en beleggingsondernemingen.
- **Wie?** De bepalingen in het uitvoeringsbesluit zijn relevant voor CCP's, clearingleden en cliënten van CCP's, kredietinstellingen, beleggingsondernemingen en toezichthouders.
- **Wanneer?** Het uitvoeringsbesluit is van toepassing sinds 12 november 2021.

CPMI & IOSCO Call for comments met betrekking tot toegang tot clearing diensten en portabiliteit

- **Wat?** Het Comité voor Betalingen en Marktinfrastucturen ([CPMI](#)) en de Internationale Organization of Securities Commissions ([IOSCO](#)) hebben beiden op 29 november 2021 een verzoek tot input (*call for comments*) uitgevaardigd ten aanzien van hun nieuwe gezamenlijke, consultatieve rapport. Het rapport

betreft een discussiestuk over client clearing: toegang en overdraagbaarheid (*A discussion paper on client clearing: access and portability*). Dit rapport heeft tot doel (i) het algemene begrip van nieuwe toegangsmodellen te vergroten, waardoor klanten rechtstreeks toegang krijgen tot CCP-diensten en effectieve toegang of overdracht voor hun posities kan worden gerealiseerd en (ii) potentiële problemen voor vervolgwerkzaamheden te identificeren.

- **Wie?** De uitkomsten van de consultatie zijn relevant voor CCP's en cliënten van CCP's.
- **Wanneer?** De input op de *call for comments* sluit op 24 januari 2022. Naar verwachting zullen CPMI en IOSCO in de loop van 2022 een geüpdatet rapport publiceren.

FSB – 2021 Resolution Report: ‘Glass half-full or still half-empty?’

- **Wat?** De Financial Stability Board (FSB) heeft op 7 december 2021 haar [2021 Resolution Report](#) gepubliceerd. Hierin wordt aandacht besteed aan de evaluatie van de stand van zaken tot bovengenoemde datum. De evaluatie wees uit dat een aantal leemten moest worden aangepakt als de voordelen van de hervormingen van de resolutie volledig moesten worden gerealiseerd.
- **Wie?** De input van het FSB Resolution Report is relevant voor banken, CCP's en verzekeraars.
- **Wanneer?** Onze verwachting is dat naar aanleiding van de input in het FSB Resolution Report in 2022 verder worden gewerkt aan concrete stappen om de uitkomsten uit de evaluatie te verbeteren.

OVERIGE ONTWIKKELINGEN

Wet veiligheidstoets investeringen, fusies en overnames

- **Wat?** Op 30 juni 2021 is het [wetsvoorstel](#) voor de Wet veiligheidstoets investeringen, fusies en overnames aangeboden aan de Tweede Kamer. Het wetsvoorstel introduceert een toetsingsmechanisme voor investeringen, fusies en overnames die een risico kunnen vormen voor de nationale veiligheid. Daarbij gaat het om investeringen in (i) vitale aanbieders of (ii) bedrijven die beschikken over sensitieve technologie.
- **Wie?** In het wetsvoorstel worden verschillende financiële ondernemingen als vitale aanbieder aangemerkt, waaronder CCP's.
- **Wanneer?** Naar verwacht zal de wet begin 2023 in werking treden.

BANKEN

Voor banken wordt 2022 een jaar van het (nog) verder implementeren van klimaatrisico beheersingsmaatregelen, klimaat-gerelateerde stress tests en het implementeren van nieuwe regelgeving en richtsnoeren. Ook in 2022 komt er weer veel nieuwe regelgeving voor banken bij. Dit betreft wettelijke regels, maar ook meer gedetailleerde technische standaarden en interpretaties van regelgevers en toezichthouders. Zowel op globaal, Europees als nationaal niveau.

Om de omvang van dit hoofdstuk te kunnen beperken, hebben wij een selectie moeten maken. Wij gaan in deze Vooruitblik 2022 bijvoorbeeld alleen in op een aantal toezichtrechtelijke ontwikkelingen die specifiek van belang zijn voor de bancaire sector. Voor banken die meerdere type diensten verlenen, kunnen andere onderdelen van deze Vooruitblik mede relevant zijn, zoals het onderdeel voor [Beleggingsondernemingen](#), [Betalinstellingen](#) en/of voor [Kredietverstrekkers](#) en [Financiële Dienstverleners](#).

Ook de cross-sectorale onderdelen [Integriteit](#) en [Duurzaamheid](#) zijn voor banken van groot belang. Onderwerpen die daarop betrekking hebben, komen niet aan bod in dit onderdeel, maar alleen in de voorgenoemde specials. Verder is het voor banken nuttig kennis te nemen van het onderdeel [Algemeen](#), omdat daarin ook onderwerpen aan bod komen die banken kunnen raken (zoals ontwikkelingen ten aanzien van de Benchmark Verordening en de Securities Financing Transactions Regulation (SFTR)).

ECB TOEZICHT

- Klimaatgerelateerde risico's: beheersing en stresstests
- Toezichtprioriteiten van de ECB in 2022-2024
- Feedback suggesties Europees Parlement
- Nieuwe betrouwbaarheid- en geschiktheidsgids
- Harmonisatie van rapportages
- Aanvragen vvgb en notificaties voortaan via IMAS
- Portal van ECB
- Consultatie informatievereisten securitisatietransacties

DNB TOEZICHT

- Toezicht in beeld – toezichtprioriteiten DNB voor banken
- Duurzame balans
- Regeling beheerst beloningsbeleid Wft 2021
- Regeling risicoweging hypothecaire leningen 2022
- Consultatie herziene contracyclische kapitaalbuffer raamwerk
- Wijziging Beleidsregel individueel klantbeeld Wft 2017
- Nieuwe informatiebeveiligingsmonitor 2021
- Vertrouwenspersonen bij toetsingen door DNB

SRB

SRB Work Programme 2022

- Guidance voor liquiditeit en financiering in afwikkeling
- Guidance over opsplitsing van banken in tijden van crisis
- Guidance over prudente liquidatie handelsportefeuille
- Updates in het MREL beleid
- CRR discretionaire bevoegdheid en MREL-calibratie
- Introductie backstop SRF
- Guidance melden onmogelijkheid opname bail-in erkenningsclausules

EBA

- EBA Annual Work Programme 2022
- European Supervisory Examination Programme (ESEP) 2022
- European Resolution Examination Programme (EREP) 2022
- Richtsnoeren voor het verlenen van een bankvergunning
- Herziene richtsnoeren voor een beheerst beloningsbeleid
- Herziene richtsnoeren inzake interne governance
- Herziene richtsnoeren over betrouwbaarheids- en geschiktheidseisen

Herziene richtsnoeren indicatoren voor herstelplannen
 Richtsnoeren voor het toezicht op intermediaire EU-
 moederonderneming
 Richtsnoeren voor de beoordeling van overschrijdingen
 van de limieten voor grote posten
 Nieuwe regelgeving beheersing renterisico
 Consultatie herziene SREP richtsnoeren
 ITS voor de bekendmaking van ESG-risico's onder CRR
 Rapport over beheer en toezicht op ESG-risico's
 Herziening RTS inzake kredietrisicoaanpassing
 Overige publicaties

AFM

Trendzicht 2022

ONTWIKKELING EUROPESE WET- EN REGELGEVING

Banking Package 2021

Daisychain voorstel

Consultatie macroprudentiële regels CRR

Pakket maatregelen gericht op duurzaamheid (o.a.
 Green Bonds)

DORA

RTS over gebruik interneratingbenadering

Update uitvoeringsverordening rapportagevereisten

Richtlijn inzake kredietsevicers en kredietkopers

ONTWIKKELING NEDERLANDSE WET- EN

REGELGEVING

Implementatie raamwerk voor gedekte obligaties

Implementatiewet BRRD II

Wijzigingswet financiële markten 2021 – de groeps-vvgb

Wijzigingsbesluit financiële markten 2021–

uitbesteding en groeps-vvgb

Wijzigingsbesluit financiële markten 2021–

eurorekening in Caribisch Nederland

Wet beschikbaarheid basisbetaalrekening Nederlanders
 in het buitenland

Nadere beloningsregels financiële sector

Consultatie mogelijkheden versterking maatregelen ter
 voorkoming van dividendstripping

Voorgenomen wijziging wet Huis voor Klokkenluiders

Wet veiligheidstoets investeringen, fusies en overnames

Verwijzingsportaal bankgegevens

Consultatie herziening van de Short Selling Verordening

Wijziging Short Selling Verordening – aanpassing

drempel kennisgeving

OVERIGE ONTWIKKELINGEN

Inflatie

Plannen van het nieuw kabinet

Belang contant geld

Langere openingstijden betalingssystemen

ECB TOEZICHT

Klimaatgerelateerde risico's: beheersing en stresstests

Oproep tot betere beheersing klimaat-gerelateerde risico's

De ECB [roept](#) banken op hun klimaat-gerelateerde risico's beter te beheersen. In een op 22 november 2021 gepubliceerd [rapport](#) over de stand van zaken op het gebied van klimaat- en milieurisico beheer in de bancaire sector analyseert de ECB hoe Europese banken hun praktijken aanpassen om klimaat- en milieurisico's te beheersen. De ECB concludeert dat banken de eerste stappen hebben gezet om klimaatgerelateerde risico's te incorporeren, maar dat geen enkele bank in de buurt komt van de verwachtingen van de ECB zoals gepubliceerd in de [gids](#) van de ECB ten aanzien van klimaat- en milieu-gerelateerde risico's. Banken hebben zich ingespannen om te voldoen aan deze verwachtingen ten aanzien van governance, risicobereidheid en operationeel risicobeheer. Ze lopen echter achter op gebieden als interne rapportage, markt- en liquiditeitsrisicobeheer en stresstesten. Zo heeft de helft van de banken geen concrete maatregelen gepland om klimaat- en milieurisico's in hun bedrijfsstrategieën te integreren, en heeft minder dan een vijfde belangrijke risico-indicatoren ontwikkeld om te monitoren. Daarbij is de kwaliteit van de plannen te laag en de voortgang te traag. De ECB heeft individuele feedbackbrieven naar de banken gestuurd met het verzoek hun tekortkomingen aan te pakken. In sommige gevallen zullen banken een aanvullende kapitaalaiseis ontvangen als onderdeel van Supervisory Review and Evaluation Proces (SREP).

Eerder in 2021 publiceerde de ECB een ambitieus [stappenplan](#) (juli) met een overzicht van klimaatgerelateerde onderwerpen en prioriteiten, een [rapport](#) (juli) met een analyse van de invloed van klimaat-gerelateerd risico's op de financiële stabiliteit en een [opinie](#) (september) over een voorstel voor een richtlijn betreffende duurzaamheidsrapportage door ondernemingen (Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD)). Zie hierna een overzicht van publicaties van de ECB en EBA op het gebied van klimaat-gerelateerde risico's en voor een uitgebreide behandeling van deze publicaties het onderdeel [Duurzaamheid](#). Als volgende stap zal de ECB een volledige evaluatie uitvoeren van hoe banken voorbereid zijn om klimaat- en milieurisico's te beheersen, met een diepgaande duik in hun integratie in strategie, governance en risicobeheer. De evaluatie zal plaatsvinden in de eerste helft van 2022, tegelijk met de 2022 ECB Climate Risk Stress Test.

2022 ECB Climate Risk Stress Test

In oktober 2021, heeft de ECB alle significante banken een [brief](#) gestuurd met de aankondiging om in 2022 een op klimaatgerelateerde risico's gerichte stresstest uit te voeren. Deze stresstest wordt ook wel de 2022 ECB Climate Risk Stress Test (CST) genoemd. Naast de brief heeft de ECB ook een toelichting [gepubliceerd](#). De toelichting is gebaseerd op de in 2020 verschenen [gids](#) van de ECB ten aanzien van klimaat- en milieu-gerelateerde risico's met daarin de verwachtingen van de ECB met beheersing van deze risico's door banken en het [rapport](#) van EBA over het beheer van en toezicht op ESG-risico's voor banken en beleggingsondernemingen (zie ook onder EBA – [Rapport over beheer van en toezicht op ESG-risico's](#)).

De stresstest bestaat uit drie verschillende modules:

1. Een uitgebreide vragenlijst om te beoordelen hoe banken hun klimaatstresstest opbouwen vanuit het perspectief van risicobeheer (welke mogelijkheden en capaciteit heeft de bank).
2. Een peer-benchmarkanalyse om banken te vergelijken op basis van een gemeenschappelijke reeks klimaatrisico-statistieken. Deze statistieken maken inzichtelijk hoeveel banken afhankelijk zijn van inkomsten uit koolstof intensieve industrieën en welk aandeel aan uitstoot van broeikasgassen banken financieren.
3. Een bottom-up stresstest gericht op transitie en fysieke risico's. De stresstest beoordeelt hoe extreme weersomstandigheden banken het komende jaar zullen beïnvloeden, hoe kwetsbaar banken zijn voor een scherpe stijging van de prijs van koolstofemissies in de komende drie jaar en hoe banken reageren op transitiescenario's voor de komende 30 jaar.

De CST zal worden uitgevoerd van maart tot en met juli 2022 bij significante banken. De CST bestaat uit twee fases, eerst wordt de data van banken verzameld en daarna wordt deze data geanalyseerd en worden er conclusies getrokken.

De ECB beschouwt de CST als een leermoment voor zowel banken als toezichthouders. Het heeft tot doel kwetsbaarheden, *best practices* uit de sector en uitdagingen waarmee banken worden geconfronteerd te identificeren. De oefening zal ook helpen om de beschikbaarheid en kwaliteit van gegevens te verbeteren en toezichthouders in staat te stellen de stresstests beter te begrijpen. Het is op dit moment niet voorzien dat de output direct zal leiden tot aanvullende kapitaalseisen

in Pillar 2. Wel kunnen de bevindingen leiden tot aanvullende kapitaalseisen voor een specifieke bank via de SREP.

Overzicht publicaties ECB en EBA ten aanzien van klimaatrisico's

- november 2020 - [gids](#) van de ECB ten aanzien van klimaat- en milieu-gerelateerde risico's met daarin de verwachtingen van de ECB met beheersing van deze risico's door banken;
- maart 2021 - [consultatie](#) door EBA voor Implementing Technical Standards (ITS) over de wijze waarop ESG-risico's worden bekend gemaakt onder CRR;
- juni 2021 - [rapport](#) van EBA over het beheer van en toezicht op ESG-risico's voor banken en beleggingsondernemingen;
- juli 2021 - [stappenplan](#) van de ECB met overzicht van klimaat-gerelateerde onderwerpen en prioriteiten;
- juli 2021 - [rapport](#) van de ECB en ESRB en over klimaat-gerelateerde risico's en financiële stabiliteit;
- augustus 2021 – [studie rapport](#) van ECB over de ontwikkeling van tools en mechanismen voor de integratie van ESG-factoren in het EU-prudentieel raamwerk voor banken en in de bedrijfsstrategieën van banken en beleggingsbeleid;
- september 2021 - [opinie](#) van de ECB over een voorstel voor een richtlijn betreffende duurzaamheidsrapportage door ondernemingen;
- september 2021 – [persbericht](#) van de ECB met de [resultaten](#) van de economie-brede klimaat stress test;
- oktober 2021 - [toelichting](#) van de ECB op de 2022 Climate Risk Stress Test (CST);
- november 2021 - [rapport](#) van de ECB over de stand van zaken op het gebied van klimaat- en milieurisico beheer in de bancaire sector.

Toezichtprioriteiten van de ECB in 2022-2024

- **Wat?** Op 7 december 2021 publiceerde de ECB de [Toezichtprioriteiten 2022-2024](#). In samenwerking met de nationale toezichthouders heeft de ECB de belangrijkste risico's en kwetsbaarheden van significante banken beoordeeld en op basis daarvan de strategische prioriteiten voor de komende drie jaar vastgesteld. De prioriteiten zijn: 1) banken komen gezond uit de pandemie, 2) structurele tekortkomingen worden aangepakt door middel van doeltreffende digitaliseringsstrategieën en versterkte governance en 3) opkomende risico's, waaronder klimaat- en milieurisico's, IT- en cyberrisico's, worden aangepakt. Voor elke prioriteit heeft de ECB een aantal strategische doelstellingen en onderliggende werkprogramma's voor de komende drie jaar ontwikkeld. De prioriteiten

vormen handvatten voor het plannen en prioriteren van het toezicht door de gezamenlijke toezichthoudende teams (JST's) en belangrijke richtsnoeren voor de SREP. De algemene doelstelling is dat de Europese bankensector sterker en gezonder uit de pandemische crisis komt en constructief kan bijdragen aan de digitale en groene transformatie van de economie.

- **Wie?** Alle significante banken. Verder zal DNB deze toezichtprioriteiten ook hanteren voor de minder significante banken onder haar toezicht.
- **Wanneer?** De Toezichtprioriteiten 2022-2024 gelden voor de komende 3 jaar.

Feedback suggesties Europees Parlement

- **Wat?** In het document [Feedback on the input provided by the European Parliament](#) van 22 december 2021 gaat de ECB in op de [Resolutie van het Europees Parlement](#) van 7 oktober 2021 over de bankenunie. Het Europees Parlement erkent de rol die het Europees banktoezicht speelt bij het tijdelijk verruimen van kapitaalseisen van banken in reactie op de COVID-19 pandemie en merkt op dat een goed beheer van het kredietrisico een kernprioriteit van het toezicht moet blijven. In reactie hierop geeft de ECB aan dat het de impact van de COVID-19 pandemie blijft monitoren en dat het terugbrengen van niet-renderende leningen (of *non-performing loans*, NPL's) een prioriteit blijft. Ook benadrukt de ECB dat een nieuwe toezichtbevoegdheid om dividenden te beperken averechts kan werken. Financiële instellingen moeten in staat worden gesteld om kapitaal aan te trekken. Bovendien kan een dergelijke bevoegdheid het signaal afgeven dat in de toekomst vaker nieuwe toezichtbevoegdheden volgen. De ECB benoemt tot slot de 2022 ECB Climate Risk Stress Test, het bestrijden van witwassen en terrorisme financiering, de impact van een digitale Europa en de voortgang van Basel 3 implementatie.
- **Wie?** Alle significante banken. Verder zal DNB de ECB feedback ook hanteren voor de minder significante banken onder haar toezicht.
- **Wanneer?** De feedback kan worden gelezen in aanvulling op de Toezichtprioriteiten 2022-2024.

Nieuwe betrouwbaarheid- en geschiktheidsgids

- **Wat?** Op 8 december 2021 heeft de ECB een nieuwe gids ten aanzien van betrouwbaarheid en geschiktheidstoetsing [gepubliceerd](#). Deze nieuwe gids vervangt de vorige versie, voor het laatst gewijzigd in mei 2018. In deze gids worden beleidsstandpunten, toezichtpraktijken en -processen die door de ECB worden toegepast bij het beoordelen van de

betrouwbaarheid en de geschiktheid van leden van het bestuur en de raad van commissarissen van significante banken toegelicht. De belangrijkste wijzigingen ten opzichte van de versie in mei 2018 zijn vergroting van de reikwijdte van te toetsen personen en verduidelijking van de procedure voor hertoetsing. Benadrukt wordt dat de toetsing geen momentopname is, maar dat bestuurders en commissarissen te allen tijde betrouwbaar en geschikt dienen te zijn.

- **Wie?** Alle significante banken en hun bestuurders en commissarissen.
- **Wanneer?** Vanaf december 2021.

Harmonisatie van rapportages

- **Wat?** In december 2021 [kondigde](#) de ECB de ontwikkeling van een geïntegreerd rapportagekader (Integrated Reporting Framework (IReF)) aan. Door gebruik te maken van dit geharmoniseerde statistische rapportagesysteem kunnen banken hun statistische gegevens eenvoudig aan het Europees Stelsel van Centrale Banken (ESCB) rapporteren. Het nieuwe systeem zal de rapportagelast van banken verminderen. Toezichthouders kunnen deze gegevens in het nieuwe systeem eenvoudiger analyseren en vergelijken. Het IReF waarborgt een eenduidige interpretatie van de statistische begrippen en standaardiseert de informatie die banken aan hun eigen toezichthouders moeten verstrekken.
- **Wie?** Alle banken.
- **Wanneer?** Na een sectorbrede consultatie start de ECB nu de ontwerpfasen van het project, dat naar verwachting in 2027 in gebruik wordt genomen. Een van de volgende stappen in het project is het opstellen van een ECB-verordening, die naar verwachting in 2024 wordt aangenomen.

Aanvragen vvgb en notificaties voortaan via IMAS Portal van ECB

- **Wat?** Met ingang van 1 januari 2022 wordt een aanvraag voor een verklaring van geen bezwaar *in een bank* en een kennisgeving voor grensoverschrijdende dienstverlening of het openen van een bijkantoor in een andere lidstaat door een bank ingediend via het [IMAS Portal](#) van de ECB en niet langer via het Digitaal Loket Toezicht (DLT) van DNB. De verplichting betreft zowel significante als niet-significante banken. Aanvragen voor een verklaring van geen bezwaar *door een bank* op grond van artikel 3:96 Wft worden nog wel via het DLT ingediend. Het is de verwachting dat het IMAS Portal straks ook de exclusieve toegang biedt voor aanvragen van een bankvergunning.
- **Wie?** Alle entiteiten die een aanvraag willen indienen

voor een verklaring van geen bezwaar in een bank en alle banken die een kennisgeving willen doen voor grensoverschrijdende dienstverlening of het openen van een bijkantoor in een andere lidstaat.

- **Wanneer?** Vanaf 1 januari 2022.

Consultatie informatievereisten securitisatietransacties

- **Wat?** Op 15 november 2021 heeft de ECB de [consultatie](#) gepubliceerd van de *guide on the notification of securitisation transactions*. Deze consultatie volgt op het besluit van de ECB van 14 mei 2021 om toe te zien op de naleving door significante banken aan de retentieverplichtingen en transparantie vereisten in de gewijzigde securitisatieverordening. Deze guide verduidelijkt welke informatie de ECB verwacht van banken die optreden als initiator of sponsor van een securitisatietransactie. De ECB verwacht dat banken de guide volgen voor alle securitisatietransacties die zijn uitgegeven na 1 april 2022.
- **Wie?** Alle banken die als initiator of sponsor betrokken zijn bij een securitisatietransactie.
- **Wanneer?** De uitkomst van de consultatie, die loopt tot 5 januari 2022, zal worden meegenomen bij de afronding van de guide.

DNB TOEZICHT

Toezicht in beeld – toezichtprioriteiten DNB voor banken

- **Wat?** Op 7 december 2021 heeft DNB [Toezicht in Beeld](#) gepubliceerd. Hierin vat DNB samen waar in het toezicht aan wordt gewerkt. Voor het jaar 2022 zet DNB in op de meerjarige speerpunten uit de Visie op Toezicht 2021-2024: (i) inspelen op technologische vernieuwing, (ii) sturen op toekomstgerichtheid en duurzaamheid en (iii) bestrijden van financieel-economische criminaliteit. De digitale weerbaarheid van instellingen staat voor 2022 hoog op de agenda. Daarnaast blijft DNB hameren op goed risicomanagement van de financiële instellingen en wijst DNB op de klimaatstresstest die de ECB in 2022 zal uitvoeren bij de significante banken. DNB benadrukt tot slot het kredietrisicomanagement en het zicht op klanten met (potentiële) betalingsproblemen. Het toezicht hierop is in 2022 ook een prioriteit.
- **Wie?** Minder significante banken. DNB's prioriteiten ten aanzien van financieel-economische criminaliteit gelden voor alle banken.
- **Wanneer?** Toezicht in Beeld ziet op 2022. Visie op Toezicht 2021-2024 beschrijft de toezichtkoers van DNB tot 2024.

Duurzame balans

- **Wat?** Op 7 december 2021 heeft DNB een rapport [gepubliceerd](#) met een overzicht van de integratie van duurzaamheidsrisico's in de integere en beheerste bedrijfsvoering door Nederlandse financiële instellingen, waaronder banken. DNB concludeert dat hier nog maar in beperkte mate sprake van is. Financiële instellingen zijn zich bewust van duurzaamheidsrisico's maar doen onvoldoende aan de beheersing van deze risico's. De duurzaamheidsrisico's zijn veelal niet meegenomen in de risicobeheercyclus. DNB is van mening dat, hoewel duurzaamheidsrisico's nog niet expliciet worden genoemd in CRD en CRR, het integreren van deze risico's in het risicobeheer van banken wel in lijn is met deze wetgeving. DNB verwijst hier naar de publicaties van de ECB en EBA, zie ook [ECB Klimaat-gerelateerde risico's: beheersing en stresstests](#).
- **Wie?** Alle banken.
- **Wanneer?** DNB maakt duurzaamheidsrisico's een integraal onderdeel van het reguliere toezicht. In 2022 zal DNB haar verwachtingen ten aanzien van de beheersing van duurzaamheidsrisico's nader concretiseren en ter consultatie voorleggen aan de financiële sector.

Regeling beheerst beloningsbeleid Wft 2021

- **Wat?** Op 1 oktober 2021 is de [Regeling beheerst beloningsbeleid Wft 2021](#) (Rbb 2021) in de staatscourant gepubliceerd. De Rbb 2021 is de opvolger van de Regeling beheerst beloningsbeleid Wft 2017 (Rbb 2017), welke eind 2020 nog is herzien door inwerkingtreding van CRD V. Aanleiding voor de Rbb 2021 is de inwerkingtreding van IFD. De Rbb 2021 bevat nu beloningregels voor banken en beleggingsondernemingen die onder CRR vallen én beleggingsondernemingen die onder IFR vallen. De Rbb 2021 bevat voor banken enkele tekstuele aanpassingen en correcties om beter aan te sluiten bij de formulering van de CRD. Verder is de bepaling over staatsteun die bij de herziening van de Rbb 2017 is geschrapt, deels weer opgenomen. De reden hiervoor is dat een deel van deze bepaling weliswaar is geïmplementeerd in de Wft, maar dat deze ook enkele regels bevat die een aanvulling zijn op de Wft.
- **Wie?** Alle banken.
- **Wanneer?** De Rbb 2021 is van toepassing met ingang van 19 oktober 2021.

Regeling risicoweging hypothecaire leningen 2022

- **Wat?** DNB heeft op 7 oktober 2021 de [Regeling risicoweging hypothecaire leningen 2022](#) gepubliceerd

die een ondergrens (minimumvloer) voor de risicoweging van hypotheekleningen op bankbalansen in Nederland introduceert. De ondergrens zorgt ervoor dat banken een minimale hoeveelheid kapitaal moeten aanhouden voor hun hypotheekleningen en voorkomt dat steeds verder stijgende huizenprijzen leiden tot steeds lagere risicogewichten. DNB acht deze maatregel van belang, omdat banken in de risicoweging van hypothecaire leningen onvoldoende rekening houden met systeemrisico's op de woningmarkt. De maatregel is al in het najaar van 2019 door DNB aangekondigd, maar in het voorjaar van 2020 uitgesteld vanwege de onzekerheid over de impact van de coronacrisis op de bankbalansen en de huizenmarkt. DNB heeft sindsdien de systeemrisico's in de huidige hypotheekmarkt verder zien toenemen en tegelijkertijd de risicogewichten van hypotheekleningen in de risicomodellen van banken verder zien dalen.

- **Wie?** Banken, met name banken die een intern model voor hypotheekleningen hanteren.
- **Wanneer?** Met ingang van 1 januari 2022. De maatregel zal in ieder geval tot december 2022 van kracht zijn, waarna DNB de mogelijkheid heeft om de maatregel te verlengen.

Consultatie herziene contracyclische kapitaalbuffer raamwerk

- **Wat?** Op 7 oktober 2021 heeft DNB een consultatie van de herziening van het analytisch raamwerk voor het vaststellen van de Contracyclische Kapitaalbuffer (CCvB) [gepubliceerd](#). Het primaire doel van deze buffer is om de weerbaarheid van banken te vergroten op het moment dat cyclische risico's zich opbouwen, en om deze additionele middelen vrij te geven wanneer systeemrisico's materialiseren. DNB heeft in het Overzicht Financiële Stabiliteit najaar 2021 al aangegeven voornemens te zijn om voortaan een CCyB van 2% te hanteren in een standaard risico-omgeving. Om dit beleid te kunnen uitvoeren, dient het analytisch raamwerk voor het vaststellen van de CCyB te worden aangepast.
- **Wie?** Alle banken.
- **Wanneer?** De consultatieperiode loopt tot en met 18 januari 2022. DNB streeft ernaar om uiterlijk eind februari 2022 commentaar op de reacties te geven en het definitieve raamwerk te publiceren.

Wijziging Beleidsregel individueel klantbeeld Wft 2017

- **Wat?** Op 11 oktober 2021 heeft DNB de regeling houdende wijziging van de Beleidsregel Individueel Klantbeeld Wft 2017 [gepubliceerd](#). In de Beleidsregel Individueel Klantbeeld Wft 2017 geeft DNB weer welke

informatie DNB nodig heeft voor de uitvoering van het depositogarantiestelsel (DGS) (vanaf 1 januari 2019 in de vorm van het individueel klantbeeld-bestand (IKB-bestand)). Hiermee wordt het mogelijk om de termijn waarin DGS-vergoeding worden toegekend en beschikbaar gemaakt voor uitkering terug te brengen naar zeven werkdagen. Door de wijziging is de beleidsregel op een aantal punten verduidelijkt.

- **Wie?** Banken.
- **Wanneer?** Met ingang van 1 januari 2022. De maatregel zal in ieder geval tot december 2022 van kracht zijn, waarna DNB de mogelijkheid heeft om de maatregel te verlengen.

Nieuwe informatiebeveiligingsmonitor 2021

- **Wat?** DNB heeft in 2021 haar derde [informatiebeveiligingsmonitor](#) (IB) uitgebracht. De waarnemingen zijn weliswaar gebaseerd op onderzoeken bij pensioenfondsen en verzekeraars, maar DNB acht deze relevant voor de gehele Nederlandse financiële sector. De belangrijkste waarnemingen zijn: (i) De risicomanagementcyclus binnen instellingen gericht op informatiebeveiliging is onvoldoende effectief; (ii) Het beheersen van informatiebeveiliging in de gehele uitbestedingsketen is cruciaal; en (iii) De weerbaarheid tegen cyberaanvallen moet worden versterkt, hier is dringend aandacht nodig.
- **Wie?** Alle banken.
- **Wanneer?** Per direct; DNB monitort de opvolging van de noodzakelijke verbeteringen in het regulier toezicht.

Vertrouwenspersonen bij toetsingen door DNB

- **Wat?** DNB en de AFM toetsen bestuurders en commissarissen bij banken op betrouwbaarheid en geschiktheid. Op [13 september 2021](#) heeft DNB twee vertrouwenspersonen aangesteld: de heer Jaap van Manen en mevrouw Diana Monissen. Als een bestuurder of commissaris ontevreden is met het verloop of het resultaat van de toetsing kan contact worden opgenomen met een vertrouwenspersoon.
- **Wie?** Alle banken.
- **Wanneer?** Vanaf 13 september 2021.

SRB

SRB Work Programme 2022

- **Wat?** Op 26 november 2021 [publiceerde](#) de SRB haar Work Programme 2022. Hierin geeft de SRB haar doelstellingen en prioriteiten voor 2022 weer. Dit Work Programme geldt in aansluiting op het Multi-Annual Programme 2021-2023 (MAP). De nadruk zal in 2022 liggen op de handhaving en operationalisering van de leidende beginselen die zijn vastgelegd in de door de SRB in april 2020 gepubliceerde verwachting voor banken [Expectations for Banks \(EfB\)](#) en het [Minimum Requirement for Own Funds and Eligible Liabilities \(MREL\)-beleid](#).
- **Wie?** Alle banken.
- **Wanneer?** Het work programme heeft betrekking op het toezicht van de SRB in 2022.

Guidance voor liquiditeit en financiering in afwikkeling

- **Wat?** In navolging op de in april 2020 gepubliceerde verwachting voor banken ([Expectations for Banks \(EfB\)](#)) heeft de SRB in april 2021 [guidance](#) voor liquiditeit en financiering in afwikkeling gepubliceerd. Deze guidance ziet op het inschatten van liquiditeitsbehoeften en heeft tot doel de afwikkelbaarheid van banken en de paraatheid voor een mogelijke afwikkeling te verbeteren.
- **Wie?** Significante banken, maar DNB kan dit document ook gebruiken als nationale resolutieautoriteit voor minder significante banken.
- **Wanneer?** Gedurende 2022 en 2023.

Guidance over opsplitsing van banken in tijden van crisis

- **Wat?** In navolging op de in april 2020 gepubliceerde verwachting voor banken ([Expectations for Banks \(EfB\)](#)) heeft de SRB in oktober 2021 [guidance](#) gepubliceerd over de opsplitsing van banken in tijden van crisis. In deze guidance gaat de SRB nader in op de overdracht door banken van bedrijfsonderdelen in het kader van de afwikkeling. Banken moeten aangeven hoe op korte termijn juridische entiteiten, bedrijfsonderdelen of een portefeuille bezittingen en schulden aan een derde partij kunnen worden overgedragen. De SRB verwacht dat banken een analyse en een overdrachtdraaiboek (indien van toepassing) opstellen.
- **Wie?** Significante banken, maar DNB kan dit document ook gebruiken als nationale resolutieautoriteit voor minder significante banken.

- **Wanneer?** Eind 2022 moeten banken een analyse en een overdrachtdraaiboek (indien van toepassing) aan de SRB hebben gestuurd.

Guidance over prudente liquidatie handelsportefeuille

- **Wat?** In navolging op de in april 2020 gepubliceerde verwachting voor banken ([Expectations for Banks \(EfB\)](#)) heeft de SRB in december 2021 [guidance](#) gepubliceerd over een ordentelijke afwikkeling van handelsactiviteiten met zo min mogelijk risico's voor de financiële stabiliteit. De guidance is gericht tot banken met een zodanige omvangrijke handelsportefeuille die een geloofwaardige en haalbare uitvoering van hun resolutiestrategieën in de weg kan staan. Van banken wordt verwacht dat zij een gedetailleerd plan opstellen en mogelijkheden beschrijven om hun handelsactiviteiten af te bouwen.
- **Wie?** Significante banken met handelsactiviteiten, maar DNB kan dit document ook gebruiken als nationale resolutieautoriteit voor minder significante banken.
- **Wanneer?** Gedurende 2022 en 2023.

Updates in het MREL beleid

- **Wat?** Eind mei 2021 publiceerde de SRB een [update](#) van haar 'Minimum Requirements for Own Funds and Eligible Liabilities' beleid. Dit geactualiseerde beleid bevat een aantal nieuwe elementen en een aantal verfijningen. Daarnaast publiceerde de SRB op 17 december 2021 de [checklist](#) gerapporteerde verplichtingen en een [aftekenformulier](#), beide voor de MREL-rapportage.
- **Wie?** Significante Banken. DNB zal dit beleid ook gebruiken als nationale resolutieautoriteit voor minder significante banken.
- **Wanneer?** MREL wordt gefaseerd ingevoerd en is uiterlijk op 1 januari 2024 van toepassing.

CRR discretionaire bevoegdheid en MREL-calibratie

- **Wat?** Op 22 december 2021 [kondigde](#) de SRB aan om de discretionaire bevoegdheid van toezichthouders ten aanzien van de tijdelijke uitsluiting van bepaalde blootstellingen aan centrale banken van de berekening van de totale blootstellingsmaatstaf door een bank (dwz het hefboombedrag) te monitoren. De berekening van het bedrag van de hefboomwerking kan van invloed zijn op de MREL. Ter uitvoering van haar monetair beleid tijdens de COVID-19 pandemie heeft de ECB gebruik gemaakt van haar bevoegdheid om bepaalde blootstellingen aan centrale banken tijdelijk uit te sluiten van de berekening van het hefboombedrag. Deze

maatregel is van toepassing tot eind maart 2022. Indien nodig zal de SRB maatregelen nemen en de MREL targets bijstellen.

- **Wie?** Alle banken.
- **Wanneer?** De SRB houdt in 2022 de ontwikkeling in de gaten.

Introductie backstop SRF

- **Wat?** Het Single Resolution Fund (SRF) is een noodfonds waarop in tijden van crisis een beroep kan worden gedaan door banken. Het SRF zorgt voor de stabilisatie van het financiële systeem. Banken moeten jaarlijks een vergoeding betalen aan de SRF. Vanaf 2022 wordt de *backstop* voor het SRF [ingevoerd](#). Dit is een extra noodfonds waarop een beroep kan worden gedaan en waardoor de omvang van het SRF wordt verdubbeld. In eerste instantie wordt de *backstop* verstrekt met overheidsgeld om de markt onmiddellijk steun en vertrouwen te geven. Deze met overheidsgeld gefinancierde *backstop* moet dan echter in de jaren na het gebruik ervan door alle banken worden terugbetaald.
- **Wie?** Alle banken.
- **Wanneer?** Vanaf 2022.

Guidance melden onmogelijkheid opname bail-in erkenningsclausules

- **Wat?** In [juni 2021](#) en [oktober 2021](#) heeft de SRB guidance gepubliceerd met betrekking tot het melden van de situatie waarin het onmogelijk blijkt om in overeenkomsten waarop het recht van een derde land van toepassing is specifieke bedingen op te nemen met betrekking tot afschrijvings- en omzettingsbevoegdheden van de afwikkelautoriteiten (zogenoemde bail-in-erkeningsclausules). Het opnemen van deze bail-in-erkeningsclausules is een verplichting op grond van de BRRD. Banken die vaststellen dat het juridisch of anderszins niet mogelijk is om deze bail-in-erkeningsclausules op te nemen dienen de resolutieautoriteit daarvan in kennis te stellen.
- **Wie?** Alle banken.
- **Wanneer?** Vanaf oktober 2021.

EBA

EBA Annual Work Programme 2022

- **Wat?** Op 5 oktober 2021 heeft EBA haar [Annual Work Programme 2022](#) gepubliceerd. Hieruit volgt waar EBA in 2022 een bijdrage aan gaat leveren en welke prioriteiten gelden. Voor 2022 zal EBA een bijdrage leveren aan

de ontwikkeling van een ESG-kader voor banken, het monitoren van de impact van COVID-19 op hun balansen, de invoering van Basel 3 en de implementatie van de digitale financiële strategie, met name de wetgevingsvoorstellen voor een Wet digitale operationele weerbaarheid (DORA) en op Markets in Crypto-assets (MiCA). Daarnaast noemt EBA 5 prioriteiten, waaronder het bewaken en actualiseren van het prudentiële kader voor toezicht en afwikkeling, het versterken van EU-brede kader voor stresstests en het bijdragen aan een nieuwe EU infrastructuur wat betreft het tegengaan van witwassen en terrorismefinanciering.

- **Wie?** Alle banken.
- **Wanneer?** Het Annual Work Programme 2022 beschrijft de focusgebieden van EBA in 2022.

European Supervisory Examination Programme (ESEP) 2022

- **Wat?** EBA heeft op 12 november 2021 haar [European Supervisory Examination Programme](#) (ESEP) gepubliceerd. Het ESEP bevat een reeks prioriteiten voor bancaire toezichthouders in 2022, waaronder (i) impact van de COVID-19 pandemie op de kwaliteit van activa en adequate voorzieningen, (ii) informatie- en communicatietechnologie (ICT) beveiligingsrisico en ICT-uitbestedingsrisico, (iii) digitale transformatie en FinTech-spelers, (iv) ESG-risico's en (v) bestrijding van witwassen en terrorismefinanciering (AML/CFT).
- **Wie?** Het ESEP geeft de prioriteiten van EBA voor bancaire toezichthouders, zoals de ECB en DNB, weer. Dit is weer terug te zien in de toezichtprioriteiten van deze toezichthouders.
- **Wanneer?** Toezichthouders dienen de bovengenoemde onderwerpen te betrekken in de vormgeving van hun toezichtprioriteiten voor 2022.

European Resolution Examination Programme (EREP) 2022

- **Wat?** EBA heeft op 12 november 2021 haar [European Resolution Examination Programme](#) (EREP) gepubliceerd. Het EREP bevat een reeks prioriteiten voor resolutieautoriteiten voor 2022, waaronder: (i) het minimumvereiste voor eigen vermogen en in aanmerking komende passiva (MREL)-tekorten, (ii) de ontwikkeling van managementinformatiesystemen voor waardering bij afwikkeling en (iii) de voorbereidingen voor het beheer van liquiditeitsbehoeften bij afwikkeling.
- **Wie?** Het EREP geeft de prioriteiten van EBA voor resolutieautoriteiten weer.
- **Wanneer?** Resolutieautoriteiten dienen de bovengenoemde onderwerpen te betrekken in de vormgeving van hun toezichtprioriteiten voor 2022.

Richtsnoeren voor het verlenen van een bankvergunning

- **Wat?** Op 11 november 2021 heeft EBA haar richtsnoeren [gepubliceerd](#) voor een gemeenschappelijke beoordelingsmethode voor de verlening van een bankvergunning. De richtsnoeren zijn gericht tot de toezichthouders in de EU lidstaten, maar geven banken een goed inzicht in hoe toezichthouders bepaalde aspecten van de vergunningverlening beoordelen. In deze richtsnoeren pleit EBA voor een proportionele toepassing van de vergunningvereisten in verhouding tot het risico van een individueel businessmodel en benadrukt EBA de consistentie van de beoordeling bij de aanvraag en de beoordeling in het doorlopend toezicht daarna. Daarnaast bevatten de richtsnoeren handvatten voor de beoordeling van het businessplan, de kapitalisatie van de bank en de interne governance. Tot slot benadrukken de richtsnoeren het belang van samenwerking met de toezichthouder voor de bestrijding van witwassen. Waar dat kan verwijzen de richtsnoeren naar andere EBA richtsnoeren. Daarmee kunnen deze richtsnoeren goed worden gebruikt als een handleiding bij de vergunningaanvraag.
- **Wie?** Alle banken.
- **Wanneer?** Deze richtsnoeren zijn van toepassing vanaf twee maanden na de bekendmaking in alle EU-talen.

Herziene richtsnoeren voor een beheerst beloningsbeleid

- **Wat?** Op 2 juli 2021 heeft EBA haar herziene richtsnoeren voor een beheerst beloningsbeleid [gepubliceerd](#). Deze herziene richtsnoeren houden rekening met de gewijzigde CRD. In de richtsnoeren worden ook enkele aspecten van retentiebonussen en ontslagvergoedingen verduidelijkt om omzeiling tegen te gaan. Zo mag een retentiebonus in beginsel eenmalig worden uitgekeerd. In uitzonderingsgevallen zijn meerdere retentiebonussen mogelijk, mits dit is gerechtvaardigd en de momenten van uitkering verschillen. Daarnaast is een retentiebonus niet toegestaan indien deze bonus geldt ter compensatie van een variabele bonus die vanwege ontbreken van de prestatie niet kan worden uitgekeerd. Ook dienen banken een gender-neutraal beloningsbeleid te voeren.
- **Wie?** Alle banken.
- **Wanneer?** De richtsnoeren zijn van toepassing vanaf 31 december 2021.

Herziene richtsnoeren inzake interne governance

- **Wat?** Op 2 juli 2021 heeft EBA haar herziene

richtsnoeren inzake interne governance [gepubliceerd](#). Deze herziene richtsnoeren houden rekening met de wijzigingen van CRD en IFD, in het bijzonder met de wijzigingen op het gebied van witwassen, financieren van terrorisme en tegengaan van belangenconflicten. De herziene richtsnoeren verduidelijken dat het identificeren, beheren en beperken van het risico van witwassen en financieren van terrorisme deel uitmaakt van degelijke interne governance en onderdeel is van het risicobeheer van banken. Ook eisen de richtsnoeren dat een bank er een gedragscode op na houdt om ervoor te zorgen dat alle nodige maatregelen genomen om elke vorm van discriminatie te voorkomen en gelijke kansen te garanderen voor personeel (ongeacht hun geslacht).

- De nieuwe richtsnoeren vervangen de bestaande richtsnoeren van EBA uit 2017.
- **Wie?** Alle banken.
- **Wanneer?** De richtsnoeren zijn van toepassing vanaf 31 december 2021.

Herziene richtsnoeren over betrouwbaarheids- en geschiktheidseisen

- **Wat?** Op 2 juli 2021 hebben EBA en ESMA herziene richtsnoeren over betrouwbaarheids- en geschiktheidseisen voor leden van het leidinggevend orgaan en bekleders van sleutelfuncties [gepubliceerd](#). De richtsnoeren vervangen de bestaande richtsnoeren uit 2017 en incorporeren de wijzigingen die CRD V in de geschiktheidseisen hebben aangebracht. Zie hierover ook onze eerder publicatie in onze [Finnius Vindt blog](#) op de website.
- **Wie?** Alle banken.
- **Wanneer?** De richtsnoeren zijn van toepassing vanaf 31 december 2021.

Herziene richtsnoeren indicatoren voor herstelplannen

- **Wat?** Op 9 november 2021 heeft EBA [richtsnoeren](#) gepubliceerd in het kader van de richtlijn herstel en afwikkeling van kredietinstellingen en beleggingsondernemingen (BRRD). De richtsnoeren dienen onder meer tot nadere bepaling van de minimumlijst van kwalitatieve en kwantitatieve indicatoren voor herstelplannen die moeten worden opgenomen in de overeenkomstig de artikelen 5 tot en met 9 BRRD ontwikkelde en beoordeelde herstelplannen. De herziene richtsnoeren vervangen de bestaande richtsnoeren uit 2015.
- **Wie?** Alle banken.
- **Wanneer?** De richtsnoeren gelden vanaf 14 februari 2022.

Richtsnoeren voor het toezicht op intermediaire EU-moederonderneming

- **Wat?** Op 28 juli 2021 heeft EBA richtsnoeren inzake het toezicht op de drempel voor de oprichting van een intermediaire EU-moederonderneming [gepubliceerd](#). CRD vereist dat instellingen die deel uitmaken van een groep gevestigd in een derde land over een in de Unie gevestigde intermediaire EU-moederonderneming moeten beschikken wanneer de totale waarde van de activa van de groep in de Unie gelijk is aan of groter is dan EUR 40 miljard. In de richtsnoeren wordt gespecificeerd hoe een groep uit een derde land de totale waarde van hun activa in de Unie moeten berekenen en monitoren om te zorgen voor een tijdige toepassing van het intermediaire EU-moederonderneming vereiste.
- **Wie?** Bankgroepen uit derde landen met totale activa van meer dan EUR 40 miljard die willen opereren binnen de EU.
- **Wanneer?** Vanaf 14 november 2021.

Richtsnoeren voor de beoordeling van overschrijdingen van de limieten voor grote posten

- **Wat?** Op 15 september 2021 heeft EBA richtsnoeren [gepubliceerd](#) met criteria voor de beoordeling van overschrijding van de limieten voor grote posten door banken. In het geval een bank de limieten voor grote risico's overschrijdt, schrijft CRR voor dat dit onverwijld moet worden gemeld aan de toezichthouder. Deze richtsnoeren geven toezichthouders handvatten om te beoordelen of er sprake is van buitengewone omstandigheden en of kan worden toegestaan dat een bank gedurende een bepaalde periode de overschrijding terugbrengt binnen de limieten.
- **Wie?** Alle banken.
- **Wanneer?** Vanaf 1 januari 2022.

Nieuwe regelgeving beheersing renterisico

- **Wat?** Op 10 november 2021 heeft EBA een concept Implementing Technical Standards (ITS) [gepubliceerd](#) inzake de bekendmaking door banken van de risico's uit hoofde van potentiële wijzigingen in rentetarieven die van invloed zijn op zowel de economische waarde van het eigen vermogen als de nettorentebaten van activiteiten buiten de handelsportefeuille (IRRBB). De eis om deze renterisico's bekend te maken volgt uit de gewijzigde CRR. Daarnaast heeft EBA op 2 december 2021 een drietal consultaties [gepubliceerd](#) van nieuwe regelgeving over de technische aspecten voor het vastleggen van IRRBB risico's: (i) richtsnoeren inzake IRRBB en het beheer van het kredietrisico dat

voortvloeit uit activiteiten buiten de handelsportefeuille (CSRBB), (ii) technische reguleringsnormen (RTS) met een gestandaardiseerde IRRBB-benadering om het renterisico te kwantificeren voor de economische waarde van het eigen vermogen en de netto rentebaten en (iii) technische reguleringsnormen (RTS) met een IRRBB-toezichttest met verschillende rentescenario's.

- **Wie?** Alle banken.
- **Wanneer?** De consultatieperiode voor de RTS en de richtsnoeren loopt tot 4 april 2022.

Consultatie herziene SREP richtsnoeren

- **Wat?** Op 28 juni 2021 heeft EBA een consultatie [gepubliceerd](#) van de herziene richtsnoeren inzake gemeenschappelijke procedures en methodologieën voor de SREP. De belangrijkste wijzigingen zijn: (i) herziening van de indeling van banken in categorieën, (ii) toevoeging van de beoordeling van de risico's van witwassen en terrorismefinanciering (ML/TF), in overeenstemming met het in november 2020 gepubliceerde [opinie](#) van EBA, en (iii) herziening van de bepalingen inzake Pilar 2 kapitaalopslag.
- **Wie?** Alle banken.
- **Wanneer?** De consultatieperiode liep af op 28 september 2021. We verwachten dat EBA binnenkort de herziene richtsnoeren zal publiceren.

ITS voor de bekendmaking van ESG-risico's onder CRR

- **Wat?** Op 1 maart 2021 heeft EBA een consultatie [gepubliceerd](#) voor Implementing Technical Standards (ITS) over de wijze waarop ESG-risico's worden bekend gemaakt onder CRR. Op grond van dit voorstel moeten banken vergelijkbare kwantitatieve informatie verschaffen over transitie- en fysieke risico's die zijn gerelateerd aan klimaatverandering, inclusief informatie over blootstellingen aan koolstof-gerelateerde activa en activa die onderhevig zijn aan chronische en acute klimaatveranderingen. Daarnaast bevat het voorstel een Green Asset-ratio (GAR). De GAR vertegenwoordigt het aandeel duurzame activiteiten van een bank.
- **Wie?** Alle banken.
- **Wanneer?** De consultatie periode liep af op 1 juni 2021. We verwachten dat EBA binnenkort de technische normen zal publiceren.

Rapport over beheer en toezicht op ESG-risico's

- **Wat?** Op 23 juni 2021 heeft EBA een rapport [gepubliceerd](#) met een uitgebreid voorstel over hoe ESG-factoren en ESG-risico's moeten worden opgenomen in het regelgevings- en toezichtkader voor

banken en beleggingsondernemingen. In dit rapport zijn gemeenschappelijke definities van ESG-risico's opgenomen. Dit rapport heeft als basis gediend voor de [toelichting](#) van de ECB bij de aankondiging van de 2022 ECB Climate Risk Stress Test (CST). Daarnaast is dit rapport gestuurd aan de Europese Commissie met het verzoek om het in overweging te nemen in het kader van herziening van CRR en CRD.

- **Wie?** Alle banken.
- **Wanneer?** Het rapport zal door EBA worden gebruikt bij de ontwikkeling van EBA richtsnoeren voor het beheer van ESG-risico's door banken en voor een update van de SREP-richtlijnen om ESG-risico's op te nemen in het toezicht op banken (zie ook EBA - [Consultatie herziene SREP richtsnoeren](#)). Ook zal de Europese Commissie de aanbevelingen van de EBA mee kunnen nemen bij de wijziging van CRR en CRD.

Herziening RTS inzake kredietrisicoaanpassing

- **Wat?** Op 13 december 2021 heeft EBA een herziene Regulatory Technical Standards (RTS) [gepubliceerd](#) inzake kredietrisicoaanpassing bij de berekening van het risicogewicht (RW) van blootstellingen met wanbetaling in de standaardbenadering. De voorgestelde wijzigingen zijn een vervolg op het actieplan van de Europese Commissie om niet-renderende leningen (of *non-performing loans*, NPL's) aan te pakken in de nasleep van de COVID-19 pandemie. Onder bepaalde omstandigheden verschilt het risicogewicht van NPL's op de balans van de verkoper (100%) van het risicogewicht op de balans van de koper (150%). De herziene RTS zorgen ervoor zorgt dat het risicogewicht in beide gevallen hetzelfde kan blijven. De consultatie is op 24 september 2021 afgelopen.
- **Wie?** Alle banken.
- **Wanneer?** De consultatie periode liep af op 24 september 2021. We verwachten dat EBA binnenkort de technische normen zal publiceren.

Overige publicaties

Met het oog op verdere harmonisatie van het Single Rulebook voor banken, publiceerde EBA in 2021 een groot aantal richtsnoeren, opinies, onderzoeken en draft technische standaarden die in 2022 voor alle banken van groot belang zullen zijn. Dit betroffen onder andere:

- Een [rapport](#) over de haalbaarheid van een geïntegreerd rapportagesysteem. Dit rapport ziet op de verbetering en modernisering van de EU-toezichtrapportage en het verminderen van de totale rapportagelast. Dit rapport moet worden gezien in aanvulling op de [aankondiging](#)

door de ECB van de ontwikkeling van een geïntegreerd rapportagekader (Integrated Reporting Framework (IReF)).

- Een [bijgewerkte lijst en rapport](#) met Tier 1-kernkapitaalinstrumenten (CET1). Sinds de eerste publicatie van de lijst op 28 mei 2014 heeft EBA 18 nieuwe vormen van instrumenten opgenomen. In totaal omvat de lijst 111 toegelaten CET1-instrumenten.
- Concept [Regulatory Technical Standards](#) (RTS) met de methodologie die moet worden toegepast om de risicogewogen posten te berekenen voor blootstellingen aan instellingen voor collectieve belegging. De herziene RTS is ter goedkeuring aan de Europese Commissie gestuurd.
- Een [consultatie](#) over *machine learning* in de context van de interneratingbenadering. Doel van de discussienota is om verwachtingen van de toezichthouder vast te stellen over hoe nieuwe geavanceerde machine learning-modellen kunnen samengaan met en voldoen aan CRR wanneer ze worden gebruikt in de context van IRB-modellen. De consultatie loopt tot 11 februari 2022.
- Een [opinie](#) over de bescherming van deposito's binnen de EU. Meer in het bijzonder beoordeelde de EBA de behandeling van bij banken geplaatste gelden van klanten door betalingsinstellingen, e-geldinstellingen, beleggingsondernemingen, andere banken en andere soorten financiële instellingen. Een van de aanbevelingen is om in de Richtlijn Depositogarantiestelsel te verduidelijken dat geld van klanten bij banken worden beschermd door het relevante depositogarantiestelsel.
- De herziene [richtsnoeren](#) over stresstests die worden uitgevoerd door nationale depositogarantiestelsels in het kader van de richtlijn depositogarantiestelsels (DGSD). De herziene richtsnoeren breiden de reikwijdte van de DGS-stresstests uit, door meer tests te vereisen, en streven naar meer harmonisatie en vergelijkbaarheid van de resultaten van stresstests, waardoor EBA in 2025 een robuuste peer review van nationale DGS-stresstests kan uitvoeren.
- Een [rapport](#) over de platformisering van de bank- en betalingssector in de EU. De EBA signaleert een snelle groei in het gebruik van digitale platforms om klanten en financiële instellingen te 'overbruggen', een trend die naar verwachting zal versnellen in lijn met de bredere trend in de richting van de digitalisering van de financiële sector in de EU.
- Een [peer review](#) van de toepassing van de EU toezichthouders van de gezamenlijke ESA-richtsnoeren

inzake de prudentiële beoordeling van de verwerving van gekwalificeerde deelnemingen bij de aanvraag van een verklaring van geen bezwaar (vvgb). De EBA komt tot de conclusie dat de richtsnoeren grotendeels of volledig worden toegepast en dat dit tot een uniforme beoordeling van vvgb aanvragen leidt. De EBA geeft ook een aantal aanbevelingen voor verbetering.

- Een [consultatie](#) over een Regulatory Technical Standards (RTS) inzake vereisten voor retentie in het kader van de securitisatieverordening. De RTS heeft tot doel de eisen met betrekking tot risicobehoud te verduidelijken. De consultatie loopt tot 30 september 2021.
- Een [rapport](#) over de monitoring van Additional Tier 1-instrumenten inclusief overwegingen over ESG-kapitaalobligaties. De EBA doet aanbevelingen om de kwaliteit van ESG-kapitaalobligaties vanuit een prudentieel perspectief te waarborgen.
- De herziene [Regulatory Technical Standards](#) (RTS) over eigen vermogen en in aanmerking komende passiva. Deze RTS is aangepast om aan te sluiten bij de gewijzigde CRR. De herziene RTS is ter goedkeuring aan de Europese Commissie gestuurd zal daarna als EU-verordeningen direct van toepassing zijn.
- Finale [Regulatory Technical Standards](#) (RTS) met voorwaarden voor consolidatie in overeenstemming met artikel 18 CRR. De herziene RTS is ter goedkeuring aan de Europese Commissie gestuurd.

AFM

Trendzicht 2022

- **Wat?** Op 4 november 2021 publiceerde de AFM [Trendzicht 2022](#). Hierin signaleert de AFM, zoals elk jaar, belangrijke trends en bijbehorende risico's in de financiële sector. De concrete implicaties van de trends en risico's voor de toezichtactiviteiten van de AFM worden uitgewerkt in de AFM Agenda 2022, die door haar begin 2022 wordt gepubliceerd. Voor banken zijn met name de volgende in Trendzicht 2022 genoemde ontwikkelingen relevant: onzekerheid van het economische herstel, lage rente en de hoge schuldenberg van bedrijven en huishoudens en het in rekening brengen door banken van negatieve rente. Daarnaast benoemt de AFM de rol van banken als poortwachter bij het tegengaan van witwassen, terrorismefinanciering en overtreding van de Sanctiewet.
- **Wie?** Alle minder significante banken. AFM trends ten aanzien van financieel-economische criminaliteit gelden voor alle banken.

- **Wanneer?** We verwachten dat de AFM in haar doorlopende toezicht in 2022 aan de thema's in trendzicht 2022 verhoogde aandacht zal geven.

ONTWIKKELING EUROPESE WET- EN REGELGEVING

Banking Package 2021

Op 27 oktober 2021 heeft de Europese Commissie een voorstel tot herziening van [CRR](#) en [CRD](#) goedgekeurd: [Banking Package 2021](#). Deze nieuwe regels moeten ervoor zorgen dat banken beter bestand worden tegen mogelijke toekomstige economische schokken. Hiermee wordt de uitvoering van het Bazel III-akkoord in de EU afgerond (het voorstel wordt ook wel aangehaald als 'finaal Bazel 3'). Daarnaast bevat het voorstel regels die bijdragen aan het herstel na de COVID-19 pandemie en aan de transitie naar klimaatneutraliteit. Het voorstel tot herziening van CRR en CRD volgt op belangrijke wijzigingen van CRR en CRD in 2021, zoals geïmplementeerd in de Wft. Het is tot en met 16 februari 2022 nog mogelijk om de Europese Commissie van feedback te voorzien (zie [hier](#)). Alle feedback wordt door de Europese Commissie samengevat en voorgelegd aan het Europees Parlement en de Raad zodat zij deze kunnen meenemen in de verdere behandeling van het voorstel.

Belangrijke wijzigingen

Hieronder bespreken wij kort de belangrijkste voorstellen in het Banking Package 2021.

Risicogewogen activa

Het voorstel bevat wijzigingen op de manier waarop banken hun risicogewogen activa berekenen. Banken kunnen risicogewogen activa berekenen door gebruik te maken van de standaardbenadering of door gebruik te maken van een intern model. Bij de standaardbenadering staat vast welk bedrag voor welke lening moet worden aangehouden. Banken die gebruik maken van de interneringbenadering schatten de risicowegingen op basis van historische data zelf in. Het gebruik van interne modellen door banken leidt er meestal toe dat banken minder kapitaal hoeven aan te houden dan onder de standaardbenadering. Dit heeft tot veel verschillen tussen banken en een ongelijk speelveld geleid. Het voorstel bevat vier wijzigingen.

- Ten eerste mag de totale risicogewogen activa op basis van interne modellen niet lager zijn dan 72,5% van de risico gewogen activa conform de standaardbenadering. Deze grens staat ook wel bekend als de 'output floor'.
- Ten tweede zijn in de standaardbenadering de berekeningen van risicogewingen fijnmaziger op de risico's afgestemd en worden interne modellen duidelijker gereguleerd, bijvoorbeeld door deze niet meer voor alle activa toe te staan.
- Ten derde mogen banken de kapitaalvereisten voor operationeel risico (zoals fraude en datalekken) niet meer met interne modellen ramen, maar uitsluitend met één standaardbenadering.
- Tot slot mogen banken enkel nog standaardmethodes gebruiken om de kapitaalseisen te berekenen voor verliezen op derivatencontracten die kunnen ontstaan door een verslechterde kredietwaardigheid van de tegenpartij.

ESG risico's

Conform het voorstel moeten banken ESG-risico's systematisch omschrijven, meenemen in korte-middellange- en langetermijnhorizon, openbaar maken en beheren als onderdeel van hun risicobeheer. Onderdeel hiervan zijn regelmatige klimaatstresstests. Toezichthouders zullen ESG-risico's moeten beoordelen in het lopend toezicht. Daarnaast wordt van banken verwacht dat zij bekendmaken in welke mate zij aan ESG-risico's zijn blootgesteld.

Sterker toezicht

Tot slot bevat het voorstel sterkere instrumenten voor toezichthouders van banken. Er komen nieuwe bevoegdheden voor toezichthouders om te beoordelen of senior personeelsleden van banken over de vereiste vaardigheden en kennis beschikken voor het beheer van een bank. Daarnaast krijgen toezichthouders meer bevoegdheden om beter toezicht te houden op fintech-groepen, met inbegrip van bankfilialen. Dit in reactie op het WireCard-schandaal.

Daisychain voorstel

- **Wat?** Het op 27 oktober 2021 door de Europese Commissie goedgekeurde [Banking Package 2021](#) bevat een separaat voorstel voor wijziging van CRR op het gebied van afwikkeling en de mismatch in de interacties tussen de BRRD en de CRR, het zogenaamde [daisychain](#) voorstel.

- **Wie?** Alle banken.
- **Wanneer?** Het voorstel is onlangs besproken in de Raad en zal daarna naar het Europese Parlement worden gestuurd. Zie [hier](#) het persbericht van de Raad van 21 december 2021.

Consultatie macroprudentiële regels CRR

- **Wat?** Uit artikel 513 CRR volgt dat de Europese Commissie uiterlijk op 30 juni 2022, en nadien om de vijf jaar, de macroprudentiële regels in de CRR dient te toetsen of deze afdoende zijn om systeemrisico's in sectoren, regio's en lidstaten te ondervangen. De voornaamste macroprudentiële regels zijn de kapitaaleisen en buffers, CET 1, Pillar 1 en Pillar 2. Daartoe heeft de Europese Commissie op 30 november 2021 een [consultatie](#) gepubliceerd. De markt wordt uitgenodigd om voorstellen voor verbetering te doen.
- **Wie?** Alle banken.
- **Wanneer?** De consultatieperiode loopt tot en met 18 maart 2022.

Pakket maatregelen gericht op duurzaamheid (o.a. Green Bonds)

- **Wat?** Op 6 juli 2021 heeft de Europese Commissie een ambitieus en alomvattend pakket maatregelen [aangenomen](#) om investeringen in duurzame economieën te bevorderen. Het gaat om een nieuwe [strategie](#) voor de financiering van de transitie naar een duurzame economie en om een voorstel voor een [European Green Bond Standard](#) (EUGBS). Beide maatregelen volgen op het [Actieplan: duurzame groei financieren](#) van de Europese Commissie uit 2018. In 2022 staan er veel verschillende ontwikkelingen op stapel over het gehele spectrum van duurzaamheidsregelgeving, die daarmee ook banken zullen raken, zie hiervoor het onderdeel [Duurzaamheid](#).
- **Wie?** Alle banken.
- **Wanneer?** Deze ontwikkelingen zullen naar verwachting dus op verschillende momenten in 2022 relevant worden. We raden marktpartijen aan deze ontwikkelingen nauw te volgen.

DORA

- **Wat?** Op 24 november 2021 is er binnen de Raad [overeenstemming](#) bereikt over de tekst van de voorgestelde Verordening betreffende digitale operationele veerkracht voor de financiële sector (DORA). DORA bestaat grofweg uit de volgende vijf pijlers (i) ICT-risicomanagement (ii) behandeling van ICT-incidenten, (iii) beheer ICT-risico's bij uitbesteding,

(iv) toezicht op cruciale ICT-dienstaanbieders; en
(v) samenwerking en toezicht/handhaving door toezichthouders.

- **Wie?** Alle banken.
- **Wanneer?** De volgende stap is dat de Raad met het Europees Parlement overeenstemming bereikt over de inhoud van de tekst van DORA. De verordening zal, aldus de meest recente tekst, na inwerkingtreding ervan na 24 maanden rechtstreeks van toepassing zijn in Nederland.

RTS over gebruik interneratingbenadering

- **Wat?** Op 20 oktober 2021 heeft de Europese Commissie de [Technical Regulatory Standards](#) (RTS) aangenomen, waarin de beoordelingsmethode wordt vastgesteld die de toezichthouders moeten volgen bij het beoordelen van de vraag of een bank aan de vereisten voor het gebruik van de interneratingbenadering voldoet.
- **Wie?** Alle banken.
- **Wanneer?** We verwachten dat de RTS in 2022 wordt vastgesteld.

Update uitvoeringsverordening rapportagevereisten

- **Wat?** Op 13 september 2021 heeft de Europese Commissie een voorstel [gepubliceerd](#) voor wijziging van de uitvoeringsverordening rapportagevereisten. Deze uitvoeringsverordening legt de rapportagevereisten voor instellingen met een interneratingbenadering vast die EBA en de toezichthouder in staat moeten stellen om het bereik van risicogewogen posten of eigenvermogensvereisten te monitoren met het oog op de blootstellingen of transacties in de benchmarkportefeuille. De wijziging zal ervoor zorgen dat bepaalde banken hun rapportages moeten aanpassen.
- **Wie?** Banken die gebruik maken van een interneratingbenadering.
- **Wanneer?** Het voorstel wordt momenteel besproken in de Raad en zal daarna naar het Europese Parlement worden gestuurd.

Richtlijn inzake kredietsevicers en kredietkopers

- **Wat?** Op 24 november 2021 is de Richtlijn inzake kredietsevicers en kredietkopers [gepubliceerd](#). Deze richtlijn standaardiseert de regels voor sevicers en kopers van krediet in de Europese Unie en faciliteert de verkoop van niet-renderende leningen (of non-

performing loans, NPLs). Wanneer aanbieders worden geconfronteerd met een grote opeenhoping van NPL's en niet over het personeel of de deskundigheid beschikken om die naar behoren te servicen, moeten zij in staat zijn de servicing van die leningen aan een gespecialiseerde kredietsevicer uit te besteden of de kredietovereenkomst over te dragen aan een kredietkoper met de nodige risicobereidheid en deskundigheid om die te beheren.

- **Wie?** Banken die krediet willen kopen of verkopen.
- **Wanneer?** De richtlijn moet op 29 december 2023 zijn geïmplementeerd. Komend jaar kunnen we een wetsvoorstel tot implementatie verwachten.

ONTWIKKELING NEDERLANDSE WET- EN REGELGEVING

Implementatie raamwerk voor gedekte obligaties

- **Wat?** Op 29 oktober 2021 is een consultatie [gepubliceerd](#) over het besluit tot implementatie van de Richtlijn gedekte obligaties. De consultatie periode van het implementatiebesluit liep af op 26 november 2021. De implementatiewet Richtlijn gedekte obligaties is inmiddels door de Eerste Kamer aangenomen. Hiermee is de implementatie van de het raamwerk voor een uniforme regeling in de EU voor gedekte obligaties bijna gereed. Gedekte obligaties zijn schuldinstrumenten die door banken worden uitgegeven en worden zeker gesteld door een afgezonderde pool activa waarop obligatiehouders als preferente crediteuren direct verhaal kunnen nemen.
- **Wie?** Banken die gedekte obligaties uitgeven.
- **Wanneer?** De Richtlijn gedekte obligaties diende uiterlijk 8 juli 2021 te zijn aangenomen en gepubliceerd. Wij verwachten dat de inmiddels aangenomen wet begin 2022 in het Staatsblad gepubliceerd zal worden.

Implementatiewet BRRD II

- **Wat?** Eind 2021 is de [Implementatiewet verliesabsorptie- en herkapitalisatiecapaciteit van banken en beleggingsondernemingen](#) in het Staatsblad verschenen. De Implementatiewet strekt tot implementatie van de richtlijn verliesabsorptie- en herkapitalisatiecapaciteit van banken en beleggingsondernemingen (BRRD II). BRRD II wijzigd de richtlijn herstel en afwikkeling van

kredietinstellingen en beleggingsondernemingen (BRRD) en is in Nederland geïmplementeerd in de Wft (in het bijzonder Deel 3A) en de Faillissementswet. Het hoofddoel van BRRD II is het vergroten van de kwaliteit van de bail-inbare buffer van banken en beleggingsondernemingen (MREL).

- **Wie?** Alle banken.
- **Wanneer?** De Implementatiewet is op 21 december 2021 in werking getreden.

Wijzigingswet financiële markten 2021 – de groeps-vvgb

- **Wat?** Eind 2019 heeft het ministerie van Financiën de Wijzigingswet financiële markten 2021 [geconsulteerd](#). Het wetsvoorstel wijzigt verschillende wetten en voorziet onder meer in de introductie van een meldplicht ten aanzien van wijzigingen die plaatsvinden binnen een groep, nadat eerder door DNB een groeps-vvgb is verleend zoals bedoeld in artikel 3:102 lid 2 Wft.
- **Wie?** Indien het voorstel tot wet verheven zal worden, heeft dat relevantie voor groepsmaatschappijen die met betrekking tot een bank over een groeps-vvgb van DNB beschikken.
- **Wanneer?** Op het moment van schrijven is de Wijzigingswet financiële markten 2021 nog niet aan de Tweede Kamer aangeboden. Het is onduidelijk wanneer/of dit onderdeel van de Wijzigingswet 2021 in werking zal treden.

Wijzigingsbesluit financiële markten 2021–uitbesteding en groeps-vvgb

- **Wat?** Op 24 november 2021 heeft de minister van Financiën het [Wijzigingsbesluit financiële markten 2021](#) aan de Tweede Kamer aangeboden. In dit Wijzigingsbesluit wordt onder meer voorzien in een nadere uitwerking van de vvgb-meldplicht in geval van wijzigingen binnen een groep. Daarnaast voorziet het besluit in een wijziging van de bepalingen inzake intragroep uitbesteding, waardoor deze meer in lijn worden gebracht met de EBA-richtsnoeren inzake uitbesteding. Als gevolg van deze wijziging zullen de regels met betrekking tot uitbestedingsbeleid, –procedures en -overeenkomsten ook van toepassing zijn op banken wanneer zij werkzaamheden uitbesteden aan groepsmaatschappijen binnen de EU. Voor dergelijke uitbesteding is als gevolg van deze wijziging niet langer een uitzondering van de uitbestedingsbepalingen uit het Bpr mogelijk.
- **Wie?** Groepsmaatschappijen die met betrekking tot een bank over een groeps-vvgb van DNB beschikken en banken met uitbestede taken binnen de groep.
- **Wanneer?** Het voorstel wordt op dit moment behandeld in de Tweede Kamer. De wijziging ten aanzien van de

groeps-vvgb hangt samen met de voorgestelde wijziging in de Wijzigingswet financiële markten 2021 (zie hierboven).

Wijzigingsbesluit financiële markten 2021–eurorekening in Caribisch Nederland

- **Wat?** Het [Wijzigingsbesluit financiële markten 2021](#) bevat een maatregel waarmee de formele belemmering voor Nederlandse banken om eurorekeningen aan te bieden in Caribisch Nederland wordt weggenomen. Hiermee kunnen inwoners van Caribisch Nederland toegang krijgen tot een eurobetaal- of spaarrekening bij een Nederlandse bank. Banken worden niet verplicht om een eurorekening aan te bieden aan inwoners van Caribisch Nederland.
- **Wie?** Alle banken.
- **Wanneer?** Het voorstel wordt op dit moment behandeld in de Tweede Kamer.

Wet beschikbaarheid basisbetaalrekening Nederlanders in het buitenland

- **Wat?** Dit [wetsvoorstel](#) houdt een wijziging in van artikel 4:71(f) Wft op grond waarvan ook consumenten die rechtmatig in de Europese Unie verblijven, ongeacht de woonplaats of nationaliteit van de consument, het recht hebben om een basisbetaalrekening in euro's aan te vragen en te gebruiken. Een bank die in Nederland betaalrekeningen aan consumenten aanbiedt, zal vanaf dat moment ook in deze gevallen consumenten uit een andere EU-lidstaat de mogelijkheid moeten bieden een basisbetaalrekening te openen zodat die consumenten ook kunnen deelnemen aan het betalingsverkeer.
- **Wie?** In het bijzonder banken en betaalinstanties.
- **Wanneer?** Het is nog niet duidelijk wanneer dit wetsvoorstel in werking treedt. Het wetsvoorstel is inmiddels enige tijd geleden gepubliceerd, dus het zou ons niet verbazen als dit in 2022 in werking treedt.

Nadere beloningsregels financiële sector

- **Wat?** In de zomer van 2020 heeft de minister van Financiën een voorstel voor een Wet nadere beloningsmaatregelen financiële ondernemingen bij de Tweede Kamer [ingediend](#). Het voorstel beoogt een aantal wijzigingen door te voeren in de huidige beloningsregels zoals opgenomen in de Wft, waaronder (i) de introductie van een wettelijke retentieperiode van vijf jaar voor aandelen die worden uitgekeerd als bestanddeel van een vaste beloning en (ii) een aanscherping van de middelingsregeling voor niet-cao personeel, dat onder voorwaarden een hogere bonus dan 20% toegekend kan krijgen.

- **Wie?** Alle banken.
- **Wanneer?** Het voorstel is op dit moment aanhangig bij de Tweede Kamer. Het is onduidelijk wanneer de wijziging in werking zal treden. Wij verwachten dat dit medio 2022 zal zijn.

Consultatie mogelijkheden versterking maatregelen ter voorkoming van dividendstripping

- **Wat?** Op 15 december 2021 [lanceerde](#) het ministerie van Financiën een consultatie in verband met mogelijke maatregelen ter voorkoming van dividendstripping (kort gezegd: het opsplitsen van economische en juridische gerechtigdheid tot dividenden om een dividendbelastingvoordeel te behalen).
- **Wie?** Alle banken.
- **Wanneer?** Reageren kan tot 26 januari 2022. Medio 2022 verwacht het kabinet de Tweede Kamer te informeren over mogelijke maatregelen.

Voorgenomen wijziging wet Huis voor Klokkenluiders

- **Wat?** Op dit moment is er een [wetsvoorstel](#) aanhangig tot wijziging van de Wet Huis voor Klokkenluiders. Deze wet voorziet onder meer in de verplichting tot het vaststellen van een procedure voor het omgaan met het melden van een vermoeden van een misstand binnen een organisatie. Op dit moment is ten aanzien van deze verplichting nog voorzien in een drempel van ten minste vijftig personen binnen de organisatie. Een van de voorgestelde wijzigingen is dat deze drempel niet langer geldt voor ondernemingen die actief zijn in de financiële sector, waaronder beleggingsondernemingen. De AFM wordt aangesteld als bevoegde toezichthouder.
- **Wie?** Alle banken.
- **Wanneer?** De wetwijziging moest eigenlijk in werking treden op 17 december 2021. Het voorstel is op dit moment echter nog aanhangig bij de Tweede Kamer. Het is onduidelijk wanneer de wijziging in werking zal treden. Wij verwachten dat dit begin 2022 zal zijn.

Wet veiligheidstoets investeringen, fusies en overnames

- **Wat?** Op 30 juni 2021 is het [wetsvoorstel](#) voor de Wet veiligheidstoets investeringen, fusies en overnames aangeboden aan de Tweede Kamer. Het wetsvoorstel introduceert een toetsingsmechanisme voor investeringen, fusies en overnames die een risico

kunnen vormen voor de nationale veiligheid. Daarbij gaat het om investeringen in (i) vitale aanbieders of (ii) bedrijven die beschikken over sensitieve technologie.

- **Wie?** In het wetsvoorstel worden verschillende financiële ondernemingen als vitale aanbieder aangemerkt, waaronder bepaalde banken.
- **Wanneer?** Naar verwacht zal de wet begin 2023 in werking treden.

Verwijzingsportaal bankgegevens

- **Wat?** Op 18 oktober 2021 is een consultatie [gepubliceerd](#) van het wetsvoorstel dat ziet op de uitbreiding van het verwijzingsportaal bankgegevens. Het wetsvoorstel voorziet in een nationale beleidswens uit het plan van aanpak witwassen, namelijk het mogelijk maken dat saldo- en transactiegegevens via het verwijzingsportaal kunnen worden gevorderd van banken met meer dan 2,5 miljoen rekeninghouders, ten behoeve van het bestrijden van witwassen en onderliggende criminaliteit.
- **Wie?** Banken met meer dan 2,5 miljoen rekeninghouders.
- **Wanneer?** De consultatie periode liep af op 29 november 2021. We verwachten dat het wetsvoorstel in 2022 aan de Tweede Kamer wordt gestuurd.

Consultatie herziening van de Short Selling Verordening

- **Wat?** ESMA heeft op 24 september 2021 een [consultatie](#) gepubliceerd dat betrekking heeft op de herziening van de Short Selling Verordening ((EU) 236/2012). In dit document zijn voorstellen opgenomen voor operationele verbeteringen en beleidsverduidelijkingen voor een groot aantal onderwerpen, waaronder de berekening van de netto short posities, het verbod op ongedekte short selling transacties en de *locate rule* op grond waarvan short selling transacties mogen plaatsvinden, maar ook de invoering van een gecentraliseerd kennisgevings- en openbaarmakingssysteem om de rapportagelast te verminderen, de kostenefficiëntie te verhogen en de monitoringcapaciteit en de coördinatiebevoegdheden van ESMA te bevorderen in geval van potentiële bedreigingen op EU-niveau.
- **Wie?** Banken die aan short selling doen.
- **Wanneer?** De consultatieperiode is op 19 november 2021 afgesloten en ESMA verwacht aan het eind van het eerste kwartaal in 2022 haar eindverslag te publiceren. Vervolgens zal het bij de Europese Commissie ter goedkeuring worden ingediend, waarna het in werking treedt. Dit zal naar verwachting op z'n vroegst in de loop van 2022 zijn.

Wijziging Short Selling Verordening – aanpassing drempel kennisgeving

- **Wat?** Op 27 september 2021 heeft de Europese Commissie de [concept gedelegeerde verordening](#) gepubliceerd met betrekking tot de aanpassing van de relevante drempel voor de kennisgeving van aanzienlijke netto short posities in aandelen. Deze gedelegeerde verordening wijzigt artikel 5 lid 2 van de Short Selling verordening door de drempel voor de kennisgeving aan de bevoegde autoriteiten van aanmerkelijke netto shortposities in aandelen vast te stellen op 0,1% van het geplaatste aandelenkapitaal van de betrokken onderneming. Op grond van de Short Selling verordening was die drempel oorspronkelijk vastgesteld op 0,2%. Tijdens de COVID-19 pandemie is de kennisgevingsdrempel voor netto shortposities in aandelen die tot de handel op een gereguleerde markt zijn toegelaten, echter verlaagd van 0,2% tot 0,1%, teneinde marktontwikkelingen sneller te kunnen onderkennen. ESMA wil deze drempel nu definitief verlagen en vaststellen op 0,1%.
- **Wie?** Banken met short posities in aandelen van beursgenoteerde ondernemingen.
- **Wanneer?** Naar verwachting in 2022.

OVERIGE ONTWIKKELINGEN

Inflatie

- **Wat?** Zowel de ECB, DNB als de Bank for International Settlements (BIS) hebben aandacht voor de stijgende inflatie. Op 28 december 2021 [publiceerde](#) de ECB een Working Paper 'Endogenous growth, downward wage rigidity and optimal inflation' over het bijstellen van de huidige inflatiedoelstelling van 2%. De BIS staat in een [kwartaaloverzicht](#) stil bij de stijgende rente en uitdagingen voor financiële markten. DNB noemt inflatie regelmatig in haar nieuwsberichten. Recent noemt DNB het langer [aanhouden](#) van de inflatie dan verwacht en de [materiaal](#) tekorten als gevolg van stijgende prijzen en de gevolgen voor de economie
- **Wie?** Alle banken.
- **Wanneer?** De inflatie zal in 2022 een onderwerp van aandacht zijn bij DNB en de ECB.

Plannen van het nieuw kabinet

- **Wat?** Op 15 december 2021 [publiceerde](#) het beoogde nieuwe kabinet een coalitieakkoord. In dit akkoord presenteert het nieuwe kabinet de plannen en uitdagingen voor 2022-2024. Ten behoeve van de reductie van de stikstofuitstoot wordt een niet-vrijblijvende bijdrage van banken verwacht. Hiermee lijkt te worden bedoeld op een coöperatieve houding van banken jegens boeren die een financiering hebben afgesloten en tegelijkertijd worden geconfronteerd met maatregelen. Het is niet duidelijk wat dit in een concreet geval betekent.
- **Wie?** Alle banken.
- **Wanneer?** Het nieuwe kabinet zal naar verwachting de plannen begin 2022 concretiseren.

Belang contant geld

- **Wat?** In de [antwoorden](#) van de minister van Financiën op vragen over Financiële markten – stabiliteit en instituties van 16 december 2021 komt het thema contant geld aan bod. De afgelopen jaren is het aandeel contante betalingen afgenomen en is het aandeel girale betalingen gestegen. Desalniettemin zijn bepaalde groepen binnen de samenleving afhankelijk van het gebruik van contant geld om deel te kunnen nemen aan het betalingsverkeer en daarmee aan de samenleving. Het is volgens de minister van Financiën van belang dat er een contant betalingssysteem blijft. DNB voert momenteel gesprekken met de belangrijkste partijen uit het betalingsverkeer over een convenant contant geld. De kosten voor het opnemen en afstorten van contant geld zijn onderdeel van deze gesprekken. Wanneer deze gesprekken zijn afgerond, zal de minister van Financiën de Tweede Kamer verder informeren. Naar verwachting is dit begin 2022.
- **Wie?** Banken en betaalinstanties.
- **Wanneer?** 2022.

Langere openingstijden betalingssystemen

- **Wat?** De Bank for International Settlements (BIS) heeft een [adviesrapport](#) gepubliceerd dat is uitgebracht in het kader van het programma voor grensoverschrijdende betalingen van de G20. Dit rapport is toegespitst op de openingsuren van RTGS-systemen (real-time bruto-vereveningssystemen). Deze settlementssystemen worden van cruciaal belang geacht voor het bevorderen van grensoverschrijdende betalingen. Een verlenging van de openingsuren van RTGS in alle rechtsgebieden kan de huidige belemmeringen helpen wegnemen, waardoor grensoverschrijdende betalingen sneller kunnen worden uitgevoerd en de liquiditeitskosten en afwikkelingsrisico's worden verminderd.

- **Wie?** (Centrale) banken en betaalinstellingen.
- **Wanneer?** Betrokken marktpartijen hebben tot 14 januari 2022 om een consultatiereactie bij BIS aan te leveren. Het rapport is voornamelijk bedoeld voor centrale banken en exploitanten van betalingssystemen om verder na te denken over de kosten en baten van een verlenging van de openingstijden van de RTGS-systemen. Het is op dit moment onduidelijk welke eventuele vervolgstappen hieruit voortvloeien.

BELEGINGSFONDSEN

In dit deel worden de regels voor beheerders van alternatieve beleggingsinstellingen (abi's) en instellingen voor collectieve belegging in effecten (icbe's/ucits) besproken. In plaats van de formele wettelijke term 'beleggingsinstelling' hanteren wij de in de markt gebruikelijke term 'beleggingsfonds' als generieke aanduiding van alle soorten beleggingsvehikels.

Beheerders die naast het beheren van beleggingsfondsen ook beleggingsdiensten mogen verlenen (beheerders met MiFID II top-up), moeten voor dat deel van de dienstverlening voldoen aan een groot aantal regels die gelden voor beleggingsondernemingen. Daarom raden wij die beheerders aan om naast dit onderdeel ook kennis te nemen van het onderdeel [Beleggingsondernemingen](#) van deze Vooruitblik. Ook de cross-sectorale onderdelen [Integriteit](#) en [Duurzaamheid](#) zijn voor beheerders van groot belang. Onderwerpen die daarop betrekking hebben, komen niet aan bod in dit onderdeel, maar alleen in de voorgenoemde specials.

Tot slot is het voor beheerders van beleggingsfondsen nuttig kennis te nemen van het onderdeel [Algemeen](#), omdat daarin ook onderwerpen aan bod komen die beheerders en beleggingsfondsen kunnen raken (zoals ontwikkelingen ten aanzien van de Benchmark Verordening, de Verordening Marktmisbruik en de Securities Financing Transactions Regulation (SFTR)).

AFM TOEZICHT

Vervolgonderzoek naar meldplicht incidenten in asset management sector

Aandacht voor meldplicht significante wijzigingen

Aandacht voor beheersing uitbestedingsrisico's

Aandacht voor risicobeheer abi-beheerders

Rapport 'Poortwachters geportretteerd' -

Transactiemonitoring verdient aandacht

AIFMD-rapportages van light-beheerders vanaf 1 januari 2022 via het AFM Portaal

AFM Trendzicht 2022 – relevantie voor beheerders

DNB TOEZICHT

Toezicht in beeld – relevantie voor beheerders met MiFID II top-up

Inwerkingtreding regels IFD/IFR voor beheerders met MiFID II top-up

Toezicht 2022

ESMA EN EBA

ESMA Work Programme 2022

ESMA Richtsnoeren inzake prestatievergoedingen voor icbe's en bepaalde soorten abi's

ESMA Richtsnoeren reclame-uitingen

ESMA richtsnoeren uitbesteding aan aanbieders

clouddiensten

ESMA Q&A onder UCITS - provisies

ESMA Q&A onder AIFMD - crypto

EBA Consultatie technische standaarden om shadow banking entities te identificeren

ONTWIKKELINGEN BESTAANDE WET- EN REGELGEVING

Herziening van de AIFM Richtlijn

Herziening van de ELTIF Verordening – naar een volwaardig retail product?

Aanpassing kosten aanmelding subfondsen

Verschillende ontwikkelingen PRIIPs

Equivalentie VK voor bepaalde transacties icbe's

Consultatie aanpassingen Short Selling Verordening

Wijziging Short Selling Verordening – aanpassing drempel kennisgeving

Consultatie voor een review van de Money Market Fund Regulation

EC verkenning retail investment strategy

Nadere beloningsregels financiële sector

Voorgenomen wijziging wet Huis voor klokkenluiders

NIEUWE WET EN REGELGEVING

Wijzigingswet financiële markten 2022 – AIFMD light regime voor buitenlandse beheerders

Wijzigingswet financiële markten 2022 – Regeling voor buitenlandse icbe's

Wijzigingsbesluit financiële markten 2021 – Technische wijzigingen icbe's

Wijzigingswet financiële markten 2021 – de groeps-vvgb

Wijzigingsbesluit financiële markten 2021– de groeps-vvgb

DORA

OVERIGE ONTWIKKELINGEN

ESRB: Issues note met betrekking tot geldmarktfondsen

FSB: Progress report ten aanzien van implementatie van principes voor prudente beloningspraktijken

AFM TOEZICHT

Vervolgonderzoek naar meldplicht incidenten in asset management sector

- **Wat?** In september 2021 [kondigde](#) de AFM een vervolgonderzoek naar de meldplicht van incidenten aan onder asset managers. De AFM riep in december 2020 op tot het melden van incidenten, maar heeft geconstateerd dat dit niet geleid heeft tot een significante toename van incidentmeldingen. De AFM doet een vervolgonderzoek bij een aantal specifieke marktpartijen.
- **Wie?** Vergunninghoudende beheerders van icbe's en vergunninghoudende beheerders van retail abi's.
- **Wanneer?** Per direct; het betreft een doorlopende verplichting waar de AFM opnieuw aandacht voor gevraagd heeft.

Aandacht voor meldplicht significante wijzigingen

- **Wat?** In november 2021 [vroeg](#) de AFM aandacht voor het melden van significante wijzigingen aan de AFM. De AFM heeft opgemerkt dat significante wijzigingen – onterecht – niet altijd gemeld worden aan de AFM. Het gaat onder meer om fusies en overnames, veranderingen in uitbestedingscontracten, wijzigingen in voorwaarden van diensten en producten, maar ook herstructureringstrajecten of wijzigingen in bedrijfsmodel, bedrijfsstructuur, aansturing, risicobeheer of het beleggingsbeleid.
- **Wie?** Vergunninghoudende beheerders van abi's en van icbe's, alsook beheerders van EuVECA, EuSEF of ELTIF fondsen.
- **Wanneer?** Per direct; het betreft een doorlopende verplichting waar de AFM aandacht voor gevraagd heeft.

Aandacht voor beheersing uitbestedingsrisico's

- **Wat?** In juli 2021 [publiceerde](#) de AFM een brief met daarin een terugkoppeling over een onderzoek naar uitbesteding van kritieke werkzaamheden. Het onderzoek is een vervolg van het eerdere AFM onderzoek 'Keten in Beeld'. Het doel van de brief is om sectorbrede inzichten te delen en nogmaals te wijzen op de noodzaak om uitbestedingsrisico's te beheersen. De AFM concludeert dat de beheersing van uitbestedingsrisico's voor verbetering vatbaar is.
- **Wie?** Vergunninghoudende beheerders van abi's en van icbe's.
- **Wanneer?** Per direct; het betreft een doorlopende verplichting waar de AFM opnieuw aandacht voor gevraagd heeft.

Aandacht voor risicobeheer abi-beheerders

- **Wat?** In oktober 2021 [publiceerde](#) de AFM een terugkoppelingsbrief ten aanzien van een onderzoek naar de risicobeheerfunctie bij zeven beheerders van abi's. De AFM constateert dat het risicobeheer nog verder aangescherpt kan worden en geeft aan blijvend aandacht te houden voor het risicobeheer van abi-beheerders.
- **Wie?** Vergunninghoudende beheerders van abi's, maar in principe net zo goed relevant voor vergunninghoudende beheerders van icbe's.
- **Wanneer?** Per direct; het betreft een doorlopende verplichting waar de AFM aandacht voor gevraagd heeft.

Rapport 'Poortwachters geportretteerd' – Transactiemonitoring verdient aandacht

- **Wat?** In oktober 2021 [publiceerde](#) de AFM het rapport 'Poortwachters geportretteerd', waarin de AFM een analyse geeft van de terugkoppeling van beheerders op de jaarlijkse Wwft en Sw-uitvraag. De AFM constateert dat de meeste beheerders maatregelen treffen ter naleving van de Wwft en Sw. Transactiemonitoring en de meldplicht verdient nog aandacht volgens de AFM.
- **Wie?** Alle beheerders.
- **Wanneer?** Per direct; het betreft een doorlopende verplichting waar de AFM opnieuw aandacht voor gevraagd heeft.

AIFMD-rapportages van light-beheerders vanaf 1 januari 2022 via het AFM Portaal

- **Wat?** Met ingang van 1 januari 2022 geldt voor light-beheerders dat zij de [jaarlijkse AIFMD rapportages](#) moeten indienen bij de AFM via het AFM Portaal. Tot dit jaar gold dat de rapportages bij DNB ingediend moesten worden. Hiervoor moeten beheerders een account aanmaken binnen het AFM Portaal met toegang tot Rapportages. Indienen van rapportages bij DNB is niet langer mogelijk. Ook DNB [vroeg](#) hier recent nog separaat aandacht voor.
- **Wie?** AIFMD light-beheerders.
- **Wanneer?** Met ingang van 1 januari 2022.

AFM Trendzicht 2022 – relevantie voor beheerders

- **Wat?** Op 4 november [publiceerde](#) de AFM Trendzicht 2022, waarin de AFM ingaat op de belangrijkste trends en bijbehorende risico's in de financiële sector. Voor asset management legt de AFM de nadruk op de strategische herpositionering van partijen, de risico's van uitbesteding en de invloed van de toegenomen vraag naar duurzame

financiële producten. Ook het risico op greenwashing komt aan de orde.

- **Wie?** Primair vergunninghoudende beheerders van abi's en icbe's, maar in principe net zo goed relevant voor AIFMD light beheerders.
- **Wanneer?** Per direct.

DNB TOEZICHT

Toezicht in beeld – relevantie voor beheerders met MiFID II top up

- **Wat?** Op 7 december 2021 [publiceerde](#) DNB het document Toezicht in beeld, waarin DNB terugblijkt op haar activiteiten van afgelopen jaar en aangeeft wat haar prioriteiten zijn voor 2022. Specifiek ten aanzien van beheerders met MiFID II top-up zal ze zich richten op verdere implementatie van IFD/IFR.
- **Wie?** Beheerders met MiFID II top-up.
- **Wanneer?** Gedurende 2022.

Inwerkingtreding regels IFD/IFR voor beheerders met MiFID II top-up

- **Wat?** Op 26 november 2021 trad het [Implementatiebesluit](#) prudentieel toezicht beleggingsondernemingen ter implementatie van IFD in werking. Het Implementatiebesluit wijzigt het BGfo en het Bpr. Als gevolg hiervan zijn ook in werking getreden (i) de specifiek op beheerders gerichte [Regeling van DNB houdende specifieke bepalingen IFR en IFD](#) van 28 oktober 2021 en (ii) de Regeling van DNB houdende wijziging van de [Regeling staten financiële ondernemingen Wft 2011](#) van 28 oktober 2021. Meer informatie over IFR/IFD is opgenomen in het onderdeel [Beleggingsondernemingen](#) van deze Vooruitblik.
- **Wie?** Vergunninghoudende beheerders die ook beleggingsdiensten verlenen op basis van een MiFID II top-up.
- **Wanneer?** Per 26 november 2021.

Toezicht 2022

- **Wat?** Op 22 december 2021 [publiceerde](#) DNB op haar website een aantal concrete toezichtonderwerpen waar ze zich in 2022 op gaat richten. Ten aanzien van beheerders gaat DNB aandacht besteden aan de (beheersing van) liquiditeit. In de Toezichtkalender, die toegankelijk is via het Digitaal Loket Toezicht (DLT), wordt bekendgemaakt of een beheerder betrokken is bij specifieke onderzoeken of uitvragen in dit kader.
- **Wie?** Vergunninghoudende beheerders van abi's en icbe's.
- **Wanneer?** Gedurende 2022.

ESMA EN EBA

ESMA Work Programme 2022

- **Wat?** Op 27 september publiceerde ESMA haar [2022 Annual Work Programme](#). Hierin identificeert ESMA haar prioriteiten voor 2022. Als hoofdthema's identificeert ESMA de verdere oprichting van de Capital Markets Union, duurzaamheid en innovatie en digitalisering. Specifiek voor toezicht op (beheerders van) beleggingsinstelling zal ESMA zich primair richten op harmonisatie van regels en interpretaties door toezichthouders en bijstand bij het oprichten van het single rulebook met betrekking tot de review van de AIFM Richtlijn, ELTIF Verordening en MMF Verordening.
- **Wie?** Beheerders van beleggingsinstellingen, met name de vergunninghouders.
- **Wanneer?** Gedurende 2022.

ESMA Richtsnoeren inzake prestatievergoedingen voor icbe's en bepaalde soorten abi's

- **Wat?** Deze [richtsnoeren](#) hebben betrekking op prestatievergoedingen voor beheerders van icbe's en bepaalde abi's. De richtsnoeren zien op de volgende onderwerpen: 1) Berekeningswijze voor prestatievergoedingen, welke controleerbaar moet zijn; 2) Consistentie tussen het model voor prestatievergoedingen en beleggingsdoelen; 3) Frequentie waarmee de prestatievergoeding wordt uitgekeerd aan de beheerder; 4) Herstel van negatieve prestaties, een prestatievergoeding moet uitsluitend worden uitgekeerd wanneer er een positief rendement is opgebouwd gedurende de referentieperiode voor de prestaties en; 5) Openbaarmaking van het model voor de prestatievergoedingen.
- **Wie?** Beheerders van icbe's en beheerders van retail abi's, met uitzondering van i) closed-end-abi's; en ii) open-end-abi's die EuVECA's, EuSEF's, private equity-abi's of vastgoed-abi's zijn.
- **Wanneer?** De Richtsnoeren gelden sinds 5 januari 2021, maar voor op dat moment bestaande prestatievergoedingenstructuren, geldt dat de Richtsnoeren van toepassing zijn vanaf 1 januari 2022.

ESMA Richtsnoeren reclame-uitingen

- **Wat?** Op 2 augustus 2021 [publiceerde](#) ESMA de vertaling van de 'Richtsnoeren betreffende de publicitaire mededelingen uit hoofde van de verordening inzake de grensoverschrijdende distributie van fondsen'. In de richtsnoeren worden verschillende eisen voorgesteld aan

reclame-uitingen ten aanzien van beleggingsinstellingen. De regels gelden in aanvulling op de nationale regels omtrent reclame-uitingen.

- **Wie?** Beheerders van abi's, beheerders van icbe's, EuVECA-beheerders, en EuSEF-beheerders.
- **Wanneer?** Met ingang van 2 februari 2022.

ESMA richtsnoeren uitbesteding aan aanbieders clouddiensten

- **Wat?** Op 18 december 2020 heeft ESMA [definitieve richtsnoeren gepubliceerd inzake uitbesteding aan aanbieders van clouddiensten](#). Deze richtsnoeren gelden sinds 31 juli 2021. Beheerders moeten bestaande uitbestedingsovereenkomsten betreffende clouddiensten herzien om te zorgen dat zij uiterlijk op 31 december 2022 aan deze richtsnoeren voldoen. Wanneer deze herziening niet op 31 december 2022 is afgerond, moet de beheerder de AFM daarvan op de hoogte stellen, met vermelding van de maatregelen die zij heeft gepland om de herziening of de eventuele exit-strategie te voltooien.
- **Wie?** Vergunninghoudende beheerders van abi's en icbe's.
- **Wanneer?** Deze richtsnoeren gelden sinds 31 juli 2021. Ondernemingen moeten bestaande uitbestedingsovereenkomsten betreffende clouddiensten herzien om te zorgen dat zij uiterlijk op 31 december 2022 aan deze richtsnoeren voldoen.

ESMA Q&A onder UCITS - provisie

- **Wat?** Op 17 december 2021 en op 26 november 2021 publiceerde ESMA [updates van de Q&A](#) ten aanzien van de UCITS Richtlijn. Hierin beantwoordt ESMA vragen over de reikwijdte en toepassing van de UCITS Richtlijn. Een interessante toevoeging in de Q&A van 26 november 2021 heeft betrekking op provisie.
- **Wie?** Beheerders van icbe's.
- **Wanneer?** Per direct.

ESMA Q&A onder AIFMD - crypto

- **Wat?** Op [17 december 2021](#) en publiceerde ESMA een update van de Q&A ten aanzien van de AIFM Richtlijn. Hierin beantwoordt ESMA vragen over de reikwijdte en toepassing van de AIFM Richtlijn. Een interessante toevoeging in de meest recente Q&A heeft betrekking op de reikwijdte van de AIFMD ten aanzien van crypto fondsen.
- **Wie?** Beheerders van abi's.
- **Wanneer?** Per direct.

EBA Consultatie technische standaarden om shadow banking entities te identificeren

- **Wat?** Op 26 juli [publiceerde](#) EBA een consultatie voor concept technische standaarden om shadow banking entities te identificeren onder CRD IV. Op basis van de concept standaarden kunnen hier ook bepaalde type beleggingsfondsen onder vallen. De consultatie is inmiddels afgerond.
- **Wie?** Bepaalde typen beleggingsfondsen als genoemd in de concept standaarden.
- **Wanneer?** EBA stelt concept technische standaarden op die daarna worden ingediend bij de EC. De tijdslijnen zijn nog niet duidelijk. Het is van belang voor beheerders om deze ontwikkeling te blijven volgen.

ONTWIKKELINGEN BESTAANDE WET- EN REGELGEVING

Herziening van de AIFM Richtlijn

Introductie

Al sinds 22 juli 2017 werkt de Europese Commissie aan een evaluatie van de AIFMD. In de Vooruitblik 2021 besteedden we al aandacht aan de (lange) aanloop naar de uitkomst van die evaluatie. Op 25 november 2021 kwam de langverwachte duidelijkheid vanuit de Europese Commissie met een [voorstel](#) voor wijziging van de AIFM Richtlijn en UCITS Richtlijn (het Voorstel).

Voorstel van de Europese Commissie

Lange tijd was onduidelijk of de Europese Commissie als gevolg van de evaluatie zou inzetten op een wijziging van de level 1 tekst van de AIFM Richtlijn of op een minder ingrijpende aanpassing van bepaalde vereisten uit het AIFMD raamwerk, zonder de level 1 tekst daarbij aan te passen. Vanuit de markt is veel input geleverd op een eerdere consultatieronde waarin door de Europese Commissie om input gevraagd werd op bepaalde onderwerpen. De algemene consensus vanuit de markt was dat zij er de voorkeur aan gaven bepaalde onderwerpen te verduidelijken, zonder de level 1 tekst van de AIFM Richtlijn aan te passen.

Uiteindelijk kiest de Europese Commissie nu dus toch voor een wijziging van de level 1 tekst van de AIFM Richtlijn, maar dan wel een betrekkelijk beperkte wijziging. Op basis van eerste signalen vanuit de markt wordt daar overwegend positief op gereageerd. Het Voorstel wijzigt ook de UCITS IV richtlijn op bepaalde onderdelen met het oog op consistentie tussen het AIFMD raamwerk en UCITS raamwerk.

Belangrijkste takeaways

Wat ons betreft zijn de belangrijkste takeaways voor beheerders van abi's:

1. **Substance.** De bedrijfsvoering van een beheerder moet worden bepaald door tenminste twee natuurlijke personen die full time werkzaam en woonachtig zijn in Nederland. De vergunningaanvrager moet bovendien gedetailleerde informatie verstrekken over de beoogde dagelijks beleidsbepalers.
2. **Loan origination.** Beheerders die fondsen beheren die leningen verstrekken (*loan origination*) moeten aan aanvullende eisen voldoen op het gebied van onder meer beleggingsrestricties, risicobeheer, liquiditeitsbeheer en beheersing van belangenconflicten.
3. **Liquiditeitsbeheer.** Aanvullende eisen op het gebied van liquiditeitsbeheer ten aanzien van open-end fondsen en de verplichting om beleggers te informeren over de liquiditeitsbeheertechnieken die de abi kan gebruiken.
4. **Uitbesteding.** Verdere aanscherping van de mogelijkheden tot uitbesteding en de voorwaarden die daarbij gelden. Ook zullen er zogenoemde *peer reviews* plaatsvinden waarbij ESMA een analyse zal uitvoeren bij lokale toezichthouders, meer specifiek ten aanzien van de maatregelen die worden getroffen om te voorkomen dat beheerders van abi's, die portefeuille- en/of risicobeheer uitbesteden aan dienstverleners in derde landen, zogenoemde brievenbusmaatschappijen worden.
5. **Bewaarders.** De mogelijkheid om een bewaarder aan te stellen in een andere lidstaat dan de lidstaat waarin de abi is gevestigd.
6. **Kosten.** Aanvullende informatieverplichtingen over kosten die gerekend worden ten aanzien van een abi, inclusief periodieke rapportages daarover.

Ook voor beheerders van icbe's relevant

Het Voorstel wijzigt ook de UCITS IV Richtlijn. Het doel is om meer harmonisatie van regels te bereiken tussen de twee richtlijnen die het toezicht op beheerders in Europa domineren. Meer specifiek zijn de onderdelen (i), (iii) en (iv) hierboven ook relevant voor beheerders van icbe's. Ook zal er verdere harmonisatie komen tussen de rapportageverplichtingen van icbe's en abi's.

Vervolg

Het voorstel moet nog worden uitonderhandeld op Europees niveau. Zodra het voorstel definitief is aangenomen is er op dit moment in voorzien dat lidstaten vervolgens 24 maanden de tijd hebben om de wijzigingen te implementeren in nationaal recht.

Ook zal nog moeten blijken of de level 2 tekst ten aanzien van de AIFMD (de Gedelegeerde Verordening) nog zal worden aangepast. Dat ligt wel in de lijn der verwachting gezien de wijzigingen ten aanzien van verschillende level 1 bepalingen die nader worden uitgewerkt in level 2.

We gaan de ontwikkelingen natuurlijk nauwgezet volgen de komende tijd.

Herziening van de ELTIF Verordening – naar een volwaardig retail product?

Introductie

Samen met het voorstel tot wijziging van de AIFM Richtlijn, [publiceerde](#) de Europese Commissie tevens een voorstel tot wijziging van de European Long Term Investment Fund (ELTIF) Verordening. Dit is in Nederland een nog vrij onbekend raamwerk.

Mogelijkheden ELTIF Verordening

Het raamwerk is, kort gezegd, bedoeld voor specifieke closed-end abi's die beleggen in lange termijn investeringen (zoals private equity, infrastructuur of vastgoed) en waarbij de abi's worden aangeboden aan retail beleggers. De ELTIF Verordening voorziet in de mogelijkheid voor vergunninghoudende beheerders van abi's om een apart label aan te vragen voor abi's die voldoen aan de beleggingsrestricties zoals opgenomen in de ELTIF Verordening. Met dit label kunnen beheerders vervolgens het ELTIF fonds grensoverschrijdend aanbieden aan retail investeerders in de EU. Die systematiek is vergelijkbaar met het EuVECA en EuSEF raamwerk.

Grensoverschrijdend aanbieden van 'gewone' abi's aan retail investeerders op basis van een Europees paspoort is onder de AIFM Richtlijn niet mogelijk. Er moet dan in iedere lidstaat apart gecheckt worden of het nationale recht van die lidstaat een aanbieding aan retail beleggers toestaat. Zodoende is het ELTIF raamwerk daarmee in potentie een mooie aanvulling op het UCITS raamwerk, maar dan voor abi's. Een aanvullend voordeel van een ELTIF is in bepaalde lidstaten dat er een gunstige fiscale behandeling voor investeerders geldt.

Beperkingen

Het ELTIF label is in de praktijk, zeker in Nederland, echter nog nauwelijks in trek onder beheerders. Voor het verkrijgen van een ELTIF label moet de beheerder aan veel verschillende eisen voldoen in aanvulling op het AIFMD raamwerk. Die eisen zien op de organisatie van de beheerder, beleggingsrestricties voor het ELTIF fonds en verschillende regels op het gebied van beleggersbescherming. Zo gelden er strenge eisen aan de type activa waarin een ELTIF fonds mag beleggen, gelden er beleggingsrestricties en spreidingseisen, gelden er drempels voor retail investeerders om te kunnen investeren (namelijk minimaal EUR 10.000 en maximaal 10% van het vrij besteedbaar vermogen) en geldt een soort geschiktheidstoets voor retail investeerders.

Voorgenomen wijzigingen

De Europese Commissie hoopt met de voorgenomen wijzigingen het ELTIF raamwerk aantrekkelijker te maken voor beheerders. De voorgenomen wijzigingen hebben onder meer betrekking op:

- Verruiming van het type activa waarin een ELTIF mag investeren, met name op het gebied van verschillende type roerende en onroerende zaken.
- Verwijderen van de investeringsdrempels voor retail investeerders.
- Vermindering van de regels wanneer een ELTIF uitsluitend aan professionele investeerders wordt aangeboden.
- Aanvullende liquiditeitseisen teneinde voldoende liquiditeit te waarborgen binnen de ELTIF en 'matching' toe te staan tussen investeerders die hun belang willen verkopen en investeerders die – gelijktijdig – een belang willen kopen in de ELTIF, wat dan toch nog enige flexibiliteit kan geven om uit te stappen ondanks het closed-end karakter van ELTIFs.

Hiermee hoopt de Europese Commissie dat het ELTIF fonds een aantrekkelijk product wordt voor professionele en retail investeerders die exposure willen op lange termijn investeringen, waardoor aanvullend vermogen naar de reële economie vloeit.

Vervolg

Het voorstel moet nog worden uitonderhandeld op Europees niveau. Zodra het voorstel definitief is aangenomen is er op dit moment in voorzien dat de wijzigingen 6 maanden daarna in werking treden. Dat is een vrij korte termijn van inwerkingtreding.

Wij hopen dat het ELTIF raamwerk hiermee een *boost* krijgt, zowel voor aanbiedingen aan retail als aan professionele investeerders.

Aanpassing kosten aanmelding subfondsen

- **Wat?** Met ingang van 1 januari 2022 trad een [wijziging](#) van de Regeling bekostiging financieel toezicht in werking. Op basis van de nieuwe regels rekent de AFM niet langer kosten van EUR 4.400 voor aanmelding van een subfonds.
- **Wie?** Vergunninghoudende beheerders van abi's en icbe's.
- **Wanneer?** 1 januari 2022.

Verschillende ontwikkelingen PRIIPs

Introductie

Op het gebied van de PRIIPs Verordening, die hoofdzakelijk bekend is van de verplichting tot het opstellen van een Essentiële informatiedocument (Eid), lopen verschillende ontwikkelingen al geruime tijd door elkaar. Het overzicht raakt men zodoende eenvoudig kwijt. Toch lijkt 2022 een jaar te worden waarin nu eindelijk concrete wijzigingen ten aanzien van de PRIIPs Verordening en het Eid in werking zullen treden. We benoemen hieronder de relevante wijzigingen in het gebruikelijke Vooruitblik format.

Wéér uitstel verplichting Eid

- **Wat?** Op 15 december zijn twee wijzigingen in het Official Journal gepubliceerd met betrekking tot de PRIIPs Verordening en het verplichte Eid. De [eerste wijziging](#) betreft (wederom) een verlenging van de uitzondering voor retail abi's en icbe's om een Eid op te stellen op grond van PRIIPs (zij moeten nu nog een document Essentiële Beleggersinformatie (EBI) opstellen). Dit uitstel stelt marktpartijen in staat aan de gewijzigde regels ten aanzien van het Eid te voldoen (zie hieronder). De [tweede wijziging](#) betreft een wijziging die een aanpassing van de UCITS Richtlijn meebrengt en er kort gezegd in voorziet dat wanneer een icbe uitsluitend aan professionele beleggers wordt aangeboden, waarbij PRIIPs dan in beginsel niet van toepassing is, de beheerder de keuze heeft een EBI op te stellen of een Eid.
- **Wie?** Vergunninghoudende beheerders van retail abi's en icbe's.
- **Wanneer?** 1 januari 2023.

PRIIPs – Wijzigingen Eid

- **Wat?** Op 7 september [publiceerde](#) de Europese Commissie wijzigingen ten aanzien van de Gedelegeerde Verordening bij de PRIIPs Verordening, waarin de eisen ten aanzien van het Eid nader zijn uitgewerkt. Deze verschenen op 20 december 2021 in het [Publicatieblad van de Europese Unie](#). De wijzigingen hebben onder meer betrekking op (i) nieuwe methoden om passende prestatiescenario's te berekenen en een herziene presentatie van deze scenario's, (ii) de wijze waarop kosten gepresenteerd moeten worden en (iii) de wijze waarop transactiekosten berekend moeten worden. Daarnaast zijn er verschillende wijzigingen die specifiek gelden ten aanzien van retail abi's en icbe's. Zo geldt voor bepaalde type abi's en icbe's de verplichting om informatie te verschaffen over in het verleden behaald rendement. Daarnaast gelden er specifieke regelingen ten aanzien van subfondsen, aandelenklassen, fund of funds en feeder funds.
- **Wie?** Vanaf inwerkingtreding is dit relevant voor

vrijgestelde abi-beheerders en vergunninghoudende beheerders van abi's waarvan de deelnemingsrechten voor ten minste EUR 100.000 worden aangeboden en verhandeld. Vanaf 1 januari 2023 is dit relevant voor alle beheerders van abi's en beheerders van icbe's. PRIIPs is niet van toepassing op abi's die alleen aan professionele beleggers worden aangeboden.

- **Wanneer?** De wijzigingen zullen van toepassing zijn vanaf 1 juli 2022.

PRIIPs – Algemene review PRIIPs

- **Wat?** Op dit moment loopt, met het oog op artikel 33 PRIIPs Verordening, een onderzoek naar de algehele werking van de PRIIPs Verordening. De Europese Commissie heeft de ESA's [gevraagd hun advies](#) te geven omtrent veel verschillende onderwerpen uit de PRIIPs Verordening. De ESA's hebben in verband daarmee vervolgens zelf de markt weer om [input gevraagd](#). Het is moeilijk te voorspellen waar deze evaluatie precies toe zal leiden.
- **Wie?** Vrijgestelde abi-beheerders en vergunninghoudende beheerders van abi's waarvan de deelnemingsrechten voor ten minste EUR 100.000 worden aangeboden en verhandeld. Vanaf 1 januari 2023 is dit relevant voor alle beheerders van abi's en beheerders van icbe's. PRIIPs is niet van toepassing op abi's die alleen aan professionele beleggers worden aangeboden.
- **Wanneer?** De ESA's moeten hun input aanleveren uiterlijk op 30 april 2022.

Equivalentie VK voor bepaalde transacties icbe's

- **Wat?** DNB heeft op 8 december 2021 op haar [website](#) middels een Q&A kenbaar gemaakt dat icbe's ook vanaf 2022 vermogen mogen beleggen in deposito's bij een bank uit het Verenigd Koninkrijk (VK) (voor de toepassing van artikel 130(f) BGfo) en/of bij een transactie in OTC-derivaten een tegenpartijrisico mag hebben van maximaal 10% van haar vermogen wanneer de tegenpartij een bank met zetel in het VK (voor de toepassing van artikel 134(2) BGfo).
- **Wie?** Beheerders van icbe's.
- **Wanneer?** 1 januari 2022.

Consultatie aanpassingen Short Selling Verordening

- **Wat?** Op 24 september 2021 heeft ESMA een [consultatiedocument](#) gepubliceerd met daarin voorgestelde aanpassingen van Verordening 236/2012 (de Short Selling Verordening). De voorstellen van ESMA

zien onder meer op de berekening van short posities, het verbod op naked short selling en de rapportageplicht.

- **Wie?** Beheerders van abi's of icbe's die zich (ook) bezighouden met short selling.
- **Wanneer?** De consultatieperiode liep tot 19 november 2021. ESMA verwacht uiterlijk aan het einde van het eerste kwartaal een finaal rapport te publiceren.

Wijziging Short Selling Verordening – aanpassing drempel kennisgeving

- **Wat?** Op 27 september 2021 heeft de Europese Commissie de [concept Gedelegeerde Verordening](#) gepubliceerd met betrekking tot de aanpassing van de relevante drempel voor de kennisgeving van aanzienlijke netto short posities in aandelen. Deze gedelegeerde verordening wijzigt artikel 5 lid 2 van de Short Selling Verordening door de drempel voor de kennisgeving aan de bevoegde autoriteiten van aanmerkelijke netto shortposities in aandelen vast te stellen op 0,1% van het geplaatste aandelenkapitaal van de betrokken onderneming. Op grond van de Short Selling Verordening was die drempel oorspronkelijk vastgesteld op 0,2%. Tijdens de COVID-19 pandemie is de kennisgevingsdrempel voor netto shortposities in aandelen die tot de handel op een gereguleerde markt zijn toegelaten, echter verlaagd van 0,2% tot 0,1%, teneinde marktontwikkelingen sneller te kunnen onderkennen. ESMA wil deze drempel nu definitief verlagen en vaststellen op 0,1%.
- **Wie?** Beleggingsfondsen met short posities in aandelen van beursgenoteerde ondernemingen.
- **Wanneer?** Naar verwachting in 2022.

Consultatie voor een review van de Money Market Fund Regulation

- **Wat?** Op 26 maart 2021 [publiceerde](#) ESMA een consultatierapport ten behoeve van een review van de Money Market Fund Regulation, het raamwerk dat voorziet in de regulering van geldmarktfondsen. Middels dit document vroeg ESMA om input voor een eventuele review van de MMF Regulation. Het is nu wachten op een definitief rapport van ESMA. Deze dient als input voor de review van de MMF Regulation door de Europese Commissie, die ze in 2022 moet starten.
- **Wie?** Beheerders van money market funds.
- **Wanneer?** De consultatie sloot op 30 juni 2021. We wachten nu op een definitief rapport van ESMA.

EC verkenning retail investment strategy

- **Wat?** In de zomer van 2021 heeft de EC een [consultatiedocument](#) gepubliceerd ten behoeve

van de door de EC te ontwikkelen retail investment strategy. De EC wilde onder meer weten hoe belanghebbenden denken over de vergelijkbaarheid van financiële producten, financiële ongeletterdheid onder consumenten, duurzaam beleggen en de impact van de digitalisering van financiële diensten. De AFM en het ministerie van Financiën hebben naar aanleiding van de verkenning van de EC op 13 december 2021 een [non-paper](#) gepubliceerd met daarin hun opvattingen over de positie van retail beleggers.

- **Wie?** Met name beheerders van icbe's, nu die aan retail beleggers worden aangeboden, maar daarmee in zekere zin ook relevant voor beheerders van retail abi's.
- **Wanneer?** De consultatie heeft 186 reacties opgeleverd. De EC verwacht in de eerste helft van 2022 haar retail investment strategy bekend te maken.

Nadere beloningsregels financiële sector

- **Wat?** In de zomer van 2020 heeft de minister van Financiën een voorstel voor een Wet nadere beloningsmaatregelen financiële ondernemingen bij de Tweede Kamer [ingediend](#). Het voorstel beoogt een aantal wijzigingen door te voeren in de huidige beloningsregels zoals opgenomen in de Wft, waaronder (i) de introductie van een wettelijke retentieperiode van vijf jaar voor aandelen die worden uitgekeerd als bestanddeel van een vaste beloning en (ii) een aanscherping van de middelingsregeling voor niet-cao personeel, dat onder voorwaarden een hogere bonus dan 20% toegekend kan krijgen.
- **Wie?** Beheerders van abi's en icbe's die binnen het bereik van de Nederlandse beloningsregels vallen, en mogelijk daarmee verbonden groepsmaatschappijen.
- **Wanneer?** Het voorstel is op dit moment aanhangig bij de Tweede Kamer. Het is onduidelijk wanneer de wijziging in werking zal treden.

Voorgenomen wijziging wet Huis voor klokkenluiders

- **Wat?** Op dit moment is er een [wetsvoorstel](#) aanhangig tot wijziging van de Wet Huis voor klokkenluiders. Deze wet voorziet onder meer in de verplichting tot het vaststellen van een procedure voor het omgaan met het melden van een vermoeden van een misstand binnen een organisatie. Op dit moment is ten aanzien van deze verplichting nog voorzien in een drempel van ten minste vijftig personen binnen de organisatie. Eén van de voorgestelde wijzigingen is dat deze drempel niet langer geldt voor ondernemingen die actief zijn in de financiële sector, waaronder de AIFM Richtlijn, de UCITS Richtlijn, de EuVECA Verordening en EuSEF Verordening. De AFM wordt aangesteld als bevoegde toezichthouder.

- **Wie?** Beheerders van abi's en icbe's.
- **Wanneer?** De wetswijziging moest eigenlijk in werking treden op 17 december 2021. Het voorstel is op dit moment echter nog aanhangig bij de Tweede Kamer. Het is onduidelijk wanneer de wijziging in werking zal treden. Wij verwachten dat dit begin 2022 zal zijn.

NIEUWE WET EN REGELGEVING

Wijzigingswet financiële markten 2022 – AIFMD light regime voor buitenlandse beheerders

- **Wat?** Op 25 oktober 2021 heeft de minister van Financiën een voorstel voor de [Wijzigingswet financiële markten 2022](#) aan de Tweede Kamer aangeboden. Eén van de wijzigingen voorziet erin dat ook kleine beheerders met vestigingsplaats in een andere EU-lidstaat, gebruik kunnen maken van het AIFMD-light regime. Van een kleine beheerder is sprake indien het totaal van de activa onder beheer niet meer bedraagt dan € 100 miljoen of niet meer dan € 500 miljoen. Ten aanzien van de drempel van € 500 miljoen geldt dat de beleggingsinstellingen geen gebruik mogen maken van hefboomfinanciering en geen recht tot inkoop of terugbetaling van rechten van deelneming kan worden uitgeoefend gedurende een periode van vijf jaar. Het light regime staat alleen open voor deze beheerders voor zover ze deelnemingsrechten aanbieden aan professionele beleggers. Verder bevat de voorgestelde Wijzigingswet een aantal technische verbeteringen, zoals ten aanzien van de Wge waarin verduidelijkt wordt dat de artikelen waarin de term 'beleggingsinstelling' voorkomt zich niet alleen uitstrekt tot beleggingsinstellingen maar ook tot icbe's.
- **Wie?** Vooral voor kleine beheerders van beleggingsinstellingen gevestigd in een andere EU-lidstaat die rechten van deelneming aan professionele beleggers aanbieden (EU light-beheerders).
- **Wanneer?** Het wetsvoorstel ligt nu ter behandeling bij de Tweede Kamer. Wij verwachten dat er meer bekend zal worden over de behandeling van de wet in begin 2022.

Wijzigingswet financiële markten 2022 – Regeling voor buitenlandse icbe's

- **Wat?** In een andere voorgestelde wijziging is geregeld dat een icbe-beheerder met zetel in een andere lidstaat een icbe met zetel in Nederland mag beheren, indien

de icbe-beheerder in de lidstaat van herkomst een vergunning heeft voor beheer van de desbetreffende icbe. De icbe-beheerder moet in het bezit zijn van een icbe-vergunning in het land van herkomst voor het beheer van het desbetreffende type icbe. De AFM moet hebben ingestemd met het voornemen van de beheerder op grond van artikel 2:72 eerste en vierde lid Wft. De voorgestelde regeling bevreemdt ons wat, aangezien de icbe-regelgeving voorziet in een dubbele vergunningplicht voor zowel de icbe-beheerder als de icbe. Dit is in andere lidstaten ook zo geïmplementeerd. Nederland lijkt daar nu vanaf te gaan wijken.

- **Wie?** Icbe-beheerders met zetel in een andere lidstaat, die een icbe met zetel in Nederland willen beheren.
- **Wanneer?** Het wetsvoorstel ligt nu ter behandeling bij de Tweede Kamer. Wij verwachten dat er meer bekend zal worden over de behandeling van de wet in begin 2022.

Wijzigingsbesluit financiële markten 2021 – Technische wijzigingen icbe's

- **Wat?** Op 24 november heeft de minister van Financiën het voorstel voor het [Wijzigingsbesluit financiële markten 2021](#) naar de Eerste en Tweede Kamer gestuurd. Hierin worden enkele technische aanpassingen voorgesteld met betrekking tot icbe's. De meest in het oog springende is het schrappen van de verplichting dat jaarlijks een accountantsverklaring aan de AFM moet worden overgelegd waaruit blijkt dat de icbe in overeenstemming met de beleggingsrestricties heeft gehandeld. Die controletaak rust tevens bij de bewaarder, en werd zodoende overbodig geacht. Daarnaast wordt een verbod op het ongedekt short gaan geïntroduceerd.
- **Wie?** Icbe-beheerders.
- **Wanneer?** De regels zullen in 2022 in werking treden, maar het is nog niet duidelijk wanneer precies.

Wijzigingswet financiële markten 2021 – de groeps-vvgb

- **Wat?** Eind 2019 heeft het ministerie van Financiën de Wijzigingswet financiële markten 2021 [geconsulteerd](#). Het wetsvoorstel wijzigt verschillende wetten en voorziet onder meer in de introductie van een meldplicht ten aanzien van wijzigingen die plaatsvinden binnen een groep, nadat eerder door DNB een groeps-vvgb is verleend zoals bedoeld in artikel 3:102 lid 2 Wft.
- **Wie?** Indien het voorstel tot wet verheven zal worden, heeft dat relevantie voor groepsmaatschappijen die met betrekking tot een icbe over een groeps-vvgb van DNB beschikken.
- **Wanneer?** Op het moment van schrijven is de

Wijzigingswet financiële markten 2021 nog niet aan de Tweede Kamer aangeboden. Het is onduidelijk wanneer/of dit onderdeel van de Wijzigingswet 2021 in werking zal treden.

Wijzigingsbesluit financiële markten 2021–de groeps-vvgb

- **Wat?** Op 24 november 2021 heeft de minister van Financiën het [Wijzigingsbesluit financiële markten 2021](#) aan de Tweede Kamer aangeboden. In dit Wijzigingsbesluit wordt onder meer voorzien in een nadere uitwerking van de vvgb-meldplicht in geval van wijzigingen binnen een groep.
- **Wie?** Groepsmaatschappijen die met betrekking tot een icbe over een groeps-vvgb van DNB beschikken.
- **Wanneer?** Deze regel hangt samen met de voorgestelde wijziging in de Wijzigingswet financiële markten 2021 (zie hierboven). Het is dus onduidelijk wanneer/of dit besluit in werking zal treden.

DORA

- **Wat?** Op 24 november 2021 is er binnen de Raad [overeenstemming](#) bereikt over de tekst van de voorgestelde [Verordening](#) betreffende digitale operationele veerkracht voor de financiële sector (DORA). DORA bestaat grofweg uit de volgende vijf pijlers:
 - ICT-risicomanagement;
 - Behandeling van ICT-incidenten;
 - Beheer ICT-risico's bij uitbesteding;
 - Toezicht op cruciale ICT-dienstaanbieders; en
 - Samenwerking en toezicht/handhaving door toezichthouders.
- **Wie?** Vergunninghoudende beheerders van abi's en icbe's. Op basis van de concepttekst is vooralsnog voorzien in een uitzondering voor vrijgestelde beheerders van abi's.
- **Wanneer?** De volgende stap is dat de Raad met het Europees Parlement overeenstemming bereikt over de inhoud van de tekst van DORA. De verordening zal, aldus de meest recente tekst, na inwerkingtreding ervan na 24 maanden rechtstreeks van toepassing zijn in Nederland.

OVERIGE ONTWIKKELINGEN

ESRB: Issues note met betrekking tot geldmarktfondsen

- **Wat?** Op 1 juli [publiceerde](#) de European Systemic Risk Board een zogenoemde Issue note ten aanzien van systematische kwetsbaarheden van en voorlopige beleidsoverwegingen om geldmarktfondsen te hervormen. De Issue note dient als input voor de review van de MMF Regulation door de Europese Commissie, die ze in 2022 start.
- **Wie?** Vergunninghoudende beheerders van geldmarktfondsen.
- **Wanneer?** De review van de MMF Regulation start de Europese Commissie in 2022.

FSB: Progress report ten aanzien van implementatie van principes voor prudente beloningspraktijken

- **Wat?** Op 4 november [publiceerde](#) de Financial Stability Board (FSB) een progressierapport omtrent de mate van implementatie van principes voor prudente beloningspraktijken en aanverwante standaarden door, onder meer, asset managers. De FSB constateert dat banken meer progressie hebben gemaakt dan verzekeraars en asset managers.
- **Wie?** Vergunninghoudende beheerders.
- **Wanneer?** Geen specifieke timing; het betreft een tussentijds rapport.

BELEGGINGSONDERNEMINGEN

Let op: ook de cross-sectorale onderdelen [Integriteit](#) (denk daarbij aan de Wwft en de sanctieregelgeving) en [Duurzaamheid](#) zijn voor beleggingsondernemingen van groot belang. Onderwerpen die daarop betrekking hebben, komen, een enkele uitzondering daargelaten, niet aan bod in dit onderdeel, maar alleen in de voorgenoemde *specials*.

Daarnaast is het voor beleggingsondernemingen nuttig kennis te nemen van het onderdeel [Algemeen](#), omdat daarin ook onderwerpen aan bod komen die beleggingsondernemingen kunnen raken (zoals ontwikkelingen ten aanzien van de Benchmark Verordening, de Verordening Marktmisbruik en de Securities Financing Transactions Regulation (SFTR)).

AFM TOEZICHT

Trendzicht 2022

Vervolgonderzoek beïnvloeding handelsgedrag consumenten

Principes voor doorlopende klantondersteuning

Aandacht voor beheersing uitbestedingsrisico's

Aandacht voor meldplicht significante wijzigingen

Aandacht voor geschiktheidstoets producten

Aandacht voor 'finfluencers' en provisies bij online posts over beleggen

DNB TOEZICHT

Toezicht beleggingsondernemingen 2022

Toezicht in beeld – relevantie voor beleggingsondernemingen

ESMA & EBA

ESMA Annual Work Programme 2022

Nieuwe informatiebeveiligingsmonitor 2021

EBA Annual Work Programme 2022

ESMA richtsnoeren uitbesteding aan cloud service providers

EBA & ESMA richtsnoeren geschiktheidseisen voor beleidsbepalers en 'key function holders'

ESMA richtsnoeren publicatie marktgegevens

ESMA richtsnoeren inzake bepaalde aspecten van de passendheidstoets

EBA richtsnoeren interne governance op grond van CRDV

ESMA concept-RTS grondstoffenderivaten in het kader van MiFID II Quick Fix

ESMA consultatie transparantieplichtingen MiFIR

ESMA consultatie MiFID II best execution rapportage

ESMA evaluatie MiFID II OTF-regime

ESMA evaluatie MiFID II/MiFIR-voorschriften algoritmisch handelen

EBA richtsnoeren indicatoren voor herstelplannen

ESMA 'call for evidence' MiFID II retail investment strategy

EBA Peer Review Work Plan 2022-2023

ONTWIKKELINGEN BELONINGSREGELS

Nadere beloningsregels financiële sector

Regeling beheerst beloningsbeleid 2021

EBA richtsnoeren beheerst beloningsbeleid op grond van CRDV

ESMA consultatie richtsnoeren beloningsregels op grond van MiFID II

Gedelegeerde Verordening ter uitwerking van artikel 30 IFD (beloningsbeleid)

Gedelegeerde Verordening ter uitwerking van artikel 32 IFD (variabele beloningen)

OVERIGE ONTWIKKELINGEN BESTAANDE WET- EN REGELGEVING

MiFID II Quick Fix

Gedelegeerde Verordening MiFID II inzake integratie duurzaamheidsaspecten

EC MiFID II/MiFIR herziening door Europese Commissie EC verkenning retail investment strategy

EC voorstellen MiFID II/MiFIR: herziening transparantieregime en andere wijzigingen

Wijzigingswet financiële markten 2021 – de groeps-vvgb

Wijzigingsbesluit financiële markten 2021– de groeps-vvgb

Wijzigingswet financiële markten 2022 - vermogensscheiding

Implementatiewet BRRD II

Wijzigingen Essentiële informatie document PRIIPs Verordening

Algemene review PRIIPs Verordening

Voorgenomen wijziging wet Huis voor klokkenluiders

Consultatie aanpassingen Short Selling Verordening

Wijziging Short Selling Verordening – aanpassing drempel kennisgeving
MiFIR - Criteria voor afwijking ESMA-toezicht op APA's en ARM's

NIEUWE WET- EN REGELGEVING: IFR & IFD¹

IFD Implementatiewet
IFD Implementatiebesluit
IFD Implementatieregeling
Gedelegeerde Verordening ter uitwerking van artikel 5 IFD (van toepassing verklaren van CRR)
Uitvoeringsverordening ter uitwerking van artikel 54(3) + 49(2) IFR (rapportage- en openbaarmaking)
EBA-werk op het gebied van IFR & IFD
EBA methodologie voor herclassificatie beleggingsondernemingen als kredietinstelling

OVERIGE NIEUWE WET- EN REGELGEVING

DORA
MiCA
Wet veiligheidstoets investeringen, fusies en overnames
Kamervragen omzeilen provisieverbod

^[1] Zie tevens het bovenstaande onderdeel: [Ontwikkelingen Beloningsregels](#).

AFM TOEZICHT

Trendzicht 2022

Op 4 november 2021 publiceerde de AFM [Trendzicht 2022](#). Hierin signaleert de AFM, zoals elk jaar, belangrijke trends en bijbehorende risico's in de financiële sector. De concrete implicaties van de trends en risico's voor de toezichtactiviteiten van de AFM worden uitgewerkt in de AFM Agenda 2022, die door haar begin 2022 wordt gepubliceerd. Voor beleggingsondernemingen zijn met name de volgende in Trendzicht 2022 genoemde ontwikkelingen relevant:

- Zoektocht naar rendement: door de aanhoudende lage, soms zelfs negatieve, rente gaat de zoektocht naar rendement door. Hierdoor stijgen de prijzen van meer risicovolle activa. Bij particulieren is het effect van de lage rente volgens de AFM terug te zien in een sterke toename van het aantal beleggers. Aandachtspunt is volgens de AFM dat particuliere beleggers in hun zoektocht naar alternatieven voor sparen in beleggingsproducten stappen waarvan ze het risico niet goed inschatten.
- Digitalisering: de AFM wijst erop dat het toenemende gebruik van data door marktpartijen ook risico's met zich brengt. Het rechtmatig omgaan met persoonsgegevens en de beveiliging van data tegen cyberaanvallen vergt continue aandacht.
- Internationalisering: particuliere beleggers zoeken volgens de AFM buitenlandse aandelenmarkten op. Daardoor zijn ook vatbaar voor internationale beleggingshypes zoals bij GameStop het geval was. Verder ziet de AFM een toename van grensoverschrijdend opererende online brokers met een verdienmodel gebaseerd op [payment for order flow](#) (PFOF), dat volgens de AFM mogelijk in het nadeel van de klant werkt en in Nederland verboden is. Zie hierover ook de hieronder besproken [EC voorstellen MiFID II/ MiFIR](#).
- Verduurzaming: zonder betrouwbare, vergelijkbare informatie ontstaat het risico op greenwashing (het ten onrechte plakken van het predicaat 'duurzaam' op producten). Goede duurzaamheidsinformatie is ook onontbeerlijk voor het beprijzen van duurzaamheidsrisico's en daarmee voor het beperken van duurzaamheidsrisico's voor de economie en het financiële stelsel. De AFM wijst erop dat er veel nieuwe Europese wetgeving op komst is die eisen stelt aan de informatieverstrekking rondom duurzame financiële producten.

Specifiek voor vermogensbeheerders heeft de AFM een zogeheten 'risicokaart' opgesteld. Daarin signaleert zij risico's ten aanzien van de volgende zes onderwerpen:

- **Herpositionering:** de AFM ziet dat de assetmanagementomgeving verandert, onder andere door schaalvergroting en margedruk, de groei van (online) passief (index) beleggen, toenemende wet- en regelgeving en uitbestedingsvraagstukken. Deze veranderingen tezamen creëren volgens de AFM de noodzaak voor individuele partijen om zich strategisch te herpositioneren en zo hun continuïteit te waarborgen.
- **Illiquide assets:** door de zoektocht naar rendement wordt er in toenemende mate in illiquide assets belegd. De AFM wijst er onder meer op dat het risico bestaat dat deze illiquide assets onjuist gewaardeerd zijn, waardoor in- en uittrekkende partijen mogelijk tegen een afwijkende prijs transacties uitvoeren, of beperkt worden in hun transacties door illiquide markten.
- **Innovatie:** het gebruik van kunstmatige intelligentie (AI) en de inzet van handelsalgoritmes vragen volgens de AFM om een zorgvuldige beheersing en transparantie richting beleggers. Verder zijn vermogensbeheerders in de ogen van de AFM gevoelig voor cyberaanvallen en mogelijk onvoldoende weerbaar bij incidenten.
- **Uitbesteding:** de AFM signaleert dat het belang van uitbesteding binnen de sector toeneemt en wijst op verschillende risico's van uitbesteding. Zo kan uitbesteding ertoe leiden dat de beheerste en integere bedrijfsvoering minder goed gewaarborgd is, omdat de keten langer wordt en afhankelijkheden toenemen. Daarnaast neemt volgens de AFM de kennis over uitbestede processen in de eigen organisatie af.
- **Duurzaamheid:** de AFM constateert dat beleggers in toenemende mate zoeken naar financiële producten die aan duurzaamheidsprincipes voldoen. De AFM wijst op het mogelijke gevolg van prijsstijgingen van duurzame investeringen, of dat vermogensbeheerders uitwijken naar meer risicovolle 'duurzame' investeringen. Voorts wijst de AFM op de informatiekloof tussen aanbieder en klant, waardoor greenwashing mogelijk is.
- **Witwassen/terrorismefinanciering:** tot slot wijst de AFM erop dat nu de banken hun rol als poortwachter verder vormgeven en hogere drempels opwerpen om witwassen en terrorismefinanciering tegen te gaan, het risico op witwassen zich kan verplaatsen naar beleggingsondernemingen (zogeheten waterbedeffect).

We verwachten dat de AFM in haar doorlopende toezicht in 2022 aan bovenstaande thema's verhoogde aandacht zal geven.

Vervolgonderzoek beïnvloeding handelsgedrag consumenten

- **Wat?** Op 4 november 2021 heeft de AFM een [nieuwsbericht](#) gepubliceerd waarin zij opmerkt dat door suboptimaal handelsgedrag ongeveer één op de drie zelfstandige beleggers onnodig risico loopt.

De AFM kondigt aan een vervolgonderzoek te zullen opstarten naar in hoeverre beleggingsondernemingen handelsgedrag beïnvloeden en hoe zij beleggers beter kunnen beschermen.

- **Wie?** Beleggingsondernemingen die execution-only diensten aanbieden.
- **Wanneer?** In de loop van 2022.

Principes voor doorlopende klantondersteuning

- **Wat?** Op 15 december 2021 heeft de AFM op haar website het document '[Principes voor doorlopende ondersteuning van klanten](#)' gepubliceerd. In dit document beschrijft de AFM wat financiële ondernemingen in het belang van hun klanten kunnen doen om hen ook in de beheerfase, dus na het afsluiten en gedurende de looptijd van het product of de dienst, doorlopend te ondersteunen. De principes zijn:
 - Formuleer je ambitie over klantzorg in de beheerfase en bepaal een aanpak
 - Maak duidelijk aan de klant wat hij/zij mag verwachten en wat niet
 - Breng dit in de praktijk en toets, evalueer en verbeter je dienstverlening doorlopend
- **Wie?** Alle beleggingsondernemingen.
- **Wanneer?** Doorlopend. Met deze principes schetst de AFM een langetermijnvisie en wil de AFM financiële ondernemingen stimuleren hun doorlopende dienstverlening aan klanten kritisch tegen het licht te houden en verder te ontwikkelen. Aan de hand van de principes gaat de AFM het gesprek aan met de sector over dit onderwerp.

Aandacht voor beheersing uitbestedingsrisico's

- **Wat?** In juli 2021 heeft de AFM een [brief](#) gepubliceerd met daarin een terugkoppeling over een onderzoek naar uitbesteding van kritieke werkzaamheden. Het onderzoek is een vervolg van het eerdere AFM-onderzoek 'Keten in Beeld'. Het doel van de AFM-brief is om sectorbrede inzichten te delen en nogmaals te wijzen op de noodzaak om uitbestedingsrisico's te beheersen. De AFM concludeert dat de beheersing van uitbestedingsrisico's voor verbetering vatbaar is.
- **Wie?** Alle beleggingsondernemingen.
- **Wanneer?** Per direct; het betreft een doorlopende verplichting waar de AFM opnieuw aandacht voor gevraagd heeft. Zie in dit kader ook de [ESMA richtsnoeren](#) inzake uitbesteding aan cloud service providers.

Aandacht voor meldplicht significante wijzigingen

- **Wat?** Op 8 november 2021 heeft de AFM in een [nieuwsbericht](#) op haar website een oproep aan beleggingsondernemingen gedaan om significante wijzigingen te melden aan de AFM. Het gaat onder meer om fusies en overnames, veranderingen in uitbestedingscontracten en wijzigingen in voorwaarden van diensten en producten, maar ook om herstructureringstrajecten of wijzigingen in bedrijfsmodel, bedrijfsstructuur, aansturing, risicobeheer of het beleggingsbeleid. Het melden van dergelijke wijzigingen is een wettelijke verplichting.
- **Wie?** Alle beleggingsondernemingen.
- **Wanneer?** Per direct; het betreft een doorlopende verplichting waar de AFM aandacht voor gevraagd heeft.

Aandacht voor geschiktheidstoets producten

- **Wat?** Op 8 november 2021 heeft de AFM het rapport '[Uitkomsten onderzoek geschiktheidstoets](#)' gepubliceerd. De AFM concludeert dat de onderzochte beleggingsondernemingen zich bewust zijn van de regelgeving met betrekking tot de geschiktheidstoets zoals bedoeld in artikel 4:23 Wft, er processen zijn ingericht en er beleid aanwezig is om aan de regelgeving te voldoen. Desondanks signaleert de AFM een aantal aandacht- en verbeterpunten, die zij door middel van dit rapport deelt met de ondernemingen die niet bij het onderzoek betrokken waren. Daarbij verwijst de AFM ook naar haar in november 2021 geactualiseerde '[Leidraad advies- en vermogensbeheerdienstverlening](#)'.
- **Wie?** Beleggingsondernemingen die advies- of vermogensbeheerdiensten verlenen.
- **Wanneer?** Doorlopend. In het rapport stelt de AFM de verbeterplannen van de betrokken beleggingsondernemingen te gaan monitoren.

Aandacht voor 'finfluencers' en provisies bij online posts over beleggen

- **Wat?** Finfluencers zijn influencers die zich op sociale media specifiek uitspreken over beleggen. De AFM heeft hier in december 2021 [een publicatie](#) over gelanceerd naar aanleiding van een onderzoek naar 150 finfluencers. Die berichtgeving is breed uitgemeten in de media (ook logisch gelet op het onderwerp). De AFM wijst erop dat finfluencers onder regels voor beleggingsondernemingen kunnen vallen als zij hun uitingen niet goed afbakenen. Zo ligt de kwalificatie als beleggingsadvies snel op te loer. Daarnaast moeten beleggingsondernemingen zich (volgens een separaat [nieuwsbericht](#) van de AFM)

realiseren dat aanbrengvergoedingen aan finfluencers als verboden provisie kunnen kwalificeren.

- **Wie?** Finfluencers en beleggingsondernemingen die met finfluencers samenwerken en/of daar vergoedingen aan betalen.
- **Wanneer?** De AFM heeft aangegeven dat de activiteiten van finfluencers de komende tijd nadrukkelijk op de radar van de AFM staan.

DNB TOEZICHT

Toezicht beleggingsondernemingen 2022

- **Wat?** Op 22 december 2021 heeft DNB [op haar website](#) bekend gemaakt welke aandachtspunten zij heeft geformuleerd voor het specifieke toezicht op de beleggingsondernemingen in 2022. Het betreft de volgende onderwerpen: (i) de liquiditeitseis die van toepassing is, inclusief de beheersing van liquiditeitsrisico's, (ii) de kwaliteit van de data die wordt gerapporteerd op grond van de nieuwe rapportagetemplates die gelden vanaf het derde kwartaal van 2021 (onder andere in verband met de implementatie van de IFR en de IFD), (iii) de bedrijfsmodellen van vermogensbeheerders.
- **Wie?** Met name class 1 en 2 beleggingsondernemingen en vermogensbeheerders.
- **Wanneer?** De speerpunten zien op het toezicht van DNB in 2022.

Toezicht in beeld – relevantie voor beleggingsondernemingen

- **Wat?** Op 7 december 2021 heeft DNB het document [Toezicht in beeld](#) gepubliceerd. Daarin zet DNB uiteen wat – naast de hierboven genoemde aandachtspunten – haar speerpunten zullen zijn voor het toezicht in 2022: (i) inspelen op technologische vernieuwing, (ii) sturen op duurzaamheid en toekomstgerichtheid en (iii) bestrijden van financieel-economische criminaliteit. Specifiek met betrekking tot beleggingsondernemingen stelt DNB dat 2022 grotendeels in het teken zal staan van verdere implementatie van de IFR & IFD. Verder wijst DNB erop dat met de invoering van IFR voor een aantal grote Nederlandse beleggingsondernemingen de verplichting is ontstaan om een bankvergunning aan te vragen. De aanvraagprocedures hiervoor zijn inmiddels opgestart en zullen naar verwachting van DNB in de loop van 2022 worden afgerond.
- **Wie?** In het bijzonder class 1 en class 2 beleggingsondernemingen.
- **Wanneer?** De speerpunten zien op het toezicht van DNB in 2022.

ESMA & EBA

ESMA Annual Work Programme 2022

- **Wat?** In september 2021 heeft ESMA haar [Annual Work Programme 2022](#) bekendgemaakt. Hierin beschrijft ESMA haar toezichtprioriteiten voor 2022. Voor beleggingsondernemingen is relevant dat ESMA zich onder meer zal concentreren op de verdere review van MiFID II/MiFIR, de implementatie van het sustainable finance kader en het bijdragen aan een single rule book op het gebied van digital finance (zoals de hierna besproken [DORA](#) en [MiCA](#)).
- **Wie?** Alle beleggingsondernemingen.
- **Wanneer?** Het Annual Work Programme 2022 zal doorwerken in het toezicht op beleggingsondernemingen in 2022.

Nieuwe informatiebeveiligingsmonitor 2021

- **Wat?** DNB heeft in 2021 haar derde [informatiebeveiligingsmonitor](#) (IB) uitgebracht. De waarnemingen zijn weliswaar gebaseerd op onderzoeken bij pensioenfondsen en verzekeraars, maar DNB acht deze relevant voor de gehele Nederlandse financiële sector. De belangrijkste waarnemingen zijn: (i) de risicomanagementcyclus binnen instellingen gericht op informatiebeveiliging is onvoldoende effectief; (ii) het beheersen van informatiebeveiliging in de gehele uitbestedingsketen is cruciaal; en (iii) de weerbaarheid tegen cyberaanvallen moet worden versterkt, hier is dringend aandacht nodig.
- **Wie?** Alle beleggingsondernemingen.
- **Wanneer?** Per direct; DNB monitort de opvolging van de noodzakelijke verbeteringen in het regulier toezicht.

EBA Annual Work Programme 2022

- **Wat?** Op 5 oktober 2021 heeft EBA haar [Annual Work Programme 2022](#) gepubliceerd. Hierin beschrijft EBA haar belangrijkste prioriteiten voor 2022. Voor beleggingsondernemingen is relevant dat EBA ook in 2022 de tenuitvoerlegging van het nieuwe IFR/IFD raamwerk zal ondersteunen, door middel van het opstellen van RTS en richtsnoeren (zie ook '[EBA-werk op het gebied van IFR & IFD](#)' verderop in dit onderdeel).
- **Wie?** Alle beleggingsondernemingen.
- **Wanneer?** Het Annual Work Programme 2022 beschrijft de focusgebieden van EBA in 2022.

ESMA richtsnoeren uitbesteding aan cloud service providers

- **Wat?** Op 10 mei 2021 heeft ESMA [richtsnoeren](#) gepubliceerd inzake uitbesteding aan aanbieders van clouddiensten. De richtsnoeren schrijven voor welke maatregelen een beleggingsonderneming moet nemen als zij een cloud-uitbestedingsarrangement aangaat met een derde partij, zoals op het gebied van (contracts) documentatie, inspectierechten en informatiebeveiliging. Van een voorgenomen uitbesteding van een kritische of belangrijke functie moet ingevolge de richtsnoeren melding worden gedaan bij de bevoegde toezichthouder.
- **Wie?** Beleggingsondernemingen die taken uitbesteden aan een derde partij die clouddiensten aanbiedt of aan een derde partij die bij de uitvoering van die taken significant leunt op een aanbieder van clouddiensten.
- **Wanneer?** De richtsnoeren zijn sinds 31 juli 2021 van toepassing. Uiterlijk op 31 december 2022 moeten beleggingsondernemingen bestaande cloud-uitbestedingsarrangementen hebben gereviewed en waar nodig hebben aangepast in lijn met de ESMA-richtsnoeren.

EBA & ESMA richtsnoeren geschiktheidseisen voor beleidsbepalers en 'key function holders'

- **Wat?** Op 2 juli 2021 hebben EBA en ESMA hun [herziene gezamenlijke richtsnoeren](#) met betrekking tot de geschiktheidseisen voor beleidsbepalers en 'key function holders' zoals bedoeld in artikel 9 MiFID II gepubliceerd. De richtsnoeren vervangen de bestaande richtsnoeren uit 2017 en incorporeren de wijzigingen die CRDV en IFD in de geschiktheidseisen hebben aangebracht. Zie hierover ook onze eerder publicatie in onze [Finnius Vindt blog](#) op de website.
- **Wie?** Alle beleggingsondernemingen.
- **Wanneer?** De richtsnoeren gelden met ingang van 31 december 2021.

ESMA richtsnoeren publicatie marktgegevens

- **Wat?** Op 18 augustus 2021 heeft ESMA haar definitieve [richtsnoeren](#) betreffende de MiFID II/MiFIR-verplichtingen inzake marktgegevens gepubliceerd. Onder marktgegevens moet worden verstaan de gegevens die op grond van MiFIR in het kader van de 'pre-trade' en 'post-trade' transparatieverplichtingen openbaar moeten worden gemaakt. Op 18 oktober 2021 heeft de AFM in een bericht op haar website aandacht voor deze richtsnoeren [gevraagd](#) en erop gewezen dat zij de richtsnoeren integreert in haar toezicht op aanbieders

van marktgegevens.

- **Wie?** De richtsnoeren zijn relevant voor handelsplatformen, goedgekeurde publicatieregelingen (APA's), verstrekkers van een consolidated tape (CTP's) en beleggingsondernemingen met systematische interne afhandeling (SI's).
- **Wanneer?** De richtsnoeren gelden met ingang van 1 januari 2022.

ESMA richtsnoeren inzake bepaalde aspecten van de passendheidstoets

- **Wat?** Op 3 januari 2022 heeft ESMA een finaal rapport gepubliceerd met daarin [richtsnoeren](#) ter nadere uitwerking van bepaalde aspecten van de passendheidstoets zoals bedoeld in artikel 25(3) MiFID II en nader uitgewerkt in Gedelegeerde Verordening 2017/565.
- **Wie?** De richtsnoeren zijn relevant voor alle beleggingsondernemingen die (ook) execution-only beleggingsdiensten verlenen en in dat kader met betrekking tot de cliënt een passendheidstoets moeten uitvoeren.
- **Wanneer?** De richtsnoeren gelden vanaf 6 maanden nadat deze in alle officiële EU-talen op de website van ESMA zijn gepubliceerd.

EBA richtsnoeren interne governance op grond van CRDV

- **Wat?** Op 2 juli 2021 heeft EBA [definitieve richtsnoeren](#) gepubliceerd over de toepassing van de regels inzake interne governance (artikel 74 CRDV). De nieuwe richtsnoeren vervangen de bestaande richtsnoeren van EBA uit 2017 en incorporeren de wijzigingen die CRDV en de IFD in de regels omtrent interne governance heeft aangebracht.
- **Wie?** Class 1-beleggingsondernemingen.
- **Wanneer?** De richtsnoeren zijn met ingang van 31 december 2021 van toepassing.

ESMA concept-RTS grondstoffenderivaten in het kader van MiFID II Quick Fix

- **Wat?** Op 22 november 2021 heeft ESMA [concept technische standaarden](#) gepubliceerd met betrekking tot positielimieten voor grondstoffenderivaten. De voorgestelde RTS maken onderdeel uit van de MiFID II Quick Fix, waarmee wordt bedoeld op een aantal wijzigingen van MiFID II die in reactie op de coronacrisis zijn doorgevoerd (zie ook hierna 'MiFID II Quick Fix' onder 'Bestaande wet- en regelgeving').
- **Wie?** Partijen die handelen in grondstoffenderivaten.

- **Wanneer?** ESMA heeft de concept RTS op 19 november 2021 bij de EC ingediend. De EC dient uiterlijk medio februari 2022 te bepalen of zij de RTS in een gedelegeerde verordening omzet. Vanaf 28 februari 2022 moet de MiFID II Quick Fix van toepassing zijn.

ESMA consultatie transparantieplichtingen MiFIR

- **Wat?** Op 9 juli 2021 heeft ESMA een [consultatiedocument](#) gepubliceerd met daarin conceptvoorstellen voor het wijzigen van het pre-trade en post-trade transparantieregime voor equity en non-equity instrumenten op grond van MiFIR. Meer specifiek betreft het voorgestelde aanpassingen van Gedelegeerde Verordening 2017/587 ('RTS 1') en Gedelegeerde Verordening 2017/583 ('RTS 2').
- **Wie?** Handelsplatformen en beleggingsondernemingen die onderworpen zijn aan RTS 1 en RTS2.
- **Wanneer?** De consultatieperiode liep tot 1 oktober 2021. ESMA streeft ernaar om in het eerste kwartaal van 2022 een finaal rapport met concept RTS aan de EC ter goedkeuring voor te leggen.

ESMA consultatie MiFID II best execution rapportage

- **Wat?** Op 24 september 2021 heeft ESMA ter consultatie een [concept RTS](#) gepubliceerd met daarin voorgestelde wijzigingen van Gedelegeerde Verordening 2017/575 ('RTS 27') en Gedelegeerde Verordening 2017/576 ('RTS 28'). Op grond van RTS 27 moeten plaatsen van uitvoering (zoals handelsplatformen en beleggingsondernemingen met SI) periodiek rapporteren over hun uitvoeringskwaliteit. Op grond van RTS 28 moeten beleggingsondernemingen jaarlijks rapporteren over hun orderuitvoering. Op grond van MiFID II Quick Fix zal RTS 27 overigens twee jaar lang niet van toepassing zijn. Ook overigens benoemen wij dat sinds afgelopen zomer als gevolg van de [wijziging van Gedelegeerde Verordening 2017/565](#) de daarin opgenomen best execution verplichtingen (expliciet) ook van toepassing zijn op fondsbeheerders voor zover zij de beleggingsdiensten individueel vermogensbeheer en ontvangen en doorgeven van orders verlenen.
- **Wie?** De voorgestelde wijzigingen zijn relevant voor plaatsen van uitvoering en beleggingsondernemingen die orders uitvoeren, plaatsen en/of ontvangen en doorgeven.
- **Wanneer?** De consultatietermijn eindigde op 23 december 2021. ESMA is voornemens om, indien nodig, in de eerste helft van 2022 voorstellen aan de EC te presenteren ter wijziging van het bestaande rapportageregime.

ESMA evaluatie MiFID II OTF-regime

- **Wat?** Op 23 maart 2021 heeft ESMA een [finaal evaluatie rapport](#) gepubliceerd met daarin haar oordeel over de vraag of het MiFID II-regime voor Organised Trading Facilities (OTF's) functioneert en of wijzigingen aangewezen zijn. De bevindingen van ESMA zijn overwegend positief. Wel doet zij enkele voorstellen aan de EC om het OTF-regime verder te verduidelijken en verbeteren.
- **Wie?** Beleggingsondernemingen en marktexploitanten die een OTF exploiteren.
- **Wanneer?** De EC is aan zet om te beoordelen of de door ESMA voorgestelde wijzigingen tot aanpassing van MiFID II moet leiden.

ESMA evaluatie MiFID II/MiFIR-voorschriften algoritmisch handelen

- **Wat?** Op 29 september 2021 heeft ESMA een [finaal evaluatie rapport](#) gepubliceerd met daarin haar oordeel over de vraag of herziening van de MiFID II/MiFIR voorschriften inzake algoritmisch handelen noodzakelijk is. ESMA concludeert dat er geen fundamentele tekortkomingen zijn, maar doet wel enkele voorstellen aan de EC om het regime eenvoudiger en efficiënter te maken.
- **Wie?** Beleggingsondernemingen respectievelijk handelsplatformen die zich bezighouden met (hoogfrequentie) algoritmische handel respectievelijk dat toestaan of faciliteren.
- **Wanneer?** De EC is aan zet om te beoordelen of de door ESMA voorgestelde wijzigingen tot aanpassing van MiFID II/MiFIR moet leiden. ESMA zelf zal nadere voorstellen publiceren met betrekking tot wijzigingen van 'Level 2' regelgeving op dit vlak.

EBA richtsnoeren indicatoren voor herstelplannen

- **Wat?** Op 9 november 2021 heeft EBA [richtsnoeren](#) gepubliceerd in het kader van de richtlijn herstel en afwikkeling van kredietinstellingen en beleggingsondernemingen (BRRD). De richtsnoeren dienen onder meer tot nadere bepaling van de minimumlijst van kwalitatieve en kwantitatieve indicatoren voor herstelplannen die moeten worden opgenomen in de overeenkomstig de artikelen 5 tot en met 9 BRRD ontwikkelde en beoordeelde herstelplannen. Zij vervangen de bestaande richtsnoeren uit 2015.
- **Wie?** Beleggingsondernemingen in de zin van MiFID II waarop artikel 9 lid 1 IFD van toepassing is, die onderworpen zijn aan de artikelen 5 tot en met 9 BRRD.
- **Wanneer?** De richtsnoeren gelden vanaf 14 februari 2022.

ESMA 'call for evidence' MiFID II retail investment strategy

- **Wat?** Op 1 oktober 2021 heeft ESMA in het kader van de retail investment strategy een zogeheten '[call for evidence](#)' op haar website gepubliceerd. Ten behoeve van de ontwikkeling van een retail investment strategy door de EC – een van de acties uit het Capital Markets Union Action Plan – heeft ESMA het publiek om inzichten gevraagd op het gebied van (i) informatieverschaffing, (ii) informatieverschaffing via digitale weg en (iii) digitale tools en kanalen, waaronder robo-advies en online brokers.
- **Wie?** Alle beleggingsondernemingen die beleggingsdiensten aan retail beleggers aanbieden.
- **Wanneer?** Tot 2 januari 2022 konden belangstellenden reageren op de oproep van ESMA. Uiterlijk op 30 april 2022 zal ESMA een technisch advies met voorgestelde wijzigingen van MiFID II aan de EC presenteren.

EBA Peer Review Work Plan 2022-2023

- **Wat?** Eens in de twee jaar EBA publiceert een peer review werk document op grond van artikel 30 (8) EBA Verordening. Voor 2022-2023 heeft EBA in oktober 2021 haar [EBA Peer Review Work Plan 2022-2023](#) gepubliceerd. EBA is voornemens een peer review uit te voeren ten aanzien van onder meer de EBA RTS met betrekking tot de methoden van prudentiële consolidatie.
- **Wie?** Beleggingsondernemingen die consolideren.
- **Wanneer?** De peer reviews zoals genoemd onder (i)-(ii) zullen in 2022 moeten plaatsvinden. De peer reviews zoals genoemd onder (iii)-(iv) zullen in 2023 moeten plaatsvinden.

ONTWIKKELINGEN BELONINGSREGELS²

Nadere beloningsregels financiële sector

- **Wat?** In de zomer van 2020 heeft de minister van Financiën een voorstel voor een Wet nadere beloningsmaatregelen financiële ondernemingen bij de Tweede Kamer [ingediend](#). Het voorstel beoogt een aantal wijzigingen door te voeren in de huidige beloningsregels zoals opgenomen in de Wft, waaronder (i) de introductie van een wettelijke retentieperiode van vijf jaar voor aandelen die worden uitgekeerd als bestanddeel van een vaste beloning en (ii) een aanscherping van de middelingsregeling voor niet-cao personeel, dat onder voorwaarden een hogere bonus dan 20% toegekend kan krijgen.

- **Wie?** Beleggingsondernemingen die binnen het bereik van de Nederlandse beloningsregels vallen.
- **Wanneer?** Het voorstel is op dit moment aanhangig bij de Tweede Kamer. Het is onduidelijk wanneer de wijziging in werking zal treden.

Regeling beheerst beloningsbeleid 2021

- **Wat?** Op 1 oktober 2021 is de [Regeling beheerst beloningsbeleid Wft 2021](#) (Rbb 2021) van DNB en de AFM in de Staatscourant gepubliceerd. De Rbb 2021 vervangt de Rbb uit 2017 en strekt tot implementatie van (onderdelen uit) de artikelen 30 tot en met 34 IFD inzake beloningen.
- **Wie?** Class 2 beleggingsondernemingen.
- **Wanneer?** Vanaf 19 oktober 2021.

EBA richtsnoeren beheerst beloningsbeleid op grond van CRDV

- **Wat?** Op 2 juli 2021 heeft EBA [herziene richtsnoeren](#) gepubliceerd met daarin een nadere uitwerking van de verplichtingen uit CRDV betreffende het beheerst beloningsbeleid. De richtsnoeren vervangen de bestaande richtsnoeren uit 2015 en incorporeren de wijzigingen die CRDV in de beloningsregels heeft aangebracht.
- **Wie?** Class 1-beleggingsondernemingen.
- **Wanneer?** De richtsnoeren zijn vanaf 31 december 2021 van toepassing.

ESMA consultatie richtsnoeren beloningsregels op grond van MiFID II

- **Wat?** Op 19 juli 2021 heeft ESMA een [consultatiedocument](#) gepubliceerd met daarin conceptrichtsnoeren inzake de toepassing van de beloningsregels op grond van MiFID II. De richtsnoeren bouwen voort op de bestaande beloningsrichtsnoeren van ESMA uit 2013. De richtsnoeren zien onder meer op het ontwerp van het beloningsbeleid en het beheersen van risico's die met beloningen en het beloningsbeleid gepaard kunnen gaan.
- **Wie?** Alle beleggingsondernemingen.
- **Wanneer?** De consultatieperiode eindigde op 19 oktober 2021. ESMA verwacht uiterlijk aan het einde van het eerste kwartaal van 2022 finale richtsnoeren te publiceren.

Gedelegeerde Verordening ter uitwerking van artikel 30 IFD (beloningsbeleid)

- **Wat?** Op 7 december 2021 is [Gedelegeerde Verordening 2021/2154](#) in het Publicatieblad van de EU gepubliceerd.

De Gedelegeerde Verordening bevat een nadere uitwerking van artikel 30 IFD inzake het beloningsbeleid, meer in het bijzonder de categorieën personeel wier beroepswerkzaamheden het risicoprofiel van de beleggingsonderneming wezenlijk beïnvloeden.

- **Wie?** Class 2 beleggingsondernemingen.
- **Wanneer?** De Gedelegeerde Verordening geldt sinds 12 december 2021.

Gedelegeerde Verordening ter uitwerking van artikel 32 IFD (variabele beloningen)

- **Wat?** Op 7 december 2021 is [Gedelegeerde Verordening 2021/2155](#) in het Publicatieblad van de EU gepubliceerd. De Gedelegeerde Verordening bevat een nadere uitwerking van artikel 32 IFD inzake variabele beloningen, meer in het bijzonder de klassen van instrumenten die aan de in artikel 32 lid 1, onder j), iii) IFD gestelde voorwaarden voldoen, en de mogelijke alternatieve regelingen als bedoeld in artikel 32 lid 1, onder k) IFD.
- **Wie?** Class 2 beleggingsondernemingen.
- **Wanneer?** De Gedelegeerde Verordening geldt sinds 12 december 2021.

OVERIGE ONTWIKKELINGEN BESTAANDE WET- EN REGELGEVING

MiFID II Quick Fix

- **Wat?** In reactie op de coronacrisis heeft de Europese Commissie in 2020 een aantal wijzigingen van MiFID II voorgesteld. Dit heeft geleid tot [Richtlijn 2021/338](#) tot wijziging van MiFID II (MiFID II Quick Fix). De wijzigingen betreffen onder meer (i) een verlichting van de informatievereisten van beleggingsondernemingen in relatie tot professionele beleggers, inclusief ten aanzien van kostentransparantie, best-execution en product governance en (ii) een herziening van het regime voor positielimieten in grondstoffenderivaten. In het kader van de implementatie van de MiFID Quick Fix heeft het ministerie van Financiën op 5 oktober 2021 een [concept implementatiewet](#) ter consultatie gepubliceerd.
- **Wie?** De MiFID II Quick Fix is in beginsel relevant voor alle beleggingsondernemingen.
- **Wanneer?** De consultatie liep tot 16 november 2021. Lidstaten moeten de MiFID II Quick Fix-regels vanaf 28 februari 2022 toepassen. De vraag is of die deadline door de Nederlandse wetgever gehaald gaat worden.

Gedelegeerde Verordening MiFID II inzake integratie duurzaamheidsaspecten

- **Wat?** In de zomer van 2021 is [Gedelegeerde Verordening 2021/1253](#) in het Publicatieblad van de Europese Unie gepubliceerd. Deze Gedelegeerde Verordening strekt tot wijziging van MiFID II Gedelegeerde Verordening 2017/565 en verplicht beleggingsondernemingen duurzaamheidsfactoren, -risico's en voorkeuren te integreren in de uitoefening van hun bedrijf. Zo moeten beleggingsondernemingen bij het verlenen van beleggingsadvies en vermogensbeheer de duurzaamheidsvoorkeuren van de cliënt betrekken.
- **Wie?** De wijzigingen zijn in het bijzonder relevant voor beleggingsondernemingen die de diensten beleggingsadvies en/of vermogensbeheer verlenen.
- **Wanneer?** De wijzigingen zijn vanaf 2 augustus 2022 van toepassing.

EC MiFID II/MiFIR herziening door Europese Commissie

- **Wat?** In oktober 2021 heeft de Europese Commissie de [uitkomsten](#) gepubliceerd van haar consultatie uit 2020 ten behoeve van een herziening van MiFID II/MiFIR. Deze consultatie loopt parallel met het evaluatiewerk dat ESMA voor de Europese Commissie sinds 2020 uitvoert met betrekking tot verschillende onderdelen uit MiFID II/MiFIR. De EC stelt de uitkomsten van de consultatie te betrekken bij het doen van voorstellen voor wijziging van MiFID II/MiFIR.
- **Wie?** Alle beleggingsondernemingen.
- **Wanneer?** We verwachten dat er in 2022 meer duidelijkheid komt over eventuele voorstellen van de EC in het kader van de herziening van MiFID II/MiFIR.

EC verkenning retail investment strategy

- **Wat?** In de zomer van 2021 heeft de EC een [consultatiedocument](#) gepubliceerd ten behoeve van de door de EC te ontwikkelen retail investment strategy. De EC wilde onder meer weten hoe belanghebbenden denken over de vergelijkbaarheid van financiële producten, financiële ongeletterdheid onder consumenten, duurzaam beleggen en de impact van de digitalisering van financiële diensten. De AFM en het ministerie van Financiën hebben naar aanleiding van de verkenning van de EC op 13 december 2021 een [non-paper](#) gepubliceerd met daarin hun opvattingen over de positie van retail beleggers.
- **Wie?** Alle beleggingsondernemingen die beleggingsdiensten verlenen aan retail beleggers.
- **Wanneer?** De consultatie heeft 186 reacties opgeleverd. De EC verwacht in de eerste helft van 2022 haar retail investment strategy bekend te maken.

EC voorstellen MiFID II/MiFIR: herziening transparantieregime en andere wijzigingen

Een van de doelen van de EC – zoals ook volgt uit haar Capital Markets Action Plan van september 2020 – is om voor met name kleinere en retail beleggers betere toegang te creëren tot marktgegevens, waardoor het beleggen in aandelen en obligaties eenvoudiger wordt. Dit moet bijdragen aan meer liquiditeit op markten, waardoor het uiteindelijk ook voor bedrijven makkelijker moet worden om financiering aan te trekken op de kapitaalmarkten. Ook worden beleggers dan beter in staat gesteld om na te gaan of een broker wel handelt in overeenstemming met de best execution verplichtingen uit MiFID II. Tegelijkertijd heeft ESMA in haar rapporten geoordeeld dat het huidige MiFID II/MiFIR transparantieregime niet adequaat functioneert: de bronnen van marktgegevens zijn gefragmenteerd en geven daarom maar beperkt inzicht in de handel van een bepaald financieel instrument, de marktgegevens zelf zijn duurder geworden en het wetgevend kader is complex.

Tegen bovenstaande achtergrond heeft de EC op 25 november 2021 ter wijziging van MiFID II en MiFIR een [wijzigingsrichtlijn](#) en [wijzigingsverordening](#) voorgesteld. De voorgestelde wijzigingen van MiFIR betreffen ten eerste verschillende aanpassingen van de transparantieregels voor handelsplatformen, goedgekeurde publicatieregelingen (APA's), verstrekken van een consolidated tape (CTP's) en beleggingsondernemingen met systematische interne afhandeling (SI's). Doel van deze wijzigingen is om de transparantie ten aanzien van marktgegevens te vergroten en bestaande obstakels voor de invoering van een consolidated tape weg te nemen. Met 'consolidated tape' wordt bedoeld op één geconsolideerde bron van handelsinformatie voor een bepaald financieel instrument. Zo wordt voor 'market data contributors', zoals handelsplatformen en APA's, de verplichting geïntroduceerd om voor elke activaklasse (aandelen, ETFs, obligaties en derivaten) marktgegevens direct, exclusief en op geharmoniseerde wijze te verstrekken aan door ESMA geautoriseerde en geselecteerde CTP's. Door middel van de publicatie van consolidated tapes door deze CTP's moeten beleggers het vereiste inzicht in de handel van de hiervoor genoemde financiële instrumenten krijgen.

Andere voorgestelde wijzigingen van de EC betreffen onder andere:

- het laten vervallen van de in MiFID II opgenomen vergunningplicht voor handelaren voor eigen rekening die directe elektronische toegang (DEA) tot een handelsplatform hebben, voor zover zij geen andere beleggingsdiensten verlenen of beleggingsactiviteiten verrichten;

- het in MiFIR aanpassen van de handelsverplichting voor derivaten zodat deze in lijn is met de clearingverplichting voor derivaten zoals opgenomen in EMIR Refit; en
- de introductie van een verbod in MiFIR voor beleggingsondernemingen om betalingen of niet-geldelijke voordelen te ontvangen van een derde partij voor het doorsturen van cliëntorders ter uitvoering (zogenoeten 'payment for order flow' (PFOF)).

De Raad en het Europees Parlement zijn nu aan zet om het inhoudelijk eens te worden over de voorstellen van de EC. De EC heeft hen in haar [persbericht](#) opgeroepen om daar zoveel mogelijk vaart mee te maken.

Wijzigingswet financiële markten 2021 – de groeps-vvgb

- **Wat?** Eind 2019 heeft het ministerie van Financiën de Wijzigingswet financiële markten 2021 [geconsulteerd](#). Het wetsvoorstel wijzigt verschillende wetten en voorziet onder meer in de introductie van een meldplicht ten aanzien van wijzigingen die plaatsvinden binnen een groep, nadat eerder door DNB een groeps-vvgb is verleend zoals bedoeld in artikel 3:102 lid 2 Wft.
- **Wie?** Indien het voorstel tot wet verheven zal worden, heeft dat relevantie voor groepsmaatschappijen die met betrekking tot een beleggingsonderneming over een groeps-vvgb van DNB beschikken.
- **Wanneer?** Op het moment van schrijven is de Wijzigingswet financiële markten 2021 nog niet aan de Tweede Kamer aangeboden. Het is onduidelijk wanneer de Wijzigingswet 2021 in werking zal treden.

Wijzigingsbesluit financiële markten 2021– de groeps-vvgb

- **Wat?** Op 24 november 2021 heeft de minister van Financiën het [Wijzigingsbesluit financiële markten 2021](#) aan de Tweede Kamer aangeboden. In dit Wijzigingsbesluit wordt onder meer voorzien in een nadere uitwerking van de vvgb-meldplicht in geval van wijzigingen binnen een groep.
- **Wie?** Groepsmaatschappijen die met betrekking tot een beleggingsonderneming over een groeps-vvgb van DNB beschikken.
- **Wanneer?** Deze regel hangt samen met de voorgestelde wijziging in de Wijzigingswet financiële markten 2021 (zie hierboven). Het is dus onduidelijk wanneer/of dit besluit in werking zal treden.

Wijzigingswet financiële markten 2022 – vermogensscheiding

- **Wat?** Op 25 oktober 2021 heeft de minister van Financiën de [Wijzigingswet financiële markten 2022](#) aan de Tweede Kamer aangeboden. Het wetsvoorstel voorziet onder meer in de voor de praktijk belangrijke introductie van de mogelijkheid voor (niet-bank) beleggingsondernemingen om voor aan cliënten toebehorende geldmiddelen vermogensscheiding te bewerkstelligen via een 'rekening met afgescheiden vermogen'. Dit is een rekening die een beleggingsonderneming in eigen naam aanhoudt bij een bank, maar juridisch is afgescheiden van het eigen vermogen van de beleggingsonderneming. Dit betekent dat de op de rekening aangehouden geldmiddelen in beginsel uitsluitend dienen tot voldoening van vorderingen van de cliënten voor wie gelden op de rekening zijn geadmistreerd, en van de betrokken bank in verband met het beheer van de rekening.
- **Wie?** Beleggingsondernemingen die gelet op de aard van hun dienstverlening aan vermogensscheidingsregels zijn onderworpen.
- **Wanneer?** Wij verwachten dat er meer bekend zal worden over de behandeling van de wet in begin 2022.

Implementatiewet BRRD II

- **Wat?** Eind 2021 is de [Implementatiewet verliesabsorptie- en herkapitalisatiecapaciteit van banken en beleggingsondernemingen](#) in het Staatsblad verschenen. De Implementatiewet strekt tot implementatie van de richtlijn verliesabsorptie- en herkapitalisatiecapaciteit van banken en beleggingsondernemingen (BRRD II). BRRD II wijzigt de richtlijn herstel en afwikkeling van kredietinstellingen en beleggingsondernemingen en wordt in Nederland geïmplementeerd in de Wft (in het bijzonder Deel 3A) en de Faillissementswet. Het hoofddoel van BRRD II is het vergroten van de kwaliteit van de bail-inbare buffer van kredietinstellingen en beleggingsondernemingen (MREL).
- **Wie?** Beleggingsondernemingen in de zin van MiFID II waarop artikel 9 lid 1 IFD van toepassing is.
- **Wanneer?** De Implementatiewet is op 21 december 2021 in werking getreden.

Wijzigingen Essentiële informatie document PRIIPs Verordening

- **Wat?** In de gewijzigde [Gedelegeerde Verordening](#) bij de PRIIPs Verordening zijn de eisen ten aanzien van het Eid nader zijn uitgewerkt. De wijzigingen hebben onder meer betrekking op (i) nieuwe methoden om passende prestatiescenario's te berekenen en een herziene

presentatie van deze scenario's, (ii) de wijze waarop kosten gepresenteerd moeten worden en (iii) de wijze waarop transactiekosten berekend moeten worden.

- **Wie?** Beleggingsondernemingen die beleggingsproducten in de zin van de PRIIPs Verordening ontwikkelen, verkopen en/of daarover adviseren.
- **Wanneer?** De wijzigingen zijn per 9 januari 2022 van kracht en zullen van toepassing zijn vanaf 1 juli 2022.

Algemene review PRIIPs Verordening

- **Wat?** Op dit moment loopt, met het oog op artikel 33 PRIIPs Verordening, een onderzoek naar de algehele werking van de PRIIPs Verordening. De EC heeft de ESA's [gevraagd hun advies](#) te geven omtrent veel verschillende onderwerpen uit de PRIIPs Verordening. De ESA's hebben in verband daarmee vervolgens zelf de markt weer om [input gevraagd](#). Het is op dit moment lastig te voorspellen waar deze evaluatie precies toe zal leiden.
- **Wie?** Beleggingsondernemingen die beleggingsproducten in de zin van de PRIIPs Verordening ontwikkelen, verkopen en/of daarover adviseren.
- **Wanneer?** De ESA's moeten hun input bij de EC uiterlijk op 30 april 2022 aanleveren.

Voorgenomen wijziging wet Huis voor Klokkenluiders

- **Wat?** Op dit moment is er een [wetsvoorstel](#) aanhangig tot wijziging van de Wet Huis voor Klokkenluiders. Deze wet voorziet onder meer in de verplichting tot het vaststellen van een procedure voor het omgaan met het melden van een vermoeden van een misstand binnen een organisatie. Op dit moment is ten aanzien van deze verplichting nog voorzien in een drempel van ten minste vijftig personen binnen de organisatie. Een van de voorgestelde wijzigingen is dat deze drempel niet langer geldt voor ondernemingen die actief zijn in de financiële sector, waaronder beleggingsondernemingen. De AFM wordt aangesteld als bevoegde toezichthouder.
- **Wie?** Alle beleggingsondernemingen.
- **Wanneer?** De wetswijziging moest eigenlijk in werking treden op 17 december 2021. Het voorstel is op dit moment echter nog aanhangig bij de Tweede Kamer. Het is onduidelijk wanneer de wijziging in werking zal treden. Wij verwachten dat dit begin 2022 zal zijn.

Consultatie herziening Short Selling Verordening

- **Wat?** Op 24 september 2021 heeft ESMA een [consultatiedocument](#) gepubliceerd met daarin voorgestelde aanpassingen van Verordening 236/2012

(Short Selling Verordening). De voorstellen van ESMA zien onder meer op de berekening van short posities, het verbod op 'naked' short selling en de rapportageplicht.

- **Wie?** Beleggingsondernemingen die zich bezighouden met short selling.
- **Wanneer?** De consultatieperiode liep tot 19 november 2021. ESMA verwacht uiterlijk aan het einde van het eerste kwartaal een finaal rapport te publiceren.

Wijziging Short Selling Verordening – aanpassing drempel kennisgeving

- **Wat?** Op 27 september 2021 heeft de Europese Commissie de [concept gedelegeerde verordening](#) gepubliceerd met betrekking tot de aanpassing van de relevante drempel voor de kennisgeving van aanzienlijke netto short posities in aandelen. Deze gedelegeerde verordening wijzigt artikel 5 lid 2 van de Short Selling verordening door de drempel voor de kennisgeving aan de bevoegde autoriteiten van aanmerkelijke netto shortposities in aandelen vast te stellen op 0,1% van het geplaatste aandelenkapitaal van de betrokken onderneming. Op grond van de Short Selling verordening was die drempel oorspronkelijk vastgesteld op 0,2%. Tijdens de COVID-19 pandemie is de kennisgevingsdrempel voor netto shortposities in aandelen die tot de handel op een gereguleerde markt zijn toegelaten, echter verlaagd van 0,2% tot 0,1%, teneinde marktontwikkelingen sneller te kunnen onderkennen. ESMA wil deze drempel nu definitief verlagen en vaststellen op 0,1%.
- **Wie?** Beleggingsondernemingen met short posities in aandelen van beursgenoteerde ondernemingen.
- **Wanneer?** Naar verwachting in 2022.

MiFIR – Criteria voor afwijking ESMA-toezicht op APA's en ARM's

- **Wat?** Op 17 december heeft de Europese Commissie een gedelegeerde verordening [gepubliceerd](#) met daarin een nadere bepaling van de criteria voor afwijking van het beginsel dat ESMA toezicht houdt op aanbieders van bepaalde datarapporteringdiensten (te weten goedgekeurde publicatieregelingen (APA's) en goedgekeurde rapportagemechanismen (ARM's). APA's en ARM's blijven onder nationaal toezicht staan indien hun activiteiten van beperkt belang voor de interne markt zijn.
- **Wie?** APA's en APR's en beleggingsondernemingen die hier gebruik van maken.
- **Wanneer?** De Gedelegeerde Verordening heeft rechtstreekse werking drie dagen na publicatie in het Publicatieblad van de Europese Unie. Wij verwachten dat dit begin 2022 zal plaatsvinden.

NIEUWE WET- EN REGELGEVING: IFR & IFD

IFD Implementatiewet

- **Wat?** Op 19 oktober 2021 is de [Implementatiewet richtlijn prudentieel toezicht beleggingsondernemingen \(IFD\)](#) in werking getreden. De Implementatiewet implementeert verschillende bepalingen uit de IFD in (hoofdzakelijk) de Wft. Daarbij gaat het onder meer om de discretionaire bevoegdheid van DNB om een beleggingsonderneming te onderwerpen aan de vereisten uit de IFR, het Supervisory Review and Evaluation Process (SREP) en de maatregelen die DNB kan opleggen indien een beleggingsonderneming niet voldoet aan de eisen uit de IFR.
- **Wie?** De IFD zoals geïmplementeerd in de Wft is in beginsel relevant voor Class 2 en 3 beleggingsondernemingen.
- **Wanneer?** Vanaf 19 oktober 2021.

IFD Implementatiebesluit

- **Wat?** Op 25 november 2021 is het [Implementatiebesluit prudentieel toezicht beleggingsondernemingen](#) in het Staatsblad gepubliceerd. Het Implementatiebesluit implementeert verschillende bepalingen uit de IFD in onder andere het Bpr en het BGfo. Daarbij gaat het onder meer om vereisten inzake risicobeheer, interne governance en aanvangskapitaal, solvabiliteit en liquiditeit. Als gevolg van dit Implementatiebesluit zijn ook per 26 november 2021 in werking getreden (i) de specifiek op beheerders gerichte Regeling van DNB houdende specifieke bepalingen IFR en IFD van 28 oktober 2021 en (ii) de Regeling van DNB houdende wijziging van de Regeling staten financiële ondernemingen Wft 2011 van 28 oktober 2021.
- **Wie?** De IFD zoals geïmplementeerd in het Bpr en het BGfo is in beginsel relevant voor Class 2 en 3 beleggingsondernemingen.
- **Wanneer?** Vanaf 26 november 2021.

IFD Implementatieregeling

- **Wat?** Op 8 oktober 2021 is de [Implementatieregeling richtlijn prudentieel toezicht beleggingsondernemingen](#) in de Staatscourant gepubliceerd. De Implementatieregeling bewerkstelligt dat in de Regeling taakuitoefening en grensoverschrijdende samenwerking financiële toezichthouders Wft de relevante artikelen uit de IFD

inzake taakuitoefening door, en informatie-uitwisseling en samenwerking tussen, toezichthouders worden geïmplementeerd.

- **Wie?** De IFD zoals geïmplementeerd in de Regeling is in beginsel relevant voor Class 2 en 3 beleggingsondernemingen.
- **Wanneer?** Vanaf 19 oktober 2021.

Gedelegeerde verordening ter uitwerking van artikel 5 IFD (van toepassing verklaren van CRR)

- **Wat?** Op 7 december 2021 is [Gedelegeerde Verordening 2021/2153](#) in het Publicatieblad van de EU gepubliceerd. De Gedelegeerde Verordening bevat een nadere uitwerking van bepaalde onderdelen uit artikel 5 lid 1 IFD, dat criteria aan de bevoegde autoriteiten geeft voor het inzetten van de bevoegdheid om beleggingsondernemingen die niet per definitie onder CRR vallen, toch aan de eisen uit CRR te onderwerpen.
- **Wie?** Beleggingsondernemingen die (mogelijk) onder het toepassingsbereik van artikel 5 IFD vallen.
- **Wanneer?** De Gedelegeerde Verordening geldt sinds 27 december 2021.

Uitvoeringsverordening ter uitwerking van artikel 54(3) + 49(2) IFR (rapportage- en openbaarmaking)

- **Wat?** In december 2021 is de [Uitvoeringsverordening 2021/2284](#) in het Publicatieblad van de EU gepubliceerd. De Uitvoeringsverordening bevat een nadere uitwerking van artikel 54(3) IFR inzake rapportage-eisen en een nadere uitwerking van artikel 49(2) IFR inzake openbaarmakingsverplichtingen.
- **Wie?** Class 2 en 3 beleggingsondernemingen.
- **Wanneer?** De Uitvoeringsverordening geldt vanaf januari 2022.

EBA-werk op het gebied van IFR & IFD

- **Wat?** EBA ontwikkelt momenteel verschillende technische standaarden (RTS) en richtsnoeren in het kader van IFR/IFD, waaronder:
 - [RTS](#) inzake de drempel waarboven herclassificatie van beleggingsonderneming naar kredietinstelling plaatsvindt overeenkomstig artikel 8a CRDV. Deze RTS zijn relevant voor Class 1 beleggingsondernemingen.
 - [RTS](#) inzake de openbaarmaking van het beleggingsbeleid (stembeleid) door beleggingsondernemingen op grond van artikel 52 IFR. Deze RTS zijn relevant voor Class 2 beleggingsondernemingen.
 - [RTS](#) inzake 'Pillar 2 add-ons' (aanvullende

eigenvermogensvereisten) die toezichthouders met inachtneming van artikel 40 IFD aan beleggingsondernemingen kunnen opleggen. Deze RTS zijn relevant voor Class 2 en Class 3 beleggingsondernemingen.

- [RTS](#) inzake specifieke liquiditeitsvereisten zoals bedoeld in artikel 42 IFD. Deze RTS zijn relevant voor Class 2 en Class 3 beleggingsondernemingen.
- [Richtsnoeren](#) inzake beheerst beloningsbeleid op grond van IFD. Deze richtsnoeren zijn relevant voor Class 2 beleggingsondernemingen.
- [Richtsnoeren](#) inzake interne governance op grond van IFD. Deze richtsnoeren zijn relevant voor Class 2 beleggingsondernemingen.
- [Richtsnoeren](#) (samen met ESMA) inzake het Supervisory Review and Evaluation Process (SREP) op grond van IFD. Deze richtsnoeren zijn relevant voor Class 2 en Class 3 beleggingsondernemingen.
- [Richtsnoeren](#) inzake de criteria voor toezichthouders om Class 3 beleggingsondernemingen vrij te stellen van de IFR-liquiditeitsverplichtingen.
- **Wie?** Het toepassingsbereik van de RTS/richtsnoeren verschilt per RTS/richtsnoer, zoals uit het voorgaande ook volgt.
- **Wanneer?** In de [roadmap](#) die EBA in juni 2020 heeft gepubliceerd, staat een overzicht van de acties die EBA in het kader van IFD/IFR zal uitvoeren, inclusief bijbehorende tijdslijnen. De richtsnoeren inzake interne governance en beheerst beloningsbeleid gelden in ieder geval vanaf 30 april 2022.

EBA methodologie voor herclassificatie beleggingsondernemingen als kredietinstelling

- **Wat?** EBA heeft in december een pakket van twee [definitieve ontwerpen](#) van technische reguleringsnormen (RTS) gepubliceerd met betrekking tot de herclassificatie van beleggingsondernemingen als kredietinstellingen. Deze definitieve ontwerp-RTS, die deel uitmaken van de routekaart van de EBA voor de tenuitvoerlegging van een nieuw prudentieel stelsel voor beleggingsondernemingen, verschaffen duidelijkheid bij de berekening van de drempel van 30 miljard EUR voor beleggingsondernemingen die willen weten of zij een vergunning als kredietinstelling moeten aanvragen.
- **Wie?** Grote beleggingsondernemingen.
- **Wanneer?** De draft RTS zullen ter bekrachtiging aan de EC worden voorgelegd, waarna zij door het Europees Parlement en de Raad zullen worden bestudeerd voordat zij in het Publicatieblad van de Europese Unie worden bekendgemaakt. De technische normen worden 20 dagen na de bekendmaking ervan in het Publicatieblad van toepassing. Dit zal naar verwachting in de loop van 2022 gebeuren.

OVERIGE NIEUWE WET- EN REGELGEVING

DORA

- **Wat?** Op 24 november 2021 is er binnen de Raad [overeenstemming](#) bereikt over de tekst van de voorgestelde Verordening betreffende digitale operationele veerkracht voor de financiële sector (DORA). DORA bestaat grofweg uit de volgende vijf pijlers:
 - ICT-risicomanagement;
 - Behandeling van ICT-incidenten;
 - Beheer ICT-risico's bij uitbesteding;
 - Toezicht op cruciale ICT-dienstaanbieders; en
 - Samenwerking en toezicht/handhaving door toezichthouders.
- **Wie?** DORA is een belangrijke ontwikkeling voor alle beleggingsondernemingen zoals gedefinieerd in MiFID II. Voor class 3 beleggingsondernemingen wordt in DORA een verlicht regime voorgesteld.
- **Wanneer?** De volgende stap is dat de Raad met het Europees Parlement overeenstemming bereikt over de inhoud van de tekst van DORA. De verordening zal, aldus de meest recente tekst, na inwerkingtreding ervan na 24 maanden rechtstreeks van toepassing zijn in Nederland.

MiCA

- **Wat?** Op 24 november 2021 is er binnen de Raad [overeenstemming](#) bereikt over de tekst van de voorgestelde verordening betreffende markten in cryptoactiva (MiCA). MiCA is een omvangrijk wetgevingstraject om op Europees niveau tot geharmoniseerde regulering voor cryptoactiva te komen. Zo wordt op grond van MiCA een heel scala aan dienstverlening en activiteiten vergunningplichtig, althans binnen het bereik van toezicht gebracht.
- **Wie?** MiCA voorziet in bepaalde vrijstellingen van de vergunningplicht voor beleggingsondernemingen die diensten met betrekking tot cryptoactiva aanbieden.
- **Wanneer?** De volgende stap is dat de Raad met het Europees Parlement overeenstemming bereikt over de inhoud van de tekst van MiCA. De verordening zal, aldus de meest recente tekst, 12 respectievelijk 24 maanden (afhankelijk van het onderdeel) na inwerkingtreding ervan rechtstreeks van toepassing zijn in Nederland.

Wet veiligheidstoets investeringen, fusies en overnames

- **Wat?** Op 30 juni 2021 is het [wetsvoorstel](#) voor de Wet veiligheidstoets investeringen, fusies en

overnames aangeboden aan de Tweede Kamer. Het wetsvoorstel introduceert een toetsingsmechanisme voor investeringen, fusies en overnames die een risico kunnen vormen voor de nationale veiligheid. Daarbij gaat het om investeringen in (i) vitale aanbieders of (ii) bedrijven die beschikken over sensitieve technologie.

- **Wie?** In het wetsvoorstel worden verschillende financiële ondernemingen als vitale aanbieder aangemerkt, waaronder handelsplatformen.
- **Wanneer?** Naar verwacht zal de wet begin 2023 in werking treden.

Kamervragen omzeilen provisieverbod

- **Wat?** In september 2021 heeft de minister van Financiën een aantal [Kamervragen](#) beantwoord over het omzeilen van het provisieverbod. Een van de onderwerpen die in deze brief aan de orde kwam was de vraag of lijfrenterekeningen waarbij de betaling van de adviseur of bemiddelaar door de beleggingsonderneming in opdracht van de cliënt overgemaakt wordt van de persoonlijke beleggingsrekening van de cliënt naar de rekening van adviseur of bemiddelaar (hierna: de faciliteit) onder het provisieverbod valt. Over deze vraag gaf de minister geen uitsluitsel. De minister heeft echter wel aangegeven dat hij in overleg zal treden met de AFM over deze faciliteit om te bezien of deze constructie aanleiding geeft tot het nemen van maatregelen.
- **Wie?** Beleggingsondernemingen die gebruik maken van de betreffende faciliteit.
- **Wanneer?** Per direct; het betreft een doorlopende verplichting waar de Tweede Kamer aandacht voor gevraagd heeft.

BETAALDIENSTVERLENERS & EGI'S

Let op: ook het cross-sectorale onderdeel [Integriteit](#) (denk daarbij aan de Wwft en de sanctieregelgeving) is voor betaaldienstverleners en elektronisch geldinstellingen (EGI's) van groot belang, maar ook het onderdeel [FinTech & Crypto](#) waarin onder meer zaken aan bod komen die betrekking hebben cyber security & IT, kunstmatige intelligentie (AI) en het gebruik van *distributed ledger technology* (DLT) bij onder meer betalingen. Onderwerpen die op hiervoor genoemde thema's betrekking hebben, komen – een enkele uitzondering daargelaten - niet aan bod in dit onderdeel, maar alleen in de voorgenoemde specials. Daarnaast is het voor betaaldienstverleners en EGI's nuttig kennis te nemen van het onderdeel Algemeen, omdat daarin ook meer algemene onderwerpen aan bod komen die deze partijen kunnen raken.

DNB TOEZICHT

Toezichtplannen 2022

Wijziging FINREP/COREP rapportage elektronischgeld- en betaalininstellingen

Nieuwe afspraken over contant geld

Nieuwe informatiebeveiligingsmonitor 2021

EBA

EBA Work Programme 2022

EBA Peer Review Work Plan 2022-2023

Herziene richtlijnen grote incidentmelding onder PSD2

Consultatie huidige technische reguleringsnormen

sterke cliëntauthenticatie en veilige communicatie

Concept richtsnoeren met betrekking tot beperkt netwerk uitzondering

Snelle groei gebruik van digitale platformen in

Europese bancaire- en betaalsector

Tekortkomingen bij toepassing van richtsnoeren voor beloning verkooppersoneel

ECB & EC

Nieuw toezichtkader voor elektronische betaalinstrumenten, regelingen en procedures (PISA-raamwerk)

Uitzonderingsbeleid onder het nieuwe PISA-raamwerk

Beoordelingsmethodologie onder het nieuwe PISA-raamwerk

Actieplan ECB om gevolg te geven aan aanbevelingen na incidenten met TARGET2 in 2020

Verzoek EC aan EBA over beoordeling PSD2

EPC

Jaarverslag EPC over bedreigingen en fraudetrends in de betaalsector over 2021 Annual Threats

Standaardisering en governance van QR-codes voor instant betalingen op het punt van interactie

SEPA

Diverse consultaties EPC onder meer tot wijzigen

diverse SEPA-schema's

Verschillende updates van bestaande SEPA schema's
Maximumbedrag voor instructies onder SEPA Instant Credit Transfer (SCT Inst) schema

Implementatierichtlijnen SEPA Request-to-Pay (SRTP) versie 2.0

Inwerkingtreding SEPA Request-to-Pay (SRTP) schema versie 2.0

ONTWIKKELINGEN BESTAANDE WET- EN REGELGEVING

Wijzigingswet financiële markten 2022

Wijzigingsbesluit financiële markten 2021

Wijzigingsbesluit financiële markten 2021 – de groeps-vvgb

Wijziging bekostigingsbesluit financieel toezicht 2019

NIEUWE WET EN REGELGEVING

DORA

Consultatie Wet implementatie richtlijn betalingsdienstaanbieders

Wet nadere beloningsregels financiële sector nog in voorbereiding

Voorgenomen wijziging wet Huis voor Klokkenluiders

Wet beschikbaarheid basisbetaalrekening Nederlanders in het buitenland

OVERIGE ONTWIKKELINGEN

Uitbreiding en gelijktrekking openingstijden betalingssystemen voor grensoverschrijdende betalingen

FSB publiceert voortgangsverslag over intensivering van grensoverschrijdende betalingen

Aanbiedingsbrief minister van Financiën inzake Kamervragen uit overleg Financiële Markten

DNB TOEZICHT

Toezichtplannen 2022

- **Wat?** In december 2021 heeft DNB haar [toezichtplannen 2022 gepresenteerd](#). Hierin beschrijft DNB onder andere haar toezichtaandachtspunten voor 2022. Voor betaal- en elektronischgeldinstellingen is dit het integriteitstoezicht, waarbij DNB er op toe zal zien of de beheersmaatregelen van de betaalinstanties de integriteitsrisico's in voldoende mate afdekken. Daarnaast verwacht DNB ook in 2022 wijzigingen in markttoetreding en -uittreding van betaalinstanties. Andere aandachtspunten zijn de bescherming van derdengelden, de herstel- en exitplannen van financieel meer kwetsbare partijen, datakwaliteit en beheersing van operationele risico's.
- **Wie?** Betaalinstanties en elektronischgeldinstellingen.
- **Wanneer?** De speerpunten zien op het toezicht van DNB in 2022.

Wijziging FINREP/COREP rapportage elektronischgeld- en betaalinstanties

- **Wat?** Op 28 oktober 2021 heeft DNB een wijziging van de FINREP/COREP rapportage voor elektronischgeld- en betaalinstanties [aangekondigd](#). Deze wijziging is ingegaan op 31 december 2021. Hiertoe heeft DNB nieuwe rapportageformulieren gepubliceerd (de taxonomie). De nieuwe taxonomie en templates moeten vanaf 31 december 2021 worden gebruikt. Betaal- en elektronischgeldinstellingen moeten de nieuwe rapportage via het Digitale Lokaal Rapportages aanleveren.
- **Wie?** Betaal- en elektronischgeldinstellingen.
- **Wanneer?** Per 31 december 2021.

Nieuwe afspraken over contant geld

- **Wat?** In juli 2021 heeft DNB het [rapport](#) 'De toekomst van de chartale infrastructuur in Nederland' gepubliceerd dat McKinsey in opdracht van DNB opstelde. In dat rapport wordt een verdere daling van het gebruik van contant geld voorzien. Het rapport bespreekt onder meer mogelijkheden voor een betere inrichting van de chartale infrastructuur, inclusief de kosten en bekostiging, en eventuele maatregelen ter sturing van de ontwikkelingen. Het rapport bevat een aanbeveling om voor de terugvalfunctie alternatieve, digitale betaalmiddelen te ontwikkelen en in te zetten. DNB [onderschrijft](#) deze aanbeveling, met een kanttekening. Die digitale betaalmiddelen moeten dan wel breed uitgerold zijn en voor iedereen toegankelijk, voordat zij een dergelijke

terugvalfunctie kunnen overnemen (bereikbaarheid en inclusiviteit). DNB vraagt daarbij naar de rol van de nationale overheid bij de chartale infrastructuur. DNB is verder van mening dat het legitieme gebruik van contant geld niet mag worden bemoeilijkt en de bereikbaarheid van contant geld niet mag verminderen door de inspanningen van banken om witwassen en fraude op te sporen.

- **Wie?** Betaaldienstverleners en banken.
- **Wanneer?** Multilaterale afspraken tussen de meest betrokken partijen, vast te leggen in een convenant met een looptijd van vijf jaar.

Nieuwe informatiebeveiligingsmonitor 2021

- **Wat?** DNB heeft in 2021 haar derde [informatiebeveiligingsmonitor](#) (IB) uitgebracht. De waarnemingen zijn weliswaar gebaseerd op onderzoeken bij pensioenfondsen en verzekeraars, maar DNB acht deze relevant voor de gehele Nederlandse financiële sector. De belangrijkste waarnemingen zijn dat: (i) de risicomanagementcyclus binnen instanties gericht op informatiebeveiliging onvoldoende effectief is; (ii) het beheersen van informatiebeveiliging in de gehele uitbestedingsketen cruciaal is; en (iii) de weerbaarheid tegen cyberaanvallen moet worden versterkt.
- **Wie?** Betaalinstanties en elektronischgeldinstellingen.
- **Wanneer?** Per direct; DNB monitort de opvolging van de noodzakelijke verbeteringen in het regulier toezicht.

EBA

EBA Work Programme 2022

- **Wat?** Voor 2022 heeft EBA haar [Work Programme](#) gepubliceerd. Het bevat een grote verscheidenheid aan onderwerpen die voor verschillende marktpartijen relevant zijn, onder meer met betrekking tot digitale weerbaarheid, FinTech en innovatie, maar ook over bestrijding van witwaspraktijken en terrorismefinanciering. Met betrekking tot betaaldiensten zal EBA zich met name richten op het leveren van een verdere bijdrage efficiënte, veilige en gemakkelijke retailbetalingen door de hele EU (*cross border payments*). Ook zal EBA toezien op de consequente toepassing en uitvoering van de richtsnoeren inzake sterke cliëntauthenticatie en gemeenschappelijke en veilige communicatie (Gedelegeerde verordening (EU) 2018/389) en EBA Richtsnoeren die betrekking hebben op frauderapportage (EBA/GL/2018/05).
- **Wie?** Betaalinstanties.
- **Wanneer?** 2022.

EBA Peer Review Work Plan 2022–2023

- **Wat?** Eens in de twee jaar publiceert EBA een peer review werk document op grond van artikel 30 (8) [EBA Verordening](#). In oktober 2021 heeft EBA haar [EBA Peer Review Work Plan 2022–2023](#) gepubliceerd. EBA is voornemens ten aanzien van de volgende onderwerpen een peer review uit te voeren: (i) de EBA-richtlijnen van de autorisatie en registratie onder PSDII (EBA GL/2017/09; (ii) de RTS betreffende de uitsluiting van CVA van niet-EU niet-financiële tegenpartijen, (iii) de EBA RTS met betrekking tot de methoden van prudentiële consolidatie, en (iv) de EBA-richtsnoeren voor de toepassing van de definitie van wanbetaling (EBA/GL/2016/07).
- **Wie?** Gelet op de aard van de toezichtactiviteiten van EBA zullen de uitkomsten van de peer reviews onder andere van belang zijn voor betaalinstanties.
- **Wanneer?** De peer reviews zoals genoemd onder (i)-(ii) zullen in 2022 plaatsvinden. De peer reviews zoals genoemd onder (iii)-(iv) zullen in 2023 plaatsvinden.

Herziene richtlijnen grote incidentmelding onder PSD2

- **Wat?** De EBA publiceerde in juni 2021 haar [herziene richtlijnen grote incidentenmelding onder PSD2](#). Deze richtlijnen bevatten een nieuw criterium voor de inbreuk op de beveiliging van netwerk- of informatiesystemen. Het nieuwe criterium ziet op kwaadwillende acties die netwerk- of informatiesystemen voor het aanbieden van betalingsdiensten hebben gecompromitteerd. Het is nu ook mogelijk om aanvullende beveiligingsincidenten te melden die onder de oorspronkelijke richtlijnen niet als ‘major incident’ kwalificeren maar wel van belang zijn. Ter vermindering van de rapportagelast zijn onnodige stappen uit het rapportageproces geschrapt en wordt meer tijd gegeven voor het indienen van het eindrapport.
- **Wie?** Betaaldienstverleners
- **Wanneer?** De richtlijnen zijn van toepassing vanaf 1 januari 2022.

Consultatie huidige technische reguleringsnormen sterke cliëntauthenticatie en veilige communicatie

- **Wat?** Op 28 oktober 2021 is EBA een [consultatie](#) gestart over de wijziging van de RTS sterke cliëntauthenticatie (SCA) en beveiligde communicatie (*common and secure open standards of communication* (CSC)) met betrekking tot de 90-dagen vrijstelling voor SCA. Omdat EBA problemen vaststelde bij de toepassing van deze vrijstelling stelt EBA voor om onder

voorwaarden voor SCA een verplichte toepassing van de vrijstelling in te voeren voor betaaldienstverleners die betaalrekeningen aanbieden (*account servicing payment service provider* (ASPSP)). Het zou dan gaan om de situatie wanneer toegang plaatsvindt via een rekeninginformatiedienstaanbieder (*account information services provider* (AISP)), die aan bepaalde waarborgen onderworpen is en om voorwaarden voor het waarborgen van de veiligheid van klantgegevens. Voor de situatie waarin klanten rechtstreeks toegang hebben tot de gegevens blijft de vrijstelling vrijwillig. Voor een gelijk speelveld stelt EBA voor om de termijn van 90 dagen in artikel 10 van de RTS inzake verlenging van de SCA en CSC voor SCA gelijk te maken aan dezelfde 180 dagen voor verlenging wanneer toegang tot de rekening via een AISP plaatsvindt.

- **Wie?** Betaaldienstverleners die betaalrekeningen aanbieden (ASPSP's).
- **Wanneer?** De korte consultatietermijn eindigde op 25 november 2021. Wij verwachten dat EBA in de loop van 2022 een definitief rapport zal publiceren.

Concept richtsnoeren met betrekking tot beperkt netwerk uitzondering

EBA heeft op 15 juli 2021 een consultatie gehouden naar de door haar opgestelde [concept richtsnoeren met betrekking tot de beperkt netwerk-uitzondering](#). De consultatieperiode is inmiddels sinds 15 oktober 2021 afgerond en het is nu aan EBA om deze richtsnoeren definitief vast te stellen. Finnius heeft van de consultatiemogelijkheid gebruik gemaakt (zie [hier](#) voor meer informatie over onze consultatiereactie) en verschillende suggesties bij EBA aangedragen om de richtsnoeren op enkele onderdelen nog verder te verbeteren. EBA heeft de betreffende concept richtsnoeren opgesteld nadat zij verschillende verzoeken had ontvangen over de interpretatie en toepassing van deze beperkt netwerk uitzondering, waarbij EBA tot de conclusie kwam dat de beperkt netwerk-uitzondering binnen Europa inconsistent en verschillend wordt toegepast. Deze uitzondering is in de praktijk erg relevant voor betaaldienstverleners en elektronisch geldinstellingen.

De beperkt netwerk-uitzondering is in Nederland neergelegd in artikel 1:5a lid 2 sub k Wet op het financieel toezicht (Wft) en biedt een uitzondering op de toepasselijkheid van de regels zoals neergelegd in de Wft die betrekking hebben op het verlenen van betaaldiensten en het uitgeven van elektronisch geld, waaronder begrepen een vergunningplicht voor het verrichten van dergelijke activiteiten. In de praktijk wordt in het bijzonder door kaartuitgevende instellingen gebruik gemaakt van de beperkt netwerk-uitzondering. Hierbij dient onder andere te worden gedacht aan uitgevers van cadeaukaarten,

tankkaarten, klant- of spaarkaarten. De beperkt netwerk-uitzondering kan worden gebruikt bij de uitgifte van betaalinstrumenten (zoals cadeaukaarten en tankkaarten) die voorzien in een welbepaalde behoefte en waarmee betalingstransacties kunnen worden verricht voor de aankoop van goederen of diensten en die uitsluitend kunnen worden gebruikt (i) binnen een *beperkt netwerk van dienstverleners* of (ii) voor een *zeer beperkt aantal goederen of diensten*.

Met de implementatie van PSD2 in Nederland in 2019 is de mogelijkheid tot gebruik van de beperkt netwerk-uitzondering verder aangescherpt. Helaas is het bij een gebrek aan duidelijkheid vanuit de wetgever en de (Europese) toezichthouder voor de praktijk lang niet altijd helder wanneer sprake is van een *'beperkt netwerk van dienstverleners'* of een *'zeer beperkt aantal goederen of diensten'*. De richtsnoeren die EBA nu bezig is op te stellen beogen aan ieder van deze onderdelen een nadere invulling te geven, met als doel onduidelijkheid weg te nemen en een consistente toepassing van de beperkt netwerk-uitzondering binnen Europa te vergroten. In de concept richtsnoeren worden voor beide onderdelen van de beperkt netwerk-uitzondering criteria en additionele indicatoren geïntroduceerd waaraan kan worden getoetst of specifieke betaalinstrumenten uitsluitend op een beperkte manier kunnen worden gebruikt, en daarmee onder de beperkt netwerk-uitzondering vallen.

Naar verwachting treden de definitieve richtsnoeren op 1 oktober 2022 in werking. Op het moment dat deze richtsnoeren van kracht worden, is het voor marktpartijen raadzaam te toetsen of zij met inachtneming van de richtsnoeren gebruik kunnen (blijven) maken van de beperkt netwerk-uitzondering.

Snelle groei gebruik van digitale platformen in Europese bancaire- en betaalsector

- **Wat?** Op 21 september 2021 heeft EBA een [rapport](#) gepubliceerd over het gebruik van digitale platformen binnen het bank- en betalingswezen binnen de EU. EBA signaleert een snelle groei in het gebruik van digitale platforms om een brug te slaan tussen klanten en financiële instellingen. Dat betreft een trend die naar verwachting zal versnellen in lijn met de bredere trend naar digitalisering van de financiële sector in de EU. Om dit proces in juiste banen te leiden, stelt EBA voor om gemeenschappelijke vragenlijsten op te maken en informatie te delen. Op deze manier wil EBA een gecoördineerde benadering op EU-niveau faciliteren.
- **Wie?** Bancaire- en betalingssector.
- **Wanneer?** Het rapport is reeds gepubliceerd en noemt 2022 als jaar waarin EBA de nationale toezichthouders extra zal ondersteunen op dit terrein.

Tekortkomingen bij toepassing van richtsnoeren voor beloning verkooppersoneel

- **Wat?** Op 9 december 2021 heeft EBA een [rapport](#) gepubliceerd omtrent de toepassing van de EBA richtsnoeren voor beloning van verkooppersoneel. Uit dit rapport blijkt dat financiële instellingen over het algemeen meer rekening houden met prudentiële vereisten en commerciële belangen dan met de bescherming van de consument. In het rapport heeft EBA ook 17 *good practices* geformuleerd om compliance met betrekking tot de betreffende richtsnoeren te vergroten door onder meer betaalininstellingen en elektronischgeldinstellingen.
- **Wie?** Betaalininstellingen en elektronischgeldinstellingen.
- **Wanneer?** 2022.

ECB & EC

Nieuw toezichtkader voor elektronische betaalinstrumenten, regelingen en procedures (PISA-raamwerk)

- **Wat?** Op 22 november 2021 heeft de ECB (de monetaire autoriteit van de eurozone) het toezichtkader [gepubliceerd](#) waarin onder meer nieuwe vereisten worden gesteld aan het *oversight* op elektronische betaalinstrumenten en de *schemes* en *arrangements* die hiermee verband houden (het [PISA-raamwerk](#)). Wij schreven al over dit nieuwe raamwerk in onze vorige Vooruitblik (2021). Dit PISA-raamwerk vervangt de bestaande geharmoniseerde toezichtbenadering en -normen voor betaalinstrumenten van het Eurosysteem en is in het bijzonder relevant voor entiteiten die een *payment scheme* of betaalregeling verzorgen. Het toezichtkader strekt zich ook uit tot *digital payment tokens* en diensten gerelateerd aan *crypto-assets*. Het nieuwe raamwerk bevat een [uitzonderingsbeleid](#) en een nieuwe beoordelingsmethodiek (beide zie hierna).
- **Wie?** Onder andere betaalininstellingen en elektronischgeldinstellingen.
- **Wanneer?** Entiteiten die reeds onder het *oversight* van het Eurosysteem vallen moeten zich met ingang van 15 November 2022 houden aan het nieuwe toezichtkader. Andere entiteiten moeten aan dit nieuwe toezichtkader voldoen binnen een jaar nadat wordt genotificeerd dat zij onder het nieuwe toezichtkader te vallen.

Uitzonderingsbeleid onder het nieuwe PISA-raamwerk

- **Wat?** In november 2021 heeft de ECB haar [uitzonderingsbeleid](#) onder het nieuwe PISA-raamwerk

verder toegelicht. Dit beleid bepaalt de criteria die worden gehanteerd om te bepalen welke regelingen/arrangementen onder toezicht van het Eurosysteem staan en welke zijn vrijgesteld, rekening houdend met hun relevantie voor het betalingssysteem als geheel. Het Eurosysteem hanteert een puntensysteem om een regeling/arrangement te beoordelen aan de hand van de volgende vier criteria: (1) de omvang van de eindgebruiker of betalingsdienstaanbieder basis, (2) de mate van marktpenetratie in termen van volume, (3) de mate van marktpenetratie in termen van waarde en (4) geografische relevantie.

- **Wie?** Betaalinstellingen.
- **Wanneer?** Vanaf 15 november 2022 moeten betaalinstellingen waarop het PISA-raamwerk van toepassing is gevolg geven aan het PISA-raamwerk en dus ook dit beleid.

Beoordelingsmethodologie onder het nieuwe PISA-raamwerk

- **Wat?** In november 2021 heeft de ECB de [beoordelingsmethodologie](#) behorend bij het PISA-raamwerk gepubliceerd. De toezichtvereisten van het Eurosysteem voor elektronische betaalinstrumenten zijn uiteengezet in de vorm van beginselen die zijn opgenomen in het PISA-raamwerk. Deze beoordelingsmethodologie beoogt de consistente geharmoniseerde toepassing van het Eurosysteem's toezicht op betaalsystemen.
- **Wie?** Betaalinstellingen.
- **Wanneer?** Vanaf 15 november 2022 moeten betaalinstellingen waarop het PISA-raamwerk van toepassing gevolg geven aan het PISA-raamwerk en daarbij ook deze beoordelingsmethodologie van EBA in ogenschouw nemen.

Actieplan ECB om gevolg te geven aan aanbevelingen na incidenten met TARGET2 in 2020

- **Wat?** Naar aanleiding van een aantal grote incidenten die gevolgen hadden voor TARGET2 en TARGET2 Zekerheden, heeft ECB op 17 december 2021 een [actieplan](#) gepubliceerd. Dat actieplan gaat in op de aanbevelingen uit een onafhankelijk onderzoek door Deloitte. Het actieplan bestaat uit zes werkstromen: beheer van wijzigingen en releases, bedrijfscontinuïteitsbeheer, fail-over- en hersteltests, communicatieprotocollen, governance, en datacenter- en IT-operaties. Over maatregelen in verband met verschillende aanbevelingen is reeds overeenstemming bereikt. Een deel is in de loop van 2021 ten uitvoer gelegd en de resterende maatregelen moeten tegen eind

2022 zijn uitgevoerd. De maatregelen zullen alle TARGET-diensten ten goede komen, met inbegrip van TARGET *Instant Payment Settlement* (TIPS).

- **Wie?** Gebruikers van TARGET2 systemen.
- **Wanneer?** 2022.

Verzoek EC aan EBA over beoordeling PSD2

- **Wat?** Op 18 oktober 2021 is EBA door de EC [gevraagd](#) een advies te leveren omtrent de herziening van de herziene richtlijn betaaldiensten (PSD2). Het advies moet vrijwel de gehele reikwijdte van PSD2 omvatten en heeft als doel input te verzamelen over de toepassing en het effect van PSD2. Daarnaast heeft de EC aan EBA verzocht na te gaan op welke gebieden wijzigingen van PSD2 passend kunnen zijn. De EC verzoekt EBA te adviseren over onder meer de voordelen en uitdagingen die verbonden zijn aan uiteenlopende aandachtspunten (zoals de vergunningverlening aan betaalinstellingen en het toezicht op die instellingen, eventuele verduidelijkingen of aanpassingen op het gebied van sterke cliëntidentificatie (*Strong customer authentication* (SCA)), de toegang tot en gebruik van gegevens over betaalrekeningen in verband met betalingsinitiatiediensten en rekeninginformatiediensten, maar ook cross sectorale onderwerpen).
- **Wie?** Betaalinstellingen.
- **Wanneer?** De EC heeft EBA verzocht het verslag uiterlijk op 30 juni 2022 aan te leveren. Het is voor nu afwachten wat daar uit komt en welke mogelijke gevolgen dit zal hebben voor wijzigingen onder PSD2.

EPC

Jaarverslag EPC over bedreigingen en fraudetrends in de betaalsector: '2021 Payment Threats and Fraud Trends'

- **Wat?** De *European Payments Council* (EPC) heeft op 24 november 2021 haar [rapport](#) gepubliceerd dat verder ingaat op bedreigingen rondom betalingen en fraudetrends. Het rapport geeft een overzicht van de belangrijkste bedreigingen en andere factoren die fraude in de hand werken binnen het betalingslandschap. Hierbij moet worden gedacht aan *social engineering en phishing, malware, Advanced Persistent Threats (APT's), (Distributed) Denial of Service ((D)DoS)*, botnets en monetisatiekanalen. Voor elke bedreiging wordt in het rapport door EPC een analyse gemaakt van de impact en de context en worden voorstellen voor controle en mitigatie beschreven.
- **Wie?** Onder andere relevant voor betaalinstellingen.

- **Wanneer?** Er zijn geen specifieke tijdlijnen en wetgevingsvoorstellen, maar betaalinstellingen raden wij aan om kennis te nemen van de inhoud van dit rapport en zich een nader beeld te vormen over de risico's die mogelijk op de loer liggen en hoe deze zoveel mogelijk kunnen worden gemitigeerd.

Standaardisering en governance van QR-codes voor instant betalingen op het punt van interactie

- **Wat?** De EPC heeft op 22 november 2021 een [nieuw document](#) gepubliceerd dat betrekking heeft op de standaardisering en governance van QR-codes voor *Instant Payments op het Point of Interaction* (IP's op de POI). Het document bestaat in het bijzonder uit twee belangrijke onderdelen, namelijk (i) de specificatie van een QR-code standaard voor IP's op de POI, zowel voor een door de handelaar als door de consument gepresenteerde QR-code, en (ii) de governance aspecten met betrekking tot het gebruik van QR-codes voor IP's die deel moeten gaan uitmaken van de algemene governance van een interoperabiliteitskader voor IP's op de POI. Dit laatste omvat ook de oprichting van een zogenaamde registratieautoriteit voor de afgifte van IP-dienstverlenersidentificatoren (*identifiers*).
- **Wie?** Betaalinstellingen.
- **Wanneer?** Er zijn verschillende actiepunten en deadlines geagendeerd voor 2022 waarmee de doelstellingen uit dit document moeten worden gerealiseerd.

SEPA

Diverse consultaties EPC onder meer tot wijzigen diverse SEPA-schema's

De EPC heeft als algemeen doel het ondersteunen en bevorderen van de Europese integratie en ontwikkeling, met name de gemeenschappelijke Eurobetalingsruimte (*Single Euro Payments Area* - SEPA). In dit verband is de EPC gemandateerd met het ontwikkelen en vaststellen van reglementen. De betaalschema's van SEPA zijn vervat in de *SEPA Credit Transfer* (SCT), *SEPA Instant Credit Transfer* (SCT Inst), de *SEPA Direct Debit Core* (SDD Core) en de *SEPA Direct Debit Business to Business* (SDD B2B) schema's.

De EPC heeft het afgelopen jaar niet stil gezeten en recentelijk verschillende consultaties gepubliceerd waarin zij wijzigingen voorstelt van verschillende SEPA-reglementen. Onder meer de volgende SEPA wijzigingsverzoeken zijn door de EPC ter consultatie voorgelegd:

- [Consultatie EPC wijzigingsverzoeken 2022 inzake SEPA Direct Debit B2B schema](#)
- [Consultatie EPC wijzigingsverzoeken 2022 inzake SEPA Instant Credit Transfer schema](#)
- [Consultatie EPC wijzigingsverzoeken 2022 inzake SEPA Credit Transfer \(SCT\) schema](#)
- [Consultatie EPC wijzigingsverzoeken 2022 inzake SEPA Direct Debit Core schema](#)

De consultatieperiode voor deze schema's is medio december 2021 afgerond. Naar aanleiding hiervan worden de bijgewerkte versies van deze schema's in mei 2022 door de EPC gepubliceerd voor tenuitvoerlegging in november 2023. De betalingsdienstaanbieders en hun leveranciers hebben daarmee 18 maanden de tijd om de actualisering van de schema's in de bedrijfsvoering door te voeren voordat deze van kracht wordt.

Verschillende updates van bestaande SEPA schema's

- **Wat?** In aanloop naar de grotere wijzigingen van de SEPA schema's zoals in het vorige onderdeel besproken, worden door de EPC verschillende tussentijdse wijzigingen aangebracht in de bestaande schema's. Het gaat onder meer om de volgende wijzigingen:
 - [Update regels voor het beheer van de SEPA-betalingsregeling \(versie 4.4\)](#)
 - [Update regels inzake SEPA Direct Debit B2B schema \(versie 1.1\)](#)
 - [Update regels inzake SEPA Direct Debit Core schema \(versie 1.1\)](#)
 - [Update regels inzake SEPA Credit Transfer \(SCT\) schema \(versie 1.1\)](#)
 - [Update regels SEPA Instant Credit Transfer \(SCT Inst\) schema \(versie 1.1\)](#)
- **Wie?** Relevant voor betaalinstellingen.
- **Wanneer?** Hiervoor genoemde updates zijn per 11 januari 2022 in werking getreden en zullen van kracht blijven tot in beginsel 18 november 2023, zijnde het moment waarop de in het vorige onderdeel besproken nieuwe schema's van kracht worden.

Maximumbedrag voor instructies onder SEPA Instant Credit Transfer (SCT Inst) schema

- **Wat?** In aanvulling op het *SEPA Instant Credit Transfer* schema heeft de EPC op 13 december 2021 een [document](#) beschikbaar gesteld, waarin het maximumbedrag per instructie wordt vastgesteld. Het document vormt een bindende aanvulling op onderdeel 2.5 van het betreffende SEPA-schema. Het maximumbedrag dat is vastgesteld bedraagt EUR 100.000.

- **Wie?** Betaalinstellingen.
- **Wanneer?** Deze wijziging treedt in het eerste kwartaal van 2022 in werking.

Implementatierichtlijnen SEPA Request-to-Pay (SRTP) versie 2.0

- **Wat?** In navolging van de nieuwe versie van het *SEPA Request-to-Pay* (SRTP) schema heeft de EPC op 16 december 2021 ook [implementatierichtlijnen gepubliceerd](#). Deze implementatierichtlijnen bevatten regels voor de toepassing van de relevante ISO 20022 XML-berichtnormen op basis van het hiervoor genoemde SEPA-schema, en hebben in het bijzonder betrekking op SRTP-gerelateerde berichten in de service provider domeinen van zowel de betaler als de ontvanger.
- **Wie?** Betaalinstellingen.
- **Wanneer?** Deze implementatierichtlijnen treden samen met de nieuwe versie van het *SEPA Request-to-Pay* (SRTP) schema op 1 juni 2022 in werking.

Inwerkingtreding SEPA Request-to-Pay (SRTP) schema versie 2.0

- **Wat?** Op 30 november 2021 heeft de EPC [een nieuwe versie \(versie 2.0\) van haar SEPA Request-to-Pay \(SRTP\) schema](#) gepubliceerd. Dit schema bestrijkt de reeks operationele regels en technische elementen (met inbegrip van berichten) die een begunstigde in staat stellen een betaler om de initiatie van een betaling te verzoeken in een breed scala van fysieke of onlinegebruikssituaties. De nieuwe versie van de regeling bevat verbeterde functionaliteiten zoals de mogelijkheid om een URL in te vullen, het valuta-agnosticabeginsel en het verzoek om betalingsgarantie.
- **Wie?** Betaalinstellingen.
- **Wanneer?** De nieuwe versie van dit SEPA-schema treedt 1 juni 2022 in werking.

ONTWIKKELINGEN BESTAANDE WET- EN REGELGEVING

Wijzigingswet financiële markten 2022

- **Wat?** Op 25 oktober 2021 heeft de minister van Financiën een voorstel voor de [Wijzigingswet financiële markten 2022](#) aan de Tweede Kamer aangeboden. Het bevat voorstellen voor het wijzigen van een aantal wetten, waaronder de Wet op het financieel

toezicht (Wft). De belangrijkste wijzigingen voor betaal- en elektronischgeldinstellingen betreffen: (i) de mogelijkheid om een rekening met afgescheiden vermogen te openen ten behoeve van het realiseren van vermogensscheiding (wat een toekomstig alternatief biedt voor het veiligstellen van derdengelden via een stichting derdengelden), en (ii) het van toepassing worden van de verplichte accountantscontrole op financiële staten zoals neergelegd in artikel 3:72 lid 7 Wft. Het tweede punt is relevant voor betaalinstellingen, met uitsluiting van betaalinstellingen die uitsluitend rekeninginformatiediensten verlenen.

- **Wie?** Het wetsvoorstel is relevant voor onder meer betaalinstellingen en elektronischgeldinstellingen.
- **Wanneer?** Het wetsvoorstel ligt nu ter behandeling bij de Tweede Kamer. Wij verwachten dat er meer bekend zal worden over de behandeling van de wet in begin 2022.

Wijzigingsbesluit financiële markten 2021

- **Wat?** Op 24 november 2021 is het [Wijzigingsbesluit financiële markten 2021](#) aan de Tweede Kamer aangeboden. Dit besluit wijzigt onder meer het Besluit prudentiële regels Wft (Bpr) voor betaalinstellingen en EGI's op het gebied van intra-groep uitbestedingen. Vanaf het moment dat dit besluit in werking treedt, dienen deze instellingen bij het uitbesteden van werkzaamheden binnen haar groep ook te voldoen aan artikel 29 t/m 31 Bpr. Deze artikelen bepalen onder meer dat een instelling over een adequaat beleid en vastgestelde procedures en maatregelen dient te beschikken voor het structureel uitbesteden van werkzaamheden en het monitoren van uitbestede werkzaamheden. Daarnaast dient ook in geval van intra-groep uitbesteding een uitbestedingsovereenkomst te worden opgesteld.
- **Wie?** Betaalinstellingen en elektronischgeldinstellingen, maar ook groepsmaatschappijen die met betrekking tot een betaal- of elektronischgeldinstelling over een groeps-vvgb van DNB beschikken.
- **Wanneer?** Dit besluit treedt in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip. Wij verwachten dat in de eerste helft van 2022 meer duidelijk wordt over de exacte datum van inwerkingtreding.

Wijzigingsbesluit financiële markten 2021 – de groeps-vvgb

- **Wat?** Op 24 november 2021 heeft de minister van Financiën het [Wijzigingsbesluit financiële markten 2021](#) aan de Tweede Kamer aangeboden. In dit Wijzigingsbesluit wordt onder meer voorzien in een nadere uitwerking van de vvgb-meldplicht in geval van wijzigingen binnen een groep.

- **Wie?** Groepsmaatschappijen die met betrekking tot een betaalinstelling over een groeps-vvgb van DNB beschikken.
- **Wanneer?** Deze regel hangt samen met een geconsulteerde wijziging in de Wijzigingswet financiële markten 2021. Op het moment van schrijven is de Wijzigingswet financiële markten 2021 nog niet aan de Tweede Kamer aangeboden. Het is dus onduidelijk wanneer/of dit onderdeel van het Wijzigingsbesluit financiële markten 2021 in werking zal treden.

Wijziging bekostigingsbesluit financieel toezicht 2019

- **Wat?** De minister van Financiën heeft op 23 september 2021 middels een [aanbiedingsbrief](#) aan de Tweede Kamer het [ontwerpbesluit](#) tot wijziging van het Besluit bekostiging financieel toezicht 2019 voorgelegd. Dit besluit brengt twee wijzigingen aan in de doorberekening van het financieel toezicht aan de financiële sector. De tweede wijziging is relevant voor onder andere betaalinstellingen en ziet op het onder de doorberekening van de toezichtkosten brengen van betaalinstellingen met een vergunning in een andere lidstaat die in Nederland actief zijn. Deze instellingen vallen in beperkte mate onder het prudentieel toezicht van DNB, maar wel volledig onder het integriteitstoezicht op grond van de Wwft.
- **Wie?** De regeling is onder andere relevant voor betaalinstellingen met een vergunning in een andere Europese lidstaat.
- **Wanneer?** De wijzigingen zijn op 1 januari 2022 in werking getreden en zijn daarmee van toepassing op de doorberekening vanaf het kalenderjaar 2022.

NIEUWE WET EN REGELGEVING

DORA

- **Wat?** De [voorgestelde verordening](#) geeft uitgebreide regels voor (i) het beheersen van IT-risico's door financiële instellingen, het rapporteren van 'major ICT-related incidents' aan de toezichthouder en het testen van de digitale weerbaarheid door financiële instellingen, (ii) de vormgeving van de contractuele relatie tussen financiële instellingen enerzijds en ICT-service providers anderzijds, (iii) het toezicht op kritieke ICT-service providers en (iv) de samenwerking tussen toezichthouders in het kader van het toezicht op deze verordening. De [voorgestelde richtlijn](#) heeft tot doel de verschillende sectorale richtlijnen te wijzigen, waaronder PSD2 (maar

andere richtlijnen zoals MiFID II), zodat in die richtlijnen verwijzingen komen te staan naar de hiervoor besproken verordening.

- **Wie?** Het voorgestelde toepassingsgebied van de verordening en richtlijn voor digitale operationele weerbaarheid is ruim en omvat onder meer betaalinstellingen en elektronischgeldinstellingen.
- **Wanneer?** De volgende stap is dat de Raad met het Europees Parlement overeenstemming bereikt over de inhoud van de tekst van DORA. De verordening zal, aldus de meest recente tekst, na inwerkingtreding ervan na 24 maanden rechtstreeks van toepassing zijn in Nederland.

Consultatie Wet implementatie richtlijn betalingsdienstaanbieders

- **Wat?** Op 18 februari 2020 heeft de Raad van de Europese Unie Richtlijn (EU) 2020/284 (richtlijn betalingsdienstaanbieders) aangenomen. Op grond van deze richtlijn worden betalingsdienstaanbieders verplicht om onder voorwaarden alle betaaldata van grensoverschrijdende transacties te delen met de Belastingdienst. Met dit [concept wetsvoorstel](#) wordt beoogd om deze richtlijn te implementeren in nationale wetgeving. De implementatie leidt tot wijzigingen in de Wet op de Omzetbelasting 1968.
- **Wie?** Betaaldienstverleners.
- **Wanneer?** De consultatieperiode loopt tot 20 januari 2022. De planning omtrent de behandeling van dit wetsvoorstel was nog niet bekend bij het opstellen van deze Vooruitblik.

Wet nadere beloningsregels financiële sector nog in voorbereiding

- **Wat?** In juli 2020 heeft de minister van Financiën een [voorstel](#) voor een Wet nadere beloningsmaatregelen financiële ondernemingen ingediend bij de Tweede Kamer. Onderdeel van dat voorstel is een retentieperiode van vijf jaar voor aandelen wanneer deze als onderdeel van een vaste beloning worden uitgekeerd. Ook wordt de middelingsregeling voor niet-cao personeel aangescherpt.
- **Wie?** Betaalinstellingen en elektronischgeldinstellingen.
- **Wanneer?** Het voorstel is al lange tijd aanhangig bij de Tweede Kamer, maar nog niet in stemming gebracht. Het is onduidelijk wanneer de wijziging in werking zal treden.

Voorgenomen wijziging wet Huis voor Klokkenluiders

- **Wat?** Op dit moment is er een [wetsvoorstel](#) aanhangig tot wijziging van de Wet Huis voor klokkenluiders en

strekt tot implementatie van de Europese richtlijn ((EU) 2019/1937) inzake de bescherming van personen die inbreuken op het Unierecht melden. Deze wet heeft tot doel om de voorwaarden voor het melden van maatschappelijke misstanden te verbeteren, door onderzoek naar misstanden mogelijk te maken en melders van misstanden beter te beschermen. De Wet Huis voor Klokkenluiders voorziet reeds in een verplichte interne meldingsprocedure voor werkgevers bij wie ten minste vijftig personen werkzaam zijn. De Wet Huis voor Klokkenluiders zal van toepassing worden op ondernemingen die actief zijn in de financiële sector.

- **Wie?** Onder meer voor betaalinstanties en Elektronischgeldinstellingen.
- **Wanneer?** De wetwijziging moest eigenlijk in werking treden op 17 december 2021, maar was op dat moment nog aanhangig bij de Tweede Kamer. Het is onduidelijk wanneer de wijziging in werking zal treden. Wij verwachten dat dit begin 2022 zal zijn.

Wet beschikbaarheid basisbetaalrekening Nederlanders in het buitenland

- **Wat?** Het [wetsvoorstel](#) houdt een wijziging in van 4:71f Wft op grond waarvan dat ook consumenten die rechtmatig in de Europese Unie verblijven, ongeacht de woonplaats of nationaliteit van de consument, het rechten om een basisbetaalrekening in euro's aan te vragen en te gebruiken. Een bank die in Nederland betaalrekeningen aan consumenten aanbiedt, zal vanaf dat moment ook in deze gevallen consumenten uit een andere EU-lidstaat de mogelijkheid moeten bieden een basisbetaalrekening te openen zodat die consumenten ook kunnen deelnemen aan het betalingsverkeer.
- **Wie?** In het bijzonder banken en betaalinstanties.
- **Wanneer?** Het is nog niet duidelijk wanneer dit wetsvoorstel in werking treedt. Het wetsvoorstel is enige tijd geleden gepubliceerd, dus inwerkingtreding in 2022 zou haalbaar moeten zijn.

OVERIGE ONTWIKKELINGEN

Uitbreiding en gelijktrekking openingstijden betalingssystemen voor grensoverschrijdende betalingen

- **Wat?** De Bank for International Settlements (BIS) publiceerde het [adviesrapport](#), dat is uitgebracht in het kader van het programma voor grensoverschrijdende betalingen van de G20 en is toegespitst op de openingsuren van RTGS-systemen (real-time bruto-

vereveningssysteem). Deze afwikkelingsystemen worden van cruciaal belang geacht voor het bevorderen van grensoverschrijdende betalingen. Een verlenging van de openingsuren van RTGSs in alle rechtsgebieden kan de huidige belemmeringen helpen wegnemen, waardoor grensoverschrijdende betalingen sneller kunnen worden uitgevoerd en de liquiditeitskosten en afwikkelingsrisico's worden verminderd.

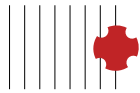
- **Wie?** (Centrale) banken en betaalinstanties.
- **Wanneer?** Betrokken marktpartijen hebben tot 14 januari 2022 om een consultatiereactie bij BIS aan te leveren. Het rapport is voornamelijk bedoeld voor centrale banken en exploitanten van betalingssystemen om verder na te denken over de kosten en baten van een verlenging van de openingstijden van de RTGS-systemen. Het is op dit moment onduidelijk welke eventuele vervolgstappen hieruit voortvloeien.

FSB publiceert voortgangsverslag over intensivering van grensoverschrijdende betalingen

- **Wat?** Op 13 oktober heeft de Financial Stability Board (FSB) een [voortgangsrapport](#) gepubliceerd omtrent de voortgang in het bereiken van de doelen gesteld in haar 'Roadmap' ter bevordering van grensoverschrijdende betalingen. Hierin wordt ook een vooruitblik gedaan naar 2022. De volgende fase van de werkzaamheden in 2022 omvat de ontwikkeling van specifieke voorstellen voor materiële verbeteringen van de onderliggende systemen en regelingen, alsook de ontwikkeling van nieuwe systemen om de interoperabiliteit van grensoverschrijdende betalingen verder te bevorderen. Om deze praktische verbeteringen tot stand te brengen en de nieuwe ontwikkelingen te benutten, zijn wereldwijde coördinatie, duurzame politieke steun en investeringen in systemen, processen en technologieën nodig.
- **Wie?** Banken en betaalinstanties.
- **Wanneer?** 2022.

Aanbiedingsbrief minister van Financiën inzake Kamervragen uit overleg Financiële Markten

- **Wat?** In deze [antwoorden](#) van de minister van Financiën van 16 december 2021 komt onder meer het thema contant geld aan bod. De afgelopen jaren is het aandeel contante betalingen afgenomen en is het aandeel girale betalingen gestegen. Desalniettemin zijn bepaalde groepen binnen de samenleving afhankelijk van het gebruik van contant geld om deel te kunnen nemen aan het betalingsverkeer en daarmee aan de samenleving. Het is volgens de minister van Financiën

FINANCIËLEDIENSTVERLENERS ADVISEURS, BEMIDDELAARS EN GEVOLMACHTIGDE AGENTEN

In dit deel komen belangrijke ontwikkelingen voor zogenoemde financiële dienstverleners aan de orde die spelen in 2022. Onder deze verzamelcategorie vallen onder meer adviseurs en bemiddelaars in financiële producten zoals krediet en verzekeringen. Gevolmachtigde agenten zijn eveneens financiële dienstverleners.

Ook aanbieders van consumentenkrediet en verzekeraars worden in de Wet op het financieel toezicht als 'financiële dienstverlener' aangemerkt. Ontwikkelingen voor deze financiële dienstverleners zijn in een afzonderlijk deel van de Vooruitblik opgenomen, te weten [Kredietverstrekkers](#) respectievelijk [Verzekeraars](#). Verder is het onderdeel [Algemeen](#) voor financiële dienstverleners het lezen waard, omdat daarin algemene ontwikkelingen op bijvoorbeeld het gebied van toezicht en handhaving worden besproken, die ook voor Financiële dienstverleners van belang zijn.

Voor bemiddelaars in levensverzekeringen is het onderdeel [Integriteit](#) van deze Vooruitblik relevant. Tot slot kan het onderdeel [Duurzaamheid](#) ook relevant zijn voor bepaalde financiële dienstverleners.

AFM TOEZICHT

- Ondersteunen klanten tijdens looptijd financieel product
- Aanvullende guidance onderscheid adviseren en informeren
- Aandachtspunten samenwerken met andere partijen
- Aandachtspunten gebruik adviessoftware
- Aandachtspunten voor personalisatie van premies en voorwaarden
- Good practices uitbesteding
- Handhaving betrouwbaarheidseis
- nevenverzekeringstussenpersonen

ONTWIKKELINGEN BESTAANDE WET- EN REGELGEVING

- EIOPA lanceert IDD Single Rulebook
- Uitbreiding/verduidelijking regels koppelverkoop bij verzekeringen
- Actieve provisietransparantie bij schadeverzekering
- Nadere beloningsregels financiële sector
- Herziening richtlijn consumentenkrediet
- Consultatie evaluatie richtlijn hypothecair krediet
- Consultatie herziening richtlijn verkoop op afstand van financiële diensten aan consumenten
- Vervallen EVC-procedure voor de erkenning van verworven competenties
- Regeling tarief centrale examenbank Wft 2022

Wijzigingsregeling eindtermen en toetstermen examens financiële dienstverlening

Wijzigingswet financiële markten 2022 - beroepsaansprakelijkheidsverzekering

NIEUWE WET EN REGELGEVING

- Kwaliteitseisen geautomatiseerd advies
- Voorgestelde verplichtingen (on)afhankelijk advies

OVERIGE ONTWIKKELINGEN

- Kamervragen omzeilen provisieverbod
- Aanhouden evaluatie algemene zorgplicht Wft
- EIOPA Q&A over IDD

AFM TOEZICHT

Ondersteunen klanten tijdens looptijd financieel product

De AFM heeft financiële ondernemingen, waaronder financieledienstverleners, in december 2021 [opgeroepen](#) om meer oog te hebben voor 'doorlopende ondersteuning' na verkoop van een financieel product. De AFM geeft aan dat het leven van mensen verandert, bijvoorbeeld door het krijgen van kinderen, een scheiding, of drastische carrièreveranderingen. Ook de financiële markten kunnen structureel veranderen, bijvoorbeeld door langdurig lage rente. Dat maakt dat financiële producten die consumenten ooit afsloten, niet altijd meer passen bij de doelen die ze nastreven en soms zelfs leiden tot financiële problemen. In die gevallen kan het voor consumenten verstandig zijn op tijd actie te ondernemen.

De AFM wil daarom dat financieledienstverleners meer aandacht hebben voor doorlopende ondersteuning van consumenten ná verkoop van een financieel product. Om alle partijen te helpen bij doorlopende klantondersteuning heeft de AFM drie principes geformuleerd:

1) *Formuleer je ambitie over klantzorg in de beheerfase en bepaal een aanpak*

De AFM vindt het belangrijk dat financieledienstverleners nadenken over welke rol zij willen spelen voor hun bestaande klanten en over hoe zij hen helpen om hun doel te blijven halen. Die ambitie bepaalt hoe zij hun dienstverlening in de beheerfase inrichten.

2) *Maak duidelijk aan de klant wat hij mag verwachten en wat niet*

De AFM vindt het belangrijk dat klanten tijdig duidelijk wordt gemaakt wat zij wel en niet kunnen verwachten en dat waar mogelijk hierover samen heldere afspraken worden gemaakt en deze zo nodig gedurende de beheerfase worden herhaald.

3) *Breng dit in de praktijk en toets, evalueer en verbeter je dienstverlening doorlopend*

De AFM vindt het belangrijk dat financieledienstverleners toetsen of de dienstverlening in de praktijk klanten daadwerkelijk helpt en dat zij hun dienstverlening in de beheerfase blijven ontwikkelen en verbeteren.

De AFM houdt tevens een pleidooi om verder te gaan dan minimale gedragsdromen. De wettelijke zorgplicht vereist al dat financieledienstverleners hun klanten

zorgvuldig behandelen tijdens de gehele looptijd van een financieel product. De AFM vindt het belangrijk dat financiële ondernemingen verder gaan dan de minimale gedragsnormen van de zorgplicht. Hoe ondernemingen dat precies invullen is afhankelijk van specifiek product, dienst of omstandigheden.

Samenhangend met dit onderwerp is de AFM naar eigen zeggen (in haar Wetgevingsbrief 2021) in gesprek met het ministerie van Financiën over het bevorderen van financieel inzicht en de afbakening daarvan met het adviesbegrip. Mogelijk leiden deze gesprekken tot een wetgevingswens over het toezicht op de beheerfase van financiële producten.

Aanvullende guidance onderscheid adviseren en informeren

- **Wat?** De AFM heeft in december 2021 naar aanleiding van vragen over het onderscheid tussen informeren en adviseren, een nieuw [guidance document](#) opgesteld waarin het onderscheid tussen informeren en adviseren nader wordt geduid. Kort gesteld is er sprake van adviseren in de zin van de Wft bij een persoonlijke aanbeveling aan een (potentiële) klant, over een voor hem nieuw af te sluiten financieel product van een specifieke aanbieder. Er is sprake van informeren wanneer één of meerdere van de genoemde criteria niet van toepassing zijn (zoals 'persoonlijk' of 'nieuw financieel product').
- **Wie?** Financieledienstverleners met direct klantcontact.
- **Wanneer?** Het betreft een doorlopende interpretatie.

Aandachtspunten samenwerken met andere partijen

- **Wat?** In november 2021 heeft de AFM voor de tweede keer een [overzichtsrapport](#) gepubliceerd ten aanzien van ontwikkelingen in de intermediairmarkt. In het rapport constateert de AFM dat financieledienstverleners steeds meer gaan samenwerken met andere partijen, maar dat financieledienstverleners afspraken niet schriftelijk vastleggen. Ook ziet de AFM dat veel financieledienstverleners freelancers variabel belonen, terwijl dit niet is toegestaan.
- **Wie?** Adviseurs en bemiddelaars die freelancers inschakelen.
- **Wanneer?** Per direct; het betreft een doorlopende verplichting waar de AFM aandacht voor gevraagd heeft.

Aandachtspunten gebruik adviessoftware

- **Wat?** In juni 2021 heeft de AFM de sector een aantal [aandachtspunten](#) meegegeven met betrekking tot het gebruik van adviessoftware. Zo geeft de AFM, onder andere, aan dat een adviseur goed onderzoek moet

doen naar de manier waarop de software de adviseur ondersteunt, en wat de adviseur verder zelf moet doen om tot een goed advies te komen (en om invulling te geven aan de wettelijke eisen).

- **Wie?** Adviseurs.
- **Wanneer?** Per direct; het betreft een doorlopende verplichting waar de AFM aandacht voor gevraagd heeft.

Aandachtspunten voor personalisatie van premies en voorwaarden

- **Wat?** In juni 2021 heeft de AFM een negental [aandachtspunten](#) met de verzekeringssector gedeeld voor het op een persoon toesnijden (personaliseren) van premies en voorwaarden op basis van gedrag en data. Met deze aandachtspunten probeert de AFM de risico's bij het inzetten van gepersonaliseerde prijzen te verkleinen. Voorbeelden hiervan zijn het niet verplichtstellen van het delen van gedragsdata, het borgen van de verzekeraarbaarheid van cliënten en het rekening houden met hoe beïnvloedbaar het gemeten gedrag is.
- **Wie?** Gevolmachtigde agenten, voor zover zij invloed hebben op de premie, voorwaarden en/of het acceptatiebeleid van een verzekering.
- **Wanneer?** Per direct; het betreft een doorlopende verplichting waar de AFM aandacht voor gevraagd heeft.

Good practices uitbesteding

- **Wat?** In juni 2021 heeft de AFM de [resultaten](#) van haar verkenning naar uitbestedingsrisico's bij financiële dienstverleners bekendgemaakt. Naar aanleiding van de verkenning heeft de AFM een aantal *good practices* geformuleerd. Zo geeft de AFM aan de sector mee duidelijke afspraken te maken met de serviceprovider aan wie bepaalde diensten zijn uitbesteed over de omgang met incidenten, zodat direct actie kan worden ondernomen naar aanleiding van een incident.
- **Wie?** Partijen die gebruik maken van uitbesteding, en partijen die uitbesteede taken op zich nemen (zoals krediet servicers).
- **Wanneer?** Per direct; het betreft een doorlopende verplichting waar de AFM aandacht voor gevraagd heeft.

Handhaving betrouwbaarheidseis nevenverzekeringstussenpersonen

- **Wat?** In artikel 7 van de Vrijstellingsregeling Wft is als sinds de implementatie van de IDD in 2018 een vrijstelling opgenomen voor zogenoemde nevenverzekeringstussenpersonen. Het gaat om tussenpersonen die een ander hoofdberoep hebben dan bemiddelen in verzekeringen, en de verzekeringen waarin wordt bemiddeld een aanvulling is op de levering van een zaak of de verlening van een dienst.

Denk hierbij aan het verkopen van witgoed of mobiele telefoons, reisbureaus en autoverhuurbedrijven. Nevenverzekeringstussenpersonen hebben geen vergunning als bemiddelaar nodig, maar moeten wel aan een beperkt aantal Wft-regels voldoen. Sinds 1 januari 2021 is in de Vrijstellingsregeling Wft verduidelijkt dat onder die regels ook de eis valt dat nevenverzekeringstussenpersonen verplicht zijn de betrouwbaarheid van klantmedewerkers en leidinggevendenden te checken op de wijze zoals voorgeschreven door artikel 28 BGfo. In de markt is afgelopen jaar duidelijk geworden dat de AFM vanaf 1 januari 2022 zal controleren of deze verplichting wordt nagekomen.

- **Wie?** Nevenverzekeringstussenpersonen
- **Wanneer?** De AFM zal op naleving letten vanaf 1 januari 2022.

ONTWIKKELINGEN BESTAANDE WET- EN REGELGEVING

EIOPA lanceert IDD Single Rulebook

- **Wat?** EIOPA heeft in 2021 het [IDD Single Rulebook](#) gelanceerd. Het Single Rulebook is bedoeld als documentatietool, en om de consistente toepassing van het regelgevend kader te bevorderen. Het Single Rulebook bevat verwijzingen naar IDD, maar ook naar Gedelegeerde Verordeningen zoals Verordening 2017/2358 met betrekking tot vereisten inzake producttoezicht en -governance en relevante guidelines en Q&A's van EIOPA.
- **Wie?** Adviseurs en bemiddelaars in verzekeringen, (onder)gevolmachtigde agenten en bepaalde nevenverzekeringstussenpersonen waarop de IDD van toepassing is.
- **Wanneer?** Doorlopend.

Uitbreiding/verduidelijking regels koppelverkoop bij verzekeringen

- **Wat?** Voor bemiddelaars in verzekeringen bestaat op dit moment de verplichting om, in geval van bemiddeling in een verzekering samen met een aanvullend product (niet zijnde een verzekering) of aanvullende dienst, de cliënt mee te delen of de verschillende producten of diensten afzonderlijk kunnen worden aangeschaft en als dat zo is, een beschrijving te verstrekken van die producten of diensten en informatie over de kosten en lasten van elk financieel product of elke dienst. Het [voorgestelde](#) Wijzigingsbesluit financiële markten 2021 wijzigt deze verplichting zodat duidelijk wordt dat deze verplichting

geldt indien een verzekering wordt aangeboden samen met een aanvullend product of aanvullende dienst. Het hoeft dus niet te gaan om een verzekering in combinatie met een ander *financieel* product of *financiële* dienst.

- **Wie?** Bemiddelaars die verzekeringen aanbieden samen met een aanvullend product of aanvullende dienst.
- **Wanneer?** Het Wijzigingsbesluit is in november 2021 in het kader van de voorhangprocedure naar de Eerste en Tweede Kamer gestuurd. Naar verwachting treedt het besluit in 2022 in werking.

Actieve provisietransparantie bij schadeverzekering

Bemiddelaars en adviseurs mogen geen provisies verschaffen of ontvangen voor het bemiddelen of adviseren inzake een schadeverzekering, niet zijnde een betalingsbeschermers, individuele arbeidsongeschiktheidsverzekering of overlijdensrisicoverzekering, behalve de uitgezonderde provisies. Afsluit- of doorlopende provisies zijn uitgezonderd mits aan de voorwaarde wordt voldaan dat, kort gezegd, op verzoek van de cliënt kosteloos mededeling wordt gedaan van de provisie. Bonus- of omzetprovisies zijn niet toegestaan.

Het voorgenomen Wijzigingsbesluit financiële markten 2021 voegt daar als voorwaarde aan toe dat ook aan de informatievereisten uit artikel 86i Besluit Gedragstoezicht financiële ondernemingen Wft (BGfo) moet zijn voldaan. Bovendien wordt artikel 86i Bgfo uitgebreid met nieuwe onderwerpen waarover transparantie moet worden geboden, te weten het bestaan van de afsluit- of doorlopende provisie die wordt ontvangen voor het verlenen van financiële diensten met betrekking tot schadeverzekeringen en de kenmerken van de dienstverlening. Aldus wordt de huidige 'passieve' provisietransparantie verplichting bij schadeverzekeringen omgezet naar een actieve verplichting met als doel om verzekeringnemers voorafgaand aan het afsluiten van de verzekering actief te informeren over een eventuele afsluiten doorlopende provisie en de dienstverlening die daar tegenover staat (in plaats van dat de klant eerst zelf om die informatie moet verzoeken).

De minister van Financiën heeft [aangegeven](#) dat het aan de bemiddelaar of adviseur is om te bepalen op welke wijze hij/zij het provisiebedrag per product overbrengt aan de consument en in welk stadium hij de consument reeds informeert over het algemene principe van provisie. De adviseur of bemiddelaar kan er dus – aldus de minister – ook voor kiezen om in het begin van het dienstverleningstraject aan de consument te melden dat hij of zij met provisie betaald wordt, om pas vlak voor afsluiten het exacte provisiebedrag te noemen. Een

mondelinge mededeling van het exacte bedrag behoort hierbij tot de opties. Bovendien geldt dat wanneer het exacte bedrag niet kan worden berekend, de wijze van berekening kan worden medegedeeld.

De markt heeft veel vraagtekens bij de uitvoerbaarheid van deze nieuwe verplichting. Tegen deze achtergrond heeft de minister in aanloop van de inwerkingtreding in november 2021 een [brief](#) naar de Tweede Kamer gestuurd over de uitvoerbaarheid van de voorgenomen actieve provisietransparantie bij schadeverzekeringen. De minister heeft, naar aanleiding van [Kamervragen](#), zijn positie over de uitvoerbaarheid van de actieve provisietransparantie in december 2021 nader toegelicht. Kort gezegd meent de minister – natuurlijk – dat deze nieuwe verplichting uitvoerbaar is en in lijn is met bestaande wet- en regelgeving. Ook heeft de minister op verzoek van de Tweede Kamer het advies van de AFM, en de onderliggende adviezen van of gespreksverslagen met de (branche)organisaties (Adfiz, OvFD, Keurmerk Objectief Vergelijken en Verbond van Verzekeraars) inzake de uitvoerbaarheid van actieve provisietransparantie bij schadeverzekeringen [overlegd](#).

Het Wijzigingsbesluit is in november 2021 in het kader van de voorhangprocedure naar de Eerste en Tweede Kamer gestuurd. Naar verwachting treedt het besluit in 2022 in werking.

Nadere beloningsregels financiële sector

- **Wat?** Al op 2 juli 2020 heeft de minister van Financiën een voorstel voor een Wet nadere beloningsmaatregelen financiële ondernemingen bij de Tweede Kamer [ingediend](#). Het voorstel beoogt een aantal wijzigingen door te voeren in de huidige beloningsregels zoals opgenomen in de Wft, waaronder de introductie van een wettelijke retentieperiode van vijf jaar voor aandelen die worden uitgekeerd als bestanddeel van een vaste beloning en een aanscherping van de middelingsregeling voor niet-cao personeel, dat onder voorwaarden een hogere bonus dan 20% toegekend kan krijgen.
- **Wie?** Vrijwel alle financiële dienstverleners.
- **Wanneer?** Het voorstel is al lange tijd aanhangig bij de Tweede Kamer, maar nog niet in stemming gebracht. Het is onduidelijk wanneer de wijziging in werking zal treden.

Herziening richtlijn consumentenkrediet

- **Wat?** Op 30 juni 2021 heeft de Commissie een [voorstel](#) gepubliceerd voor een richtlijn ter herziening van de richtlijn consumentenkrediet. Het voorstel bevat onder andere nieuwe voorschriften over adviesdiensten, gedragsregels bij het verstrekken van krediet en vakbekwaamheid van personeel. In het voorstel worden onder meer normen vastgesteld om ervoor te

zorgen dat wanneer advies wordt verstrekt door de kredietbemiddelaar, het voor consumenten duidelijk is dat het om advies gaat, zonder dat er een verplichting tot het verstrekken van advies wordt ingevoerd.

- **Wie?** Adviseurs en bemiddelaars met betrekking tot consumptief krediet.
- **Wanneer?** Het voorstel wordt op dit moment besproken in het triloog tussen de Commissie, de Raad en het Parlement. Het is op dit moment onduidelijk wanneer de herziening in werking zal treden. Wij verwachten dat hier in 2022 meer duidelijk over zal worden.

Consultatie evaluatie richtlijn hypothecair krediet

- **Wat?** De Commissie is in november 2021 een [consultatie](#) gestart inzake de richtlijn hypothecair krediet. Bij deze evaluatie zal worden nagegaan hoe: (i) de consument vereenvoudigde, tijdige en relevante informatie kan krijgen; (ii) de regels aan de digitale omgeving kunnen worden aangepast; en (iii) het makkelijker kan worden gemaakt om een hypotheeklening te krijgen voor een woning in een ander EU-land.
- **Wie?** Adviseurs en bemiddelaars met betrekking tot hypothecair krediet.
- **Wanneer?** De consultatie loopt tot en met 28 februari 2022. De Commissie heeft aangegeven dat ze in Q4 2022 met nadere voorstellen zal komen.

Consultatie herziening richtlijn verkoop op afstand van financiële diensten aan consumenten

- **Wat?** Afgelopen najaar heeft de Commissie (opnieuw) een [consultatie](#) gehouden inzake de richtlijn verkoop op afstand van financiële diensten aan consumenten. Sinds de inwerkingtreding van de richtlijn in 2002 is de financiële retailsector steeds verder gedigitaliseerd. Er zijn nieuwe producten, aanbieders en verkoopkanalen bijgekomen. Inmiddels is er ook andere EU-wetgeving die relevant is voor financiële diensten, ingevoerd of geactualiseerd. Kortom: de richtlijn is achterhaald. Dit initiatief heeft tot doel een toekomstbestendig kader te scheppen voor de verkoop op afstand van financiële diensten, waarbij consumenten worden beschermd in een digitale omgeving en onnodige lasten voor financiële dienstverleners worden verminderd.
- **Wie?** Vrijwel alle financiële dienstverleners.
- **Wanneer?** De Commissie heeft aangegeven dat ze in het eerste kwartaal van 2022 met voorstellen zal komen.

Vervallen EVC-procedure voor de erkenning van verworven competenties

- **Wat?** In oktober en november vorig jaar is een wijziging van het BGfo [geconsulteerd](#) in verband

met het vervallen van de Erkenning van Verworven Competenties (EVC)-procedure voor de erkenning van verworven competenties. De EVC-procedure komt te vervallen gezien de beperkte belangstelling voor de EVC-procedures, de beperkte mogelijkheden voor het College Deskundigheid Financiële Dienstverlening (CDFD) om de inhoudelijke kwaliteit van de vakbekwaamheidseisen te waarborgen en de hoge uitvoeringskosten van EVC-examens in vergelijking tot reguliere examens.

- **Wie?** Adviseurs.
- **Wanneer?** Vooralsnog treedt het besluit in werking met ingang van 1 april 2022 (tevens de startdatum van de volgende Permanente Educatie (PE)-periode).

Regeling tarief centrale examenbank Wft 2022

- **Wat?** In oktober en november vorig jaar is de (nieuwe) Regeling tarief centrale examenbank Wft 2022 [geconsulteerd](#). Deze regeling wijzigt het legestartief voor initiële-examens, PE-examens en bijzondere examens in de Regeling tarief centrale examenbank Wft 2015. Het legestartief wordt voor al deze examens gelijkgesteld. Het door exameninstellingen verschuldigde tarief per afgenomen Wft-examen wordt met ingang van 1 april 2022 vastgesteld op EUR 70. De legestartieven worden vastgesteld voor de derde PE-periode (1 april 2022 tot 1 april 2025). Na deze PE-periode zal opnieuw worden bekeken of het tarief moet worden bijgesteld op basis van de geprognosticeerde aantallen examens en de uitvoeringskosten.
- **Wie?** Exameninstellingen en adviseurs.
- **Wanneer?** Vooralsnog treedt het besluit in werking met ingang van 1 april 2022 (tevens de startdatum van de volgende Permanente Educatie (PE)-periode).

Wijzigingsregeling eindtermen en toetstermen examens financiële dienstverlening

- **Wat?** In oktober en november vorig jaar is een wijziging in de Regeling eindtermen en toetstermen examens financiële dienstverlening Wft [geconsulteerd](#). De regeling strekt er in de eerste plaats toe de Regeling eindtermen en toetstermen examens financiële dienstverlening Wft te actualiseren naar aanleiding van de door het CDFD in haar advies gesignaleerde ontwikkelingen. Verder voorziet de regeling in een aantal tekstuele verduidelijkingen en andere redactionele verbeteringen.
- **Wie?** Adviseurs.
- **Wanneer?** Vooralsnog treedt het besluit in werking met ingang van 1 april 2022 (tevens de startdatum van de volgende Permanente Educatie (PE)-periode).

Wijzigingswet financiële markten 2022 – beroepsaansprakelijkheidsverzekering

- **Wat?** In oktober 2021 is de Wijzigingswet financiële markten 2022 door de minister van Financiën [aangeboden](#) aan de Tweede Kamer. Een van de voorgenomen wijzigingen is het laten vervallen van het derde lid van de artikelen 4:75 en 4:76 Wft. Deze wijziging wordt doorgevoerd omdat de hoogte van de dekking van de beroepsaansprakelijkheidsverzekering en de daarmee vergelijkbare voorziening voor een adviseur, bemiddelaar of herverzekeringbemiddelaar is opgenomen in de Gedelegeerde Verordening (EU) 2019/193.
- **Wie?** Adviseurs, bemiddelaars en herverzekeringbemiddelaars.
- **Wanneer?** De verwachte inwerkingtreding van de Wijzigingswet financiële markten is medio 2022.

NIEUWE WET EN REGELGEVING

Kwaliteitseisen geautomatiseerd advies

Het voorgestelde [Wijzigingsbesluit financiële markten 2021](#) introduceert kwaliteitseisen voor volledig geautomatiseerd advies, om te waarborgen dat dergelijke adviezen aan dezelfde eisen voldoen als advies gegeven door een natuurlijk persoon. Zo regelt het voorstel dat er ten minste twee personen per financieel product moeten worden aangewezen die verantwoordelijk zijn voor het geautomatiseerd systeem en de geautomatiseerde adviezen. Zij moeten over de vakbekwaamheid beschikken om zelf te kunnen adviseren (diplomaplicht). Het is niet vereist dat de verantwoordelijke persoon zelf in staat is om het algoritme te wijzigen, wel dat hij of zij zeker kan stellen dat de uitkomst, zijnde geautomatiseerd advies, in elk scenario geschikt voor de desbetreffende klant.

Voorafgaand aan de ingebruikname van het geautomatiseerd systeem moeten analyses worden uitgevoerd waaruit blijkt dat het geautomatiseerd systeem werkt en alle adviesonderdelen passen bij en aansluiten op de informatie die door de consument is verstrekt (of cliënt als het om een verzekering gaat). Dit betekent onder meer dat voorafgaand aan de ingebruikname van het geautomatiseerd systeem bepaald moet worden wat de geschikte doelgroep en het financieel product is waarvoor geautomatiseerd advies kan worden gegeven. Hoe minder complex de klantsituatie en het betreffende financieel product is, hoe minder variaties er zijn die in het geautomatiseerd systeem ingebouwd moeten worden om een geautomatiseerd advies te generen dat geschikt is voor de desbetreffende klant.

Daarnaast moet periodiek worden gecontroleerd of de geautomatiseerde adviezen passen bij en aansluiten op de door de consument of cliënt verstrekte informatie. Na ingebruikname moet periodiek zeker worden gesteld dat het geautomatiseerd systeem alleen beschikbaar is voor de beoogde doelgroep en de vakbekwaamheidseisen zijn toegepast en worden nagekomen. Het geautomatiseerd systeem moet er zorg voor dragen dat het voldoende informatie inwint en dat het advies ook op die informatie is gebaseerd. Als er een fout wordt ontdekt in het geautomatiseerd advies moeten adequate maatregelen worden getroffen.

Het Wijzigingsbesluit is in november 2021 in het kader van de voorhangprocedure naar de Eerste en Tweede Kamer gestuurd. Naar verwachting treedt het besluit medio 2022 in werking.

Voorgestelde verplichtingen (on)afhankelijk advies

- **Wat?** Het voorgestelde [Wijzigingsbesluit financiële markten 2021](#) introduceert de verplichting voor financiële dienstverleners om de consument of cliënt voorafgaand aan het advies inzake een betalingsbeschermer, complex product, hypothecair krediet, individuele arbeidsongeschiktheidsverzekering, overlijdensrisicoverzekering, premiepensioenvordering of uitvaartverzekering, te informeren of het advies op afhankelijke of onafhankelijke basis wordt verstrekt. Als onafhankelijk wordt geadviseerd, moet een toereikend aantal op de markt verkrijgbare financiële producten worden beoordeeld en mogen de financiële producten niet uitsluitend worden aangeboden door de financiële dienstverlener zelf of door entiteiten die nauwe banden met de financiële dienstverlener hebben.
- **Wie?** Financiële dienstverleners die adviseren over zogenoemde impactvolle producten.
- **Wanneer?** Het Wijzigingsbesluit is in november 2021 in het kader van de voorhangprocedure naar de Eerste en Tweede Kamer gestuurd. Naar verwachting treedt het besluit in 2022 in werking.

OVERIGE ONTWIKKELINGEN

Kamervragen omzeilen provisieverbod

- **Wat?** In september 2021 heeft de minister van Financiën een aantal [Kamervragen](#) beantwoord over het omzeilen van het provisieverbod. Een van de onderwerpen die in deze brief aan de orde kwam was de vraag of lijfrenterekeningen waarbij de betaling van de adviseur of bemiddelaar door de beleggingsonderneming in

opdracht van de cliënt overgemaakt wordt van de persoonlijke beleggingsrekening van de cliënt naar de rekening van adviseur of bemiddelaar (hierna: de faciliteit) onder het provisieverbod valt. Over deze vraag gaf de minister geen uitsluitsel. De minister heeft echter wel aangegeven dat hij in overleg zal treden met de AFM over deze faciliteit om te bezien of deze constructie aanleiding geeft tot het nemen van maatregelen.

- **Wie?** Adviseurs en bemiddelaars die gebruik maken van de hierboven beschreven faciliteit.
- **Wanneer?** Per direct; het betreft een doorlopende verplichting waar de Tweede Kamer aandacht voor gevraagd heeft.

Aanhouden evaluatie algemene zorgplicht Wft

- **Wat?** De minister van Financiën heeft in december 2021 het parlement [geïnformeerd](#) over het aanhouden van de nieuwe evaluatie van de algemene zorgplicht uit artikel 4:24a Wft. Tijdens de vorig evaluatie van de algemene zorgplicht kwamen een aantal aandachtspunten naar voren met betrekking tot het ontbreken van (voldoende) rechtsbescherming. Aangezien de AFM ten tijde van de evaluatie nog niet formeel gehandhaafd had op grond van artikel 4:24a Wft en daardoor geen bestuursrechtelijke rechtspraak tot stand was gekomen heeft de minister destijds een nieuwe evaluatie voor 1 januari 2022 aangekondigd. De reden voor de nieuwe evaluatie - meer zicht op de formele handhavingspraktijk en ontwikkeling in de bestuursrechtelijke rechtspraak - heeft zich in de tussentijd echter niet voorgedaan. Tot op heden is nog niet formeel gehandhaafd op grond van artikel 4:24a Wft. Tegen deze achtergrond heeft de minister besloten de evaluatie aan te houden.
- **Wie?** Alle financiëledienstverleners.
- **Wanneer?** Dat is onduidelijk. De minister houdt de evaluatie tot nadere orde aan tot er meer zicht is op de formele handhavingspraktijk en ontwikkeling in de bestuursrechtelijke rechtspraak.

EIOPA Q&A over IDD

- **Wat?** EIOPA houdt een [Q&A](#) bij waarin ze nader duiding geeft aan bepaalde verplichtingen onder de IDD.
- **Wie?** Adviseurs en bemiddelaars in verzekeringen, (onder)gevolmachtigde agenten en bepaalde nevenverzekeringstussenpersonen waarop de IDD van toepassing is. De laatste Q&A dateert van 21 december 2021.
- **Wanneer?** Doorlopend.

FINTECH & CRYPTO

Let op: Dit hoofdstuk richt zich onder meer op cryptodienstverleners, maar is in het bijzonder ook van belang voor overige spelers in de financiële sector omdat het onderwerpen beschrijft die van toepassing zijn op de financiële sector als geheel. Ook de cross-sectorale onderdelen [Integriteit](#) en [Duurzaamheid](#) kunnen van belang zijn voor partijen die initiatieven op het gebied van FinTech ontplooiën. Verder kunnen uiteraard andere onderdelen van de Vooruitblik relevant zijn, afhankelijk van de regulering die op de betreffende initiatieven van toepassing zijn. Daarnaast raden wij partijen aan kennis te nemen van het onderdeel [Algemeen](#), omdat daarin onderwerpen worden besproken die voor een ieder die zich op de financiële markt begeeft relevant kunnen zijn (zoals het Boetetoemettingsbeleid van de AFM of het Actieplan Consumentenkeuzes).

AFM TOEZICHT

Trendzicht 2022

Toename signalen over dubieuze beleggingen in valuta en crypto's

DNB TOEZICHT

Concept Q&A sanctiewetscreening door aanbieders van cryptodiensten

DNB rapport 'Toezicht in beeld'

DNB rapport: 'Innovatie en regelgeving: kansen en obstakels'

DNB Rapport 'Ontwikkelingen in de relatie tussen BigTechs en financiële instellingen'

EUROPESE VOORSTELLEN TOEZICHTREGELGEVING

DORA

MiCA

DLT pilot regime Verordening

Voorstel WTR2-Herschikking

Voorstel AI-Verordening

Strategie rapporteren aan toezichthouders

ESMA, EBA & EIOPA

ESMA Annual Work Programme 2022

ESMA richtsnoeren uitbesteding aan aanbieders clouddiensten

ESMA rapport gebruik *distributed ledger technology* (DLT) door centrale effectenbewaarinstellingen

EBA 2022 Annual Work Programme

EBA publiceert rapport naar het gebruik van digitale platformen

Analyse EBA over RegTech in de Europese financiële sector

EIOPA publiceert rapport over kunstmatige intelligentie (AI) richtsnoeren

ESA's 2022 Work Programme

EFIF - Procedureel kader voor innovatie facilitator grensoverschrijdende testen

ECB

Project digitaal centralebankgeld (CBDC)

BCBS, FSB, FATF & CPMI/IOSCO

FSB voortgangsrapport inzake global stablecoin arrangements

BCBS prudentiële behandeling blootstellingen banken aan cryptoactiva

CPMI/IOSCO consultatie inzake toepassing FMI-principes op stablecoin arrangements

IOSCO richtsnoeren inzake AI and machine learning

FATF update Guidance Risk-Based Approach Virtual Assets and VASPs

NEDERLANDS FINTECH-ACTIEPLAN

Overzicht voortgang FinTech-actieplan

AFM TOEZICHT

Trendzicht 2022

- **Wat?** Op 4 november 2021 heeft de AFM haar jaarlijkse [Trendzicht](#) rapport gepubliceerd. Hierin signaleert de AFM, zoals elk jaar, belangrijke trends en bijbehorende risico's in de financiële sector. De AFM gaat onder meer in op de voorgestelde Verordening betreffende markten in cryptoactiva (MiCA) (zie ook verder in deze Vooruitblik). De AFM vraagt zich af of de risico's in MiCA voldoende worden geadresseerd. Het voorstel schippert volgens de AFM tussen enerzijds risico's mitigeren en anderzijds de markt proportioneel reguleren. In de ogen van de AFM stevent het eindresultaat af op lichtere regels voor onder andere dienstverleners in cryptoactiva dan de regels voor beleggingsondernemingen, nu onder meer regels voor de zorgplicht en productontwikkeling ontbreken. Daarnaast worden belangrijke delen van het toezicht, waaronder ook marktmisbruik, op grond van MiCA op lidstaatniveau belegd. Dit komt de effectiviteit volgens de AFM niet ten goede, omdat sprake is van een internationale en onstuimige markt waarop toezicht op minimaal Europees niveau nodig is. Met betrekking tot digitalisering benoemt de AFM dat door de toenemende mate van digitalisering in de financiële sector ook het risico op cybercrime toeneemt. Cyberaanvallen kunnen in potentie leiden tot ontwrichting van handels- en betaalsystemen en ook de diefstal van gevoelige informatie over klanten of over de financiële situatie van bedrijven kan grote gevolgen hebben. De beveiliging van data en IT-infrastructuur tegen cyberaanvallen vergt een continue investering in weerbaarheid.
- **Wie?** Trendzicht 2022 is relevant voor alle financiële ondernemingen die onder toezicht staan van de AFM.
- **Wanneer?** De concrete implicaties van de trends en risico's voor de toezichtactiviteiten van de AFM worden uitgewerkt in haar Agenda 2022, die door de AFM begin 2022 wordt gepubliceerd.

Toename signalen over dubieuze beleggingen in valuta en crypto's

- **Wat?** Op 29 september 2021 heeft de AFM een nieuwsbericht op haar website gepubliceerd, met daarin de uitkomsten van de signalenmonitor over het eerste half jaar van 2021. De AFM stelt dat zij veel [vragen en klachten](#) ontvangt over handel in crypto's en wijst erop zij hier in principe geen toezicht op houdt, tenzij een crypto of token kwalificeert als financieel instrument. De AFM waarschuwt wel, want crypto's zijn in haar ogen complex, lastig te doorgronden, en kwetsbaar voor misleiding, oplichting en manipulatie.
- **Wie?** De publicatie is niet specifiek gericht aan financiële

ondernemingen, maar vooral aan consumenten die zich bezighouden met crypto's.

- **Wanneer?** Doorlopend.

DNB TOEZICHT

Concept Q&A sanctiewetscreening door aanbieders van cryptodiensten

- **Wat?** DNB heeft een [concept-Q&A](#) over de naleving van de Sanctiewet bij de screening van relaties door aanbieders van cryptodiensten ter consultatie voorgelegd. De Q&A gaat specifiek over de wijze waarop de aanbieders van cryptodiensten invulling kunnen geven aan sanctiescreening bij een cryptotransactie. Na de consultatiefase zal DNB een feedbackstatement publiceren waarin eventuele nadere aanpassingen worden toegelicht.
- **Wie?** Cryptodienstverleners.
- **Wanneer?** Marktpartijen hadden tot en met 17 december 2021 de tijd om te reageren. Wij verwachten dat DNB de Q&A begin 2022 zal finaliseren.

DNB rapport 'Toezicht in beeld'

- **Wat?** Op 7 december 2021 heeft DNB haar [rapport 'Toezicht in beeld'](#) gepubliceerd en kijkt zij vooruit. Een van haar speerpunten betreft het inspelen op technologische ontwikkelingen. DNB zal instellingen in 2022 blijven uitdagen op hun strategie en houdbaarheid van hun bedrijfsmodel, gegeven de digitalisering van financiële diensten. Deze digitalisering maakt instellingen ook kwetsbaar voor cyber- en IT-risico's. Nieuwe wetgeving zoals de Europese Digital Operational Resilience Act (DORA) (zie daarover ook verderop in deze Vooruitblik) proberen die kwetsbaarheden te dichten die door digitalisering ontstaan. Naast wetgeving op Europees niveau zal DNB zelf ook de nodige vervolgstappen zetten in haar Digitale Strategie Toezicht en in het bijzonder extra focus hebben op IT- risico's en cybersecurity. In 2022 betekent dit dat alle processen van de toezichtmethodologie zullen zijn gedigitaliseerd en de data van instellingen automatisch vertaald wordt in risicoscores.
- **Wie?** Voor spelers uit de gehele financiële sector, waaronder cryptodienstverleners en betaalinstanties.
- **Wanneer?** 2022 en verder.

DNB rapport: 'Innovatie en regelgeving: kansen en obstakels'

- **Wat?** Het [rapport "Innovatie en regelgeving: kansen en obstakels"](#) bevat de belangrijkste bevindingen

en vervolgstappen uit een verkennend onderzoek naar obstakels en potentiële verbeteringen in het toezichtrechtelijk kader in relatie tot innovatie. DNB heeft dit initiatief uitgevoerd in samenwerking met brancheorganisaties, individuele financiële instellingen (banken, verzekeraars, betaalinstellingen en elektronischgeldinstellingen) en toezichthouders. De uitgangspunten van het rapport geven een indicatie van de kansen en obstakels zoals geobserveerd door DNB in 2022 en verder.

- **Wie?** Voor spelers uit de gehele financiële sector.
- **Wanneer?** Het rapport is reeds gepubliceerd. Uit dit rapport komen geen concrete vervolgstappen voort, slechts aandachtspunten.

DNB Rapport 'Ontwikkelingen in de relatie tussen BigTechs en financiële instellingen'

- **Wat?** Op 24 juni 2021 heeft DNB een [rapport](#) gepubliceerd dat nader ingaat op ontwikkelingen in de relatie tussen BigTechs en financiële instellingen. Dit onderwerp heeft de aandacht van DNB. DNB concludeert dat de Nederlandse bancaire en verzekeringsmarkt ingrijpend kan veranderen door een verdergaande toetreding van BigTechs en ontwikkelingen in hun samenwerkingsrelaties met financiële instellingen. Dit vraagt om een heroverweging van financiële regels en toezicht op instellingen. De geschetste ontwikkelingen hebben volgens DNB drie implicaties voor haar beleid en toezicht: (i) financiële instellingen stevig uitdagen op houdbaarheid verdienmodel, (ii) regelgeving aanpassen op nieuwe risico's (bijvoorbeeld ten aanzien van concentratierisico's) en (iii) meer Europees toezicht en samenwerking tussen toezichthouders, onder meer op het gebied van cyber security en databescherming.
- **Wie?** Financiële instellingen, in het bijzonder relevant voor banken en verzekeraars.
- **Wanneer?** 2022.

EUROPESE VOORSTELLEN TOEZICHTREGELGEVING

DORA

- **Wat?** Op 24 november 2021 is er binnen de Raad [overeenstemming](#) bereikt over de tekst van de voorgestelde Verordening betreffende digitale operationele veerkracht voor de financiële sector (DORA). DORA bestaat grofweg uit de volgende vijf pijlers:
- ICT-risicomanagement;
- Behandeling van ICT-incidenten;
- Beheer ICT-risico's bij uitbesteding;

- Toezicht op cruciale ICT-dienstaanbieders; en
- Samenwerking en toezicht/handhaving door toezichthouders.
- **Wie?** DORA is een belangrijke ontwikkeling voor een breed scala aan financiële ondernemingen, waar de financiële sector de komende jaren nog veel mee te maken zal krijgen. Wij verwachten dat er vanuit toezichthouders ook steeds meer aandacht zal zijn voor digitale operationele veerkracht.
- **Wanneer?** De volgende stap is dat de Raad met het Europees Parlement overeenstemming bereikt over de inhoud van de tekst van DORA. De verordening zal, aldus de meest recente tekst, na inwerkingtreding ervan na 24 maanden rechtstreeks van toepassing zijn in Nederland.

MiCA

Inleiding: een nieuw raamwerk voor cryptoactiva

Op 24 november 2021 is er binnen de Raad [overeenstemming](#) bereikt over de tekst van de voorgestelde verordening betreffende markten in cryptoactiva (MiCA). MiCA is een omvangrijk wetgevingstraject om op Europees niveau te komen tot geharmoniseerde regulering voor cryptoactiva die buiten de bestaande toezichtrechtelijke kaders vallen. MiCA maakt onderscheid tussen vier soorten cryptoactiva: (i) utility tokens, (ii) asset-referenced tokens (AR'Ts), (iii) e-money tokens (EMT's) en (iv) overige cryptoactiva. Aldus gaat het in potentie om een zeer brede groep aan digitale waardes, maar is het wel de bedoeling dat bestaande gereguleerde financiële producten buiten schot blijven.

Op grond van de meest recente tekst moet MiCA in beginsel van toepassing worden op personen die (1) zich in de EU met de uitgifte/aanbieding en notering van cryptoactiva bezighouden (emittenten) of (2) diensten voor cryptoactiva aanbieden (aanbieders van cryptoactivadiensten). Ondanks dat consumentenbescherming één van de doelstellingen van MiCA is, is de reikwijdte van MiCA niet beperkt tot aanbiedingen en dienstverlening aan consumenten. Ook aanbiedingen en dienstverlening aan partijen die niet als 'consument' kwalificeren vallen binnen de reikwijdte, tenzij een specifieke uitzondering geldt. Voorts introduceert MiCA een regime om marktmisbruik tegen te gaan. Hierna wordt kort ingegaan op het regime voor emittenten, aanbieders van cryptoactivadiensten en marktmisbruik.

Emittenten

Het exacte regelgevende kader voor de emittent hangt af van het type cryptoactiva. Het 'lichtste' regime geldt voor utility tokens en andere cryptoactiva die niet als ART of EMT kwalificeren. Voor de uitgifte en/of notering van deze typen cryptoactiva is (een van de) de belangrijkste verplichting(en) dat een whitepaper wordt opgesteld en genotificeerd aan de bevoegde toezichthouder. Zwaardere

regimes gelden voor de uitgifte en notering van ART's en EMT's. Voor de uitgifte en/of notering van ART's vereist MiCA namelijk in beginsel dat de emittent een vergunning heeft gekregen of een vergunninghoudende kredietinstelling is. Emittenten van EMT's dienen in beginsel ofwel een vergunninghoudende kredietinstelling ofwel een vergunninghoudende elektronischgeldinstelling te zijn. Indien sprake is van 'significante' ART's of EMT's, gelden aanvullende eisen voor de emittenten daarvan. Belangrijk om te noemen is dat MiCA wel voorziet in verschillende uitzonderingen, zoals kleine aanbiedingen en aanbiedingen aan aansluitend gekwalificeerde beleggers.

Aanbieders van cryptoactivadiensten

MiCA introduceert voorts een vergunningplicht voor iedere persoon wiens beroep of bedrijf bestaat uit het aanbieden van één of meer 'cryptoactivadiensten' aan derden. MiCA maakt in dit verband op onderscheid tussen negen verschillende cryptoactivadiensten, waarbij duidelijk inspiratie is ontleend aan MiFID II en de aanbevelingen van de FATF:

1. de bewaring en het beheer van cryptoactiva namens derden;
2. de exploitatie van een handelsplatform voor cryptoactiva;
3. het omwisselen van cryptoactiva voor geldmiddelen;
4. het omwisselen van cryptoactiva voor andere cryptoactiva;
5. de uitvoering van orders voor cryptoactiva namens derden;
6. het plaatsen van cryptoactiva;
7. het ontvangen en doorgeven van orders voor cryptoactiva namens derden;
8. het adviseren over cryptoactiva; en
9. het verlenen van individueel vermogensbeheerdiensten met betrekking tot cryptoactiva.

Voor veel instellingen die reeds gereguleerd zijn, zoals kredietinstellingen, elektronischgeldinstellingen, beleggingsondernemingen en fondsbeheerders voorziet MiCA in (gedeeltelijke) uitzonderingen op de vergunningplicht.

Marktmisbruik

MiCA introduceert ook een drietal anti-marktmisbruikbepalingen, vergelijkbaar met de voorschriften uit de Verordening Marktmisbruik:

1. een verbod op handel met voorwetenschap;
2. een tipverbod; en
3. een marktmanipulatieverbod.

Daarnaast dienen emittenten/aanbieders van cryptoactiva voorwetenschap die rechtstreeks op hen betrekking heeft zo spoedig mogelijk openbaar te maken, op zodanige wijze dat die informatie gemakkelijk toegankelijk is en volledig, correct en tijdig kan worden beoordeeld door het publiek. De openbaarmakingsverplichting geldt echter niet zolang een emittent op goede gronden van de in MiCA opgenomen uitstelregeling gebruik kan maken.

Timing

De volgende stap is dat de Raad met het Europees Parlement overeenstemming bereikt over de inhoud van de tekst van MiCA. De verordening zal, aldus de meest recente tekst, 12 maanden (voor emittenten van ART's en EMT's) respectievelijk 24 maanden (alle overige bepalingen) na inwerkingtreding ervan rechtstreeks van toepassing zijn in Nederland.

DLT pilot regime Verordening

- **Wat?** Op 24 november 2021 hebben de Raad en het Europees Parlement [overeenstemming bereikt](#) over het voorstel voor een verordening inzake een pilot regime voor marktinfastructuren gebaseerd op *distributed ledger technologie* (DLT). De verordening introduceert een proefregeling voor multilaterale handelsfaciliteiten (MTF's) en centrale effectenbewaarinstellingen (CSDs) die gebruikmaken van DLT. Daarbij worden deze partijen tijdelijk vrijgesteld van bepaalde eisen uit MiFID II/MiFIR respectievelijk CSDR.
- **Wie?** Het voorstel is met name relevant voor MTF's en CSD's die bij hun activiteiten (willen) gebruikmaken van DLT.
- **Wanneer?** De verordening zal, aldus de meest recente tekst van de verordening, na inwerkingtreding ervan na 9 maanden rechtstreeks van toepassing zijn in Nederland.

Voorstel WTR2-Herschikking (Verordening betreffende bij geldovermaking te voegen informatie)

Op 20 juli 2021 heeft de EC een [voorstel](#) gepubliceerd dat regels bevat inzake het voorkomen van het gebruik van het financiële stelsel voor witwassen en financieren van terrorisme (*anti-money laundering/countering the financing of terrorism - AML/CFT*). Dit voorstel maakt onderdeel uit van het AML/CFT-pakket dat de Commissie op 20 juli 2021 uitbracht. Dat pakket bestaat uit de volgende vier wetgevingsvoorstellen:

- de anti-witwasverordening 2 (*Anti-Money Laundering Regulation - AMLR*)
- de zesde anti-witwasrichtlijn (*Anti-Money Laundering*

Directive - AMLD6)

- de Verordening ter oprichting van een Europese anti-witwasautoriteit; en
- de herziening van Verordening (EU) 2015/847 (*Wire Transfer Regulation 2* – WTR2-Herschikking)

De WTR2-Herschikking breidt de al bestaande verordening betreffende bij geldovermaking te voegen informatie uit door cryptoactiva en cryptodienstverleners toe te voegen aan de reikwijdte van deze verordening. In dit verband heeft de EC opgemerkt dat het aanpassen van de bestaande verordening betreffende bij geldovermaking te voegen informatie de gemakkelijkste optie was, aangezien hierdoor gebruikt gemaakt kon worden van het reeds bestaande kader dat al lange tijd van toepassing is op reguliere geldoverboekingen. Als gevolg van de uitbreiding van betreffende verordening wordt het verplicht voor in de verordening aangewezen instellingen om informatie over de verzender en de begunstigde van een cryptotransactie met elkaar te delen. Dit is nu al het geval bij reguliere geldovermakingen. Op basis van deze informatie kunnen ook cryptotransacties worden gemonitord ter voorkoming van witwassen en terrorismefinanciering, en kunnen verzenders en begunstigten effectief worden gescreend tegen de relevante sanctielijsten. De informatie die moet worden uitgewisseld, betreft de namen van de verzender en begunstigde, het (crypto) rekeningnummer, en informatie om te verifiëren dat het daadwerkelijk de verzender betreft zoals een adres, persoonlijk documentnummer, klantidentificatienummer of geboortedatum en –plaats.

De cryptodienstverlener van de verzender moet ervoor zorgdragen dat de naam en (crypto)rekeningnummer van de begunstigde met de transactie wordt meegezonden. Ook moet de cryptodienstverlener van de begunstigde effectieve procedures implementeren om te detecteren of deze informatie toegevoegd is, en moeten zij real-time en ex-post monitoren of er informatie mist. Het voorstel regelt verder dat er toezicht gehouden moet worden op de naleving van de verordening in kwestie. Met dit voorstel, in combinatie met de bepalingen ten aanzien van cryptoactiva in de andere onderdelen van het AML/CFT-pakket, wordt het regelgevend kader van de EU ten aanzien van cryptoactiva in lijn gebracht met de standaarden van de *Financial Action Task Force* (FATF).

Deze voorgestelde herziening is erg belangrijk voor cryptodienstverleners. Het voorstel ligt momenteel voor bij het Europees Parlement voor een eerste lezing. Het is nog niet duidelijk wanneer de wijzigingen van kracht worden. Aangezien het voorstel wijzigingen bevat naar zowel naar de toekomstige AML-verordening (AMLR) en 6^e AML-richtlijn (AMLD6), ligt het in de lijn der verwachting dat voor de inwerkingtreding van de gewijzigde Verordening betreffende geldovermaking te voegen informatie (WTR2

verordening) bij deze andere wetgevingsinitiatieven wordt aangesloten. Dat zal betekenen dat de gewijzigde verordening nog even op zich zal laten wachten en niet in 2022 in werking treedt.

Voorstel AI-Verordening

- **Wat?** Op 21 april heeft de Europese Commissie een [conceptverordening](#) tot vaststelling van geharmoniseerde regels betreffende artificiële intelligentie gepubliceerd (AI-Verordening). De AI-verordening heeft ten doel een uniform rechtskader vast te stellen voor de ontwikkeling, het in de handel brengen en het gebruik van artificiële intelligentie. Daarbij streeft de AI-Verordening een hoog niveau van bescherming van de gezondheid, veiligheid en grondrechten na, en dient zij tot waarborging van het vrije verkeer van op AI gebaseerde goederen en diensten over de grenzen heen. Kernbegrip in de AI-Verordening is 'AI-systeem'; de voorgestelde verordening bevat regels voor AI-systemen zelf, voor aanbieders van AI-systemen en voor gebruikers daarvan.
- **Wie?** De voorgestelde AI-Verordening heeft een zeer ruim bereik en is daarom voor alle financiële ondernemingen die gebruik (willen) maken van AI een belangrijke ontwikkeling. De wisselwerking tussen bestaande Europese financiële toezichtwetgeving en de voorgestelde AI-Verordening is echter nog niet duidelijk; de voorgestelde AI-Verordening bevat enkel bepalingen op dit vlak voor kredietinstellingen.
- **Wanneer?** De Raad en het Europees Parlement moeten het eens worden over de tekst van het voorstel. Dit kan nog geruime tijd in beslag nemen. Na inwerkingtreding van definitieve tekst, is het grootste deel van de AI-Verordening na 24 maanden rechtstreeks van toepassing in Nederland.

Strategie rapporteren aan toezichthouders

- **Wat?** Op 15 december 2021 heeft de Europese Commissie een [communicatie](#) bekendgemaakt met daarin een strategie voor herziening van de wijze waarop financiële ondernemingen informatie moeten rapporteren aan hun nationale en/of Europese toezichthouders. De Europese Commissie wil toewerken naar een gemoderniseerd, effectief rapportagesysteem waarbij tegelijkertijd de administratieve lasten voor de financiële sector zoveel mogelijk worden teruggedrongen. Het nieuwe systeem moet ook het gebruik van moderne technologieën, zoals RegTech (technologie om efficiënter en effectiever aan toezichtvereisten te voldoen) en SupTech (technologie die toezichthouders ondersteunen bij het toezicht) mogelijk maken.
- **Wie?** Vrijwel alle financiële ondernemingen, en in het bijzonder financiële ondernemingen die veelvuldig

moeten rapporteren aan hun toezichthouder(s).

- **Wanneer?** De Europese Commissie gaat de komende tijd haar strategie uitwerken. Uiterlijk in 2023 zal de Europese Commissie rapporteren over de geboekte voortgang.

ESMA, EBA & EIOPA

ESMA Annual Work Programme 2022

- **Wat?** Ook voor dit jaar heeft ESMA weer haar jaarlijkse toezichtprogramma – [Work Programme 2022](#) - gepubliceerd. Deze publicatie vond plaats op 27 september 2021. In haar toezichtprogramma zet ESMA haar toezichtprioriteiten en specifieke aandachtspunten voor de komende twaalf maanden uiteen. ESMA bereid zich onder meer voor op verdere ondersteuning van initiatieven die voortvloeien uit de *new digital finance strategy* en het *fintech action plan*. Eén van de belangrijke thema's uit het Work Programme 2022 voor dit Vooruitblik-onderdeel betreft 'innovatie & digitalisatie'. ESMA zal een verdere bijdrage gaan leveren aan het ontwikkelen van een verdere uitwerking en bundeling van nadere wet- en regelgeving op het gebied van digitale financiering na het aannemen van DORA respectievelijk MiCA en een verdere ontwikkeling van een *pilot* voor marktinfrastucturen op basis van gedistribueerde grootboektechnologie (*distributed ledger technology* - DLT). Dit zal de komende jaren onder meer gaan resulteren in verschillende technische reguleringsnormen onder hiervoor genoemde verordeningen. ESMA zal ook analyses, marktinformatie en gegevens verstrekken, indien beschikbaar, ter ondersteuning van de efficiënte uitvoering van de nieuwe mandaten die in het digitale financieringspakket zijn opgenomen, in coördinatie met de andere Europese toezichthouders, en zal de laatste hand leggen aan het technisch advies over digitale financiering waarom de EC heeft verzocht.
- **Wie?** Voor spelers uit de gehele financiële sector, maar in het bijzonder ook voor FinTech-partijen en cryptodienstverleners.
- **Wanneer?** Het hiervoor aangestipte technisch advies van ESMA aan de EC zal naar verwachting op uiterlijk 31 januari 2022 zijn afgerond. Verder zullen in 2022 en 2023 zich de nodige ontwikkelingen voordoen op het gebied van innovatie en digitalisatie.

ESMA richtsnoeren uitbesteding aan aanbieders clouddiensten

- **Wat?** Op 10 mei 2021 heeft ESMA [definitieve richtsnoeren gepubliceerd inzake uitbesteding aan aanbieders van clouddiensten](#). Deze richtsnoeren gelden

sinds 31 juli 2021. Ondernemingen moeten bestaande uitbestedingsovereenkomsten betreffende clouddiensten herzien om te zorgen dat zij uiterlijk op 31 december 2022 aan deze richtsnoeren voldoen. Wanneer deze herziening niet op 31 december 2022 is afgerond, moet de onderneming haar bevoegde autoriteit daarvan op de hoogte stellen, met vermelding van de maatregelen die zij heeft gepland om de herziening of de eventuele exitstrategie te voltooien.

- **Wie?** De richtsnoeren zijn relevant voor alle onder toezicht staande financiële instellingen die gebruik maken van clouddiensten van derden, en in het bijzonder voor (onder andere) beheerders van beleggingsinstellingen en UCITS, (bank)beleggingsondernemingen en CCP's.
- **Wanneer?** Deze richtsnoeren gelden sinds 31 juli 2021. Ondernemingen moeten bestaande uitbestedingsovereenkomsten betreffende clouddiensten herzien om te zorgen dat zij uiterlijk op 31 december 2022 aan deze richtsnoeren voldoen.

ESMA rapport gebruik *distributed ledger technology* (DLT) door centrale effectenbewaarinstituten

- **Wat?** Op 6 augustus 2021 heeft ESMA een [rapport](#) gepubliceerd over het gebruik van FinTech door centrale effectenbewaarinstituten (*central securities depositories* – CSD's). Het verslag bevat suggesties op een aantal gebieden waar gerichte wijzigingen bij de CSD's en verdere richtsnoeren de CSDs zouden kunnen helpen bij de invoering van Distributed Ledger Technology (DLT). De aanbevelingen van ESMA zullen als input dienen voor een gerichte herziening van de CSD-verordening.
- **Wie?** Centrale effectenbewaarinstituten.
- **Wanneer?** Het rapport is gepubliceerd op 6 augustus 2021. De verwachting is dat de EC in het eerste kwartaal van 2022 met een wetsvoorstel komt voor de herziening van de CSD-verordening.

EBA 2022 Annual Work Programme

Naast ESMA heeft ook EBA haar jaarlijkse toezichtprogramma voor 2022 – [EBA 2022 Annual Work Programme](#) - gepubliceerd. Deze publicatie vond plaats op 27 september 2021. In haar toezichtprogramma zet EBA haar toezichtprioriteiten en specifieke aandachtspunten voor de komende twaalf maanden uiteen. Eén van deze prioriteiten heeft betrekking op digitale financiën, digitale operationele veerkracht en financiële innovatie.

De EBA zal de technologische innovatie en ICT- en cyberrisico's monitoren en daarop reageren met regelgeving en nadere toezichtreacties, dit met het oog op het versterken van de operationele veerkracht van de financiële

diensten in haar toepassingsgebied en om ervoor te zorgen dat regelgeving en toezicht “tech ready” zijn. Daarbij zal door EBA het beginsel van technologische neutraliteit worden gevolgd, waarbij ervoor wordt gezorgd dat de regelgevings- en toezichtbenaderingen technologische verandering en schaalbaarheid in de interne markt vergemakkelijken en tegelijkertijd de bescherming van de consument, de veerkracht van het systeem en de stabiliteit wordt gewaarborgd. Voortzetting van de werkzaamheden met betrekking tot onder meer platformen, cryptoactiva en de impact van kunstmatige intelligentie (AI) kunnen worden verwacht. Bovendien zal de EBA in 2022 het delen van kennis tussen toezichthouders blijven ondersteunen en gemeenschappelijke regelgevings- en toezichtstandpunten blijven delen, onder meer via de EBA FinTech Knowledge Hub.

Ook EBA zal veel aandacht besteden aan DORA en MiCA, twee belangrijke wetgevingsvoorstellen waaronder EBA is gemandateerd. In 2021 is de EBA begonnen met de evaluatie van deze wetsvoorstellen en heeft zij een aantal planningsoverwegingen om klaar te staan om toezichttaken op zich te nemen. Zo zal door EBA onder meer een aantal technische normen en richtsnoeren moeten worden opgesteld voor een toezichthoudende rol voor emittenten van cryptoactiva en een rol bij het toezicht op derde aanbieders. Verder kan van EBA in 2022 in ieder geval output worden verwacht op het gebied van thematische verslagen over het toezicht op financiële innovatie, kunstmatige intelligentie, FinTech, innovatieproducten en opkomende trends. Maar ook technische reguleringsnormen onder de Crowdfundingverordening en verdere adviezen over *Digital Finance Strategy*, hetgeen ook van belang zal zijn voor banken en betaalinstellingen. Met betrekking tot DORA en MiCA merkt EBA in het document specifiek op dat, indien deze wetsvoorstellen worden aangenomen in juni 2022, EBA haar nadere input in de vorm van technische reguleringsnormen en richtsnoeren zal opnemen in haar werkprogramma van 2023. Marktpartijen dienen er dus op te zijn voorbereid dat EBA in 2022 (maar ook daarna) zich zal focussen op technologische innovaties en daarbij behorende ICT- en cyber risico's.

EBA publiceert rapport naar het gebruik van digitale platformen

- **Wat?** EBA heeft op 21 september 2021 een [rapport](#) gepubliceerd naar het gebruik van digitale platformen. Er bestaat geen vastomlijnde definitie in het financieel toezichtrecht van ‘digitale platformen’. In dit rapport bedoelt EBA met een ‘digitaal platform’ een technische infrastructuur die het voor ten minste één financiële instelling mogelijk maakt een financieel product en/of dienst aan klanten te verkopen, niet zijnde (i) een mobiele

banking app of online banking tool, (ii) een platform dat door een crowdfundingaanbieder wordt gebruikt en (iii) een platform dat uitsluitend wordt gebruikt voor peer-2-peer (P2P) lending. In het kader van de reactie op de COVID-19-crisis heeft de EBA een sterke versnelling vastgesteld van de digitalisering van zowel front- als back-officeprocessen in de bank- en betalingssector binnen de EU. Deze ontwikkeling biedt nieuwe mogelijkheden, maar kent ook nieuwe risico's. EBA merkt in dat kader op dat het gebruik van digitale platforms een scala aan potentiële kansen biedt voor zowel klanten als financiële instellingen in de EU en ook een aanzienlijk transformatief potentieel biedt. Digitale platforms kunnen bijvoorbeeld de toegang tot financiële producten en diensten, met inbegrip van grensoverschrijdende producten en diensten, vergemakkelijken. Er ontstaan echter nieuwe vormen van financiële, operationele en reputatie-interdependentie waarop de toezichthouders slechts in beperkte mate zicht hebben. Om dergelijke risico's te minimaliseren of voorkomen doet EBA enkele voorstellen. Zij noemen bijvoorbeeld het ontwikkelen van gemeenschappelijke vragenlijsten over het gebruik van digitale platforms, het delen van kennis over de afhankelijkheid van financiële instellingen van hun digitale platformen.

- **Wie?** Gereguleerde financiële instellingen die gebruik maken van digitale platformen.
- **Wanneer?** Om het hierboven geschetste probleem aan te pakken zal EBA in 2022 de nationale toezichthouders ondersteunen in de vormgeving van hiervoor genoemde beoogde ontwikkelingen en zal EBA haar toezichtcapaciteit vergroten.

Analyse EBA over RegTech in de Europese financiële sector

- **Wat?** Op 29 juni 2021 heeft EBA een [analyse](#) van het huidige RegTech-landschap in de EU gepubliceerd. Er worden hierin een aantal voorstellen gedaan, zoals het organiseren van activiteiten om de kennis te verdiepen en eventuele lacunes in de vaardigheden van regelgevers en toezichthouders met betrekking tot RegTech aan te pakken, ondersteuning van de convergentie van toezichtpraktijken in de gehele EU bij de behandeling van RegTech en duidelijkheid verschaffen over de verwachtingen van toezichthouders.
- **Wie?** Voor spelers uit de gehele financiële sector.
- **Wanneer?** 2022.

EIOPA publiceert rapport over kunstmatige intelligentie (AI) richtsnoeren

- **Wat?** Het [Report on artificial intelligence governance principles](#) van de Europese Autoriteit voor verzekeringen en bedrijfspensioenen (EIOPA) van 17 juni 2021

bouwt voort op recente internationale en EU-ontwikkelingen op het gebied van digitalisering en AI. In het rapport worden de voor- en nadelen van deze ontwikkelingen uiteengezet. Het rapport belicht de proliferatie van AI in het verzekeringswezen. Zo stelt AI verzekeringsmaatschappijen in staat om meer granulaire risicobeoordelingen en prijspraktijken uit te voeren, om schadebeheerprocessen steeds efficiënter te maken en om fraude doeltreffender te bestrijden. De belangrijkste conclusie uit het rapport is dat EIOPA het essentieel acht om tot een degelijk kader voor AI-governance te komen voor een goed functionerende, betrouwbare en financieel inclusieve verzekeringssector. Het rapport is bedoeld om verzekeringsmaatschappijen te helpen bij het nemen van op risico's gebaseerde en evenredige maatregelen, door richtsnoeren te geven over hoe belangrijke beginselen in de praktijk kunnen worden toegepast gedurende de levenscyclus van een AI-toepassing. De richtsnoeren zijn niet-bindend en illustratief.

- **Wie?** Verzekeraars.
- **Wanneer?** Het rapport bevat geen verdere tijdslijnen. De richtsnoeren kunnen ook door verzekeraars in 2022 worden toegepast. Wij kunnen ons voorstellen dat dergelijke rapporten op het gebied van AI in de nabije toekomst de opmaat zijn naar verdere wet- en regelgeving op dat vlak.

ESA's 2022 Work Programme

- **Wat?** Ook de gezamenlijke Europese financiële toezichthouders (ESA's) hebben hun gezamenlijke toezichtvisie gepresenteerd voor 2022 in het [ESA's 2022 Work Programme](#). Ook hierin vormt technologische innovatie en cybersecurity één van de aandachtspunten. Naar aanleiding van de publicatie van de *Digital Finance Package* door de EC in september 2020 worden de ESA's geacht aanvullende acties uit te voeren. Een eerste voorbeeld daarvan is het verzoek aan EBA, EIOPA en ESMA om technische advies te geven over digitale financiering en aanverwante kwesties. Dit technisch advies moet uiterlijk in januari 2022 worden verstrekt.
- **Wie?** Voor spelers uit de gehele financiële sector.
- **Wanneer?** 2022.

EFIF – Procedureel kader voor innovatie facilitator grensoverschrijdende testen

- **Wat?** De innovatie bevorderende instanties in de EU opereren momenteel op nationaal niveau. Dit is aangemerkt als een probleem door de meeste nationale toezichthouders (NCA's), de Europese Commissie, de ESA's en ondernemingen, omdat het voor ondernemingen beperkingen en problemen kan opleveren bij het opschalen van financiële innovaties in de EU. Als eerste

stap om dit probleem aan te pakken werd in 2019 het Europees Forum voor Innovatieve Facilitators (EFIF) opgericht om meer coördinatie en samenwerking tussen innovatie bevorderende instanties over de grenzen heen te bewerkstelligen. In het [Procedural Framework for Innovation Facilitator Cross-Border Testing](#) wordt een gemeenschappelijk procedureel kader vastgesteld waarop ondernemingen en nationale toezichthouders zich kunnen beroepen om op gestructureerde wijze grensoverschrijdend informatie over experimenten uit te wisselen. Doel van het Procedural Framework for Innovation Facilitator Cross-Border Testing is de schaalvergroting van innovatieve producten en oplossingen in de interne markt te vergemakkelijken en het vereenvoudigen van de grensoverschrijdende communicatie tussen nationale mededingingsautoriteiten en de toegankelijkheid van informatie en de transparantie met betrekking tot het grensoverschrijdend 'sandbox-testing' te verbeteren. Het document van EFIF heeft een niet-bindend karakter en kan vrijwillig worden toegepast door nationale toezichthouders.

- **Wie?** Het document is voornamelijk bedoeld voor nationale toezichthouders, maar kan bij toepassing ervan indirect doorwerken via het toezicht op spelers in de financiële sector.
- **Wanneer?** 2022.

ECB

Project digitaal centralebankgeld (CBDC)

- **Wat?** Nadat DNB in april 2020 al een [uitvoerig rapport](#) over digitaal centralebankgeld ('central bank digital currency', CBDC) publiceerde en de Europese Centrale Bank (ECB) in oktober 2020 een [uitgebreide verkenning](#) naar CBDC deed, heeft de ECB op 14 juli 2021 [bekendgemaakt](#) te starten met een project voor een digitale euro. Het project is erop gericht om de belangrijkste vragen rondom het ontwerp en de verspreiding van CBDC te beantwoorden. Een digitale euro moet in de behoeften van de Europeanen voorzien en tegelijkertijd illegale activiteiten tegengaan. Ook moet worden voorkomen dat er ongewenste effecten voor de financiële stabiliteit en het monetair beleid ontstaan. Het project komt onder [leiding](#) te staan van Evelien Witlox.
- **Wie?** CBDC komt in feite neer op het kunnen aanhouden van een geldrekening rechtstreeks bij een centrale bank, in Nederland DNB. De invoering van CBDC zou aldus grote veranderingen kunnen aanbrengen in het huidige betaallandschap, maar bijvoorbeeld ook de wijze waarop banken worden gefinancierd. De huidige verkenning van de ECB is dan ook in ieder geval relevant voor de betaal- en bankensector.
- **Wanneer?** De onderzoeksfase gaat twee jaar duren.

De beslissing of daadwerkelijk een digitale euro wordt ingevoerd, volgt op een later moment. De ECB benadrukt wel dat een digitale euro in elk geval een aanvulling op contant geld is, en dus geen vervanging ervan.

BCBS, FSB, FATF & CPMI/IOSCO

FSB voortgangsrapport inzake global stablecoin arrangements

- **Wat?** Op 7 oktober 2021 heeft de Financial Stability Board (FSB) een [vervolg rapport](#) gepubliceerd inzake de regulering van 'global stablecoins arrangements' (GSA's). Volgens de FSB hebben stablecoins het potentieel om – in het bijzonder grensoverschrijdende – betalingen efficiënter te laten verlopen en financiële inclusie te vergroten. Echter, een wereldwijd geaccepteerde GSA zou systeemrelevant kunnen worden in een of meerdere jurisdicties. De FSB deed om die reden in oktober 2020 [tien aanbevelingen](#) aan overheden om de uitdagingen van GSA's voor de financiële stabiliteit te adresseren, met als doel om consistente en effectieve regulering van en consistent en effectief toezicht op GSA's te promoten. In het voortgangsrapport beschrijft de FSB de vorderingen die landen maken, en de inspanningen die internationale organisaties als BCBS, CPMI/IOSCO en de FATF in dit kader verrichten.
- **Wie?** Het voortgangsrapport is relevant voor partijen die zich met crypto-assets, en in het bijzonder stablecoins, bezighouden.
- **Wanneer?** De FSB blijft de implementatie van haar aanbevelingen uit 2020 ondersteunen en zal tussen 2022 en 2023 deze aanbevelingen aan een review onderwerpen.

BCBS prudentiële behandeling blootstellingen banken aan cryptoactiva

- **Wat?** Op 10 juni 2021 publiceerde het Basel Committee on Banking Supervision (BCBS) een [consultatiedocument](#) inzake de prudentiële behandeling van blootstellingen van banken aan cryptoactiva.
- **Wie?** Deze ontwikkeling is in het bijzonder relevant voor banken met blootstellingen aan cryptoactiva.
- **Wanneer?** BCBS heeft in een nieuwsbericht van 9 november 2021 opgemerkt dat zij met inachtneming van de ontvangen consultatiereacties bezig is met het verder vormgeven van een voorgestelde prudentiële behandeling voor blootstellingen aan cryptoactiva. In dat kader zal zij medio 2022 een bijgewerkt consultatiedocument publiceren.

CPMI/IOSCO consultatie inzake toepassing FMI-principes op stablecoin arrangements

- **Wat?** In oktober 2021 heeft de Committee on Payment and Market Infrastructures (CPMI) en de Board of the International Organization of Securities Commissions (IOSCO) een [consultatierapport](#) gepubliceerd inzake de toepassing van de principes voor marktinfrastructuur (FMI's) uit 2012 op systeemrelevante stablecoin arrangements.
- **Wie?** Alhoewel guidance van de CPMI/IOSCO niet rechtstreeks van toepassing is, is het consultatierapport vanwege haar invloed op beleidsmakers en toezichthouders wel relevant voor partijen die zich met crypto-assets, en in het bijzonder stablecoins, bezighouden.
- **Wanneer?** De consultatietermijn liep tot 1 december 2021. We verwachten dat de CPMI/IOSCO reacties zal betrekken bij verdere publicaties over stablecoin arrangements.

IOSCO richtsnoeren inzake AI and machine learning

- **Wat?** Op 7 september heeft IOSCO [richtsnoeren](#) gepubliceerd voor de toepassing van artificiële intelligentie (AI) en machine learning (ML) door 'intermediaries' en 'asset managers'. De richtsnoeren zien op zes onderwerpen, waaronder het governance-, controle- en testraamwerk met betrekking tot het gebruik van AI en ML, de opleiding van personeel en de transparantie naar beleggers, toezichthouders en andere belanghebbenden.
- **Wie?** Alhoewel guidance van IOSCO niet rechtstreeks van toepassing is, is het vanwege haar invloed op beleidsmakers en toezichthouders wel relevant voor partijen uit de financiële sector die van AI en ML gebruikmaken.
- **Wanneer?** Doorlopend.

FATF update Guidance Risk-Based Approach Virtual Assets and VASPs

- **Wat?** In juni 2021 bleek uit de tweede jaarlijkse evaluatie van de aangepaste FATF-standaarden voor cryptovaluta's en virtual asset service providers (VASP's) dat er meer helderheid dient te komen over de toepassing van de standaarden door de FATF. Dit heeft geresulteerd in de publicatie van een bijgewerkte [Guidance for a Risk-Based Approach to Virtual Assets and VASPs](#) op 28 oktober 2021. De Guidance bevatten updates met betrekking tot de volgende zes onderwerpen:
 - verduidelijking van de definities van cryptovaluta's en

VASP's;

- de vraag in hoeverre de FATF Guidelines van toepassing zijn op stablecoins;
 - de mogelijkheden voor landen om risico's van witwassen en terrorismefinanciering met betrekking tot peer-to-peer transacties te adresseren;
 - vergunning- en registratieplicht van VASP's;
 - implementatie van de zogeheten 'travel rule' (verkrijgen en delen van informatie over de verzender en ontvanger van cryptovaluta);
 - informatiedeling door en samenwerking tussen toezichthouders van VASP's.
- **Wie?** Alhoewel guidance van de FATF niet rechtstreeks van toepassing is, is zij vanwege haar invloed op beleidsmakers en toezichthouders wel relevant voor cryptodienstverleners.
 - **Wanneer?** Per direct, want in oktober 2021 heeft de FATF de aangepaste Guidance aangenomen.

NEDERLANDS FINTECH-ACTIEPLAN

Overzicht voortgang FinTech-actieplan

- **Wat?** Het ministerie van Financiën heeft op 13 oktober 2021 een [rapportage](#) gepubliceerd omtrent de voortgang van het Nederlands FinTech-actieplan. In dit overzicht worden alle reeds behaalde resultaten benoemd en toegelicht. Hieronder vallen onder andere de afronding van de evaluatie van PSD2, de behandeling van de voorgestelde AI-verordening in Nederland, een evaluatie van de betaalrekeningrichtlijn (PAD) en het verder bevorderen van Europese harmonisatie door het instellen van een harmonisatiewerkgroep, waar marktpartijen in de gelegenheid worden gesteld om aan de hand van nieuwe voorstellen te signaleren waar de harmonisatie van Europese regelgeving kan worden verbeterd. Tot slot wordt aangekondigd dat de resultaten van de tweede FinTech-census in de zomer van 2022 kunnen worden verwacht. De FinTech-census wordt uitgevoerd om de positie van Nederland als FinTech-land te monitoren.
- **Wie?** Gericht op de gehele financiële sector.
- **Wanneer?** Het rapport omtrent de voortgang van het FinTech-actieplan is reeds gepubliceerd. Hierin wordt aangekondigd dat men verwacht in de zomer van 2022 de resultaten van de tweede FinTech-census te kunnen openbaren.

KAPITAALMARKTEN: UITGEVENDE INSTELLINGEN & CROWDFUNDING

Op de kapitaalmarkt is een groot aantal financiële marktpartijen actief. In zekere zin gaat de Finnius Vooruitblik bijna in het geheel over de kapitaalmarkten. In dit onderdeel richten wij ons op twee specifieke typen spelers op de kapitaalmarkten: Uitgevende Instellingen en Crowdfundingdienstverleners.

Let op: ook het onderdeel [Duurzaamheid](#) in deze Vooruitblik is voor uitgevende instellingen van belang. Onderwerpen die daarop betrekking hebben, komen, een enkele uitzondering daargelaten, niet aan bod in dit onderdeel, maar alleen in de voorgenoemde special.

Daarnaast is het voor uitgevende instellingen en crowdfundingdienstverleners nuttig kennis te nemen van het onderdeel [Algemeen](#), omdat daarin ook onderwerpen aan bod komen die deze partijen kunnen raken (zoals ontwikkelingen ten aanzien van de Benchmark Verordening, de Verordening Marktmisbruik en de Securities Financing Transactions Regulation (SFTR)).

AFM TOEZICHT

Trendzicht 2022

Verslaggeving beursgenoteerde ondernemingen over 2021

Inzet op goede beleggersbescherming bij Europese Retail Investment Strategy

ESMA

ESMA Work Programme 2022

STS-kennisgeving voor securitisaties op de balans uit hoofde van de gewijzigde Securitatieverordening
Publicatie 2021 EEF XBRL taxonomie-bestanden en ESEF conformance suite

EUROPESE COMMISSIE/ESAs

Voorstel Verordening Europese groene obligaties
Consultatie over het aantrekkelijker maken van de publieke kapitaalmarkten
Consultatie 'Bedrijfsrapportage - verbetering van de kwaliteit en handhaving'

ESA's Joint Committee Work Programme 2022

ONTWIKKELINGEN BESTAANDE WET- EN REGELGEVING

Verschillende ontwikkelingen PRIIPs
Consultatie herziening van de Short Selling Verordening
Wijziging Short Selling Verordening – aanpassing drempel kennisgeving

CROWDFUNDING VERORDENING

Algemeen

Vergunningaanvraag crowdfundingdienstverleners
ESMA definitief verslag technische normen inzake crowdfunding

Implementatieregeling Europese

crowdfundingdienstverleners voor bedrijven

ESMA Q&A over het begrip 'special purpose vehicle' onder de Crowdfundingverordening

Individueel portefeuillebeheer van leningen door aanbieders van crowdfundingdiensten

Vaststelling van voorschriften voor crowdfunding dienstverlener onder de Crowdfundingverordening

OVERIGE NIEUWE WET EN REGELGEVING

Implementatiewet richtlijn gedekte obligaties

Voorgenomen wijziging wet Huis voor klokkenluiders

Wet veiligheidstoets investeringen, fusies en overnames

AFM TOEZICHT

Trendzicht 2022

- **Wat?** Ook voor het jaar 2022 heeft de AFM weer haar [Trendzicht](#) gepresenteerd. Daarin beschrijft de AFM trends en bijbehorende risico's die zij waarneemt, welke de financiële sector en het toezicht zullen beïnvloeden. Voor wat betreft uitgevende instellingen is voornamelijk van belang dat de AFM sinds afgelopen jaar een trend waarneemt in het gebruik van zogenaamde *Special Purpose Acquisition Companies* (SPAC's). Dit zijn vennootschappen die zonder bedrijfsactiviteiten naar de beurs gaan om geld bij beleggers op te halen. Hiervoor dient een prospectus te worden opgesteld met alle informatie over de SPAC zelf, maar nog niet over de in de SPAC in te brengen onderneming. Deze informatie wordt pas gepubliceerd als die onderneming is gevonden. Op deze informatieverstreking houdt de AFM toezicht. SPAC's moeten dus nog wel aan transparantie-eisen voldoen, echter alleen op een andere manier. De AFM ziet SPAC's als producten met een hoge complexiteit en verwacht dat het product voor een beperkt aantal beleggers geschikt is. Bij dergelijke prospectustrajecten zal de AFM extra nauwlettend de informatievoorziening richting beleggers in de gaten houden, zo is onze verwachting. Daarnaast geeft de AFM in haar Trendzicht aan dat ook het risico op *greenwashing* blijft groeien als gevolg van de snelle opkomst van duurzame beleggingsproducten. De AFM zal naar verwachting dus extra aandacht hebben voor groene beleggingsproducten en de informatievoorziening in dit verband.
- **Wie?** Onder meer uitgevende instellingen die effecten aan het publiek willen uitgeven (al dan niet via een SPAC), maar ook voor handelsplatformen.
- **Wanneer?** Doorlopend in 2022.

Verslaggeving beursgenoteerde ondernemingen over 2021

- **Wat?** In de [European Common Enforcement Priorities \(ECEP\) 2021](#) heeft ESMA een overzicht van de onderwerpen gegeven waar beursgenoteerde ondernemingen, hun auditcommissies en externe accountants in het bijzonder op dienen te letten bij de beoordeling van de financiële verslaggeving over 2021. De focus over 2021 ligt op specifieke, hoogwaardige verslaggeving over klimaatgerelateerde zaken, transparantie omtrent de gevolgen van de coronacrisis, het op orde brengen van systemen voor rapportageverplichtingen over 2022 en de overstap naar het [ESEF Verslaggevingsformat](#). De AFM neemt deze aandachtspunten mee in haar toezicht, maar heeft daarnaast ook eigen aandachtspunten voor 2022. Zo

wordt onderzoek gedaan naar 'connectiviteit' tussen niet-financiële en financiële verslaggeving en de daarbij verstrekte zekerheid door de accountant. Ook kijkt zij hoever ondernemingen zijn met voorbereidingen op nieuwe regelgeving voor niet-financiële informatie uit de EU-taxonomieverordening, de Corporate Sustainability Reporting Directive (die geldt voor verslaggeving over 2023) en de internationale verslaggevingsstandaard voor verzekeringscontracten.

- **Wie?** Onder meer effectenuitgevende instellingen die zijn genoteerd aan een gereguleerde markt.
- **Wanneer?** 2022.

Inzet op goede beleggersbescherming bij Europese Retail Investment Strategy

- **Wat?** De AFM en het ministerie van Financiën steunen de ambities van de Europese Commissie om de toegang voor particuliere beleggers tot de kapitaalmarkten te verbeteren en de wet- en regelgeving in dit verband toekomstbestendig te maken. Hierbij dient goede beleggersbescherming voorop te staan, waarbij particuliere beleggers onder meer passende producten krijgen aangeboden. De AFM en het ministerie van Financiën hebben een [gezamenlijke non-paper](#) opgesteld. Daaruit blijken verschillende prioriteiten om de beleggersbescherming onder het retail publiek te vergroten, waaronder meer effectieve informatievoorziening en het terugbrengen van belangenconflicten. Het document moet als startpunt dienen voor het aangaan van gesprekken met Nederlandse en Europese stakeholders.
- **Wie?** Onder meer uitgevende instellingen die effecten aan het publiek aanbieden.
- **Wanneer?** Komende periode zullen het ministerie van Financiën en de AFM hun inzet op het gebied van consumentenbescherming verder uitdragen en het gesprek aangaan met verschillende Nederlandse en Europese stakeholders. De Europese strategie voor retailbeleggen volgt naar verwachting in de loop van 2022.

ESMA

ESMA Work Programme 2022

Ook voor dit jaar heeft ESMA weer haar jaarlijkse toezichtprogramma – [Work Programme 2022](#) – gepubliceerd. Deze publicatie vond plaats op 27 september 2021. In haar toezichtprogramma zet ESMA haar toezichtprioriteiten en specifieke aandachtspunten voor de komende twaalf maanden uiteen. De geplande activiteiten van ESMA zijn een antwoord op de

uitdagingen waarmee de EU en haar kapitaalmarkten worden geconfronteerd, waaronder het ontwikkelen van een brede retailbeleggersbasis ter ondersteuning van de Kapitaalmarktenunie (KMU), het verder bouwen aan relevante wet- en regelgeving gerelateerd aan milieu, maatschappij en bestuur bekendmakingen (zogenaamde *ESG-disclosures*), maar ook het adresseren van innovatie en digitalisatie als gevolg van de inwerkingtreding van verschillende verordeningen de komende jaren (zoals DORA en MiCA).

Voor uitgevende instellingen respectievelijk kapitaalmarkten (in de breedste zin van het woord) bevat het ESMA Work Programme 2022 de volgende relevante onderwerpen:

- **Kapitaalmarkten:** ESMA wil een verdere bijdrage leveren aan het ontwikkelen van het regelgevend- en toezichtkader ter ondersteuning van de verdere ontwikkeling van efficiënte en ordentelijke kapitaalmarkten. Ook wil ESMA de participatie van investeerders en grotere grensoverschrijdende investeringen bevorderen door de verdere ontwikkeling van de kapitaalmarktenunie (KMA), waarbij het bevorderen van retailbeleggingen een centrale rol zal spelen. In dit kader zal ESMA onder meer een verdere bijdrage leveren aan de herziening van sectorale wetgeving, zoals de herziening van de PRIIPs-verordening.
- **Openbaarmakingsverplichtingen:** ESMA wil in dit kader een continu bijdrage blijven leveren in de verdere ontwikkeling van openbaarmakingsregels onder de Prospectusverordening, Richtlijn aandeelhoudersrechten en de Transparantierichtlijn. Ook wil ESMA een bijdrage leveren aan op- en vaststellen van kwalitatief hoogwaardige normen voor bedrijfsverslaglegging, waaronder normen voor duurzaamheidsverslaglegging, maar ook de handhaving van een geactualiseerd kader voor digitale verslaglegging.
- **Marktintegriteit:** ESMA zal op het gebied van marktmisbruik de nodige inspanningen blijven leveren. Zo zal ESMA op basis van de uitkomsten van het MAR-evaluatieverslag uit 2020 naar verwachting nadere richtsnoeren opstellen en publiceren. ESMA zal ook nagaan of er bredere richtsnoeren nodig zijn met betrekking tot de definitie van 'voorwetenschap'. Evenals zal ESMA zich buigen over het onderwerp 'beleggingsaanbevelingen via sociale media' om na te gaan of verschillende vormen van begeleiding om nieuwe generaties kleine beleggers te bereiken opportuun zijn. ESMA zal verder haar lopende werkzaamheden op het gebied van toezichtconvergentie voortzetten door middel van adviezen over nieuwe of hernieuwde aanvaarde marktpraktijken, adviezen over voorgestelde noodmaatregelen in het kader van de Short Selling

Verordening, haar jaarverslagen over de geaccepteerde marktpraktijken (zogenaamde AMP's) en over administratieve en strafrechtelijke sancties in het kader van de MAR.

STS-kennisgeving voor securitisaties op de balans uit hoofde van de gewijzigde Securitatieverordening

- **Wat?** ESMA heeft op 12 oktober 2021 haar [eindverslag met technische normen tot specificatie van de inhoud en het format van de STS-kennisgeving voor op de balans opgenomen securitisaties onder de gewijzigde Securitatieverordening](#) ((EU) 2021/557) bij de Europese Commissie ingediend. STS staat voor 'simpel, transparant en standaardisatie'. Deze conceptrichtsnoeren zijn een uitwerking van de gewijzigde Securitatieverordening en moeten nu door de Europese Commissie worden goedgekeurd. In de tussentijd kunnen initiators (*originators*) de nodige informatie aan de ESMA ter beschikking stellen door gebruik te maken van de voorlopige STS-synthetische kennisgevingsmodellen.
- **Wie?** Initiators van STS-securitisaties, sponsors en securitisatie special purpose vehicles (SSPE)
- **Wanneer?** De conceptrichtsnoeren liggen nu ter goedkeuring voor bij de Europese Commissie, waarna zij naar verwachting in 2022 in werking treden.

Publicatie 2021 EEF XBRL taxonomiebestanden en ESEF conformance suite

- **Wat?** Op 10 december 2021 heeft ESMA de 2021 [XBRL taxonomiebestanden](#) en een update aan de [ESEF conformiteitstestbestanden](#) gepubliceerd om de implementatie van de ESEF Regulation te faciliteren. De FSMA wil de implementatie van het Europees gemeenschappelijk elektronisch formaat (ESEF) vergemakkelijken door deze XBRL taxonomiebestanden en conformiteitstestbestanden ter beschikking te stellen die de vereisten weerspiegelen die zijn opgenomen in de [ontwerpwijziging voor 2021 van de ESEF-verordening](#) en de [wijziging](#) voor 2021 van het ESEF Reporting Manual. De ESEF-verordening schrijft voor dat alle uitgevende instellingen met effecten die op een gereguleerde markt van de EU genoteerd zijn, hun jaarlijkse financiële verslagen in xHTML moeten opstellen en de daarin vervatte geconsolideerde financiële IFRS-overzichten met behulp van XBRL-tags en de iXBRL-technologie moeten markeren.
- **Wie?** Effectenuitgevende instellingen die zijn genoteerd aan een gereguleerde markt.
- **Wanneer?** De ontwerp-actualisering 2021 van de ESEF-verordening werd in mei 2021 door de ESMA

ingediend, werd op 29 november 2021 door de Europese Commissie goedgekeurd en is momenteel onderworpen aan het onderzoek van het Europees Parlement en de Raad. Indien de medewetgevers geen bezwaar maken, zou de actualisering 2021 van de ESEF-verordening ongeveer begin maart 2022 in werking moeten treden.

EUROPESE COMMISSIE/ESA'S

Voorstel Verordening Europese groene obligaties

- **Wat?** Op 6 juli 2021 heeft de Europese Commissie een [voorstel](#) geïntroduceerd voor de Verordening Europese groene obligaties. Dit voorstel maakt onderdeel uit van de bredere agenda van de Europese Commissie over duurzame financiering en legt de basis voor "Europese groene obligaties" (EuGB), obligaties die ecologisch duurzame beleggingen in de zin van de Taxonomieverordening ((EU) 2020/852) nastreven. De Europese groene obligatiestandaarden zijn ook op de [website](#) van de Europese Commissie terug te vinden. Met het wetsvoorstel wordt in meer algemene zin beoogd de kapitaalmarktunie beter te benutten en bij te dragen aan de verwezenlijking van de klimaat- en milieudoelstellingen van de Europese Unie. Verder beoogt het wetsvoorstel meer specifiek belemmeringen aan te pakken door een norm vast te stellen en te introduceren voor hoogwaardige groene obligaties, waarmee onder andere beleggers beter in staat zullen zijn dergelijke groene obligaties te identificeren en de betrouwbaarheid ervan na te gaan.
- **Wie?** Effectenuitgevende instellingen die groene obligaties aanbieden en uitgeven.
- **Wanneer?** De Verordening voor Europese groene obligaties is nog niet in werking getreden op het moment van dit schrijven en zal naar verwachting op z'n vroegst in de loop van 2022 in werking treden.

Consultatie over het aantrekkelijker maken van de publieke kapitaalmarkten

- **Wat?** De Europese Commissie is op 19 november 2021 een [consultatie](#) gestart. Deze gerichte consultatie maakt deel uit van een initiatief van de Europese Commissie dat erop gericht is de notering van zowel effecten met als zonder aandelenkarakter op openbare EU-markten aantrekkelijker te maken voor ondernemingen, en met name voor het midden- en kleinbedrijf. Dit zou het voor uitgevende instellingen in de EU gemakkelijker maken om hun activiteiten te financieren en om te groeien, te

innoveren en banen te scheppen, terwijl tegelijkertijd een hoog niveau van beleggersbescherming en marktintegriteit wordt gehandhaafd.

- **Wie?** Effectenuitgevende instellingen die zich in het mkb-segment bevinden.
- **Wanneer?** In de periode van 19 november 2021 tot 11 februari 2022 kunnen belanghebbenden reageren op de consultatie. De uitkomsten van deze consultatie zullen worden meegenomen in het geplande wetgevingsvoorstel voor 2022.

Consultatie 'Bedrijfsrapportage - verbetering van de kwaliteit en handhaving'

- **Wat?** Deze [consultatie](#) van de Europese Commissie heeft betrekking op de wijziging van de Transparantierichtlijn (2004/109/EC). Deze richtlijn ziet op de harmonisatie van transparantievereisten in verband met informatie over uitgevende instellingen waarvan effecten tot de handel op een gereguleerde markt zijn toegelaten. Met dit initiatief omtrent bedrijfsrapportage wordt beoogd de kwaliteit van de verslaglegging door ondernemingen en de handhaving ervan te verbeteren door tekortkomingen in het onderliggende ecosysteem aan te pakken. De verbetering van het kader voor corporate governance, externe controle en toezicht zal de beleggers beter beschermen en de kapitaalmarktunie (de interne markt voor kapitaal in de EU) diepgaander en aantrekkelijker maken.
- **Wie?** Uitgevende instellingen waarvan effecten tot de handel op een gereguleerde markt zijn toegelaten.
- **Wanneer?** De consultatieperiode loopt van 12 november 2021 tot 4 februari 2022. De inwerkingtreding van de wijziging van de Transparantierichtlijn zal naar verwachting in het laatste kwartaal van 2022 plaatsvinden.

ESA's Joint Committee Work Programme 2022

- **Wat?** De gezamenlijke toezichthouders, aangeduid als de European Supervisory Authorities (ESA's), proberen de samenhang in cross-sectoraal toezicht te vergroten. De ESA's hebben op 29 september 2021 hun [Work Programme 2022](#) gepubliceerd waarin zij diverse onderwerpen presenteren die prioriteit hebben in 2022. Voor uitgevende instellingen zijn de volgende onderwerpen relevant: technisch advies over de beoordeling van de huidige PRIIPs-verordening en level-3 regelgeving op dit gebied (zoals Q&A's) en verdere ontwikkeling van level-3 regelgeving onder de Securitatieverordening.
- **Wie?** Uitgevende instellingen.
- **Wanneer?** 2022.

ONTWIKKELINGEN BESTAANDE WET- EN REGELGEVING

Verskillende ontwikkelingen PRIIPs

Introductie

Op het gebied van de PRIIPs-verordening, die hoofdzakelijk bekend is van de verplichting tot het opstellen van een Essentiële informatiedocument (Eid), lopen verschillende ontwikkelingen al geruime tijd door elkaar. Het overzicht raakt men zodoende eenvoudig kwijt. Toch lijkt 2022 een jaar te worden waarin nu eindelijk concrete wijzigingen ten aanzien van de PRIIPs-verordening en het Eid in werking zullen treden. We benoemen hieronder de relevante wijzigingen in het gebruikelijke Vooruitblik format. De PRIIPs-verordening is onder meer relevant voor beheerders van beleggingsfondsen die participaties aan het publiek uitgeven, voor aanbieders van converteerbare obligaties en bij het uitgeven van certificaten van aandelen (zogenoemde PRIIPs).

Wéér uitstel verplichting Eid

- **Wat?** Op 20 december 2021 is een wijziging van de ICBE-richtlijn gepubliceerd. Hierin zijn twee [wijzigingen vastgesteld](#) met betrekking tot de PRIIPs-verordening en het verplichte Eid. De eerste wijziging betreft (wederom) een verlenging van de uitzondering voor retail abi's en icbe's om een Eid op te stellen op grond van PRIIPs (zij moeten nu nog een document Essentiële Beleggersinformatie (EBI) opstellen). Dit uitstel stelt marktpartijen in staat aan de gewijzigde regels ten aanzien van het Eid te voldoen (zie hieronder). De tweede wijziging betreft een wijziging die een aanpassing van de UCITS Richtlijn meebrengt en er kort gezegd in voorziet dat wanneer een icbe uitsluitend aan professionele beleggers wordt aangeboden, waarbij PRIIPs dan in beginsel niet van toepassing is, de beheerder de keuze heeft een EBI op te stellen of een Eid.
- **Wie?** Vergunninghoudende beheerders van retail abi's en icbe's die effecten aan het publiek aanbieden.
- **Wanneer?** 1 januari 2023.

PRIIPs – Wijzigingen Eid

- **Wat?** Op 20 december 2021 zijn de [wijzigingen](#) gepubliceerd ten aanzien van de Gedelegeerde Verordening bij de PRIIPs-verordening, waarin de eisen ten aanzien van het Eid nader zijn uitgewerkt. De wijzigingen hebben onder meer betrekking op (i) nieuwe methoden om passende prestatiescenario's te berekenen

en een herziene presentatie van deze scenario's, (ii) de wijze waarop kosten moeten worden gepresenteerd en (iii) de wijze waarop transactiekosten moeten worden berekend. Daarnaast zijn er verschillende wijzigingen die specifiek gelden ten aanzien van retail abi's en icbe's. Zo geldt voor bepaalde type abi's en icbe's de verplichting om informatie te verschaffen over in het verleden behaald rendement.

- **Wie?** Alle partijen die PRIIPs aanbieden.
- **Wanneer?** De wijzigingen zijn vanaf 1 juli 2022 van toepassing.

PRIIPs – Algemene review PRIIPs

- **Wat?** Op dit moment loopt, met het oog op artikel 33 PRIIPs-verordening, een onderzoek naar de algehele werking van de PRIIPs-verordening. De Europese Commissie heeft de ESA's [gevraagd hun advies](#) te geven omtrent veel verschillende onderwerpen uit de PRIIPs-verordening. De ESA's hebben in verband daarmee vervolgens zelf de markt weer om [input gevraagd](#). Het is moeilijk te voorspellen waar deze evaluatie precies toe zal leiden.
- **Wie?** Alle partijen die PRIIPs uitgeven.
- **Wanneer?** De ESA's moeten hun input aanleveren uiterlijk op 30 april 2022.

Consultatie herziening van de Short Selling Verordening

- **Wat?** ESMA heeft op 24 september 2021 een [consultatiedocument](#) gepubliceerd dat betrekking heeft op de herziening van de Short Selling Verordening ((EU) 236/2012). In dit document zijn voorstellen opgenomen voor operationele verbeteringen en beleidsverduidelijkingen voor een groot aantal onderwerpen, waaronder de berekening van de netto short posities, het verbod op ongedekte short selling transacties en de *locate rule* op grond waarvan short selling transacties mogen plaatsvinden, maar ook de invoering van een gecentraliseerd kennisgevings- en openbaarmakingssysteem om de rapportagelast te verminderen, de kostenefficiëntie te verhogen en de monitoringcapaciteit en de coördinatiebevoegdheden van ESMA te bevorderen in geval van potentiële bedreigingen op EU-niveau.
- **Wie?** Onder meer voor emittenten van financiële instrumenten die tot de handel zijn toegelaten of op een handelsplatform worden verhandeld.
- **Wanneer?** De consultatieperiode is op 19 november 2021 afgesloten en ESMA verwacht aan het eind van het eerste kwartaal in 2022 haar eindverslag te publiceren. Vervolgens zal het bij de Europese Commissie ter goedkeuring worden ingediend, waarna het in werking treedt. Dit zal naar verwachting op z'n vroegst in de loop van 2022 zijn.

Wijziging Short Selling Verordening – aanpassing drempel kennisgeving

- **Wat?** Op 27 september 2021 heeft de Europese Commissie de [concept gedelegeerde verordening](#) gepubliceerd met betrekking tot de aanpassing van de relevante drempel voor de kennisgeving van aanzienlijke netto short posities in aandelen. Deze gedelegeerde verordening wijzigt artikel 5 lid 2 van de Short Selling verordening door de drempel voor de kennisgeving aan de bevoegde autoriteiten van aanmerkelijke netto shortposities in aandelen vast te stellen op 0,1% van het geplaatste aandelenkapitaal van de betrokken onderneming. Op grond van de Short Selling Verordening was die drempel oorspronkelijk vastgesteld op 0,2%. Tijdens de COVID-19 pandemie is de kennisgevingsdrempel voor netto shortposities in aandelen die tot de handel op een gereguleerde markt zijn toegelaten, echter verlaagd van 0,2% tot 0,1%, teneinde marktontwikkelingen sneller te kunnen onderkennen. ESMA wil deze drempel nu definitief verlagen en vaststellen op 0,1%.
- **Wie?** Marktpartijen met short posities in aandelen van beursgenoteerde ondernemingen.
- **Wanneer?** Naar verwachting in 2022.

CROWDFUNDING-VERORDENING

Algemeen

Op 10 november 2021 is de [Europese crowdfundingverordening betreffende crowdfundingdienstverleners voor bedrijven \(\(EU\) 2020/1503\)](#) (Crowdfundingverordening) van kracht geworden en in alle EU-lidstaten. De Crowdfundingverordening vormt een onderdeel van de Kapitaalmarktunie en werkt rechtstreeks. De Crowdfundingverordening resulteert vanaf de inwerkingtreding in een nieuw financieel toezichtrechtelijk landschap voor crowdfundingdienstverleners (vaak aangeduid als crowdfunding service providers, CSPs).

Onder een crowdfundingdienst wordt verstaan het matchen van een financieringsbehoefte van een MKB-projecteigenaar met de wil om deze financiering te verstrekken van de crowd. Dit kan door middel van het faciliteren van het verstrekken van leningen of het uitgeven van effecten. Bij effecten gaat het om ontvangst en doorgifte van orders bij (het uitgeven van) effecten en de plaatsing daarvan zonder plaatsingsgarantie. Een crowdfundingproject bedraagt maximaal 5 miljoen euro berekend over 12 maanden.

Bij het faciliteren van het verstrekken van leningen bestaat de mogelijkheid voor de crowdfunder om tevens portfolio management met betrekking tot de leningen aan te bieden aan de belegger. Dit kan bij de vergunningaanvraag worden aangegeven of op een later moment. De crowdfundingdienstverlener dient hier de juiste kennis en processen voor te hebben. Onder crowdfundingdiensten valt niet het voorzien in een financieringsbehoefte van consumenten. Voor die dienst is het onderdeel Krediet in deze Vooruitblik relevant.

Onder de Crowdfundingverordening is een vergunningplicht geïntroduceerd voor CSP's. Er geldt hierbij een overgangstermijn voor dienstverleners die al crowdfundingdiensten verlenen en hierbij bijvoorbeeld gebruik maken van een ontheffing. Op uiterlijk 10 november 2022 dienen crowdfundingdienstverleners over een vergunning van de AFM te beschikken.

Naast de Crowdfundingverordening en de daarbij op nationaal niveau geïmplementeerde wet- en regelgeving zal in 2022 de Crowdfundingverordening op verschillende onderdelen nog verder worden uitgewerkt respectievelijk verduidelijkt in technische reguleringsnormen. Enkele van deze onderdelen worden in dit onderdeel dat betrekking heeft op de Crowdfundingverordening verder uitgewerkt. Eén ding is zeker: 2022 wordt een jaar waarin op dit gebied nog veel gaat gebeuren, zowel voor crowdfundingdienstverleners als de (Europese) wetgever.

Vergunningaanvraag crowdfundingdienstverleners

- **Wat?** In aanvulling op de in werking getreden Crowdfundingverordening op 10 november 2021 zijn ook enkele wijzigingen in bestaande Nederlandse wet- en regelgeving doorgevoerd. Zowel de [AFM](#) als [DNB](#) merkt op haar website op dat bestaande crowdfundingdienstverleners op uiterlijk 10 mei 2022 hun vergunningaanvraag bij de AFM moeten hebben ingediend om hun (vergunningplichtige) dienstverlening te kunnen voortzetten. Deze crowdfundingdienstverleners maken, afhankelijk van de opzet van hun bedrijfsactiviteiten, op dit moment veelal gebruik van een ontheffing. Hierbij is het van belang dat deze crowdfundingdienstverleners aan alle eisen voldoen die voortvloeien uit de Crowdfundingverordening, waaronder begrepen organisatorische en operationele vereisten.
- **Wie?** Bestaande crowdfundingdienstverleners.
- **Wanneer?** Indiening van de vergunning moet uiterlijk op 10 mei 2022 bij de AFM te worden ingediend. Uiterlijk op 11 november 2022 moeten bestaande

crowdfundingdienstverleners over een vergunning onder de Crowdfundingverordening beschikken om vanaf die datum hun crowdfundingdienstverlening te kunnen voorzetten.

ESMA definitief verslag technische normen inzake crowdfunding

- **Wat?** Op [10 november 2021](#) heeft ESMA haar [eindverslag](#) gepubliceerd over technische reguleringsnormen in het kader van de Crowdfundingverordening. Het eindverslag bestrijkt alle aspecten van beleggersbescherming die onder de Crowdfundingverordening vallen, waaronder aspecten over klachtenafhandeling, belangenconflicten, toetsing van de toetredingskennis en simulatie van het vermogen om verlies te dragen.
- **Wie?** Crowdfundingdienstverleners.
- **Wanneer?** ESMA heeft de concept technische reguleringsnormen ter goedkeuring aan de Europese Commissie voorgelegd, die verplicht is binnen drie maanden (dat wil zeggen in het eerste kwartaal van 2022) een beslissing hierover te nemen. De verwachting is dat deze technische reguleringsnormen op z'n vroegst medio 2022 in werking zullen treden.

Implementatieregeling Europese crowdfundingdienstverleners voor bedrijven

- **Wat?** Op 2 december 2021 is als gevolg van de inwerkingtreding van de Crowdfundingverordening via de [Implementatieregeling Europese crowdfundingdienstverleners voor bedrijven](#) de Vrijstellingsregeling Wft en de Regeling bekostiging financieel toezicht eenmalige handelingen gewijzigd. Door deze wijzigingsregeling is er onder meer een vrijstelling geïntroduceerd op het verbod tot het verlenen van beleggingsdiensten (artikel 2:96 Wet op het financieel toezicht) voor crowdfundingdienstverleners die op grond van de Crowdfundingverordening gerechtigd zijn crowdfundingdiensten te verlenen. Daarnaast biedt deze wijzigingswet ook een vrijstelling voor crowdfundingdienstverleners die opvorderbare gelden aantrekken of ter beschikking verkrijgen door middel van leningen zoals bedoeld in de Crowdfundingverordening. In de Regeling bekostiging financieel toezicht eenmalige handelingen zijn de kosten opgenomen die crowdfundingdienstverleners zullen moeten maken in verband met onder meer het aanvragen van een vergunning.
- **Wie?** Crowdfundingdienstverleners.
- **Wanneer?** Ondanks dat deze wijzigingswet in 2021 is geïmplementeerd zullen deze wetwijzigingen in het bijzonder ook van belang zijn in 2022 omdat dit het

overgangsjaar is voor crowdfundingdienstverleners om een vergunning onder het nieuwe regime aan te vragen.

ESMA Q&A over het begrip ‘special purpose vehicle’ onder de Crowdfundingverordening

- **Wat?** ESMA heeft in verband met de inwerkingtreding van de Crowdfundingverordening ook een [Q&A](#) gepubliceerd voor crowdfundingdienstverleners en deze op 19 november 2021 van een laatste update voorzien. Deze Q&A van ESMA, die als doel heeft convergente toepassing van bepalingen uit de Crowdfundingverordening, gaat in het bijzonder verder in op het gebruik van een *special purpose vehicle* (SPV) onder de Crowdfundingverordening. Daarbij komt onder meer aan bod onder welke omstandigheden en voorwaarden een SPV kan worden opgericht voor het verlenen van crowdfundingdiensten en welk type instrumenten door de SPV kunnen worden aangeboden. ESMA heeft aangegeven in de komende periode de onderwerpen in de Q&A verder te ontwikkelen en de Q&A verder uit te breiden, ook voor andere onderdelen van de Crowdfundingverordening.
- **Wie?** Crowdfundingdienstverleners.
- **Wanneer?** Per direct (2022). Gedurende 2022 zal ESMA de Q&A verder aanvullen, dus voor crowdfundingdienstverleners blijft het van belang de actualiteit van dit document te monitoren.

Individueel portefeuillebeheer van leningen door aanbieders van crowdfundingdiensten

Op 9 november 2021 heeft EBA haar [definitieve concept technische reguleringsnormen inzake individueel portefeuillebeheer door aanbieders van crowdfundingdiensten](#) gepubliceerd. Deze concept technische reguleringsnormen (RTS) zijn opgesteld overeenkomstig artikel 6 lid 7 van de Crowdfundingverordening. In deze concept technische reguleringsnormen wordt gespecificeerd welke informatie aanbieders van crowdfundingdiensten die individueel portefeuillebeheer van leningen aanbieden, aan investeerders moeten verstrekken met betrekking tot de methode om het kredietrisico te beoordelen, maar ook over elke individuele portefeuille. Het document specificeert ook het beleid, de procedures en organisatorische regelingen die aanbieders van crowdfundingdiensten moeten hebben in verband met elk noodfonds dat zij aan investeerders kunnen aanbieden. Deze concept technische reguleringsnormen zijn de eerste van twee mandaten die aan de EBA zijn toegewezen om bij te dragen aan een deugdelijk prudentieel en openbaarmakingskader voor aanbieders van crowdfundingdiensten.

Als investeerders investeren in een portefeuille van leningen die door crowdfundingdienstverleners worden aangeboden, kunnen zij met potentiële informatieasymmetrieën worden geconfronteerd. Om dit probleem aan te pakken, moeten investeerders toegang hebben tot alle relevante informatie over de samenstelling van deze portefeuille, met inbegrip van de projecten waarin hun geld wordt geïnvesteerd, evenals de kwaliteit van de leningen waarmee dergelijke projecten worden gefinancierd. Investeerders worden niet alleen blootgesteld aan risico's die verband houden met de projecten of de leningen waarin hun middelen worden geïnvesteerd, maar ook aan de manier waarop de aanbieder van crowdfundingdiensten het risico van deze leningen en projecten beoordeelt en hoe hij de selectie van leningen voor de portefeuille beheert.

Tegen deze achtergrond vereisen deze concept technische reguleringsnormen dat crowdfundingdienstverleners aantonen dat de meettechnieken die worden gebruikt voor kredietrisicobeoordelingen gebaseerd zijn op een voldoende aantal elementen en geschikt zijn voor de complexiteit en het niveau van de risico's die ten grondslag liggen aan (i) het individuele project, (ii) de portefeuille met leningen en (iii) de projecteigenaar. Daarnaast wordt in het concept uiteengezet welke informatie crowdfundingplatforms openbaar moeten maken, namelijk de belangrijkste kenmerken van elke individuele portefeuille.

Deze concept technische reguleringsnormen zijn van belang voor aanbieders van crowdfundingdiensten en zijn inmiddels aangeboden ter goedkeuring aan de Europese Commissie. Na het doorlopen van het wetgevingsproces zullen de technische reguleringsnormen in werking treden, wat naar onze verwachting pas in de loop van 2022 zal zijn.

Vaststelling van voorschriften voor crowdfunding dienstverlener onder de Crowdfundingverordening

- **Wat?** Naast de hiervoor beschreven concept technische reguleringsnormen is EBA op 8 december 2021 een consultatie gestart over de [concept technische reguleringsnormen \(RTS\) tot nadere bepaling van de informatie die aanbieders van crowdfundingdiensten aan investeerders moeten verstrekken](#). De voorgestelde vereisten hebben betrekking op de methode die wordt gebruikt voor de berekening van kredietscores en leningsprijzen, de factoren die de aanbieders in overweging moeten nemen bij het uitvoeren van een kredietrisicobeoordeling en het uitvoeren van een waardering van een lening, en het onderliggende beleid en de governance-regelingen.
- **Wie?** Crowdfundingdienstverleners.

- **Wanneer?** Op 25 januari 2022 houdt EBA een openbare hoorzitting over het concept in de vorm van een webinar. De consultatieperiode loopt tot 8 maart 2022, waarna EBA in concept een finale versie van de technische reguleringsnormen opstelt die vervolgens door de Europese Commissie moet worden goedgekeurd. Het is niet te verwachten dat deze technische reguleringsnormen in werking treden voor het eind van 2022.

OVERIGE NIEUWE WET EN REGELGEVING

Implementatiewet richtlijn gedekte obligaties

- **Wat?** Op 10 september 2021 heeft het ministerie van Financiën het [wetsvoorstel ter implementatie van de Richtlijn gedekte obligaties](#) (Richtlijn nr. 2019/2162) gepubliceerd. Met dit wetsvoorstel wil de Nederlandse wetgever de Richtlijn gedekte obligaties implementeren in onder meer de Wet op het financieel toezicht. Deze richtlijn creëert een geharmoniseerd raamwerk voor zogenoemde 'gedekte obligaties'. Gedekte obligaties zijn schuldinstrumenten die worden uitgegeven door banken, waarbij de uitgevende bank onderpand afzondert als zekerheid voor de obligatiehouders. Dit onderpand bestaat uit een pool van activa, die onderhevig is aan strenge kwalitatieve en kwantitatieve eisen (dekkingspool). De uitgevende bank heeft daarbij de verplichting ervoor te zorgen dat de waarde van het onderpand te allen tijde ten minste gelijk is aan de waarde van de uitstaande obligaties. Naast de implementatiewet zal de richtlijn worden geïmplementeerd via een implementatiebesluit en -regeling. De consultatieperiode voor het [implementatiebesluit](#) is op 26 november 2021 afgesloten. Naar verwachting wordt het spoedig aangeboden aan de Raad van State.
- **Wie?** Een bank die in hoedanigheid van effectenuitgevende instelling gedekte obligaties aanbiedt en uitgeeft.
- **Wanneer?** De bepalingen uit de Richtlijn gedekte obligaties moeten uiterlijk op 8 juli 2022 zijn geïmplementeerd in de Nederlandse wet- en regelgeving. Daarom is voorzien dat de Implementatiewet, het Implementatiebesluit en de Implementatieregeling in werking zullen treden op die datum. De implementatie van de richtlijn zal naar verwachting in het eerste deel van 2022 zijn voltooid. Interessant om te vermelden is dat Nederland op 29 september 2021 in gebreke is gesteld wegens de overschrijding van de implementatietermijn van betreffende richtlijn.

Voorgenomen wijziging wet Huis voor klokkenluiders

- **Wat?** Op dit moment is er een [wetsvoorstel](#) aanhangig tot wijziging van de Wet Huis voor klokkenluiders. Deze wet heeft tot doel om de voorwaarden voor het melden van maatschappelijke misstanden te verbeteren, door onderzoek naar misstanden mogelijk te maken en melders van misstanden beter te beschermen. De Wet Huis voor Klokkenluiders voorziet reeds in een verplichte interne meldingsprocedure voor werkgevers bij wie ten minste vijftig personen werkzaam zijn. De Wet Huis voor Klokkenluiders zal van toepassing worden op ondernemingen die actief zijn in de financiële sector, onder meer voor effectenuitgevende instellingen waarop de Prospectusverordening van toepassing is. Onder de wet wordt onder meer AFM aangesteld als bevoegde toezichthouder.
- **Wie?** Effectenuitgevende instellingen.
- **Wanneer?** De wetwijziging moest eigenlijk in werking treden op 17 december 2021. Het voorstel is op dit moment echter nog aanhangig bij de Tweede Kamer. Het is onduidelijk wanneer de wijziging in werking zal treden. Wij verwachten dat dit begin 2022 zal zijn.

Wet veiligheidstoets investeringen, fusies en overnames

- **Wat?** Op 30 juni 2021 is het [wetsvoorstel](#) voor de Wet veiligheidstoets investeringen, fusies en overnames aangeboden aan de Tweede Kamer. Het wetsvoorstel introduceert een toetsingsmechanisme voor investeringen, fusies en overnames die een risico kunnen vormen voor de nationale veiligheid. Daarbij gaat het om investeringen in (i) vitale aanbieders of (ii) bedrijven die beschikken over sensitieve technologie.
- **Wie?** In het wetsvoorstel worden verschillende financiële ondernemingen als vitale aanbieder aangemerkt, waaronder bepaalde uitgevende instellingen.
- **Wanneer?** Naar verwachting zal de wet begin 2023 in werking treden.

KREDIETVERSTREKKERS

In dit deel komen belangrijke ontwikkelingen voor aanbieders van consumentenkrediet (hypothecair en consumptief krediet) aan de orde die spelen in 2022. Wanneer deze kredietverstrekkers mede aanvullende diensten verlenen, zoals adviseren over krediet of bemiddelen bij het afsluiten van een verzekeringsproduct, raden wij aan de onderdelen in deze Vooruitblik te raadplegen die daarop betrekking hebben ([Financiële Dienstverleners](#)). Verder is het onderdeel [Algemeen](#) voor kredietverstrekkers het lezen waard, omdat daarin algemene ontwikkelingen op bijvoorbeeld het gebied van toezicht en handhaving worden besproken, die ook voor Kredietverstrekkers van belang zijn.

Daarnaast zijn voor kredietverstrekkers met een vergunning als Bank, [Verzekeraar](#), [Betaaldienstverlener](#) of [Beleggingsonderneming](#), de desbetreffende onderdelen van deze Vooruitblik uiteraard ook relevant. Tot slot is ook het cross-sectorale onderdeel [Integriteit](#) relevant voor kredietverstrekkers.

AFM TOEZICHT

Trendzicht 2022

Ondersteunen klanten tijdens looptijd financieel product

Good practices uitbesteding

Omgang met klanten bij betalingsproblemen

Toepassing EBA richtsnoeren over initiëring en monitoring van kredieten

ONTWIKKELINGEN BESTAANDE WET- EN REGELGEVING

Nadere beloningsregels financiële sector

Herziening richtlijn consumentenkrediet

Consultatie evaluatie richtlijn hypothecair krediet

Consultatie herziening richtlijn verkoop op afstand van financiële diensten aan consumenten

Maximale kredietvergoeding: definitief 10%?

Verlaging drempel verificatieplicht naar EUR 250

Voorstel tot verlaging van frequentie

accountantscontrole kostprijsmodel

NIEUWE WET- EN REGELGEVING

Voorgenomen wijziging wet Huis voor klokkenluiders

Richtlijn inzake kredietsevicers en kredietkopers

Regulering private lease?

OVERIGE ONTWIKKELINGEN

Niet-bancaire kleinzakelijke kredietverlening (MKB-financiering)

Voortgang Actieplan Consumentenkeuzes en Principes voor gebruik van consumentengedraginszichten

Aanhouden evaluatie algemene zorgplicht Wft

AFM TOEZICHT

Trendzicht 2022

Op 4 november 2021 heeft de AFM [Trendzicht 2022](#) gepubliceerd. Hierin wijst de AFM op een aantal trends en de bijbehorende risico's in de financiële sector voor het jaar 2022. Voor aanbieders signaleert de AFM onder meer:

- de oververhitte Nederlandse woningmarkt. De hoge huizenprijzen en de hoge schulden die daardoor worden aangegaan, maken huishoudens kwetsbaar bij tegenslag. Om te voorkomen dat huishoudens zich te diep in de schulden steken, is het belangrijk dat leennormen zorgvuldig worden toegepast. Daarbij wijst de AFM op de noodzaak van andere structurele oplossingen, zoals meer bouwen, het verminderen van subsidies en het kritisch bekijken van stimuleringsregelingen, waaronder het nultarief voor de overdrachtsbelasting voor jonge huizenkopers en de verruimde schenkingsregeling.
- de forse private schuldenberg (hypothecair en consumptief krediet) die huishoudens kwetsbaar maakt voor verandering in de persoonlijke omstandigheden of voor een renteschok. Met name mensen met een flexibel contract en anderen die door coronacrisis geraakt worden, zijn door een verslechterde positie vatbaar voor alternatieve financiering, zoals fituskrediet, *buy now pay later* en vormen van (private) lease.

- de toegankelijkheid van financieledienstverleners voor Nederlanders met een migratieachtergrond. De AFM komt tot de voorzichtige conclusie dat er vooralsnog geen (statistisch) bewijs dat Nederlanders met een migratieachtergrond daadwerkelijk beperkte toegang tot financiële diensten en producten ervaren, maar roept financiële instellingen al wel op om na te denken over hoe ze op deze doelgroep in de toekomst (kunnen) gaan inspelen. De AFM zal verder onderzoek doen. Het lijkt haar daarbij nuttig om beter inzicht te krijgen in mogelijk onbedoelde contraproductieve elementen voor (financieel) laaggeletterde Nederlanders in de huidige wet- en regelgeving, zoals de genoemde informatie- en transparantie bepalingen.

De door de AFM gesignaleerde trends en risico's hebben haar aandacht in 2022. De concrete implicaties van de risico's voor het toezicht van de AFM worden uitgewerkt in de Agenda 2022 die begin van 2022 zal worden gepubliceerd.

Ondersteunen klanten tijdens looptijd financieel product

- **Wat?** Op 15 december 2021 [publiceerde](#) de AFM het document 'Principes voor de doorlopende ondersteuning van klanten' waarin de AFM financiële ondernemingen oproept meer oog te hebben voor de ondersteuning na het afsluiten en gedurende de looptijd van een product of dienst. Deze oproep heeft te maken met veranderende omstandigheden na verkoop van een financieel product, bijvoorbeeld in de levensomstandigheden of op de financiële markten. Het document bevat drie principes die financiële onderneming kunnen helpen bij de doorlopende klantondersteuning: (i) het formuleren van een ambitie over klantzorg in de beheerfase, (ii) het duidelijk maken aan de klant wat hij kan verwachten en wat niet en (iii) het toetsen of de dienstverlening in de praktijk klanten daadwerkelijk helpt. Samenhangend met dit onderwerp is de AFM naar eigen zeggen (in haar Wetgevingsbrief 2021) in gesprek met het ministerie van Financiën over het bevorderen van financieel inzicht en de afbakening daarvan met het adviesbegrip. Mogelijk leiden deze gesprekken tot een wetgevingswens over het toezicht op de beheerfase van financiële producten.
- **Wie?** Alle kredietaanbieders.
- **Wanneer?** Per direct; het betreft volgens de AFM een doorlopende verplichting.

Good practices uitbesteding

- **Wat?** In juni 2021 heeft de AFM de [resultaten](#) van haar verkenning naar uitbestedingsrisico's bij financiële dienstverleners bekendgemaakt. Naar aanleiding van

de verkenning heeft de AFM een aantal *good practices* geformuleerd. Zo geeft de AFM aan de sector mee duidelijke afspraken te maken met de serviceprovider aan wie bepaalde diensten zijn uitbesteed over de omgang met incidenten, zodat direct actie kan worden ondernomen naar aanleiding van een incident.

- **Wie?** Kredietaanbieders die uitbesteden.
- **Wanneer?** Per direct; het betreft een doorlopende verplichting waar de AFM aandacht voor gevraagd heeft.

Omgang met klanten bij betalingsproblemen consumptief krediet

- **Wat?** In november 2021 heeft de AFM een [rapport](#) gepubliceerd over achterstandsbeheer bij consumptief krediet. Een directe aanleiding voor dit onderzoek was de coronacrisis en de voorspelde negatieve economische gevolgen hiervan. De AFM wil dat aanbieders van consumptief krediet in hun achterstandsbeheer duurzame oplossingen aanreiken en hierbij gebruik maken van inzichten uit de gedragswetenschappen. De bijlage bij het rapport bevat handvatten voor positieve communicatie, waaronder het vermijden van jargon en archaïsch taalgebruik, het doen van onderzoek naar de leefwereld van mensen met een betalingsachterstand, het aanbieden van oplossingen en het geruststellen van mensen. Daarnaast verwacht de AFM van aanbieders dat zij ook nieuwe ontwikkelingen en inzichten uit gedragswetenschappen in de toekomst volgen en waar nodig hun aanpak aan de hand hiervan verder verbeteren.
- **Wie?** Aanbieders van consumptief krediet.
- **Wanneer?** Per direct; het betreft een doorlopende verplichting waar de AFM aandacht voor gevraagd heeft.

Toepassing EBA richtsnoeren over initiëring en monitoring van kredieten

- **Wat?** In juni 2021 heeft de AFM een [rapport](#) gepubliceerd met een toelichting op de toepassing door de AFM van de [richtsnoeren](#) van EBA over het initiëren en monitoren van kredieten. Deze richtsnoeren specificeren de vereisten met betrekking tot de kredietwaardigheidsbeoordeling van de consument. De AFM constateert dat de praktijk van hypothecaire kredietverstrekking in Nederland op dit moment niet volledig aansluit op enkele paragrafen in de richtsnoeren waarvoor de AFM de verantwoordelijk toezichthouder is. Zo schrijven de richtsnoeren voor dat aanbieders bij het beoordelen van de kredietwaardigheid van consumenten beschikken over passende bewijsstukken over regelmatige uitgaven op huishoudniveau. In de huidige Nederlandse wetgeving en praktijk is deze verplichting op huishoudniveau neergelegd bij de adviseur en niet bij

de aanbieder. In het rapport verzoekt de AFM aanbieders om een voorstel in te dienen hoe aan de richtsnoeren wordt voldaan.

- **Wie?** Aanbieders van hypothecair krediet.
- **Wanneer?** De AFM heeft gezegd aanbieders uiterlijk op 1 november 2021 te informeren, op basis van de ontvangen voorstellen, hoe zij invulling moeten geven aan de richtsnoeren. Op 1 januari was hier echter nog niets publiekelijk over bekend.

ONTWIKKELINGEN BESTAANDE WET- EN REGELGEVING

Nadere beloningsregels financiële sector

- **Wat?** Al op 2 juli 2020 heeft de minister van Financiën een voorstel voor een Wet nadere beloningsmaatregelen financiële ondernemingen bij de Tweede Kamer [ingediend](#). Het voorstel beoogt een aantal wijzigingen door te voeren in de huidige beloningsregels zoals opgenomen in de Wft, waaronder de introductie van een wettelijke retentieperiode van vijf jaar voor aandelen die worden uitgekeerd als bestanddeel van een vaste beloning en een aanscherping van de middelingsregeling voor niet-cao personeel, dat onder voorwaarden een hogere bonus dan 20% toegekend kan krijgen.
- **Wie?** Alle kredietaanbieders.
- **Wanneer?** Het voorstel is al lange tijd aanhangig bij de Tweede Kamer, maar nog niet in stemming gebracht. Het is onduidelijk wanneer de wijziging in werking zal treden.

Herziening richtlijn consumentenkrediet

Op 30 juni 2021 heeft de Commissie een [voorstel](#) gepubliceerd voor een richtlijn ter herziening van de richtlijn consumentenkrediet. De Commissie constateert namelijk twee problemen op de consumptiefkredietmarkt. Ten eerste, consumenten sluiten leningen af die schadelijk voor hen zijn, maar wat met goede beschermingsmaatregelen voorkomen kan worden. Ten tweede, van een goed functionerende Europese interne kredietmarkt is beperkt sprake. Met het richtlijnvoorstel wil de Commissie een hoog niveau van consumentenbescherming waarborgen en de totstandkoming van een interne markt voor krediet bevorderen.

De voorgestelde nieuwe richtlijn is, anders dan de huidige richtlijn, van toepassing op:

- alle huur- of leasingovereenkomsten, dus ook leasingovereenkomsten die geen verplichting tot aankoop van het object inhouden die onder de huidige richtlijn zijn uitgezonderd.
- kredietovereenkomsten zonder rente en andere kosten.
- kredietovereenkomsten waarbij het krediet binnen drie maanden moet worden terugbetaald en slechts onbetekenende kosten worden aangerekend.
- kredietovereenkomsten tot EUR 100.000, dus ook op kredietovereenkomsten van minder dan EUR 200 die onder de huidige richtlijn zijn uitgezonderd.
- kredietovereenkomsten die in de vorm van een geoorloofde debetstand op een rekening worden verleend en die binnen een maand moeten worden afgelost.

Verder is in het voorstel opgenomen dat naast de al bekende SECCI ("Europese standaardinformatie inzake consumentenkrediet") ook een formulier "Europees standaardoverzicht inzake consumentenkrediet" moet worden verstrekt, te weten een overzicht van één bladzijde met de voornaamste kenmerken van het krediet. Het begrip "geruime tijd" wordt niet meer gehanteerd in het EC-voorstel wat betreft het moment waarop de SECCI moet worden verstrekt. In het EC-voorstel wordt bepaald dat de precontractuele informatie ten minste één dag voordat de consument door een overeenkomst of aanbieding is gebonden, moet worden verstrekt. Is dit minder dan één dag, dan moet de consument worden herinnerd aan de mogelijkheid om de overeenkomst te herroepen uiterlijk één dag na het sluiten van de overeenkomst of het aanvaarden van de aanbieding. Ook valt op dat koppelverkoop in het voorstel in beginsel verboden wordt.

Het voorstel wordt op dit moment besproken in het triloog tussen de Commissie, de Raad en het Parlement. Het is op dit moment onduidelijk wanneer de herziening in werking zal treden en wat er van de voorstellen overeind zal blijven. Wij verwachten dat hier in 2022 meer duidelijk zal worden. Een ontwikkeling met veel gevolgen voor de hele kredietmarkt, dus om goed in de gaten te houden!

Consultatie evaluatie richtlijn hypothecair krediet

- **Wat?** De Commissie is in november 2021 een [consultatie](#) gestart inzake de richtlijn hypothecair krediet. Bij deze evaluatie zal worden nagegaan hoe: (i) de consument vereenvoudigde, tijdige en relevante informatie kan krijgen; (ii) de regels aan de digitale omgeving kunnen worden aangepast; en (iii) het makkelijker kan worden gemaakt om een hypotheeklening te krijgen voor een woning in een ander EU-land.
- **Wie?** Aanbieders van hypothecair krediet.

- **Wanneer?** De consultatie loopt tot en met 28 februari 2022. De Commissie heeft aangegeven dat ze in Q4 2022 met nadere voorstellen zal komen.

Consultatie herziening richtlijn verkoop op afstand van financiële diensten aan consumenten

- **Wat?** Afgelopen najaar heeft de Commissie (opnieuw) een [consultatie](#) gehouden inzake de richtlijn verkoop op afstand van financiële diensten aan consumenten. Sinds de inwerkingtreding van de richtlijn in 2002 is de financiële retailsector steeds verder gedigitaliseerd. Er zijn nieuwe producten, aanbieders en verkoopkanalen bijgekomen. Inmiddels is er ook andere EU-wetgeving die relevant is voor financiële diensten, ingevoerd of geactualiseerd. Kortom: de richtlijn is achterhaald. Dit initiatief heeft tot doel een toekomstbestendig kader te scheppen voor de verkoop op afstand van financiële diensten, waarbij consumenten worden beschermd in een digitale omgeving en onnodige lasten voor financiële dienstverleners worden verminderd.
- **Wie?** Alle kredietverstrekkers.
- **Wanneer?** De Commissie heeft aangegeven dat ze in het eerste kwartaal van 2022 met voorstellen zal komen.

Maximale kredietvergoeding: definitief 10%?

Bij [besluit](#) van 14 juli 2021 is de verlaging van de maximale kredietvergoeding van 14% naar 10% verlengd tot 1 juli 2022. De tijdelijke verlaging van de maximale kredietvergoeding is op 10 augustus 2020 ingevoerd om te zorgen dat consumenten tegen lagere maandlasten geld kunnen lenen voor consumptieve uitgaven zolang Nederland wordt getroffen door de gevolgen van de coronacrisis. Dit biedt bescherming aan consumenten die als gevolg van de crisis behoefte hebben aan bijvoorbeeld een persoonlijke lening of genoodzaakt zijn een product met krediet te betalen.

Een structurele verlaging van de maximale kredietvergoeding wordt overgelaten aan het nieuwe kabinet. Ter voorbereiding op de besluitvorming is op 19 november 2021 een [consultatie](#) aan de sector voorgelegd. Met deze consultatie wordt beoogd inzicht te verkrijgen in de standpunten van betrokken partijen en de maatschappelijke opvattingen met betrekking tot dit onderwerp. Een verlaging van de maximale kredietvergoeding zou – volgens het ministerie van Financiën – consumenten blijvend kunnen beschermen tegen hoge kosten van krediet. Door de lagere rentelasten zullen consumenten ook minder snel in financiële problemen komen, en wanneer problematische schulden eenmaal zijn ontstaan zal de verlaging zorgen dat de

totale schuldenlast van de consument minder snel oploopt. De consultatieperiode voor het voorstel voor een structurele verlaging liep op 17 december 2021 af.

Tijdens deze consultatie heeft bijvoorbeeld de Nederlandse Vereniging van Banken, onder meer, meegegeven dat bij afweging om de kredietvergoeding te verlagen ook rekening moet worden gehouden met de (lastenverzwarende) effecten van andere aankomende maatregelen vanuit bijvoorbeeld Europa (o.a. de wijziging van de richtlijn consumentenkrediet). Het is op dit moment onduidelijk of het nieuwe kabinet de maximale kredietvergoeding blijvend wil verlagen. Hier zal in 2022 ongetwijfeld flink over gedebatteerd gaan worden.

Verlaging drempel verificatieplicht naar EUR 250

Op dit moment zijn kredietverstrekkers verplicht om, ter voorkoming van overkreditering, bij een krediet van meer dan 1.000 euro over voldoende, schriftelijke of op een andere duurzame drager vastgelegde, informatie te beschikken met betrekking tot de financiële positie van de consument (zoals een loonstrook en bankafschriften ter staving van de gegevens over inkomsten en lasten). Dit wordt de verificatieplicht genoemd. Mondelinge informatie over de financiële situatie van de consument is niet voldoende.

De minister is nu voornemens dat bedrag te verlagen naar 250 euro ter bescherming van consumenten bij kleine kredieten. Dat werd begin 2021 al in een brief van de minister genoemd. Maar nu is het voornemen weer een stap verder gebracht, blijkt uit de inmiddels gesloten [consultatie](#) van 19 november 2021 over de structurele verlaging van de maximale kredietopslag (zoals hierboven besproken). Als de minister deze verlaging doorvoert, kunnen kredietverstrekkers, die krediet aanbieden tussen de 250 en 1.000 euro, dus niet langer volstaan met het inwinnen van informatie in het kader van de kredietwaardigheidscheck, maar moeten zij de financiële positie van consumenten gaan verifiëren. Voor relatief kleine kredieten heeft dat dus grote gevolgen.

In het consultatiedocument staat dat het verlagen van de verificatiegrens naar EUR 250 euro momenteel in voorbereiding is. Daarover zal in 2022 dus meer bekend worden.

Voorstel tot verlaging van frequentie accountantscontrole kostprijsmodel

- **Wat?** Het [Wijzigingsbesluit financiële markten 2021](#) stelt voor om de frequentie van de accountantscontrole

van het kostprijsmodel te verlagen. Daarvoor in de plaats wordt een verplichting voor de aanbieder van het financieel product geïntroduceerd om elk jaar te rapporteren of het kostprijsmodel de advieskosten en distributiekosten juist en volledig toerekent aan het hypothecair krediet en of daarin sprake is van een materiële wijziging. Het kostprijsmodel moet nu nog jaarlijks gecontroleerd worden door een accountant. Wanneer geen sprake is van een materiële wijziging, is de frequentie waarmee de accountant het kostprijsmodel moet controleren lager.

- **Wie?** Aanbieders van hypothecair krediet die zonder tussenkomst van een intermediair hypotheek sluiten (direct writers).
- **Wanneer?** Het Wijzigingsbesluit is in november 2021 in het kader van de voorhangprocedure naar de Eerste en Tweede Kamer gestuurd. Naar verwachting treedt het besluit in 2022 in werking.

NIEUWE WET- EN REGELGEVING

Voorgenomen wijziging wet Huis voor klokkenluiders

- **Wat?** Op dit moment is er een [wetsvoorstel](#) aanhangig tot wijziging van de Wet Huis voor klokkenluiders. Deze wet voorziet onder meer in de verplichting tot het vaststellen van een procedure voor het omgaan met het melden van een vermoeden van een misstand binnen een organisatie. Op dit moment is ten aanzien van deze verplichting nog voorzien in een drempel van ten minste vijftig personen binnen de organisatie. Een van de voorgestelde wijzigingen is dat deze drempel niet langer geldt voor ondernemingen die actief zijn in de financiële sector, waaronder aanbieders. De AFM wordt aangesteld als bevoegde toezichthouder.
- **Wie?** Alle kredietaanbieders
- **Wanneer?** De wetswijziging moest eigenlijk in werking treden op 17 december 2021. Het voorstel is op dit moment echter nog aanhangig bij de Tweede Kamer. Het is onduidelijk wanneer de wijziging in werking zal treden. Wij verwachten dat dit begin 2022 zal zijn.

Richtlijn inzake kredietsevicers en kredietkopers

- **Wat?** Op 24 november 2021 is de Richtlijn inzake kredietsevicers en kredietkopers [gepubliceerd](#). Deze richtlijn standaardiseert de regels voor sevicers en kopers van krediet in de Europese Unie en faciliteert de verkoop van niet-renderende leningen (of *non-performing loans*,

NPLs). Wanneer aanbieders worden geconfronteerd met een grote opeenhoping van NPL's en niet over het personeel of de deskundigheid beschikken om die naar behoren te servicen, moeten zij in staat zijn de servicing van die leningen aan een gespecialiseerde kredietsevicer uit te besteden of de kredietovereenkomst over te dragen aan een kredietkoper met de nodige risicobereidheid en deskundigheid om die te beheren.

- **Wie?** Kopers van krediet die na koop kwalificeren als aanbieder.
- **Wanneer?** De richtlijn moet op 29 december 2023 zijn geïmplementeerd. Komen jaar kunnen we een wetsvoorstel tot implementatie verwachten.

Regulering private lease?

- **Wat?** In de jaarlijkse [wetgevingsbrief](#) van de AFM d.d. 21 april 2021 aan de minister van Financiën heeft de AFM de wettelijke regulering van operational lease aan consumenten wederom onder de aandacht gebracht. Operational lease, ook wel private lease genoemd, betreft de lease van auto's, installaties en goederen en is op dit moment uitgezonderd van de regels voor consumptief krediet. Dit terwijl operational lease veel overeenkomsten heeft met een (wel gereguleerd) goederenkrediet. In reactie op de wetgevingswens van de AFM uit 2020 heeft de minister [onderzoek](#) laten doen naar de leasemarkt in Nederland. Ondertussen bevatte het voorstel van de Europese Commissie tot herziening van de richtlijn consumentenkrediet van 30 juni 2021 al het schrappen van de uitzondering van leasecontracten in het toepassingsbereik van de richtlijn. De minister van Buitenlandse Zaken liet op 3 september 2021 aan de Tweede Kamer [weten](#) de nieuwe commissievoorstellen te ondersteunen. Het voorstel tot herziening van de Richtlijn Consumentenkrediet wordt op dit moment besproken in het triloog tussen de Commissie, de Raad en het Parlement. Het is echter de vraag of het voorstel tot het schrappen van de uitzondering van leasecontracten het haalt. Uit [Antwoorden op Kamervragen uit overleg Financiële Markten - consumenten en dienstverlening](#) volgt dat er binnen de Raad weinig draagvlak voor is. De minister van Financiën heeft echter benadrukt positief te staan tegenover het voorstel om private lease onder reikwijdte van de richtlijn te plaatsen en belooft, indien dit voorstel het niet haalt, te kijken naar een mogelijke nationale aanpak via wetgeving of zelfregulering.
- **Wie?** Aanbieders van private lease.
- **Wanneer?** Het is op dit moment onduidelijk wanneer de herziening van de Richtlijn Consumentenkrediet in werking zal treden. Wij verwachten dat hierover in 2022 meer duidelijk zal worden.

OVERIGE ONTWIKKELINGEN

Niet-bancaire kleinzakelijke kredietverlening (MKB-financiering)

- **Wat?** Er gelden op dit moment geen wettelijke beschermingsregels voor het aanbieden van krediet aan zakelijke klanten. (Let op: de Wwft is wel gewoon van toepassing op dit type dienstverlening). Wel is sprake van zelfregulering middels de Gedragscode Kleinzakelijke Financiering van de NVB en de Gedragscode MKB Financiers van Stichting MKB Financiering. Naar aanleiding van een motie heeft de minister van Financiën onderzoek laten doen naar de markt voor niet-bancaire kleinzakelijke kredietverlening. Dit onderzoek, waarin ook een eerder [AFM onderzoek](#) uit april 2021 is betrokken, maakte inzichtelijk dat er zorgen zijn over de vraag of ondernemers een goede afweging kunnen maken bij hun keuze voor een kredietverstrekker en de kosten die in rekening worden gebracht. De minister is in gesprek gegaan met de markt en publiceerde op 30 juni 2021 de [uitkomsten](#). Daarin is te lezen dat de minister zich bewust is van de kwetsbare positie waarin kleine ondernemers zich bevinden. De minister wil nu de eerder in gang gezette zelfregulering een kans geven zich verder te ontwikkelen. Als de resultaten daarvan medio 2022 onvoldoende zijn, worden wettelijke maatregelen overwogen. Die worden nu al onderzocht en voorbereid.
- **Wie?** Verstrekkers van leningen aan de kleinzakelijke markt.
- **Wanneer?** Medio 2022 moet duidelijk worden of er enige regulering voor MKB-financiering zal komen uit hoofde van de Wft, zoals maximering van de kosten voor de ondernemer of aan een uniforme kostenmaatstaf

Voortgang Actieplan Consumentenkeuzes en Principes voor gebruik van consumentengedraginszichten

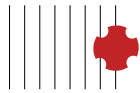
- **Wat?** Het in 2019 gestarte Actieplan Consumentenkeuzes heeft als doel te zoeken naar mogelijkheden om te zorgen voor een betere keuzeomgeving van consumenten, zoals het onderzoek of het maximale leenbedrag consumenten stuurt naar duurdere woningen en hogere hypotheek. In februari 2021 heeft de minister van Financiën een [overzicht van de voortgang verstrekt](#). Afgeronde initiatieven zijn onder meer verschillende communicatieboodschappen om klanten met een aflossingsvrije hypotheek te benaderen en het onderzoeken van communicatiestrategieën om klanten met doorlopende consumptieve kredieten beter te beschermen en toekomstige betaalproblemen te

voorkomen. De opgedane kennis is gepubliceerd via de website Wijzer in geldzaken. Specifieke aandacht was er voor het onderzoek naar de mogelijk sturende werking van het informeren van consumenten over het maximale hypotheekbedrag dat zij op grond van de leennormen in de [Tijdelijke regeling hypothecair krediet kunnen lenen](#). Het onderzoek toonde aan dat dit maximale hypotheekbedrag als ankereffect kan werken in alle fases van het hypotheekkeuzeproces en consumenten op die manier stuurt naar hogere hypotheek. Het advies van een expert verkleinde - uitsluitend bij mensen met een lager inkomen - dat uitgangspunt. Consumenten worden geholpen door dienstverlening en keuzeomgeving zo in te richten dat zij financieel gezond gedrag stimuleren. In het verlengde hiervan publiceerde de AFM eind maart 2021 haar drie [Principes voor gebruik van consumentengedraginszichten](#): (i) blijf op de hoogte van de meest relevante consumentengedraginszichten, (ii) gebruik deze inzichten om te bevorderen dat consumenten verstandige financiële keuzes maken en (iii) meet het effect van het gebruik van deze inzichten.

- **Wie?** Alle kredietaanbieders.
- **Wanneer?** Het betreft een beleidsuiting van de AFM die niet handhaafbaar is. Wij verwachten echter dat de AFM in haar doorlopend toezicht aan deze principes zal refereren.

Aanhouden evaluatie algemene zorgplicht Wft

- **Wat?** De minister van Financiën heeft in december 2021 het parlement [geïnformeerd](#) over het aanhouden van de nieuwe evaluatie van de algemene zorgplicht uit artikel 4:24a Wft. Tijdens de vorig evaluatie van de algemene zorgplicht kwamen een aantal aandachtspunten naar voren met betrekking tot het ontbreken van (voldoende) rechtsbescherming. Aangezien de AFM ten tijde van de evaluatie nog niet formeel gehandhaafd had op grond van artikel 4:24a Wft en daardoor geen bestuursrechtelijke rechtspraak tot stand was gekomen heeft de minister destijds een nieuwe evaluatie voor 1 januari 2022 aangekondigd. De reden voor de nieuwe evaluatie - meer zicht op de formele handhavingspraktijk en ontwikkeling in de bestuursrechtelijke rechtspraak - heeft zich in de tussentijd echter niet voorgedaan. Tot op heden is nog niet formeel gehandhaafd op grond van artikel 4:24a Wft. Tegen deze achtergrond heeft de minister besloten de evaluatie aan te houden.
- **Wie?** Alle kredietaanbieders.
- **Wanneer?** Dat is onduidelijk. De minister houdt de evaluatie tot nadere orde aan tot er meer zicht is op de formele handhavingspraktijk en ontwikkeling in de bestuursrechtelijke rechtspraak.

TRUSTKANTOREN

Let op: Ook het cross-sectorale onderdeel [Integriteit](#) is voor trustkantoren van belang. Daarnaast raden wij trustkantoren aan kennis te nemen van het onderdeel [Algemeen](#), omdat daarin onderwerpen worden besproken die voor een ieder die zich op de financiële markt begeeft relevant kunnen zijn (zoals het Boetetoemtingsbeleid van de AFM).

DNB TOEZICHT

Visie op toezicht 2021-2024

Toezicht in beeld (DNB vooruitblik 2022)

Wetgevingsbrief 2021

Vertrouwenspersonen bij toetsingen DNB

Evaluatie DNB beleidsregel maatschappelijke betamelijkheid

ONTWIKKELINGEN BESTAANDE WET- EN REGELGEVING

Wijziging van de Regeling bekostiging financieel

toezicht eenmalige handelingen m.b.t. reputatietoets UBO

Voorstel Wet gegevensverwerking door samenwerkingsverbanden

Wijzigingswet financiële markten 2022

Wetsvoorstel Plan van aanpak witwassen – update

Verbod trustdienstverlening hoog risicolanden

NIEUWE WET- EN REGELGEVING

Implementatiewet registratie UBO's van trusts en soortgelijke juridische constructies

OVERIGE ONTWIKKELINGEN

Onderzoek naar de toekomst van de trustsector

Aanbevelingen Commissie

doorstroomvennootschappen

Aanpak illegale trustdienstverleners

Mogelijke aanpassing van FATF Recommendation 24 (inzake standaarden voor het identificeren van de UBO's van rechtspersonen)

DNB TOEZICHT

Visie op toezicht 2021-2024

- **Wat?** In het [visiedocument](#) heeft DNB uiteengezet hoe zij invulling geeft aan haar toezichttaak. Het visiedocument is in november 2020 gepubliceerd, maar is ook voor 2022 relevant omdat het de speerpunten van het toezicht van DNB schetst. Dat zijn (i) technologische vernieuwing, (ii) duurzaamheid en toekomstgerichtheid en (iii) bestrijden van financieel-economische criminaliteit.
 - Met betrekking tot technologische vernieuwing wijst DNB op het toenemende belang van data-integriteit. Instellingen worden geacht hun data goed op orde hebben (kwaliteit, volledigheid en juistheid van data) en te voorzien in een goede beveiliging tegen bijvoorbeeld cyberaanvallen. Daarnaast wijst DNB op het belang van de privacyaspecten van het beheer en gebruik van de data.
 - DNB heeft in de afgelopen jaren onderzocht hoe klimaatverandering, de energietransitie en biodiversiteitsverlies financiële instellingen kunnen raken. Daarbij lag de focus op de impact voor banken en verzekeraars. DNB geeft aan dat zij als volgende stap wil dat instellingen de potentiële impact beoordelen en integreren in hun beleid en hun risicobeheersing. DNB besteedt hier aandacht aan in haar toezicht op instellingen.
 - DNB wil dat financiële instellingen meer structurele maatregelen nemen gericht op het beheersen van integriteitsrisico's en op het effectiever voorkomen van financieel-economische criminaliteit. DNB beschrijft dat de poortwachtersfunctie tot wasdom is gekomen, maar er desondanks nog veel te verbeteren is. Dat ziet met name op het beheersen van integriteitsrisico's, waarvan DNB de indruk heeft dat die nog te weinig in het primaire proces van financiële instellingen is verankerd. Specifiek voor trustkantoren kondigt DNB actieve handhaving aan ter zake de aanwijzing van en Wwft-verantwoordelijke binnen het bestuur en het voorzien in een onafhankelijke en effectieve interne compliance

functie. Daarnaast wijst DNB op het instrument van de hertoetsing voor zover een instelling betrokken is in een strafrechtelijk traject. Verder doet DNB de opmerkelijke uitspraak dat zij bij strafrechtelijke onderzoeken zo nodig feitelijk leidinggevend en kan beboeten.

- **Wie?** Trustkantoren en alle andere financiële instellingen.
- **Wanneer?** Doorlopend.

Toezicht in beeld (DNB vooruitblik 2022)

- **Wat?** Op 7 december 2021 heeft DNB het document [Toezicht in beeld](#) gepubliceerd. Daarin geeft DNB een terugblik. Met betrekking tot trustkantoren signaleert DNB dat de politieke en maatschappelijke aandacht voor trustkantoren in 2021 nationaal en internationaal onverminderd groot was en de integriteitsrisico's van de trustsector in Nederland als hoog worden ervaren. DNB constateert verder dat het aantal trustkantoren afneemt samen met het volume van de dienstverlening, al daalt de dienstverlening minder snel dan het aantal kantoren. Verder zet DNB uiteen wat haar speerpunten zijn voor het toezicht in 2022. Met betrekking tot het trusttoezicht staat 'illegale trustdienstverlening' vol in de aandacht van DNB. DNB heeft namelijk de indruk dat de mogelijke omvang van illegale trustdienstverlening toeneemt. Met het oog op haar inspanning op dit vlak gaat DNB de capaciteit voor handhaving uitbreiden.
- **Wie?** Trustkantoren en ongereguleerde partijen die trustdiensten verlenen.
- **Wanneer?** De speerpunten zien op het toezicht van DNB in 2022.

Wetgevingsbrief 2021

- **Wat?** DNB heeft in haar [wetgevingsbrief 2021](#) aangegeven dat verduidelijking van het begrip 'in opdracht van' in de definitie van een trustdienst gewenst is. De minister van Financiën heeft hierop gereageerd met de opmerking in gesprek te gaan met DNB over dit vraagstuk. Daarna is het stil geworden. De uitleg die DNB aan dit begrip geeft heeft DNB niet publiek bekend gemaakt. Wel is er een [uitspraak](#) van het CBB uit 2009 die richting geeft, maar die wordt niet gevolgd door DNB. Het is onbekend of en op welke wijze dit aandachtspunt van DNB leidt tot nadere uitleg (door DNB of de minister van Financiën) of een eventuele wetswijziging van de Wtt 2018. In de wetgevingsbrief 2021 herhaalde DNB haar wens dat er een algeheel verbod komt op het verstrekken van belastingadvies door een trustkantoor. Die wens had DNB eerder opgenomen in haar wetgevingsbrief van 2020. Daarop had de minister van Financiën gereageerd met de boodschap positief tegenover deze wens te staan en

met DNB in overleg te zullen treden. Tot een concreet wetsvoorstel heeft dit toen niet geleid. In haar '[Position paper Commissie doorstroomvennootschappen](#)' uit mei 2021 heeft DNB haar standpunt nogmaals gememoreerd. Maar tot een concreet initiatief van de minister van Financiën leidde dat nog niet. Het ligt voor de hand dat dit onderwerp onderdeel wordt van het onderzoek naar de toekomst van de trustsector in Nederland.

- **Wie?** Trustkantoren.
- **Wanneer?** Zomer 2022.

Vertrouwenspersonen bij toetsingen DNB

- **Wat?** DNB biedt personen die getoetst worden op betrouwbaarheid en/of geschiktheid de gelegenheid gebruik te maken van [vertrouwenspersonen](#), indien er onvrede ontstaat over het toetsingsproces. Jaap van Manen en Diana Monissen fungeren als de vertrouwenspersonen waarmee de betrokkene zijn/haar commentaar vertrouwelijk kan bespreken. Indien de betrokkene daarmee instemt kan de vertrouwenspersoon ook contact leggen met de betrokken toezichthouders bij DNB.
- **Wie?** Personen die getoetst worden in het kader van de Wtt 2018.
- **Wanneer?** Doorlopend (bij toetsingstrajecten).

Evaluatie DNB beleidsregel maatschappelijke betamelijkheid

- **Wat?** De beleidsregel maatschappelijke betamelijkheid van DNB geldt al sinds januari 2020 voor trustkantoren. De beleidsregel is procesgericht en beschrijft de processen en procedures die trustkantoren moeten hebben om maatschappelijk onbetamelijk handelen te voorkomen. De beleidsregel beschrijft niet voor welke activiteiten als maatschappelijk betamelijk moeten worden gezien. In een [evaluatie](#) van deze beleidsregel is onderzocht welke invloed de beleidsregel heeft op de bedrijfsvoering van trustkantoren en of deze beleidsregel bijdraagt aan het verduidelijken van hetgeen DNB in haar toezicht van trustkantoren verwacht. Naar aanleiding van deze evaluatie concludeert DNB dat de beleidsregel voldoende effectief is om aan te houden en er geen indicaties zijn dat de beleidsregel moeten worden gewijzigd. DNB zal deze beleidsregel daarom ongewijzigd aanhouden voor de trustsector. De evaluatie geeft DNB overigens geen aanleiding om de werking van de beleidsregel uit te breiden naar instellingen die onder de Wft vallen.
- **Wie?** Trustkantoren.
- **Wanneer?** Doorlopend.

ONTWIKKELINGEN BESTAANDE WET- EN REGELGEVING

Wijziging van de Regeling bekostiging financieel toezicht eenmalige handelingen m.b.t. reputatietoets UBO

- **Wat?** Deze [regeling](#) van de minister van Financiën wijzigt de Regeling bekostiging financieel toezicht eenmalige handelingen. De wijzigingen houden verband met de implementatie van de gewijzigde vierde anti-witwasrichtlijn, waarin is bepaald dat de uiteindelijk belanghebbenden (UBO's) van onder meer trustkantoren geschikt en betrouwbaar dienen te zijn. De eis aan UBO's is met de Herstelwet financiële markten 2020 geïmplementeerd in onder andere de Wtt 2018. Dit onderdeel van de Herstelwet financiële markten 2020 is op 1 mei 2021 in werking getreden. De onderhavige regeling voegt de handeling van de reputatietoets toe en stelt de vergoeding vast die de DNB hiervoor in rekening brengt. Ook wordt het tarief voor de vergunningaanvraag aangepast (onderdeel Wtt D1.01). De nieuwe tarieven zijn inclusief een toetsing van de UBO bij de aanvraag van de vergunning als trustkantoor. Daarnaast wordt de handeling inzake de geschiktheids- en betrouwbaarheidstoetsing van bestuurders bij trustkantoren toegevoegd (onderdeel Wtt.D3.01), als ook de toetsing van de betrouwbaarheid van leden van een toezichthoudend orgaan van een trustkantoor en van natuurlijke personen die een gekwalificeerde deelneming houden (Wtt.D3.02). Deze handelingen waren eerder niet van een zelfstandig tarief voorzien, maar inbegrepen in het tarief van de vergunningaanvraag. De kosten voor die handelingen bedragen EUR 2.000 voor een geschiktheidstoets, EUR 1.100 voor een betrouwbaarheidstoets en EUR 1.300 voor een reputatietoets.
- **Wie?** De regeling is relevant voor onder andere trustkantoren.
- **Wanneer?** Deze regeling is in werking getreden op 1 mei 2021. De bovengenoemde marktpartijen doen er goed aan in 2022 zich bewust te zijn van de uitbreiding van de toetsing van UBO's en de relevante tarieven.

Voorstel Wet gegevensverwerking door samenwerkingsverbanden

- **Wat?** Dit [wetsvoorstel](#) is gericht op het creëren van een juridische basis voor het door samenwerkingsverbanden systematisch delen en verwerken (door o.a. profilering) van persoonsgegevens. Het voorstel wijzigt onder

meer de geheimhoudingsverplichting voor DNB als vastgelegd in de Wtt 2018. Samenwerkingsverbanden zijn verbanden van bestuursorganen en private partijen die gezamenlijk gegevens verwerken voor zwaarwegende algemene belangen, zoals de bestrijding van fraude en de georganiseerde criminaliteit. Voor de financiële sector zijn de meest relevante samenwerkingsverbanden het Financieel Expertise Centrum (FEC) en de Infobox Crimineel en Onverklaarbaar Vermogen. In beide gremia heeft DNB zitting. Het wetsvoorstel is in december 2020 aangenomen door de Tweede Kamer, maar bij de behandeling in de eerste kamer zijn diverse aanvullende adviezen gevraagd van onder meer de Raad van State, het College voor de Rechten van de Mens en de Autoriteit Persoonsgegevens.

- **Wie?** Trustkantoren en alle andere financiële instellingen.
- **Wanneer?** Ten tijde van het publiceren van deze vooruitblik was het voorstel nog in behandeling bij de Eerste Kamer.

Wijzigingswet financiële markten 2022

- **Wat?** Door een wijziging van de Algemene wet bestuursrecht in het voorjaar van 2021 is voor toezichthouders in de financiële sector onbedoeld de mogelijkheid vervallen om maatregelen te publiceren die zijn opgelegd vanwege het schenden van de medewerkingsplicht in artikel 5:20 Awb. De [Wijzigingswet financiële markten 2022](#) herstelt deze ommissie door correctie door te voeren in de verschillende toezichtwetten (waaronder de Wtt 2018).
- **Wie?** Trustkantoren (en ander financiële instellingen).
- **Wanneer?** Het wetsvoorstel was in december 2021 nog in behandeling in de Tweede Kamer. Wij verwachten dat begin 2022 er meer bekend zal worden over de behandeling van de wet.

Wetsvoorstel Plan van aanpak witwassen – update

- **Wat?** In de [Finnius Vooruitblik 2021](#) schreven wij al uitgebreid over nieuwe nationale regelgeving in de strijd tegen witwassen (het Wetsvoorstel plan van aanpak witwassen). Dat voorstel voorziet – kort gezegd – in de volgende wijzigingen: (i) een verbod voor contante betalingen vanaf EUR 3.000 voor beroeps- of bedrijfsmatige handelaren; (ii) bij verscherpt cliëntonderzoek ten aanzien van 'hoog risico-clënten' moet informatie worden opgevraagd over integriteitsrisico's bij instellingen van dezelfde categorie; (iii) de mogelijkheid om (transactie)monitoring uit te besteden aan een derde; en in het verlengde daarvan (iv) de mogelijkheid toestaan dat instellingen gezamenlijk transactiemonitoring verrichten en onderling informatie

delen over transacties. Na de derde [voortgangsbrief](#) uit december 2020 was het enige tijd stil over dit initiatief. Wel zijn er in 2021 meerdere [brieven](#) aan de Tweede Kamer gestuurd over het plan van aanpak witwassen en gerelateerde onderwerpen. Een concreet wetsvoorstel is naar verwachting begin 2022 beschikbaar.

- **Wie?** Trustkantoren en andere dienstverleners die onder de reikwijdte van de Wwft vallen.
- **Wanneer?** De minister van Financiën heeft recent [aangegeven](#) dat hij verwacht dat het wetsvoorstel begin 2022 naar de Tweede Kamer wordt gestuurd voor behandeling.

Verbod trustdienstverlening hoog risicolanden

- **Wat?** In mei 2020 consulteerde de minister van Financiën over een [wijziging](#) van de Wtt 2018. Een van de voorgestelde aanpassingen was de introductie van een verbod op dienstverlening door trustkantoren indien de cliënt, de doelvennootschap of de UBO van de cliënt of doelvennootschap woonachtig of gevestigd is of zijn zetel heeft in een derde hoog risicoland. Overweging is de gedachte dat de combinatie van trustdienstverlening met hoog risicolanden voor onverantwoord hoge integriteitsrisico's zorgt. Dit voorstel tot wijziging van de Wtt 2018 is gevoegd bij het wetsvoorstel Plan van aanpak witwassen.
- **Wie?** Trustkantoren.
- **Wanneer?** Begin 2022.

NIEUWE WET- EN REGELGEVING

Implementatiewet registratie UBO's van trusts en soortgelijke juridische constructies

- **Wat?** Op 23 november 2021 heeft de Eerste Kamer het voorstel Implementatiewet registratie uiteindelijk belanghebbenden van trusts en soortgelijke juridische constructies (kamerstuk II 35.819) aangenomen. De wet is op 16 december 2021 gepubliceerd in het Staatsblad ([2021, 610](#)). De wet introduceert de verplichting tot het bijhouden en centraal registreren van informatie over de uiteindelijk belanghebbenden van trusts en soortgelijke juridische constructies. De wet vormt de implementatie van regels zoals vastgelegd in de gewijzigde vierde anti-witwasrichtlijn. De wet strekt tot wijziging van de Wwft, Wed, Awb en de handelsregisterwet 2007.
- **Wie?** Trustkantoren (en andere financiële instellingen) die zakelijke relaties hebben met klanten trusts en soortgelijke juridische constructies.
- **Wanneer?** De nieuwe regels worden van kracht via een

implementatiebesluit. Dat (ontwerp) besluit was ten tijde van het schrijven van deze Vooruitblik nog in behandeling bij de Raad van State. Een tijdlijn met betrekking tot de inwerkingtreding van het Implementatiebesluit is onbekend, maar wel is duidelijk dat de Belastingdienst in haar uitvoeringstoets heeft aangegeven dat ze niet verwacht dat het Trustregister voor oktober 2022 operationeel zal zijn. Wij raden marktpartijen aan de ontwikkelingen op dit punt nauwlettend te volgen.

OVERIGE ONTWIKKELINGEN

Onderzoek naar de toekomst van de trustsector

Najaar 2021 heeft de minister van Financiën aan de Tweede Kamer toegezegd een onderzoek te initiëren naar de toekomst van de trustsector. Op 10 november 2021 is een planning bekend gemaakt (zie [Kamerstuk 31477, nr. 64](#)) die moet resulteren in het opleveren van het onderzoek in de zomer van 2022.

Dat onderzoek naar de toekomst van de trustsector kent een brede opzet, waarbij de centrale vraag is of bij trustdienstverlening in Nederland de integriteit voldoende te waarborgen is. Daarbij wordt dan naast de toezichtdimensie ook gekeken naar de financieel-economische en maatschappelijke meerwaarde van de trustsector voor Nederland. De opmerking van de minister van Financiën om trustdienstverlening in Nederland volledig te verbieden is een van de te analyseren scenario's in het onderzoek.

Na de aandacht van de Parlementaire Onderzoekscommissie Fiscale Structuren (in 2017) voor de trustsector en de opvolgende ingrijpende herziening van de toezichtwetgeving inzake trustkantoren per januari 2019, gaat dit onderzoek naar verwachting een intensief en fundamenteel debat opleveren over het bestaansrecht van diensten die trustkantoren leveren en (de effectiviteit van) het toezicht op die sector.

Aanbevelingen Commissie doorstroomvennootschappen

- **Wat?** Op 22 november 2021 is de Tweede Kamer geïnformeerd over de onderzoeksresultaten van de Commissie doorstroomvennootschappen (het rapport '[Op weg naar acceptabele doorstroom](#)'). Deze commissie heeft onderzoek gedaan naar de activiteiten van doorstroomvennootschappen. Er is in het bijzonder aandacht besteed aan (i) de rol van fiscale factoren op

de aanwezigheid van doorstroomvennootschappen, (ii) de rol van niet-fiscale factoren daarop en (iii) de samenhang tussen belastingontwijking en witwassen. De Commissie concludeert dat meer transparantie over doorstroomvennootschappen gewenst is, het toezicht op de sector versterkt kan worden en dergelijke entiteiten meer zouden moeten rapporteren over hun activiteiten. Hierdoor zou Nederland minder aantrekkelijk worden voor dergelijke brievenbusfirma's en Nederland een meer normale positie ten aanzien van doorstroomvennootschappen moeten geven (ten opzichte van het buitenland dat zij nu zou zijn). Verder zouden in internationaal verband landen gezamenlijk de fiscale voordelen voor lege entiteiten moeten schrappen (denk aan de deelnemingsvrijstelling) en actief gegevens met elkaar moeten delen over doorstroomvennootschappen. Verder meent de commissie dat een internationaal UBO-register zou moeten worden gecreëerd. Bij het informeren van de Tweede Kamer heeft de demissionaire staatssecretaris van Financiën geen standpunt ingenomen over de aanbevelingen van de commissie, dat wordt aan het nieuwe kabinet overgelaten.

- **Wie?** Trustkantoren en doorstroomvennootschappen.
- **Wanneer?** Een kabinetsstandpunt over de aanbevelingen van de Commissie doorstroomvennootschappen wordt verwacht in de eerste helft van 2022.

Aanpak illegale trustdienstverleners

- **Wat?** In juli 2021 informeerde de minister van Financiën de Tweede Kamer via een [brief](#) over de uitkomsten van een onderzoek door SEO naar illegale trustdienstverlening in Nederland. Conclusie was dat er rond de 3800 partijen de trustdienst 'bestuurder zijn' verlenen en er ongeveer 690 partijen domicilie verlenen die mogelijk ook tot illegale trustdienstverlening leidt. Deze conclusies worden in deze Vooruitblik opgenomen omdat het aanleiding vormt voor intensieve handhaving in 2022. Getracht wordt beter zicht te krijgen op illegale partijen, waarbij ene expliciete rol is weggelegd voor DNB als toezichthouder op trustkantoren en het Bureau Financieel Toezicht als toezichthouder op domicilieverleners. De minister heeft ook een verkenning van een mogelijke registratieplicht voor domicilieverleners aangekondigd. Verder zal het in januari 2021 gestarte project van het Financieel Expertise Centrum dat is gericht op illegale trustdienstverleners worden voortgezet in 2022. Doel is om partijen strafrechtelijk of bestuursrechtelijk aan te pakken. Tenslotte wordt door de minister van Financiën en de minister van Justitie en Veiligheid onderzocht of de huidige strafmaat met betrekking tot het overtreden van de vergunningplicht ter zake trustdienstverlening, verhoogd moet worden.
- **Wie?** Trustdienstverleners, domicilieverleners en toezichthouders.
- **Wanneer?** 2022.

Mogelijke aanpassing van FATF Recommendation 24 (inzake standaarden voor het identificeren van de UBO's van rechtspersonen)

- **Wat?** De FATF overweegt [Aanbeveling 24](#) over de transparantie en de UBO's van rechtspersonen aan te passen en heeft haar voorstel ter consultatie uitgezet (de consultatie sloot op 3 december 2021). De voorgenomen wijzigingen zijn bedoeld om te zorgen voor meer transparantie over de UBO's van rechtspersonen.
- **Wie?** Regelgevende autoriteiten en toezichthouders. Mogelijk resulteert het in wijzigen van wet- en regelgeving die ook trustkantoren gaat raken.
- **Wanneer?** De consultatiefase is afgerond en de FATF heeft aangegeven dat ze in 2022 met een aanpassing van aanbeveling 24 zal komen.

VERZEKERAARS

In dit onderdeel worden de voorzienbare ontwikkelingen in 2022 besproken die specifiek tot verzekeraars zijn gericht. Verzekeraars die mede aanvullende diensten verlenen, raden wij aan de onderdelen in deze Vooruitblik te raadplegen die daarop betrekking hebben. Zo is het onderdeel [Kredietverstrekkers](#) voor verzekeraars relevant voor zover er sprake is van hypothecaire kredietverstrekking door de verzekeraar.

Daarnaast wijzen wij erop dat voor verzekeraars ook het onderdeel [Financiële Dienstverleners](#) in deze Vooruitblik van belang is, omdat zij als aanbieder van verzekeringen ook als financieledienstverlener in de zin van de Wft kwalificeren. Ook zijn ook de cross-sectorale onderdelen [Integriteit](#) en [Duurzaamheid](#) relevant voor verzekeraars. Onderwerpen die daarop betrekking hebben, komen op een enkele uitzondering na niet aan bod in dit onderdeel, maar alleen in de voorgenoemde special.

Tot slot is het voor verzekeraars nuttig kennis te nemen van het onderdeel [Algemeen](#), omdat daarin ook onderwerpen aan bod komen die verzekeraars kunnen raken (zoals ontwikkelingen ten aanzien van de Benchmark Verordening, de Verordening Marktmisbruik en de Securities Financing Transactions Regulation (SFTR)).

DNB TOEZICHT: ALGEMEEN

Toezicht in beeld - verzekeraars
Wetgevingsbrief 2021- herziening en modernisering van de uitbestedingsregels
Rapport Evaluatiecommissie Conservatrix

DNB TOEZICHT: (CONCEPT) Q&A'S & GOOD PRACTICES

Q&A en Good Practice over de behandeling spaarhypotheken onder Solvency II
Q&A over de contractgrens bij individuele arbeidsongeschiktheidsverzekeringen
Consultatie Good Practice Waardering
Hypotheekleningen Solvency II

DNB TOEZICHT: INTERNE GOVERNANCE

Gebruiktest interne modellen
Terugkoppeling onderzoek Internal Control Frameworks
Nieuwe informatiebeveiligingsmonitor 2021
Terugkoppeling sectorbede analyse operationele en IT risico's

DNB TOEZICHT: OVERIG

Uitkomsten themaonderzoek COVID-19 risicomanagement
Terugkoppeling uitvraag Sector Brede Analyse Niet Financiële Risico's 2021 en 2020
Toezichtaanpak langdurige rente verzekeraars
Kwalitatieve rapportages aan DNB

AFM TOEZICHT

Trendzicht 2021

Aandachtspunten voor personalisatie van premies en voorwaarden
Transparantie dekkingsvoorwaarden
Aanbevelingen om gedragsrisico's benchmarktransitie te beperken

EIOPA

EIOPA analyseert het gebruik van uitzonderingen van Solvency II rapportageverplichtingen
Herziene Richtsnoeren inzake 'Legal Entity Identifier' (LEI)
Financial Stability Report
EIOPA Q&A over IDD
Lancering IDD Single Rulebook
Revised Single Programming Document 2022-2024
Supervisory Handbook
Risk-Free Rates
Consultatie guidance over 'climate change materiality assessment' en gebruik van 'climate change scenarios' in de ORSA.
EIOPA deelt kennis over mislukkingen en bijna-ongelukken in de verzekeringssector
De digitale transformatiestrategie
Herziening Solvency II Richtsnoeren inzake

Contractgrenzen en Richtsnoeren inzake Waardering
van technische voorzieningen
Verklaring EIOPA over run-off
Retail risk indicators: methodology update
EIOPA 2021 Financial Stability Report

ESA's

ESA's over PRIIPs

ONTWIKKELINGEN BESTAANDE WET- EN REGELGEVING

Herziening Solvency II

Actieve provisie transparantie bij schadeverzekering -
update

Wettelijke verankering tuchtrecht verzekeraars

Wet nadere beloningsregels financiële sector

Aanhouden evaluatie algemene zorgplicht Wft

Voorgenomen wijziging Wet Huis voor klokkenluiders

Wijzigingswet financiële markten 2021 – de groeps-
vvgb

Wijzigingsbesluit financiële markten 2021– de groeps-
vvgb

Wijzigingswet financiële markten 2021 – relevante
wijzigingen voor verzekeraars

Wijzigingsbesluit financiële markten 2021–
kostprijsmodel

Wijziging mapping externe
kredietbeoordelingsinstellingen

NIEUWE WET EN REGELGEVING

Integratie duurzaamheidsrisico's in governance van
(her)verzekeraars

DORA (Digital Operational Resilience Act)

OVERIGE ONTWIKKELINGEN

Onderzoek naar kosten verzekeringsgarantiestelsel

Plannen van het Verbond van Verzekeraars

Voortgang uitvoering strategisch plan IAIS

FSB voortgangsrapport over implementatie van FSB

Principes en Standaarden

FSB 2021 Resolution Rapport

DNB TOEZICHT: ALGEMEEN

Toezicht in beeld – verzekeraars

- **Wat?** DNB heeft 7 december 2021 [Toezicht in beeld](#) gepresenteerd. Dit is een samenvatting die weergeeft waar DNB in haar toezicht aan werkt en heeft gewerkt. Het toezicht op verzekeraars in 2022 kent een aantal prioriteiten, waaronder duurzaamheid en cybersecurity. Een derde thema betreft de implementatie van de per 2020 ingegane wetgeving ten aanzien van de verwerking van uitgestelde belastingen bij de berekening van de Solvency II kapitaalrequisieten en eligible own funds. In 2022 zullen naar verwachting ook de finale Europese wetvoorstellen op het terrein van Solvency II duidelijk worden. DNB zal ook starten met de voorbereidingen op een beoogde inwerkingtreding van de aangepaste Solvency II per 2023 of 2024.
- **Wie?** Verzekeraars.
- **Wanneer?** DNB zal de punten die ze aanstipt in dit document meennemen in haar toezicht.

Wetgevingsbrief 2021– herziening en modernisering van de uitbestedingsregels

- **Wat?** In de jaarlijkse [wetgevingsbrief](#) van DNB d.d. 18 maart 2021 aan de minister van Financiën constateert DNB dat de uitbestedingsregels zoals vastgelegd in hoofdstuk 5 van het Besluit prudentiële regels Wft (Bpr) aan een herziening toe zijn en acht het van belang dat deze – op een cross-sectoraal consistente wijze – meer in lijn worden gebracht met internationale standaarden. Tevens behoeft de regelgeving op punten verduidelijking. Bijvoorbeeld ten aanzien van de TIBER-testen die DNB samen met financiële instellingen en de AFM uitvoert om de digitale weerbaarheid van instellingen te testen. De minister heeft te kennen geven dat hij in overleg zal blijven met de AFM (en DNB) op dit punt om te kijken wat nodig is na implementatie van de Europese trajecten, waaronder de Digital Operational Resilience Act (DORA) en de herzieningen MiFID II en PSD2.
- **Wie?** Verzekeraars.
- **Wanneer?** Wij verwachten in 2022 meer duidelijkheid over hoe de minister van Financiën zal omgaan met de wensen van DNB op dit punt.

Rapport Evaluatiecommissie Conservatrix

In december 2021 heeft de minister van Financiën [het rapport](#) van de Evaluatiecommissie Conservatrix naar de Tweede Kamer gestuurd. De commissie concludeert dat

DNB een zeer grote inspanning heeft geleverd in de vorm van tijd en bemensing om het dossier Conservatrix in goede banen te leiden, maar concludeert ook – in lijn met de eigen evaluatie van DNB – dat eerder en krachtiger ingrijpen van DNB in de beginperiode mogelijk voor een andere wending had kunnen zorgen. De commissie benadrukt daarbij wel dat de primaire verantwoordelijkheid voor de producten van de verzekeraar bij Conservatrix zelf lag en dat de bestuursstructuur bij Conservatrix het toezicht en bijsturing bemoeilijkte. De commissie is verder op een aantal punten kritisch ten aanzien van het handelen van DNB rondom de gedwongen overdracht van Conservatrix. De commissie heeft daarover een aantal aanbevelingen gedaan. Over het toezicht door DNB in de periode 2018-2020 heeft de commissie geen aanbevelingen gedaan.

De Raad van Commissarissen van DNB heeft een [reactie](#) gegeven op de bevindingen van de commissie. In haar reactie gaat de RvC in op de bevindingen en aanbevelingen van de commissie en geeft daar duiding aan. Zo herkent de RvC de conclusie van de commissie dat in het toezicht veel belang wordt gehecht aan het juridisch kader. Dat is immers de wettelijke grondslag waarbinnen wordt gewerkt. DNB kan en moet als toezichthouder soms verstrekende maatregelen treffen die de rechterlijke toets kunnen doorstaan. Het is in het belang van de polishouders dat DNB deze juridische zorgvuldigheid betracht. Als er een oplossing is met een reële kans van slagen zonder korting van de polishouders is DNB gehouden deze serieus te overwegen.

DNB heeft toegezegd in februari 2022 de minister te informeren over hoe zij de aanbevelingen van de commissie inpast in het risicogebaseerde toezicht. Daarover worden ook gesprekken gevoerd tussen het ministerie en DNB. De uitkomsten hiervan worden betrokken in een uitgebreide reactie, waarin uiteen wordt gezet op welke manier opvolging wordt gegeven aan de aanbevelingen van de commissie. De minister streeft ernaar deze uitgebreide reactie in maart 2022 naar de Tweede Kamer te sturen.

DNB TOEZICHT: (CONCEPT) Q&A'S & GOOD PRACTICES

Q&A en Good Practice over de behandeling spaarhypotheken onder Solvency II

- **Wat?** In het najaar van 2021 heeft DNB een [Q&A](#) en een [Good Practice](#) gepubliceerd over de behandeling van spaarhypotheken onder Solvency II. De Q&A

gaat bijvoorbeeld in op hoe Solvency II verschillende verschijningsvormen van spaarhypotheken bij verzekeraars behandelt. Deze Q&A gaat niet in op hoe een verzekeraar invulling kan geven aan de wet- en regelgeving over de balanswaardering van de activa gerelateerd aan spaarhypotheken. Hiervoor verwijst DNB naar de Good Practice. Het Verbond van Verzekeraars heeft naar aanleiding van deze guidance haar [handreiking](#) aangepast.

- **Wie?** Verzekeraars die spaarhypotheken aanbieden.
- **Wanneer?** Per direct; DNB zal deze nieuwe guidance betrekken in haar toezicht.

Q&A over de contractgrens bij individuele arbeidsongeschiktheidsverzekeringen

- **Wat?** In november 2021 heeft DNB een [Q&A](#) gepubliceerd over de contractgrens bij individuele arbeidsongeschiktheidsverzekeringen. Op de vraag of een verzekeraar een kortere contractgrens dan de einddatum van de verzekeringsovereenkomst kan hanteren bij een individuele arbeidsongeschiktheidsverzekering wanneer hij bij het sluiten van de verzekeringsovereenkomst een individuele risicobeoordeling heeft gedaan is het antwoord: nee.
- **Wie?** Verzekeraars die arbeidsongeschiktheidsverzekeringen aanbieden.
- **Wanneer?** DNB zal de wetsuitleg zoals opgenomen in deze Q&A vanaf 1 juli 2023, te beginnen bij de beoordeling van de kwartaalstaten 2023 Q2, betrekken in haar toezicht.

Consultatie Good Practice Waardering Hypotheekleningen Solvency II

- **Wat?** DNB heeft in de zomer van 2021 de Good Practice Waardering Hypotheekleningen Solvency II [geconsulteerd](#). De Good Practice bevat voorbeelden van mogelijke toepassingen die naar het oordeel van DNB goede invullingen geven aan de verplichtingen uit wet- en regelgeving, waaronder dus Solvency II. De Good Practice gaat in het bijzonder in op waarderingsaspecten die specifiek zijn aan het waarderen van hypotheekleningen: het vaststellen van de disconteringsrente, het doen van aanpassingen aan variabelen gebruikt voor de disconteringsrente en het gebruik van prijzen van Residential Mortgage-Backed Securities (RMBS).
- **Wie?** Verzekeraars die hypotheekleningen op hun balans hebben staan.
- **Wanneer?** De consultatie liep tot eind september 2021 en wij verwachten dat DNB de definitieve versie van deze Good Practice binnen enkele maanden zal publiceren.

DNB TOEZICHT: INTERNE GOVERNANCE

Gebruiktest interne modellen

- **Wat?** DNB heeft in 2021 (en 2020) on-site onderzoek uitgevoerd naar de [gebruikstest](#) voor interne modellen voor de berekening van solvabiliteitskapitaal. Onder meer is getoetst of verzekeraars hun interne model ook gebruiken voor besluitvorming en risicomanagement en niet uitsluitend als middel om de kapitaalseis te berekenen. Conclusie is dat de onderzochte verzekeraars het interne model breder inzetten en niet alleen gebruiken om het vereiste kapitaal te berekenen. Het interne model wordt ook gebruikt voor besluitvorming en risicomanagement, zoals Solvency II vraagt. Echter, de mate waarin verzekeraars voldoen aan de governance- en documentatie-eisen verschilt daarbij sterk.
- **Wie?** Verzekeraars.
- **Wanneer?** Per direct; DNB wil dat verzekeraars de geïdentificeerde punten adresseren.

Terugkoppeling onderzoek Internal Control Frameworks

- **Wat?** DNB heeft in december 2021 een [terugkoppeling](#) gegeven van haar onderzoek naar Internal Control Frameworks bij middelgrote en grote verzekeraars. Uit het onderzoek bleek dat de structuur van evaluatie en rapportage redelijk op orde zijn, maar dat opzet, bestaan en werking van de raamwerken veelal onvoldoende is. Ook is verbetering mogelijk door handmatige controles te vervangen door geautomatiseerde (systeem)controles en controleraamwerken meer aan te laten sluiten bij nieuwe technologische ontwikkelingen zoals het toepassen van Agile werken en het uitvoeren van RPA's.
- **Wie?** Verzekeraars.
- **Wanneer?** Per direct; DNB monitort de opvolging van de noodzakelijke verbeteringen in het regulier toezicht.

Nieuwe informatiebeveiligingsmonitor 2021

- **Wat?** DNB heeft in 2021 haar derde [informatiebeveiligingsmonitor](#) (IB) uitgebracht. De belangrijkste waarnemingen zijn: (i) de risicomanagementcyclus binnen instellingen gericht op informatiebeveiliging is onvoldoende effectief, (ii) het beheersen van informatiebeveiliging in de gehele uitbestedingsketen is cruciaal; en (iii) de weerbaarheid tegen cyberaanvallen moet worden versterkt, hier is dringend aandacht nodig.
- **Wie?** Verzekeraars.

- **Wanneer?** Per direct; DNB monitort de opvolging van de noodzakelijke verbeteringen in het regulier toezicht.

Terugkoppeling sectorbrede analyse operationele en IT risico's

- **Wat?** DNB heeft in december 2021 een [terugkoppeling](#) gegeven van haar jaarlijkse sectorbrede analyse naar onder meer de identificatie en beheersing van operationele en IT-risico's. DNB stelt vast dat de basiselementen van een risicomanagementraamwerk, en als onderdeel daarvan een interne controle raamwerk, bij de meeste verzekeraars aanwezig zijn. DNB geeft aan dat er verbetering mogelijk is (i) in de snelheid van afhandeling van door de Risicomanagement Functie (RMF) en/of Interne Audit Functie (IAF) geconstateerde 'hoog risico bevindingen' en (ii) door handmatige controles te vervangen door geautomatiseerde (systeem)controles. Verder valt het DNB op dat verzekeraars hun beheersmaatregelen ten aanzien van informatiebeveiliging, uitbesteding en datakwaliteit in veel gevallen niet op orde hebben.
- **Wie?** Verzekeraars.
- **Wanneer?** Per direct; DNB monitort de opvolging van de noodzakelijke verbeteringen in het regulier toezicht.

DNB TOEZICHT: OVERIG

Uitkomsten themaonderzoek COVID-19 risicomanagement

- **Wat?** DNB heeft in december 2021 de uitkomsten gepresenteerd van haar [themaonderzoek](#) naar het risicomanagement tijdens de COVID-19 pandemie. Tijdens de pandemie konden verzekeraars terugvallen op bestaande documenten, zoals het business continuity plan en de ORSA. De ORSA verplichting vanuit Solvency II heeft, naar de mening van DNB, daarmee in positieve zin bijgedragen aan een goede voorbereiding op een onverwachte gebeurtenis, zoals de COVID-19 pandemie. De uitkomsten van het themaonderzoek zijn uitgewerkt in de [Good Practice 'Risicomanagement in tijden van stress'](#). Hierin worden per subonderdeel good practices gegeven. Deze *good practices* zijn weliswaar opgesteld naar aanleiding van de COVID-19 pandemie, maar zijn bedoeld om in bredere zin een handvat aan verzekeraars te bieden voor risicomanagement tijdens stress situaties.
- **Wie?** Verzekeraars.
- **Wanneer?** Per direct; DNB verwacht dat verzekeraars de geïdentificeerde punten adresseren.

Terugkoppeling uitvraag Sector Brede Analyse Niet Financiële Risico's 2021 en 2020

- **Wat?** DNB heeft in november 2021 een sector-brede [terugkoppeling](#) opgesteld over het onderdeel integriteitsrisico's, op basis van de antwoorden die zijn gegeven op de Sector Brede Analyse Niet Financiële Risico's (SBA-NFR 2020) en 2021. Uit het onderzoek kwam naar voren dat de verzekeringssector stappen in de goede richting heeft gemaakt, maar dat er op onderdelen verbetering mogelijk is. In de terugkoppeling brengt DNB de volgende onderwerpen onder de aandacht: (i) SIRA en Integrity Risk Appetite; (ii) belangenverstrengeling; (iii) sanctiescreening; (iv) compliance en audit; en (v) opleiding. Het is volgens DNB, bijvoorbeeld, opvallend dat 20% (in 2020 was dit 30%) van de verzekeraars aangeeft nieuwe klanten niet te screenen tegen de nationale sanctielijst terrorisme (de Nederlandse sanctielijst) en de sanctielijsten op basis van EU-verordeningen (de EU-sanctielijsten). De antwoorden op de jaarlijkse uitvraag integriteitsrisico's duiden daarnaast op tekortkomingen in de screening na (a) een mutatie van de sanctielijsten, (b) relevante wijziging aan de kant van de relatie en (c) bij uitbetaling.
- **Wie?** Verzekeraars.
- **Wanneer?** Per direct; DNB verwacht dat verzekeraars de geïdentificeerde punten adresseren.

Toezichtaanpak langdurige rente verzekeraars

- **Wat?** DNB heeft haar [toezichtaanpak](#) voor omgang met de langdurige lage rente en de Ultimate Forward Rate (UFR) geactualiseerd in lijn met het Solvency II kader. Met deze nieuwe aanpak verricht DNB zelf vooruitkijkende en risicogebaseerde analyses uit van de wettelijke (Solvency II) solvabiliteitspositie en bronnen van kapitaalgeneratie. Oogmerk van DNB is om risico's te identificeren en indien nodig een dialoog met individuele verzekeraars te initiëren. Deze aanpak is van toepassing op verzekeraars met langlopende verplichtingen (looptijd langer dan 20 jaar) die jaarlijks rapporteren over de impact van een alternatieve extrapolatiemethode.
- **Wie?** Verzekeraars.
- **Wanneer?** Per direct; DNB neemt de methode op als vast onderdeel van haar toezicht, en bij het beoordelen van het beleid inzake kapitaalbeheer, waar de verzekeraar in de toezichtrapportage over rapporteert.

Kwalitatieve rapportages aan DNB

- **Wat?** In november 2021 heeft DNB de verzekeraars via haar [nieuwsbrief](#) geïnformeerd over het voorkomen van overlap tussen rapportages. DNB formuleerde drie principes die verzekeraars in acht kunnen nemen. Dat

is ten eerste het voorkomen van onnodige herhalingen, het gebruiken van verwijzingen en het indienen van 'single' rapportages voor verzekeringsgroepen. Met betrekking tot rapportages had DNB eerder al [gemeld](#) dat zij voor 2021 koos voor een proportionele invulling van de wettelijke eis voor het aanleveren van de Regular Supervisory Report (RSR). De meeste verzekeraars hoefden daardoor in 2021 geen volledige RSR in te leveren.

- **Wie?** Verzekeraars.
- **Wanneer?** Bij reguliere rapportagemomenten van verzekeraars.

AFM TOEZICHT

Trendzicht 2021

- **Wat?** De AFM heeft in november 2021 haar [Trendzicht](#) voor 2022 gepubliceerd. De AFM geeft, onder meer, aan dat de langdurig lage rente de winstgevendheid en soliditeit van financiële instellingen, voornamelijk bij verzekeraars, een aandachtspunt blijft. Het rendement op beleggingen blijft hierdoor namelijk laag, terwijl de langlopende verplichtingen toenemen. Dit kan ook een spanningsveld opleveren in de zorgvuldige omgang met het klantbelang en het duurzaam vormgeven van het bedrijfsmodel. Daarnaast ziet de AFM dat duurzaamheidsrisico's financiële instellingen, waaronder verzekeraars, voor grote uitdagingen stellen. De toenemende schade als gevolg van natuurrampen werpt belangrijke vraagstukken op, in het bijzonder voor de verzekeringssector. Het kan bijvoorbeeld leiden tot aanpassingen in dekkingen en premies, met als keerzijde dat voor consumenten en bedrijven sommige vormen van klimaatschade onverzekerbaar dreigen te worden.
- **Wie?** Verzekeraars.
- **Wanneer?** Per direct; wij verwachten dat de AFM in 2022 aandacht zal (blijven) vragen voor deze onderwerpen.

Aandachtspunten voor personalisatie van premies en voorwaarden

- **Wat?** In juni 2021 heeft de AFM een negental [aandachtspunten](#) met de verzekeringssector gedeeld voor het op een persoon toesnijden (personaliseren) van premies en voorwaarden op basis van gedrag en data. Met deze aandachtspunten probeert de AFM de risico's bij het inzetten van gepersonaliseerde beprijzingen te verkleinen. Voorbeelden hiervan zijn het niet verplichtstellen van het delen van gedragsdata, het borgen van de verzekeraarbaarheid van cliënten en het rekening houden met hoe beïnvloedbaar het gemeten gedrag is.

- **Wie?** Verzekeraars die premies en voorwaarden op basis van gedrag en data personaliseren.
- **Wanneer?** Per direct; het betreft een doorlopende verplichting waar de AFM aandacht voor gevraagd heeft.

Transparantie dekkingsvoorwaarden

- **Wat?** De AFM heeft de verzekeringssector opgeroepen transparant te communiceren over dekkingsvoorwaarden en wijzigingen daarin, zodat het voor consumenten en ondernemers duidelijk is wat wel en niet wordt vergoed (bijvoorbeeld na een overstroming). Deze oproep volgt uit het rapport '[De invloed van klimaatverandering op schadeverzekeringen](#)' dat de AFM in oktober 2021 heeft gepubliceerd. In het rapport gaat de AFM ook in op de gevolgen van de beperkte verzekeraarbaarheid van schade door klimaatverandering. De AFM roept de overheid en de sector op om gezamenlijk naar oplossingen te zoeken voor de moeilijk verzekerbare klimaat gerelateerde schade.
- **Wie?** Schadeverzekeraars.
- **Wanneer?** Per direct; het betreft een doorlopende verplichting waar de AFM aandacht voor gevraagd heeft.

Aanbevelingen om gedragsrisico's benchmarktransitie te beperken

- **Wat?** In juni 2021 heeft de AFM [aanbevelingen](#) gedaan om gedragsrisico's met betrekking tot de benchmarktransitie te beperken. Het gaat hierbij om risico's die ontstaan wanneer er verschillen in kennis en onderhandelingsmacht zijn tussen de financiële instelling en hun klanten, of wanneer producten tussentijds gewijzigd worden. Om gedragsrisico's te beperken, is het onder meer van belang dat instellingen transparant zijn richting hun cliënten. Dit betekent dat keuzes en afwegingen moeten worden gedeeld. Ook moet een terugvalbepaling minimaal een procedure omvatten die omschrijft welke stappen er genomen gaan worden als de huidige benchmark wegvallen. In december 2021 hebben DNB (en de AFM) nog [feedback](#) gegeven op het rapport over de eerste helft van 2021. Daarnaast hebben DNB en de AFM een nieuwe uitvraag aangekondigd bij een selectie van, onder andere verzekeraars. De aanleverdeadline is 23 februari 2022.
- **Wie?** Verzekeraars die werken met rentebenchmarks, en bezig zijn met de transitie naar alternatieve rentebenchmarks.
- **Wanneer?** Per direct; de deadline om over te schakelen naar alternatieve rentebenchmarks verliep op 31 december 2021.

EIOPA

EIOPA analyseert het gebruik van uitzonderingen van Solvency II rapportageverplichtingen

- **Wat?** EIOPA houdt (op jaarbasis) bij welke [uitzonderingen](#) nationale toezichthouders toestaan aan verzekeraars in het kader van reguliere rapportageverplichtingen. Hieruit blijkt dat over 2020 en begin 2021 uitzonderingen zijn toegestaan aan honderden 'solo undertakings' en tientallen 'insurance groups'. Hieruit spreekt dat op nationaal niveau ruim aandacht bestaat voor de proportionele toepassing van rapportageverplichtingen onder Solvency II. Opvallend is dat Nederlandse verzekeraars verhoudingsgewijs minder gebruik maken van deze mogelijkheid dan het gemiddelde in de EEA (14% van de populatie versus 28% van de populatie).
- **Wie?** Verzekeraars die hun rapportageverplichtingen willen beperken.
- **Wanneer?** Doorlopend.

Herziene Richtsnoeren inzake 'Legal Entity Identifier' (LEI)

- **Wat?** EIOPA heeft op 20 december 2021 [herziene richtsnoeren](#) gepubliceerd met betrekking tot het gebruik van de LEI code als unieke identicator voor rechtspersonen. EIOPA bevordert het gebruik van de LEI code om harmonisering te bereiken met betrekking tot het identificeren van rechtspersonen en de kwaliteit en betrouwbaarheid van daarbij betrokken data te waarborgen.
- **Wie?** Verzekeraars, herverzekeraars, bijkantoren en bemiddelaars en nationale toezichthouders zoals DNB.
- **Wanneer?** Deze richtsnoeren treden in werking vanaf 1 juli 2022.

Financial Stability Report

- **Wat?** EIOPA heeft op 13 december 2021 haar [Financial Stability Report](#) uitgebracht. Hierin beschrijft EIOPA de macro-economische ontwikkelingen en belangrijkste risico's voor verzekeraars en de pensioensector. EIOPA noemt de doorlopende bedreigingen van de Covid-19 pandemie, lage rente en relatief hoge inflatie als risicovol voor met name levensverzekeraars en pensioenfondsen. EIOPA signaleert echter dat 'environmental risk' en 'cyber risk' de grootste risico's vormen, terwijl deze risico's naar inzicht van EIOPA nog (te) beperkt worden doorgrond. Een meer algemene studie over de Europese (her)verzekeringmarkt van EIOPA is beschikbaar in de

[European Insurance Overview](#) van EIOPA.

- **Wie?** Verzekeraars.
- **Wanneer?** Te raadplegen door verzekeraars in het kader van doorlopend risk management.

EIOPA Q&A over IDD

- **Wat?** EIOPA houdt een [Q&A](#) bij waarin ze nader duiding geeft aan bepaalde verplichtingen onder de IDD.
- **Wie?** Verzekeraars, voor zover deze onder de reikwijdte van de IDD vallen.
- **Wanneer?** De Q&A is doorlopend te raadplegen.

Lancering IDD Single Rulebook

- **Wat?** EIOPA heeft in 2021 het [IDD Single Rulebook](#) gelanceerd. Het Single Rulebook is bedoeld als documentatietool, en om de consistente toepassing van het regelgevend kader te bevorderen. Het Single Rulebook bevat verwijzingen naar IDD, maar ook naar Gedelegeerde Verordeningen zoals Verordening 2017/2358 met betrekking tot vereisten inzake producttoezicht en -governance en relevante guidelines en Q&A's van EIOPA.
- **Wie?** Verzekeraars, voor zover deze onder de reikwijdte van de IDD vallen.
- **Wanneer?** Doorlopend te raadplegen.

Revised Single Programming Document 2022-2024

- **Wat?** Op 30 september 2021 heeft EIOPA haar (herziene) [Revised Single Programming Document 2022-2024](#) (SPD) gepubliceerd waar het annual work programme 2022 onderdeel vanuit maakt. De agenda van EIOPA zal ook in 2022 beïnvloed worden door de COVID-19-pandemie, de macro-economische omgeving en de algemene Europese agenda. In het licht van het waarborgen van consumentenbescherming en het waarborgen van financiële stabiliteit, zal EIOPA herstel blijven ondersteunen en voortbouwen op groene en digitale transitie. Meer specifiek beschrijft EIOPA in het annual work programme 2022 een zestal strategische aandachtsgebieden (i) integratie van overwegingen op het gebied van duurzame financiering in alle werkgebieden, (ii) ondersteuning van de markt en toezichthoudende gemeenschap door middel van digitale transformatie, (iii) verbetering van de kwaliteit en effectiviteit van het toezicht, (iv) zorgen voor technisch verantwoord prudentieel beleid en bedrijfsvoering, (v) het identificeren, beoordelen, monitoren en rapporteren van risico's voor de financiële stabiliteit en het gedrag van en het bevorderen van preventief beleid en mitigerende

acties, en (vi) zorgen voor goed bestuur, flexibele organisatie, kosteneffectief middelenbeheer en een sterke bedrijfscultuur.

- **Wie?** Verzekeraars en nationale toezichthouders, zoals DNB.
- **Wanneer?** Het annual work programme 2022 zoals opgenomen in het SPD beschrijft de aandachtsgebieden van EIOPA in 2022.

Supervisory Handbook

- **Wat?** EIOPA heeft op 14 oktober 2021 de introductie en de inhoudsopgave van haar Supervisory Handbook gepubliceerd. Het opstellen van het Supervisory Handbook is gebaseerd op artikel 29(2) van de [EIOPA-verordening](#) en stelt EIOPA in staat om praktische- en convergentie-instrumenten te ontwikkelen om gemeenschappelijke toezichtbenaderingen en -praktijken te bevorderen. Het Supervisory Handbook beoogt te voorzien in de good practices die aan de nationale toezichthoudende instanties handvatten kunnen bieden om optimaal toezicht te kunnen uitvoeren binnen het kader van de [Solvency II Richtlijn](#) en toezichtconvergentie tussen EIOPA leden en observatoren te faciliteren.
- **Wie?** Nationale toezichthouders, zoals DNB.
- **Wanneer?** We verwachten dat de inhoud van het Supervisory Handbook in de loop van 2022 meer invulling zal krijgen en (gefaseerd) ter beschikking zal worden gesteld.

Risk-Free Rates

- **Wat?** Er is een transitieproces gaande met betrekking tot rentebenchmarks. Het betreft een overgang van Interbank Offered Rates (IBOR's) naar de Risk-Free Rates (RFR's). Deze benchmarkhervormingen kunnen gevolgen hebben voor de producten en diensten van verzekeraars. EIOPA publiceerde in september 2021 haar [benadering](#) met betrekking tot dit transitieproces. EIOPA heeft een geactualiseerde methodologie voor de berekening van de RFR per januari 2022 voor enkele valuta (Britse pond, Zwitserse frank en Japanse yen). In 2022 blijft EIOPA op maandelijkse basis berekeningen inzake risicovrije rentetermijnstructuren [publiceren](#). In november 2021 heeft EIOPA aangepaste [representatieve portfolio's](#) bekend gemaakt ten behoeve van de berekening van de volatiliteitsaanpassingen (VA) aan de relevante risicovrije rentetermijnstructuren voor Solvency II.
- **Wie?** Verzekeraars.
- **Wanneer?** Vanaf januari 2022.

Consultatie guidance over 'climate change materiality assessment' en gebruik van 'climate change scenarios' in de ORSA.

- **Wat?** EIOPA consulteert haar [guidance](#) over de implementatie van duurzame financiële doelen in de praktijk. Zij geeft concrete casuïstiek en voorbeelden hoe risico's rond klimaatverandering in de ORSA te verwerken. Deze consultatie volgt op een eerdere consultatie van EIOPA's [opinie](#) over de selectie van scenario's inzake klimaatverandering en het uitbrengen van EIOPA's [standpunt](#) inzake de ORSA in relatie tot de Covid-19 pandemie. Gedachte is dat met name kleine en middelgrote verzekeraars door het uiteindelijke guidance document geholpen zullen worden om beoordelingen over klimaatverandering uit te voeren en scenario's daarover uit te werken.
- **Wie?** Verzekeraars en toezichthouders (DNB).
- **Wanneer?** De consultatieperiode loopt van 10 december 2021 tot en met 10 februari 2022. De definitieve EIOPA guidance wordt verwacht in juni 2022.

EIOPA deelt kennis over mislukkingen en bijna-ongelukken in de verzekeringssector

- **Wat?** EIOPA heeft in oktober 2021 een interessant [rapport](#) uitgebracht waarin informatie wordt gedeeld over toezichtervaringen met het voorkomen en beheersen van mislukkingen en bijna-ongelukken in de verzekeringssector. De basis hiervoor zijn 219 casussen over verzekeraars uit 31 Europese landen uit de databank van EIOPA. Het rapport is bedoeld om inzicht te geven in de acties door verzekeraars en toezichthouders in twee specifieke crisissituaties. Te weten (i) de herstelfase en de inzet van maatregelen om overschrijding van de kapitaalvereisten te voorkomen (meer specifiek bekend als preventieve maatregelen) en maatregelen genomen na de overschrijding van de kapitaalvereisten en (ii) de afwikkelingsfase met een beschrijving van de acties die toezichthouders/autoriteiten ondernemen die verantwoordelijk zijn voor het afwikkelings- en/of liquidatieproces. Er wordt ook ingegaan op een aantal gerelateerde zaken zoals mogelijke verliezen van polishouders, externe financiering en grensoverschrijdende aspecten van faillissementen en bijna-ongelukken van verzekeraars.
- **Wie?** Verzekeraars en toezichthouders (DNB).
- **Wanneer?** Doorlopend beschikbaar.

De digitale transformatiestrategie

- **Wat?** EIOPA heeft op 10 december 2021 haar [rapport](#) gepresenteerd over de digitale transformatiestrategie van EIOPA. Het rapport is bedoeld om (onder andere)

verzekeraars te ondersteunen bij het aangaan van de digitale transformatie door middel van "een technologisch neutrale, toekomstbestendige, ethische en veilige benadering van financiële innovatie en digitalisering". EIOPA identificeert vijf prioriteiten:

- Gebruik maken van de ontwikkeling van een solide Europees data-ecosysteem;
 - Kunstmatige intelligentie ondersteunen en financiële inclusie bevorderen;
 - Zorgen voor een toekomstgerichte benadering van financiële stabiliteit en veerkracht;
 - De voordelen van de Europese interne markt realiseren;
 - Versterking van de toezichtcapaciteiten van EIOPA en nationale bevoegde autoriteiten.
- **Wie?** Verzekeraars.
 - **Wanneer?** Doorlopend beschikbaar.

Herziening Solvency II Richtsnoeren inzake Contractgrenzen en Richtsnoeren inzake Waardering van technische voorzieningen

- **Wat?** EIOPA heeft de consultaties met betrekking tot de herziening van de Solvency II Richtsnoeren inzake [contractgrenzen](#) en de Richtsnoeren voor de [waardering van technische voorzieningen](#) in november 2021 afgerond. EIOPA werkt de herzieningen uit naar aanleiding van de ontvangen reacties.
- **Wie?** Verzekeraars.
- **Wanneer?** Een concreet tijdspad voor de vervolgstappen is niet bekend, maar de herziene Richtsnoeren worden naar verwachting in de eerste helft van 2022 gepubliceerd.

Verklaring EIOPA over run-off

- **Wat?** EIOPA werkt aan een verklaring over het toezicht op run-off ondernemingen. Aanleiding is de toenemende belangstelling van onder meer private equity partijen voor run-off portefeuilles en run-off ondernemingen. EIOPA is van oordeel dat het belangrijk is de verwachtingen van toezichthouders te specificeren omtrent de risico's die aan dergelijke ondernemingen en portefeuilles kleven, inclusief risico's samenhangend met 'change of ownership'. Daarnaast ontbreekt in het Solvency II-kader specifieke regelgeving voor run-off ondernemingen. De [consultatie](#) door EIOPA over de verklaring is in oktober 2021 afgerond.
- **Wie?** Verzekeraars en investeringsvehikels.
- **Wanneer?** Een concreet tijdspad voor de vervolgstappen is niet bekend, maar de herziene Richtsnoeren worden naar verwachting in de eerste helft van 2022 gepubliceerd.

Retail risk indicators: methodology update

- **Wat?** EIOPA ontwikkelde een 'retail risk indicators methodology' die zij recent actualiseerde. Op 9 december 2021 presenteerde EIOPA de [update](#). De update is gebaseerd op marktgegevens uit de EU lidstaten. De geactualiseerde risico indicatoren zijn bedoeld om een (preventieve) beoordeling te geven van hoe kenmerken en distributieprocessen van verzekeringsproducten de consumenten kunnen beïnvloeden.
- **Wie?** Verzekeraars en toezichthouders.
- **Wanneer?** Het document is te gebruiken in het PARP-proces van verzekeraars.

EIOPA 2021 Financial Stability Report

- **Wat?** EIOPA onderzocht de belangrijkste macro-economische ontwikkelingen en de risico's die essentieel zijn voor de verzekeringssector (en pensioensector) en bundelde haar bevindingen in het [2021 Financial Stability Report](#). Het lijstje verrast niet en omvat de Covid-19 pandemie, de langdurig lage rente, de toenemende inflatie, het milieurisico en het cyberrisico.
- **Wie?** Verzekeraars.
- **Wanneer?** Het rapport is te raadplegen op de website van FSB.

ESA'S

ESA's over PRIIPs

- **Wat?** De Europese Commissie heeft de ESA's in een '[call for advice](#)' gevraagd te adviseren met betrekking tot de verordening Packaged Retail and Insurance-based Investment Products (PRIIPs). Dat betreft dan de praktische toepassing van het bestaande essentiële-informatiedocument (Key Information Document, KID) en het gebruik ervan door financieel adviseurs, de werking van de begripswaarschuwing in KIDs, het gebruik van digitale media, de effectiviteit van bestuurlijke sancties en de reikwijdte van het regulerend kader voor PRIIPs. De ESA's hebben daarop in oktober 2021 een '[call for evidence](#)' uitgezet. De input die vervolgens is ontvangen vanuit de financiële sector wordt gebruikt in het technisch advies aan de Europese Commissie bij de herziening van het essentiële-informatiedocument (KID) voor PRIIPs. Dat advies moet 30 april 2022 worden opgeleverd. Als tussenstap wordt in het eerste kwartaal van 2022 nog een 'stakeholders event' georganiseerd door de ESA's voordat het advies wordt afgerond.
- **Wie?** Verzekeraars.
- **Wanneer?** De ESA's moeten hun input bij de EC uiterlijk op 30 april 2022 aanleveren.

ONTWIKKELINGEN BESTAANDE WET- EN REGELGEVING

Herziening Solvency II

Eind september 2021 heeft de Europese Commissie het groene licht gegeven voor een [herziening van de Solvency II regelgeving](#). De herziening van bestaat uit de volgende onderdelen:

- een [wetgevingsvoorstel](#) tot wijziging van de Solvency II-richtlijn;
- een [mededeling](#) over de herziening van de Solvency II-richtlijn; en
- een [wetgevingsvoorstel](#) voor een nieuwe richtlijn betreffende herstel en afwikkeling van verzekeringen.

Met de herziening beoogd de Commissie de bijdrage van Europese verzekeraars aan de financiering van het COVID-19 herstel te versterken, de kapitaalmarktenunie verder uit te bouwen en middelen te kanaliseren naar de Europese Green Deal.

Herziening Solvency II

De wijzigingen hebben betrekking op evenredigheid, kwaliteit van toezicht, langetermijngarantiemaatregelen, macroprudentiële instrumenten, duurzaamheidsrisico's, groepstoezicht en grensoverschrijdend toezicht.

Wijzigingen in de omvangsdrempels zullen de reikwijdte van het Solvency II-regime verkleinen, waardoor een groter aantal kleine ondernemingen wordt uitgesloten. De voorstellen introduceren ook een nieuwe categorie van verzekeraars en herverzekeraars met een laag risicoprofiel die zullen profiteren van lichtere eisen, wat een weerspiegeling is van een meer evenredige benadering van toezicht.

Er wordt een aantal wijzigingen aangebracht om het langetermijnkarakter van het verzekeringsbedrijf beter weer te geven, waardoor procyclisch gedrag wordt verminderd. De voorstellen verhogen het percentage van de voor risico aangepaste spread dat deel uitmaakt van de volatiliteitsaanpassing. De Commissie is van mening dat een hogere volatiliteitsaanpassing als gevolg van de voorgestelde wijziging effectiever kan compenseren voor schommelingen in activaprijzen bij de waardering van verzekeringsverplichtingen.

Een van de voorstellen is de introductie van het vereiste voor verzekeraars om materiële blootstelling

aan klimaatrisico's te identificeren en de impact van langetermijnsenario's voor klimaatverandering op hun bedrijf te beoordelen. Er wordt ook voorgesteld om de macro-economische omstandigheden te beoordelen en eventuele macro-economische ontwikkelingen te integreren in beleggingsstrategieën en de beoordeling van het eigen risico en de solvabiliteit.

Het groepstoezicht wordt ook ingrijpend gewijzigd, waaronder de toepassing van Solvency II op verzekeringsholdings en gemengde financiële holdings. Wijzigingen stellen groepstoezichthouders ook in staat om van een groep, als laatste redmiddel, te eisen dat deze zich herstructureert.

Voorstel voor een richtlijn betreffende herstel en afwikkeling van verzekerings- en herverzekeringsondernemingen

Er is momenteel geen geharmoniseerde EU-aanpak voor het herstel en de afwikkeling van verzekerings- en herverzekeringsondernemingen. De voorgestelde richtlijn zal van toepassing zijn op alle verzekerings- en herverzekeringsondernemingen in de EU die onder het Solvency II-regime vallen.

Op basis van de richtlijn zal elke lidstaat een afwikkelautoriteit moeten oprichten die verzekeraars zal verplichten preventieve herstelplannen op te stellen. Een dergelijk preventief herstelplan moet maatregelen bevatten die de betrokken onderneming moet nemen om haar financiële positie te herstellen wanneer die positie aanzienlijk is verslechterd. De toezichthouder krijgt in de richtlijn de bevoegdheid om regie te voeren over het verhelpen van tekortkomingen in het plan en belemmeringen voor herstel. Afwikkelingsplannen zullen jaarlijks moeten worden bijgewerkt en bij elke materiële wijziging in de activiteiten van de verzekeraar (zoals een overname of bedrijfsherstructurering).

Indien aan de voorwaarden voor afwikkeling is voldaan, hebben de afwikkelautoriteiten beschikking over de volgende afwikkelinstrumenten: (i) een solvabele run-off; (ii) de verkoop van bedrijfsonderdelen; (iii) het oprichten van een overbruggingsonderneming; (iv) afsplitsing van activa en passiva; en (v) afschrijving of omzetting van kapitaalinstrumenten, schuldinstrumenten en andere in aanmerking komende passiva (i.e. een bail-in).

Opvallend is dat de richtlijn, in tegenstelling tot het afwikkelraamwerk voor banken (BRRD), niet vereist dat verzekeraars een minimum aan eigen vermogen aanhouden om de afwikkeling te faciliteren.

Het voorstel wordt op dit moment besproken in de trioloog tussen de Commissie, de Raad en het Parlement.

Nadat de voorstellen zijn goedgekeurd, hebben lidstaten nog 18 maanden op de richtlijnen om te zetten in nationale regelgeving. Het is op dit moment niet duidelijk wanneer de nieuwe richtlijnen in werking zullen treden. DNB verwacht zelf dat dit pas in 2023 of zelfs 2024 zal zijn (zie ook hierboven). Bij de implementatie in Nederland zal interessant zijn om te zien hoe de nieuwe 'afwikkelrichtlijn' zich zal verhouden tot de (nationale) Wet herstel en afwikkeling van verzekeraars (zie ook de [Fiche](#) van de Nederlandse regering op dit punt).

Actieve provisietransparantie bij schadeverzekering - update

- **Wat?** Kort gezegd mogen bemiddelaars en adviseurs geen provisies verschaffen of ontvangen voor het bemiddelen of adviseren inzake een schadeverzekering, niet zijnde een betalingsbeschermer, individuele arbeidsongeschiktheidsverzekering of overlijdensrisicoverzekering, behalve de uitgezonderde provisies (zie het hoofdstuk Financiële dienstverleners in deze Vooruitblik voor meer informatie). Om cliënten ook de mogelijkheid te geven om distributiekanaalen te vergelijken, dienen zowel directe aanbieders van schadeverzekeringen als adviseurs en/of bemiddelaars kenbaar te maken wat de kenmerken van hun dienstverlening zijn. Als het bij directe aanbieders om een 'selfservice model' gaat waarbij er bijvoorbeeld geen extra ondersteuning van de kant van de verzekeraar is bij het afhandelen van een schadeclaim, dan moet dit voor de cliënt duidelijk zijn. Er wordt in dat geval immers geen provisie betaald, maar ook geen 'extra' dienstverlening gegeven. Daarnaast moeten directe aanbieders kenbaar maken wat zij aan derden, anders dan bemiddelaars of adviseurs, betalen als aanbrengvergoeding. Derden zijn dan bijvoorbeeld prijsvergelijkingsites die niet tevens bemiddelaar of adviseur zijn, die een vergoeding van een verzekeraar krijgen voor elke verzekeringnemer die via de site van de prijsvergelijker op de site van de verzekeraar komt en vervolgens daar een verzekering afsluit. De minister is in antwoorden op [Kamervragen](#) nog nader ingegaan op de houdbaarheid van deze (nieuwe) verlichting in het licht van de IDD (de minister meent dat de verplichting in lijn is met de IDD).
- **Wie?** Directe aanbieders van bepaalde schadeverzekeringen, maar ook bemiddelaars en adviseurs die bemiddelen bij en adviseren over bepaalde schadeverzekeringen.
- **Wanneer?** Het [Wijzigingsbesluit](#) is in november 2021 in het kader van de voorhangprocedure naar de Eerste en Tweede Kamer gestuurd. Naar verwachting treedt het besluit in 2022 in werking.

Wettelijke verankering tuchtrecht verzekeraars

- **Wat?** De minister voor Rechtsbescherming heeft [aangekondigd](#) dat, ter uitvoering van een motie van de Tweede Kamer, wordt ingezet op de introductie van een wettelijke verplichting voor verzekeraars om zich te onderwerpen aan tuchtrecht. Hiertoe wordt in de Wft opgenomen dat verzekeraars onderworpen moeten zijn aan een tuchtrechtelijke regeling die voldoet aan bepaalde voorwaarden. Anders dan bij banken zal de tuchtrechtelijke regeling van verzekeraars echter niet zijn gericht op individuele medewerkers, maar op de onderneming. De minister van Financiën is nader op deze ontwikkeling ingegaan naar aanleiding van [Kamervragen](#). Ook heeft de minister in december 2021 nog [Kamervragen](#) beantwoord over het indienen van tuchtklachten over verzekeraars.
- **Wie?** Verzekeraars met een zetel in Nederland.
- **Wanneer?** Tot op heden is er geen concreet wetsvoorstel op dit punt verschenen. Wij verwachten dat de minister hier in 2022 op terug zal komen.

Wet nadere beloningsregels financiële sector

- **Wat?** Al op 2 juli 2020 heeft de minister van Financiën een voorstel voor een Wet nadere beloningsmaatregelen financiële ondernemingen bij de Tweede Kamer [ingediend](#). Het voorstel beoogt een aantal wijzigingen door te voeren in de huidige beloningsregels zoals opgenomen in de Wft, waaronder de introductie van een wettelijke retentieperiode van vijf jaar voor aandelen die worden uitgekeerd als bestanddeel van een vaste beloning en een aanscherping van de middelingsregeling voor niet-cao personeel, dat onder voorwaarden een hogere bonus dan 20% toegekend kan krijgen.
- **Wie?** Verzekeraars die binnen het bereik van de Nederlandse beloningsregels vallen.
- **Wanneer?** Het voorstel is al lange tijd aanhangig bij de Tweede Kamer, maar nog niet in stemming gebracht. Het is onduidelijk wanneer de wijziging in werking zal treden.

Aanhouden evaluatie algemene zorgplicht Wft

- **Wat?** De minister van Financiën heeft in december 2021 het parlement [geïnformeerd](#) over het aanhouden van de nieuwe evaluatie van de algemene zorgplicht uit artikel 4:24a Wft. Tijdens de vorig evaluatie van de algemene zorgplicht kwamen een aantal aandachtspunten naar voren met betrekking tot het ontbreken van (voldoende) rechtsbescherming. Aangezien de AFM ten tijde van de evaluatie nog niet formeel gehandhaafd had op grond van artikel 4:24a Wft en daardoor geen bestuursrechtelijke rechtspraak tot stand was gekomen heeft de minister destijds een nieuwe evaluatie voor 1

januari 2022 aangekondigd. De reden voor de nieuwe evaluatie - meer zicht op de formele handhavingspraktijk en ontwikkeling in de bestuursrechtelijke rechtspraak - heeft zich in de tussentijd echter niet voorgedaan. Tot op heden is nog niet formeel gehandhaafd op grond van artikel 4:24a Wft. Tegen deze achtergrond heeft de minister besloten de evaluatie aan te houden.

- **Wie?** Verzekeraars.
- **Wanneer?** Dat is onduidelijk. De minister houdt de evaluatie tot nadere orde aan tot er meer zicht is op de formele handhavingspraktijk en ontwikkeling in de bestuursrechtelijke rechtspraak.

Voorgenomen wijziging Wet Huis voor klokkenluiders

- **Wat?** Op dit moment is er een [wetsvoorstel](#) aanhangig tot wijziging van de Wet Huis voor klokkenluiders. Deze wet voorziet onder meer in de verplichting tot het vaststellen van een procedure voor het omgaan met het melden van een vermoeden van een misstand binnen een organisatie. Op dit moment is ten aanzien van deze verplichting nog voorzien in een drempel van ten minste vijftig personen binnen de organisatie. Een van de voorgestelde wijzigingen is dat deze drempel niet langer geldt voor ondernemingen die actief zijn in de financiële sector, waaronder verzekeraars. DNB wordt aangesteld als bevoegde toezichthouder.
- **Wie?** Alle Verzekeraars.
- **Wanneer?** De wetswijziging moest eigenlijk in werking treden op 17 december 2021. Het voorstel is op dit moment echter nog aanhangig bij de Tweede Kamer. Het is onduidelijk wanneer de wijziging in werking zal treden. Wij verwachten dat dit begin 2022 zal zijn.

Wijzigingswet financiële markten 2021 – de groeps-vvgb

- **Wat?** Eind 2019 heeft het ministerie van Financiën de Wijzigingswet financiële markten 2021 [geconsulteerd](#). Het wetsvoorstel wijzigt verschillende wetten en voorziet onder meer in de introductie van een meldplicht ten aanzien van wijzigingen die plaatsvinden binnen een groep, nadat eerder door DNB een groeps-vvgb is verleend zoals bedoeld in artikel 3:102 lid 2 Wft.
- **Wie?** Indien het voorstel tot wet verheven zal worden, heeft dat relevantie voor groepsmaatschappijen die met betrekking tot een verzekeraar over een groeps-vvgb van DNB beschikken.
- **Wanneer?** Op het moment van schrijven is de Wijzigingswet financiële markten 2021 nog niet aan de Tweede Kamer aangeboden. Het is onduidelijk wanneer/ of dit onderdeel van de Wijzigingswet 2021 in werking zal treden.

Wijzigingsbesluit financiële markten 2021– de groeps-vvgb

- **Wat?** Op 24 november 2021 heeft de minister van Financiën het [Wijzigingsbesluit financiële markten 2021](#) aan de Tweede Kamer aangeboden. In dit Wijzigingsbesluit wordt onder meer voorzien in een nadere uitwerking van de vvgb-meldplicht in geval van wijzigingen binnen een groep.
- **Wie?** Groepsmaatschappijen die met betrekking tot een verzekeraar over een groeps-vvgb van DNB beschikken.
- **Wanneer?** Deze regel hangt samen met de voorgestelde wijziging in de Wijzigingswet financiële markten 2021 (zie hierboven). Het is dus onduidelijk wanneer/of dit besluit in werking zal treden.

Wijzigingswet financiële markten 2021 – relevante wijzigingen voor verzekeraars

- **Wat?** Eind 2019 heeft het ministerie van Financiën de Wijzigingswet financiële markten 2021 [geconsulteerd](#). De Wijzigingswet bevat een aantal relevante wijzigingen voor verzekeraars. Zo wordt, onder meer, aan artikel 3:73c, eerste lid, Wft toegevoegd dat een verzekeraar met beperkte risico-omvang in de toelichting op de jaarrekening gegevens opneemt over zijn solvabiliteit en financiële positie. Verder bevat het wetsvoorstel een wijziging van Boek 7 van het Burgerlijk Wetboek. Deze wijziging strekt tot het recht op premierestitutie ingeval de verzekeraar zich beroept op het verval van de uitkering bij het te goeder trouw schenden van de mededelingsplicht door de verzekeringnemer.
- **Wie?** Verzekeraars.
- **Wanneer?** Op het moment van schrijven is de Wijzigingswet financiële markten 2021 nog niet aan de Tweede Kamer aangeboden. Het is onduidelijk wanneer/of dit onderdeel van de Wijzigingswet 2021 in werking zal treden.

Wijzigingsbesluit financiële markten 2021– kostprijsmodel

- **Wat?** Op 24 november 2021 heeft de minister van Financiën het [Wijzigingsbesluit financiële markten 2021](#) aan de Tweede Kamer aangeboden. In dit Wijzigingsbesluit wordt, als onderdeel van de nadere voorschriften voor financieel advies, ook artikel 86g BGfo gewijzigd. Het tweede lid dat bepaalt dat de accountant jaarlijks controleert of de begrote advieskosten en distributiekosten juist en volledig zijn toegerekend aan de financiële producten komt te vervallen. Daarvoor in de plaats komt de jaarlijkse rapportage van de aanbieder in combinatie met een accountantscontrole op gezette momenten.

- **Wie?** Verzekeraars.
- **Wanneer?** Het is onduidelijk wanneer/of dit besluit in werking zal treden.

Wijziging mapping externe kredietbeoordelingsinstellingen

- **Wat?** Het Gemengd Comité van de drie Europese toezichthoudende autoriteiten (EBA, EIOPA en ESMA - ESA's) heeft in juni 2021 twee gewijzigde technische uitvoeringsnormen (ITS) [gepubliceerd](#) voor het in kaart brengen van kredietbeoordelingen van externe kredietbeoordelingsinstellingen (EKBI's). De wijzigingen weerspiegelen:
 - de erkenning van twee nieuwe ratingbureaus (CRA's);
 - het resultaat van een monitoringoefening over de geschiktheid van bestaande mappings; en
 - de uitschrijving van een aantal ratingbureaus.De ITS maken deel uit van het EU Single Rulebook voor bankieren en verzekeren en zijn gericht op het creëren van een solide regelgevend kader in de EU. De Europese Commissie heeft de gewijzigde ITS vastgesteld in de Uitvoeringsverordening (EU) 2021/2006 van 16 november 2021 (tot wijziging van Uitvoeringsverordening (EU) 2016/1800).
- **Wie?** Verzekeraars (en banken).
- **Wanneer?** De [gewijzigde ITS](#) zijn op 17 november 2021 gepubliceerd en inwerking getreden op 6 december 2021.

NIEUWE WET EN REGELGEVING

Integratie duurzaamheidsrisico's in governance van (her)verzekeraars

- **Wat?** Op 21 april 2021 heeft de Europese Commissie [Gedelegeerde Verordening \(EU\) 2021/1256](#) vastgesteld. Dat leidt tot een wijziging van Gedelegeerde Verordening (EU) 2015/35 wat betreft de integratie van duurzaamheidsrisico's in de governance van verzekerings- en herverzekeringsondernemingen. Om ervoor te zorgen dat het governancestelsel correct wordt nageleefd, is via deze gewijzigde regelgeving verduidelijkt dat duurzaamheidsrisico's tot uiting moeten komen in de governance van verzekerings- en herverzekeringsondernemingen en bij de inschatting van de algehele solvabiliteitsbehoeften van die ondernemingen. In het hoofdstuk Duurzaamheid van deze Vooruitblik kunt u meer lezen over de relevante ontwikkelingen op dit gebied.
- **Wie?** Verzekeraars en herverzekeraars.

- **Wanneer?** De Gedelegeerde Verordening treedt per 2 augustus 2022 in werking.

DORA (Digital Operational Resilience Act)

- **Wat?** Op 24 november 2021 is er binnen de Raad [overeenstemming](#) bereikt over de tekst van de voorgestelde Verordening betreffende digitale operationele veerkracht voor de financiële sector (DORA). DORA bestaat grofweg uit de volgende vijf pijlers:
 - ICT-risicomanagement;
 - Behandeling van ICT-incidenten;
 - Beheer ICT-risico's bij uitbesteding;
 - Toezicht op cruciale ICT-dienstaanbieders; en
 - Samenwerking en toezicht/handhaving door toezichthouders.
- **Wie?** DORA is een belangrijke ontwikkeling voor alle (her)verzekeraars.
- **Wanneer?** De volgende stap is dat de Raad met het Europees Parlement overeenstemming bereikt over de inhoud van de tekst van DORA. De verordening zal, aldus de meest recente tekst, na inwerkingtreding ervan na 24 maanden rechtstreeks van toepassing zijn in Nederland.

OVERIGE ONTWIKKELINGEN

Onderzoek naar kosten verzekeringsgarantiestelsel

- **Wat?** Tijdens de behandeling van het wetsvoorstel herstel en afwikkeling van verzekeraars in de Eerste Kamer heeft de minister van Financiën toegezegd [onderzoek](#) te zullen doen naar de kosten en baten van het invoeren van een verzekeringsgarantiestelsel (*Insurance Guarantee Scheme*, IGS) in Nederland, nadat EIOPA een verwacht advies inzake IGS zou hebben gepubliceerd (dit [advies](#) kwam op 17 december 2020). De minister heeft de onderzoeker gevraagd om de kosten en baten te onderzoeken van het invoeren van een IGS voor de verschillende verzekeringsbranches, die gericht zijn op de consument en micro en kleine ondernemingen, en waarvoor thans nog geen IGS is opgezet in Nederland. Het onderzoek zal daarbij onder andere aandacht besteden aan de inrichtingsmogelijkheden, financieringsopties en de kosten. De onderzoekers zullen uitgaan van het scenario dat er op Europees niveau geen minimumharmonisatie van IGS-systemen gaat plaatsvinden en het derhalve om een nationale invoering van een IGS zou gaan. Daarnaast zullen de onderzoekers ook rekening houden met het scenario dat de EC wél met een voorstel ten aanzien van IGS-systemen komt (de Commissie heeft aangegeven op dit moment geen voorstellen te zullen doen op het

gebied van harmonisatie van nationale IGS-systemen).

- **Wie?** Verzekeraars.
- **Wanneer?** De onderzoekers hebben, als het goed is, in december 2021 het rapport bij de minister opgeleverd. Wij verwachten dat de minister het parlement in 2022 zal formeren over de bevindingen in het rapport, inclusief een appreciatie. Hierbij zal de minister, waar mogelijk, ook de uitkomsten van de door de Evaluatiecommissie Conservatrix uitgevoerde evaluatie betrekken.

Plannen van het Verbond van Verzekeraars

- **Wat?** Op 15 december 2021 heeft het Verbond van Verzekeraars een middellange termijnplan gepresenteerd met de naam '[Samen Sterker MLT 2022-2024](#)'. Dit plan bestaat uit vijf thema's:
 - Oplossingen door inzicht en expertise;
 - Oplossingen voor een duurzame toekomst;
 - Klant centraal;
 - Verantwoord met data voor klant en samenleving; en
 - Een vitale en vernieuwende sector.Het [Jaarplan 2022](#) van het Verbond van Verzekeraar is ook beschikbaar gekomen. De concrete plannen knopen aan bij de vijf thema's uit het middellange termijnplan.
- **Wie?** Verzekeraars.
- **Wanneer?** De plannen zien op de periode 2022 respectievelijk 2022-2024.

Voortgang uitvoering strategisch plan IAIS

- **Wat?** In juni 2019 publiceerde de International Association of Insurance Supervisors (IAIS) haar [strategisch plan](#) voor de periode 2020-2024. Tijdens de Jaarvergadering van midden november 2021 is de voortgang met betrekking tot het strategisch plan besproken. Daar is bevestigd dat tegen eind 2024 een Insurance Capital Standard (ICS) wordt geleverd die geschikt is voor implementatie door toezichthouders op verzekeraars. Verder is voortgang geboekt met het beoordelen van de Aggregation Method (AM), al is door Covid-19 omstandigheden later begonnen met het werk aan de concept-vergelijkingscriteria. De concept-vergelijkingscriteria worden nog geconsulteerd. Ook is een rapport over de Global Monitoring Exercise (GME) goedgekeurd, dat gebruik maakt van gegevens van ongeveer 60 van de grootste internationale verzekeringsgroepen en bijna 40 verzekeringstoezichthouders, die meer dan 90% van de wereldwijde bruto geboekte premies dekken. De GME is het risicobeoordelingskader van de IAIS om de belangrijkste risico's en trends te monitoren en de mogelijke opbouw van systeemrisico's in de wereldwijde verzekeringssector te detecteren. De analyseresultaten zijn gepubliceerd in het Global Insurance Market Report

(2021 GIMAR). In november 2021 is de [consultatie](#) ten behoeve van de ontwikkeling van liquiditeitsmetrieke - fase 2 gestart. Dit is een onderdeel van het proces van het ontwikkelen van een aanvullende indicator voor de GME die zal dienen als een hulpmiddel voor IAIS voor de monitoring en beoordeling van de blootstelling van verzekeraars aan liquiditeitsrisico. Voorts heeft IAIS op 16 november 2021 een [verklaring](#) uitgegeven over het belang van diversiteit, gelijkheid en inclusie (DE&I) voor de doelstellingen van verzekeringstoezicht.

- **Wie?** Verzekeraars.
- **Wanneer?** De informatie is beschikbaar via de website van IAIS. De consultatie met betrekking tot de concept-vergelijkingscriteria is naar verwachting in de eerste helft van 2022. De consultatie met betrekking tot de liquiditeitsmetrieke - fase 2 is al gestart en loopt tot 23 januari 2022.

en operationele verwevenheid bij afwikkelingsplanning en financiering bij afwikkeling.

- **Wie?** Verzekeraars en toezichthouders.
- **Wanneer?** Een planning met betrekking tot de aangekondigde notities van FSB over afwikkeling van verzekeraars is niet bekend.

FSB voortgangsrapport over implementatie van FSB Principes en Standaarden

- **Wat?** De Financial Stability Board (FSB) heeft een [voortgangsrapport](#) gepubliceerd. Het rapport bespreekt de implementatie van de FSB *Principles for Sound Compensation Practices* en de *Implementation Standards* in financiële instellingen. Het rapport behandelt de praktijken van de grootste financiële instellingen in de bank-, verzekerings- en vermogensbeheersector. FSB concludeert dat er geen gelijke vooruitgang is bij de implementatie van de principes en standaarden. Deze is met betrekking tot banken geavanceerder dan voor verzekeraars en vermogensbeheerders.
- **Wie?** Verzekeraars en toezichthouders.
- **Wanneer?** Doorlopend.

FSB 2021 Resolution Rapport

- **Wat?** FSB heeft een [rapport](#) uitgebracht waarin zij bespreekt wat hoe de door FSB opgestelde 'Key Attributes of Effective Resolution Regimes' hun weg gevonden hebben in afwikkelregimes en de praktijk. FSB stelt dat er veel gerealiseerd is, maar ook nog stappen te zetten zijn. Met betrekking tot specifiek de verzekeringssector wordt aangegeven dat de voortgang bij de hervormingen van de afwikkeling en de uitvoering van de afwikkelingsplanning in de verzekeringssector wisselend is. In een aantal EU-lidstaten zijn systeemrelevante verzekeraars en/of internationaal actieve verzekeringsgroepen geïdentificeerd. De werkzaamheden aan afwikkelingsplanning en afwikkelbaarheidsbeoordelingen voor deze instellingen zijn begonnen of zijn aan de gang. In andere lidstaten blijven hierbij achter. De FSB gaat twee notities publiceren die praktijken presenteren met betrekking tot financiële

INTEGRITEIT

Onder Integriteitswet- en regelgeving verstaan wij de Europese en Nederlandse regelgeving op het gebied van de bestrijding van witwassen en het financieren van terroristische activiteiten. Dit onderwerp staat ook wel bekend onder de Engelse acroniem AML/CFT (*anti-money laundering and countering the financing of terrorism*). Het onderwerp is al enige jaren buitengewoon relevant voor elke vergunninghoudende financiële onderneming en kan op veel aandacht rekenen van de toezichthouders (en in navolging daarvan: de media).

Maar ook marktpartijen zonder vergunning van de ECB, DNB of de AFM vallen onder de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft). Denk daarbij bijvoorbeeld aan vrijgestelde betaaldienstverleners of vrijgestelde beheerders van beleggingsfondsen (zogenoemde licht beheerders), maar ook aan kredietverstrekkers op de kleinzakelijke markt (aanbieders van MKB-kredieten) of corporate finance kantoren.

AFM TOEZICHT

- AFM Trendzicht 2022
- Rapport 'Poortwachters geportretteerd' - Transactiemonitoring verdient aandacht
- Handleiding Wwft BES aangepast

DNB TOEZICHT

- Toezicht in beeld - Bestrijden van financieel-economische criminaliteit
- Risicogebaseerde invulling naleving Sanctiewet cryptodiensten
- Concept Q&A sanctiewetscreening door aanbieders van cryptodiensten
- Consultatie Good practice Wwft BES

EBA TOEZICHT

- Risk Factor Guidelines
- Aangepaste richtsnoeren met betrekking tot risicogebaseerd AML/CFT-toezicht
- Richtsnoeren samenwerking en informatie-uitwisseling op het gebied van AML/CFT
- EBA & ESMA richtsnoeren geschiktheidseisen voor beleidsbepalers en 'key function holders'
- Consultatie nieuwe richtsnoeren over onboarding op afstand
- Richtsnoeren voor het verlenen van een bankvergunning
- Consultatie nieuwe richtsnoeren over de rol van AML/CFT-compliance officers
- Opinie over risico's witwassen en terrorismefinanciering
- Voorstel centrale AML/CFT-database
- Opinie risico's witwassen en terrorismefinanciering in

SREP-test

ONTWIKKELINGEN BESTAANDE WET- EN REGELGEVING

- Consultatie algemene leidraad Wwft
- Verhoging meldgrens voor girale transacties bij banken (Wwft BES)
- Kamervragen over spanning bij toepassing Wwft

NIEUWE WET EN REGELGEVING

- Nieuw Europees pakket met AML/CFT-wetgeving
- UBO register voor trusts en FGR's
- Consultatie Wetsvoorstel Versterking aanpak ondermijnende criminaliteit II
- Consultatie Wijzigingswet verwijzingsportaal bankgegevens
- Wetsvoorstel Plan van aanpak witwassen – update

FATF

- Update Leidraad voor toepassing van de standaarden om witwassen en terrorismefinanciering via cryptovaluta's te mitigeren
- Update FATF-standaarden
- Consultatie over het aanpassen van de standaarden voor het identificeren van de UBO's van rechtspersonen
- Mitigeren onbedoelde neveneffecten van de FATF-standaarden
- Vooruitblik 2022
- Rapport over de implementatie van de FATF-standaarden voor grensoverschrijdende betalingen
- Richtsnoeren voor het analyseren en mitigeren van proliferatiefinanciering
- Digitale transformatie van AML/CFT-inspanningen
- Onderzoek naar milieucriminaliteit en witwassen
- Evaluatie naleving FATF-standaarden door Nederland

OVERIGE ONTWIKKELINGEN

Concept raamwerk voor AML/CFT-risicobeoordeling van een remittance corridor

Verbod op contante betalingen bij bestrijding fraude niet in strijd met EU-recht

Rapport over Europese anti-witwasaanpak in de bankensector

AFM TOEZICHT

AFM Trendzicht 2022

- **Wat?** In november 2021 [publiceerde](#) de AFM haar Trendzicht 2022. De AFM geeft, onder andere, aan dat witwassen de integriteit van het financieel-economisch stelsel aantast en raakt aan de bredere maatschappelijke problematiek van ondermijning. Financiële instellingen fungeren in het financiële stelsel als poortwachter om te voorkomen dat criminelen illegaal verkregen vermogen in het financiële stelsel brengen of het financiële stelsel gebruiken voor het verrichten van illegale activiteiten. Tegen deze achtergrond heeft de AFM het toezicht om het gebruik van de financiële sector voor criminele doeleinden tegen te gaan de afgelopen jaren geïntensiveerd, en geeft mee dat het een aandachtspunt voor het komende jaar zal blijven.
- **Wie?** Alle Wwft-instellingen die onder het toezicht van de AFM vallen.
- **Wanneer?** Per direct; het rapport biedt inzicht in onderwerpen waar de AFM zich op zal richten in de uitoefening van haar toezichttaak.

Rapport 'Poortwachters geportretteerd' – Transactiemonitoring verdient aandacht

- **Wat?** In oktober 2021 [publiceerde](#) de AFM het rapport 'Poortwachters geportretteerd', waarin de AFM een analyse geeft van de terugkoppeling van beheerders op de jaarlijkse Wwft en Sw-uitvraag. De AFM constateert dat de meeste beheerders maatregelen treffen ter naleving van de Wwft en Sw. Transactiemonitoring. Ook de meldplicht verdient nog aandacht volgens de AFM.
- **Wie?** Alle beheerders.
- **Wanneer?** Per direct; het betreft een doorlopende verplichting waar de AFM opnieuw aandacht voor gevraagd heeft.

Handleiding Wwft BES aangepast

- **Wat?** De [handleiding](#) over de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme BES (Wwft BES) is aangepast. Aanleiding zijn de nieuwe Wwft BES-regels die vanaf 1 juli 2021 zijn gaan gelden.
- **Wie?** Bemiddelaars in levensverzekeringen, beleggingsmaatschappijen en vermogensbeheerders die onder de reikwijdte van de Wwft BES vallen.
- **Wanneer?** Per direct; de AFM heeft de handleiding in september 2021 gepubliceerd.

DNB TOEZICHT

Toezicht in beeld – Bestrijden van financieel-economische criminaliteit

- **Wat?** DNB heeft 7 december 2021 haar [Toezicht in beeld](#) gepresenteerd. Dit is een samenvatting dat weergeeft waar DNB in haar toezicht aan werkt en heeft gewerkt. Toezicht op het voorkomen van financieel-economische criminaliteit heeft bij DNB onverminderd prioriteit. DNB ziet dat de inspanningen van instellingen op dit vlak zijn toegenomen, maar het effect is nog onvoldoende. Dit moet slimmer door betere samenwerking, zowel tussen publieke en private partijen als op Europees niveau.
- **Wie?** De ondernemingen die vallen onder toezicht van DNB, maar ook voor ondernemingen die onder toezicht van de AFM vallen kan het nuttig zijn hier een blik op te werpen
- **Wanneer?** DNB zal de punten die ze aanstipt in dit document meennemen in haar toezicht.

Risicogebaseerde invulling naleving Sanctiewet cryptodiensten

- **Wat?** DNB heeft [aangegeven](#) ruimte te zien om op een meer risicogebaseerde wijze invulling te geven aan de naleving van de Sanctiewet 1977, voor zover het gaat om het vaststellen dat de opgegeven persoon ook daadwerkelijk de ontvanger of verzender is van de crypto. Relaties dienen altijd te worden gescreend.
- **Wie?** Cryptodienstverleners.
- **Wanneer?** Per direct; DNB heeft haar website op dit punt aangepast.

Concept Q&A sanctiewetscreening door aanbieders van cryptodiensten

- **Wat?** DNB heeft een [concept-Q&A](#) over de naleving van de Sanctiewet bij de screening van relaties door aanbieders van cryptodiensten ter consultatie voorgelegd. De Q&A gaat specifiek over de wijze waarop de aanbieders van cryptodiensten invulling kunnen geven aan sanctiescreening bij een cryptotransactie. Na de consultatiefase zal DNB een feedbackstatement publiceren waarin eventuele nadere aanpassingen worden toegelicht.
- **Wie?** Cryptodienstverleners.
- **Wanneer?** Marktpartijen hadden tot en met 17 december 2021 de tijd om te reageren. Wij verwachten dat DNB de Q&A begin 2022 zal finaliseren.

Consultatie Good practice Wwft BES

- **Wat?** DNB heeft in oktober en november 2021 de nieuwe Good practice die een leidraad vormt voor de naleving van de Wet ter voorkoming witwassen en financiering van terrorisme voor Bonaire Sint Eustatius en Saba (Wwft BES) ter [consultatie](#) voorgelegd. In de Good practice worden naast uitleg over de verplichtingen bij onder andere transactiemonitoring en cliëntacceptatie, -monitoring en -review, ook voorbeelden gegeven over de wijze waarop instellingen op de BES-eilanden hun bedrijfsvoering kunnen inrichten.
- **Wie?** De Good practice is van toepassing op de financiële instellingen die onder de reikwijdte van de Wwft BES vallen en onder toezicht staan van DNB
- **Wanneer?** Marktpartijen hadden tot en met 30 november 2021 de tijd om te reageren. Wij verwachten dat DNB de Good Practice medio 2022 zal finaliseren.

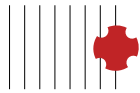
EBA

Risk Factor Guidelines

- **Wat?** De herziene [Risk Factor Guidelines](#) zijn per 7 oktober 2021 in werking getreden. De Risk Factor Guidelines voorzien in concrete guidance met betrekking tot het door Wwft-instellingen te verrichten cliëntonderzoek en (transactie) monitoring. Voor de praktijk zijn dit belangrijke richtsnoeren.
- **Wie?** De ondernemingen die vallen onder toezicht van DNB, maar ook voor ondernemingen die onder toezicht van de AFM vallen kan het nuttig zijn hier een blik op te werpen
- **Wanneer?** DNB heeft tot op heden niet aangegeven of ze de nieuwe Risk Factor Guidelines zal toepassen in haar toezicht.

Aangepaste richtsnoeren met betrekking tot risicogebaseerd AML/CFT-toezicht

- **Wat?** EBA heeft in december 2021 aangepaste richtsnoeren met betrekking tot risicogebaseerd AML/CFT-toezicht [gepubliceerd](#). De wijzingen pakken de belangrijkste belemmeringen voor effectief AML/CFT-toezicht aan die de EBA tijdens haar beoordeling van de bestaande richtsnoeren heeft vastgesteld, met inbegrip van het effectieve gebruik van verschillende toezichtinstrumenten om de toezichtdoelstellingen te verwezenlijken.
- **Wie?** Nationale toezichthouders, waaronder in ieder geval DNB.
- **Wanneer?** De richtsnoeren worden nu in alle officiële EU-talen vertaald en op de EBA-website gepubliceerd. De

richtsnoeren zullen drie maanden na de publicatie van alle vertalingen in werking treden.

Richtsnoeren samenwerking en informatie-uitwisseling op het gebied van AML/CFT

- **Wat?** EBA heeft in december 2021 nieuwe richtsnoeren [gepubliceerd](#) over samenwerking en informatie-uitwisseling op het gebied van de bestrijding van het witwassen en terrorismefinanciering. In de richtsnoeren worden uiteengezet hoe prudentiële toezichthouders, AML/CFT-toezichthouders en financiële inlichtingeneenheden (FIU's) moeten samenwerken en informatie moeten uitwisselen met betrekking tot AML/CFT, in overeenstemming met de bepalingen die zijn vastgelegd in de richtlijn kapitaalvereisten.
- **Wie?** Nationale toezichthouders, waaronder in ieder geval DNB.
- **Wanneer?** De richtsnoeren treden vanaf 1 juni 2022 in werking.

EBA & ESMA richtsnoeren geschiktheidseisen voor beleidsbepalers en 'key function holders'

- **Wat?** Op 2 juli 2021 hebben EBA en ESMA hun [herziene gezamenlijke richtsnoeren](#) met betrekking tot de geschiktheidseisen voor beleidsbepalers en 'key function holders' gepubliceerd. De richtsnoeren vervangen de bestaande richtsnoeren uit 2017 en incorporeren de wijzigingen die CRDV en IFD in de geschiktheidseisen hebben aangebracht. Op basis van de richtsnoeren wordt, onder meer, vanaf 31 december 2021 van banken en beleggingsondernemingen verwacht dat deze zijn of haar bestuurders/commissarissen zelf herbeoordelen in het geval er een overtreding van de Wwft heeft plaatsgevonden. Mocht de instelling tot de conclusie komen dat een bestuurder/commissaris niet (meer) geschikt is, dan dient deze bestuurder/commissaris door de instelling te worden vervangen. Zie hierover ook onze eerder publicatie in onze [Finnius Vindt blog](#) op de website.
- **Wie?** Alle banken en beleggingsondernemingen.
- **Wanneer?** De richtsnoeren gelden met ingang van 31 december 2021.

Richtsnoeren voor het verlenen van een bankvergunning

- **Wat?** EBA heeft in november nieuwe richtsnoeren [gepubliceerd](#) voor een gemeenschappelijke beoordelingsmethode voor het verlenen van bankvergunning. De richtsnoeren bevatten ook passages over risico's op witwassen en terrorismefinanciering.

- **Wie?** Nationale toezichthouders, waaronder in ieder geval DNB. Partijen die overwegen een bankvergunning aan te vragen kunnen het document ook tot zich nemen.
- **Wanneer?** De richtsnoeren worden nu in alle officiële EU-talen vertaald en op de EBA-website gepubliceerd. De richtsnoeren zullen drie maanden na de publicatie van alle vertalingen in werking treden.

Consultatie nieuwe richtsnoeren over onboarding op afstand

- **Wat?** In december 2021 is EBA een [consultatie](#) gestart voor nieuwe richtsnoeren voor het gebruik van oplossingen voor onboarding van klanten op afstand. In de (concept) richtsnoeren worden gemeenschappelijke EU-normen vastgesteld voor de ontwikkeling en uitvoering van processen ten aanzien van het accepteren (onboarding) van klanten op afstand. In de richtsnoeren wordt uiteengezet welke stappen financiële ondernemingen moeten nemen bij het kiezen van instrumenten voor onboarding van klanten op afstand. Daarnaast staat in de richtsnoeren hoe ondernemingen het beoordelen van de toereikendheid en betrouwbaarheid van dergelijke instrumenten moeten beoordelen, om effectief te voldoen aan hun AML/CFT-verplichtingen.
- **Wie?** De ondernemingen die vallen onder toezicht van DNB, maar ook voor ondernemingen die onder toezicht van de AFM vallen kan het nuttig zijn hier een blik op te werpen.
- **Wanneer?** De consultatie loopt tot maart 2022. Het is onduidelijk wanneer EBA de definitieve versie van de richtsnoeren wil aannemen.

Consultatie nieuwe richtsnoeren over de rol van AML/CFT-compliance officers

- **Wat?** EBA heeft in de zomer van 2021 nieuwe richtsnoeren [geconsulteerd](#) over de rol, taken en verantwoordelijkheden van AML/CFT-compliance officers. De conceptrichtsnoeren bevatten ook bepalingen over de bredere opzet van AML/CFT-governance, ook op het niveau van de groep.
- **Wie?** Alle financiële ondernemingen, voor zover ze vallen onder de reikwijdte van de Wwft.
- **Wanneer?** De consultatie liep tot 2 november 2021. EBA verwacht dat ze de finale versie van de richtsnoeren in de zomer van 2022 kan publiceren.

Opinie over risico's witwassen en terrorismefinanciering

- **Wat?** EBA heeft in 2021 haar tweejaarlijkse [opinie](#) uitgebracht waarin de huidige en opkomende risico's

op het gebied van witwassen en terrorismefinanciering voor de financiële sector in de Europese Unie worden geïdentificeerd en geanalyseerd.

- **Wie?** De ondernemingen die vallen onder toezicht van DNB, maar ook voor ondernemingen die onder toezicht van de AFM vallen kan het nuttig zijn hier een blik op te werpen
- **Wanneer?** Per direct; wij verwachten dat DNB (en AFM) deze risico's zullen meenemen in hun toezicht.

Voorstel centrale AML/CFT-database

- **Wat?** EBA heeft in december 2021 haar voorstel voor een centrale AML/CFT-database [gepubliceerd](#). De centrale databank, genaamd: EuReCA, zal informatie bevatten over AML/CFT-zwakheden die bevoegde autoriteiten in de hele EU hebben vastgesteld met betrekking tot individuele financiële instellingen. De databank zal ook informatie bevatten over de maatregelen die de bevoegde autoriteiten hebben genomen om deze materiële AML/CFT-gebreken te corrigeren.
- **Wie?** Nationale toezichthouders, waaronder in ieder geval DNB.
- **Wanneer?** EBA heeft haar voorstel ter goedkeuring voorgelegd aan de Commissie. EBA verwacht dat EuReCA vanaf Q1 2022 informatie zal ontvangen.

Opinie risico's witwassen en terrorismefinanciering in SREP-test

- **Wat?** EBA heeft op 4 november 2020 een [Opinion](#) gepubliceerd waarin ze uiteenzet hoe prudentiële toezichthouders (zoals DNB) risico's voor het witwassen van geld en de financiering van terrorisme moeten incorporeren in hun jaarlijkse Supervisory Review and Evaluation Process (SREP) test. Toezichthouders moeten relevante risico's kunnen identificeren. Instellingen kunnen bijvoorbeeld te maken hebben met tekortkomingen in hun ICT-systemen waar criminelen misbruik van kunnen maken. Ook verwacht EBA dat toezichthouders op efficiënte wijze zullen samenwerken met andere (Europese) publieke opsporings- en toezichtpartners. Het gaat hierbij met name om informatie-uitwisseling.
- **Wie?** Alle financiële ondernemingen die onder toezicht van DNB vallen.
- **Wanneer?** EBA verwacht in maart 2022 de nieuwe SREP-richtsnoeren te publiceren.

ONTWIKKELINGEN BESTAANDE WET- EN REGELGEVING

Consultatie algemene leidraad Wwft

- **Wat?** In de zomer van 2021 heeft het ministerie van Financiën, samen met het ministerie van Justitie en Veiligheid, een nieuwe versie van de algemene leidraad Wwft ter [consultatie](#) voorgelegd. De huidige leidraad moet, onder andere, naar aanleiding van implementatie van AMLD5 worden aangepast.
- **Wie?** Alle financiële instellingen die onder integriteitstoezicht vallen van de AFM en DNB.
- **Wanneer?** De consultatie is in juli 2021 geëindigd. Wij verwachten dat de aangepaste leidraad in 2022 zal worden gepubliceerd.

Verhoging meldgrens voor girale transacties bij banken (Wwft BES)

- **Wat?** De minister van Financiën heeft besloten de [Regeling](#) ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme BES aan te passen met als doel de meldgrens voor girale transacties bij banken te verhogen. Uit de praktijk bleek dat een meldgrens van USD 11.000 voor girale transacties te laag was. Na inwerkingtreding van de aangepaste regeling is het bedrag verhoogd naar USD 250.000.
- **Wie?** Banken die actief zijn in Caribisch Nederland.
- **Wanneer?** Per direct; de regeling is op 1 januari 2022 in werking getreden.

Kamervragen over spanning bij toepassing Wwft

- **Wat?** In november 2021 heeft de minister van Financiën [antwoord](#) gegeven op Kamervragen over spanningen bij toepassing van de Wwft. De minister constateert dat de toegenomen aandacht voor het voorkomen van witwassen kan betekenen dat sectoren en klantgroepen worden geconfronteerd met strengere eisen vanuit banken dan voorheen. De minister geeft aan dat hij belangrijk vindt dat deze eisen niet tot maatschappelijke onwenselijke situaties leiden en personen onterecht de toegang tot het betalingsverkeer wordt onzegd. In de nieuwe versie van de Algemene leidraad Wwft zal, onder andere, worden verduidelijkt dat het feit dat bepaalde typen cliënten of producten een inherent verhoogd risico met zich meebrengen, geen reden kan zijn om type cliënten categoriaal te weigeren.

- **Wie?** Alle financiële instellingen die onder integriteitstoezicht vallen van de AFM en DNB.
- **Wanneer?** Per direct. De opmerkingen van de minister moeten worden geplaatst in het kader van doorlopend toezicht.

NIEUWE WET EN REGELGEVING

Nieuw Europees pakket met AML/CFT-wetgeving

De Commissie heeft op 20 juli 2021 vier wetgevingsvoorstellen [gepresenteerd](#):

- een [voorstel](#) voor een verordening tot oprichting van een nieuwe Europese AML/CFT-autoriteit;
- een [voorstel](#) voor een AML/CFT-verordening;
- een [voorstel](#) voor een zesde anti-witwasrichtlijn, die de bestaande vierde anti-witwasrichtlijn (zoals gewijzigd door de vijfde anti-witwasrichtlijn) zal vervangen; en
- een [voorstel](#) tot herziening van de verordening betreffende bij geldovermakingen te voegen informatie.

Hiermee geeft de Commissie uitvoering aan haar actieplan van 7 mei 2020 om witwaspraktijken en terrorismefinanciering nog rigouzeuzer aan te pakken. Dit pakket aan wetgevingsvoorstellen zal, indien deze door de Raad en het Parlement wordt aangenomen, leiden tot belangrijke veranderingen in het Europese AML/CFT-landschap.

AML verordening – Europese AML/CFT-autoriteit

De Commissie stelt voor om een nieuwe Europese AML/CFT-autoriteit (AML) op te richten. Het is de bedoeling dat de AML op 1 januari 2023 zal worden opgericht. Na oprichting gaat de AML zich (onder andere) richten op:

- de coördinatie van toezicht door nationale toezichthouders en onderzoeken door nationale FIU's;
- het uitoefenen van direct AML/CFT-toezicht op geselecteerde financiële instellingen (bepaalde instellingen met een hoog risicoprofiel en die actief zijn in meerdere lidstaten);
- het uitoefenen van indirect AML/CFT-toezicht op niet-geselecteerde instellingen; en
- het uitvaardigen van richtsnoeren ten behoeve van een eenduidige toepassing van AML/CFT-regels in de EU.

De voorgestelde AML verordening voorziet in vergaande onderzoeksbevoegdheden en handhavingsmogelijkheden voor de AML. De activiteiten van AML moeten

bekostigd gaan worden uit enerzijds het EU-budget en anderzijds de fees die geselecteerde en bepaalde niet-geselecteerde instellingen jaarlijks aan de AMLA moeten gaan voldoen.

AML/CFT-verordening – o.a. regels voor het cliëntenonderzoek

Ten tweede introduceert de Commissie een AML/CFT-verordening. In deze voorgestelde verordening worden onder meer de eisen uiteengezet voor CDD, de uitbesteding van AML/CFT-taken, de bedrijfsbrede risicobeoordeling, de compliancefunctie en het aan de FIU melden van ongebruikelijke transacties. Deze eisen volgen momenteel grotendeels uit AMLD4 en AMLD5. De AML/CFT-verordening zal in de toekomst dus de primaire wetgevingsbron worden voor instellingen die onder AML/CFT-toezicht vallen.

Als de AML/CFT-verordening op enig moment in werking treedt, zal dat betekenen dat veel bepalingen uit de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme zullen (Wwft) komen te vervallen. Een verordening werkt immers rechtstreeks in alle EU-lidstaten. In dit verband zal het interessant zijn om te bezien hoe bepaalde begrippen dan worden uitgelegd op Europees niveau en hoe zich dit verhoudt tot de uitleg zoals we die nu kennen op grond van de Wwft, zoals ten aanzien van de reikwijdte van de meldplicht van ongebruikelijke transacties.

Zesde anti-witwasrichtlijn – o.a. handhaving door nationale toezichthouders

Ten derde stelt de Commissie een zesde anti-witwasrichtlijn (AMLD6) voor. Deze richtlijn, die anders dan de AML/CFT verordening wel eerst in Nederland moet worden geïmplementeerd, moet AMLD4/5 gaan vervangen. Op grond van de voorgestelde AMLD6 mogen lidstaten, bijvoorbeeld, straks aan de Commissie voorstellen om ook andere sectoren dan die genoemd in de AML/CFT-verordening in hun land onder AML/CFT-toezicht te plaatsen.

Uitbreiding verordening betreffende bij geldovermakingen te voegen informatie naar crypto-assets

Tot slot presenteert de Commissie een voorgestelde herziening van de verordening betreffende bij geldovermakingen te voegen informatie. Als gevolg van deze herziening zal de reikwijdte van bedoelde verordening worden uitgebreid naar overmakingen van crypto-assets waarbij een 'crypto-asset service provider', zoals bedoeld in de voorgestelde MiCA-verordening, is betrokken. Dit betekent dat deze crypto-asset service providers bij bepaalde transacties inzake crypto-assets

informatie moeten gaan verzamelen en per transactie vastleggen over de verzender en de begunstigde van die transacties.

Inwerkingtreding

Het omvangrijke pakket aan voorstellen wordt op dit moment besproken in het triloog tussen de Raad, de Commissie en het Parlement. Het gaat, gelet op de door de Commissie voorgestelde toepassingsdata, nog een aantal jaren duren voordat de meeste van de voorgestelde maatregelen in werking zullen treden, namelijk eind 2024 op zijn vroegst. Het is de verwachting dat de AMLA in 2026 start met haar directe toezicht.

UBO register voor trusts en FGR's

Op 23 november 2021 heeft de Eerste Kamer de Implementatiewet registratie uiteindelijk belanghebbenden van trusts en soortgelijke juridische constructies [aangenomen](#) (de Implementatiewet). De Implementatiewet regelt de implementatie van de verplichting tot het bijhouden en centraal registreren van informatie over de UBO's van trusts en soortgelijke juridische constructies (het Trustregister). Deze verplichting komt voort uit AMLD4 en AMLD5. Een FGR wordt in Nederland gezien als 'soortgelijke juridische constructie'.

UBO's van een FGR?

In ieder geval moeten – kort gezegd – de volgende (rechts) personen worden aangemerkt als een UBO van een FGR:

- De beheerder;
- De bewaarentiteit; en
- Alle participanten met een belang van ten minste 3%.

Uiteindelijk kunnen alleen natuurlijke personen kwalificeren als UBO. Dit zal in de praktijk betekenen dat de UBO's van de beheerder en de bewaarentiteit (ook) zullen kwalificeren als UBO van een FGR. In gevallen waarin geen van de participanten een belang van ten minste drie procent heeft in een FGR, kan worden volstaan met een omschrijving van de groep in wier belang de FGR hoofdzakelijk is opgericht of werkzaam is. Dit zou bijvoorbeeld kunnen zijn 'participanten in een abi'.

Informatie die wordt opgenomen in het Trustregister

De volgende informatie van een trust of FGR wordt publiekelijk beschikbaar:

- Naam en type trust/FGR;
- Datum en plaats van oprichting; en
- Het doel waarvoor trust/FGR tot stand is gebracht.

De volgende informatie van een UBO wordt publiekelijk beschikbaar:

- Naam;
- Geboortemaand en jaar;
- Woonstaat;
- Nationaliteit;
- Aard en omvang economisch belang (in bandbreedtes van waarschijnlijk 3%-25%, >25-50%, >50-75%, >75-100%).

Inwerkingtreding

De Implementatiewet is in december 2021 gepubliceerd in het [Staatsblad](#), maar het koninklijk besluit dat de implementatiedatum moet vaststellen is nog niet gepubliceerd. De wetgever heeft voor een relatieve korte overgangstermijn van drie maanden gekozen. Dit betekent dat marktpartijen, na de inwerking van de Implementatiewet, drie maanden de tijd zullen hebben om de relevante informatie te verzamelen en op te geven bij de Kamer van Koophandel.

Het is op dit moment nog niet duidelijk wanneer het Trustregister in werking zal treden. De huidige verwachting is dat dit ergens medio 2022 zal plaatsvinden.

Implementatiebesluit

In de zomer van 2021 heeft de minister het Implementatiebesluit registratie uiteindelijk belanghebbenden van trusts en soortgelijke juridische constructies (het Implementatiebesluit) ter [consultatie](#) voorgelegd. Het Implementatiebesluit regelt onder andere de 3%-drempel en geeft een opsomming van documenten waaruit de aard en omvang van het economisch belang van de betrokken UBO moet blijken.

Het is de verwachting dat het Trustregister niet in werking zal treden zolang het Implementatiebesluit niet is gepubliceerd in het Staatsblad. Het is op dit moment onduidelijk wanneer dit zal gebeuren. De Belastingdienst heeft, bijvoorbeeld, in haar uitvoeringstoets aangegeven dat ze niet verwacht dat het Trustregister voor oktober 2022 operationeel zal zijn. Het is zaak dat marktpartijen de ontwikkelingen op dit punt nauwlettend blijven volgen.

Consultatie Wetsvoorstel Versterking aanpak ondermijnende criminaliteit II

- **Wat?** De minister van Justitie en Veiligheid heeft in november 2021 het Wetsvoorstel Versterking aanpak ondermijnende criminaliteit II ter [consultatie](#) voorgelegd. Een van de voorstellen is dat de FIU de bevoegdheid krijgt om een bank te verzoeken de uitvoering van

een transactie tijdelijk aan te houden. Een bank dient onverwijld gevolg te geven aan een dergelijk verzoek, op straffe van handhavingsmaatregelen.

- **Wie?** Banken.
- **Wanneer?** De consultatie loopt tot 31 januari 2022. Wij verwachten dat de minister in 2022 verdere stappen zal ondernemen ten aanzien van dit wetsvoorstel.

Consultatie Wijzigingswet verwijzingsportaal bankgegevens

- **Wat?** De minister van Financiën heeft in het najaar van 2021 de Wijzigingswet verwijzingsportaal bankgegevens ter [consultatie](#) voorgelegd. De Wijzigingswet regelt onder meer een nationale beleidswens uit het Plan van aanpak witwassen, namelijk het mogelijk maken dat saldo- en transactiegegevens via het verwijzingsportaal kunnen worden gevorderd van banken met meer dan 2,5 miljoen rekeninghouders.
- **Wie?** Banken.
- **Wanneer?** De consultatie liep tot november 2021. Wij verwachten dat de minister in 2022 verdere stappen zal ondernemen ten aanzien van deze Wijzigingswet.

Wetsvoorstel Plan van aanpak witwassen – update

- **Wat?** In de [Finnius Vooruitblik 2021](#) schreven wij al uitgebreid over nieuwe nationale regelgeving in de strijd tegen witwassen (het Wetsvoorstel plan van aanpak witwassen). Het voorstel voorziet – kort gezegd – in een drietal wijzingen: (i) een verbod voor contante betalingen vanaf EUR 3.000 voor beroeps- of bedrijfsmatige handelaren; (ii) bij verscherpt cliëntonderzoek ten aanzien van ‘hoog risico-cliënten’ moet informatie worden opgevraagd over integriteitsrisico’s bij Wwft-instellingen van dezelfde categorie; (iii) de mogelijkheid om (transactie)monitoring uit te besteden aan een derde; (iv) in het verlengde daarvan: de mogelijkheid van gezamenlijke transactiemonitoring door Wwft-instellingen door toe te staan dat transacties onderling worden gedeeld.
- **Wie?** Financiële ondernemingen die onder de reikwijdte van de Wwft vallen.
- **Wanneer?** Na de derde [voortgangsbrief](#) uit december 2020 was het enige tijd stil over dit initiatief. De minister van Financiën heeft recent [aangegeven](#) dat hij verwacht dat het wetsvoorstel begin 2022 naar de Tweede Kamer wordt gestuurd voor behandeling.

FATF

Update Leidraad voor toepassing van de standaarden om witwassen en terrorismefinanciering via cryptovaluta's te mitigeren

- **Wat?** In juni 2021 bleek uit de tweede jaarlijkse evaluatie van de aangepaste FATF-standaarden voor cryptovaluta's en virtual asset service providers (VASP's) dat er meer helderheid diende te worden geschapen over de toepassing van de standaarden door de FATF. Dit resulteerde in aanpassingen van de [leidraad](#). De aangepaste leidraad verduidelijkt, onder meer, de definitie van cryptovaluta's en VASP's en gaat verder in op de toepassing van de standaarden op zogenaamde stablecoins.
- **Wie?** Toezichthouders en cryptodienstverleners.
- **Wanneer?** Per direct; in oktober 2021 heeft de FATF de aangepaste leidraad aangenomen.

Update FATF-standaarden

- **Wat?** De FATF heeft in juni en oktober 2021 de [FATF-standaarden](#) geüpdatet. Zo is, onder meer, de definitie van een ‘financiële groep’ verduidelijkt en aangegeven wat voor overtredingen vallen onder het begrip ‘milieucriminaliteit’.
- **Wie?** Regelgevende autoriteiten en toezichthouders. Mogelijk resulteert het in wijzigen van wet- en regelgeving die ook financiële ondernemingen gaan raken.
- **Wanneer?** Per direct.

Consultatie over het aanpassen van de standaarden voor het identificeren van de UBO's van rechtspersonen

- **Wat?** De FATF overweegt [aanbeveling 24](#) over de transparantie en de UBO's van rechtspersonen aan te passen. De voorgenomen wijzigingen zijn bedoeld om te zorgen voor meer transparantie over de UBO's van rechtspersonen.
- **Wie?** Regelgevende autoriteiten en toezichthouders. Mogelijk resulteert het in wijzigingen van wet- en regelgeving die ook financiële ondernemingen gaan raken.
- **Wanneer?** De consultatie liep tot december 2021. De FATF heeft aangegeven dat ze in 2022 met een aanpassing van aanbeveling 24 zal komen.

Mitigeren onbedoelde neveneffecten van de FATF-standaarden

- **Wat?** In februari van dit jaar is de FATF begonnen aan een [project](#) over de onbedoelde neveneffecten die voortkomen uit (incorrecte) implementatie van de FATF-standaarden. De signalen zien op de-risking, financiële uitsluiting, onredelijke aanpak van Non-Profit Organisations en inperking van mensenrechten. In de plenaire vergadering van oktober 2021 is besloten om, in de volgende fase van het onderzoek, te kijken naar mogelijke oplossingen om deze ongewenste neveneffecten te mitigeren.
- **Wie?** Landen en financiële ondernemingen.
- **Wanneer?** Het onderzoek bevindt zich nu in de volgende fase. Wij verwachten dat de FATF in 2022 de uitkomsten van dit onderzoek zal publiceren, en waar nodig voorstellen zal doen om de FATF-standaarden aan te passen.

Vooruitblik 2022

- **Wat?** De FATF heeft in haar [jaarverslag](#) haar prioriteiten voor 2022 aangegeven. Zo kondigt de FATF, onder andere aan, dat aanbeveling 24 in de FATF-standaarden over UBO's zal worden aangepast (zie ook hierboven). Daarnaast verwacht de FATF een tweetal andere (grote) projecten in 2022 af te ronden, namelijk: (i) het in kaart brengen van financiële stromen en ML/TF-risico's gekoppeld aan migrantensmokkernetwerken en hun transnationale route; en (ii) het gebruik van kunst en antiques voor witwassen en terrorisme financiering.
- **Wie?** Regelgevende autoriteiten, toezichthouders en financiële ondernemingen.
- **Wanneer?** Dit jaar; zo verwacht de FATF in juni 2022 een tweetal rapporten uit te brengen over de hierboven beschreven onderwerpen.

Rapport over de implementatie van de FATF-standaarden voor grensoverschrijdende betalingen

- **Wat?** De FATF, in samenwerking met de Basel Committee on Banking Supervision, heeft een [enquête](#) uitgevoerd naar AML/CFT-regels die problemen veroorzaken bij grensoverschrijdende betalingen. De resultaten wijzen op een gebrek aan een risicogebaseerde aanpak en een inconsistente implementatie van de AML/CFT-vereisten, die de kosten en snelheid van grensoverschrijdende betalingen negatief beïnvloedt.
- **Wie?** Regelgevende autoriteiten en toezichthouders. Mogelijk resulteert het in wijzigen van wet- en regelgeving die ook financiële ondernemingen gaan raken.

- **Wanneer?** FATF heeft aangegeven dat ze met andere partijen mogelijke oplossing zal identificeren voor de problemen die naar voren zijn genomen. Wij verwachten dat de FATF in 2022 vervolgstappen zal ondernemen op dit onderwerp.

Richt snoeren voor het analyseren en mitigeren van proliferatiefinanciering

- **Wat?** De FATF heeft in juni 2021 [richtsnoeren](#) gepubliceerd die zien op het analyseren en mitigeren van proliferatiefinanciering (kort gezegd het financieren van massavernietigingswapens, waaronder kernwapens). In de richtsnoeren wordt, onder meer, ingegaan op hoe de publieke en private sector risicobeoordelingen moeten uitvoeren in de context van proliferatiefinanciering, en hoe ze de risico's die ze identificeren kunnen mitigeren.
- **Wie?** De richtsnoeren zien op landen en financiële ondernemingen, waaronder cryptodienstverleners.
- **Wanneer?** Per direct; marktpartijen kunnen deze richtsnoeren meenemen in hun risicobeoordelingen.

Digitale transformatie van AML/CFT-inspanningen

- **Wat?** De FATF onderzoekt de mogelijkheden die technologie kan bieden om AML/CFT-inspanningen te verbeteren. Nieuwe technologieën verwijzen naar: (i) innovatieve vaardigheden, methoden en processen die worden gebruikt om doelen te bereiken met betrekking tot de effectieve implementatie van AML/CFT-vereisten; of (ii) innovatieve manieren om gevestigde op technologie gebaseerde processen te gebruiken om te voldoen aan de AML/CFT-verplichting. In dit kader heeft de FATF het afgelopen jaar [drie](#) rapporten over dit onderwerp uitgebracht.
- **Wie?** Regelgevende autoriteiten.
- **Wanneer?** Per direct; de FATF zal in 2022 vervolgstappen ondernemen op dit onderwerp.

Onderzoek naar milieucriminaliteit en witwassen

- **Wat?** De FATF heeft een [rapport](#) opgesteld over de omvang en de gebruikte methoden van witwassen bij milieucriminaliteit. Het rapport concludeert onder andere dat toezichthouders op het terrein van witwassen dienen samen te werken met de partijen die milieucriminaliteit onderzoeken en vervolgen. Tijdens de plenaire vergadering in oktober 2021 is besloten om enkele voorbeelden van milieucriminaliteit toe te voegen aan de definitielijst van de FATF-standaarden om te verduidelijken welke vormen van milieucriminaliteit

precies bedoeld worden. Dit, samen met het rapport over methodes en trends van milieucriminaliteit, kan opsporingsinstanties helpen bij het volgen van de geldstromen en het stoppen van criminele netwerken achter illegale milieudumping, illegale houthandel en andere vormen van milieucriminaliteit.

- **Wie?** Regelgevende autoriteiten, opsporingsinstanties en toezichthouders.
- **Wanneer?** Per direct; milieucriminaliteit en witwassen blijft een hot topic voor de FATF. Het is de verwachting dat de FATF in 2022 dit onderwerp nauwlettend zal monitoren.

Evaluatie naleving FATF-standaarden door Nederland

- **Wat?** Nederland is in 2021 geëvalueerd door de FATF. Deze evaluatie viel uiteen in twee onderdelen; een beoordeling van de technische naleving van de FATF-standaarden en een beoordeling of deze effectief worden uitgevoerd. Caribisch Nederland wordt hierin ook meegenomen.
- **Wie?** Nederland als wetgever. Mogelijk resulteert het in wijzigen van wet- en regelgeving die ook financiële ondernemingen gaan raken.
- **Wanneer?** De uitkomsten van de evaluatie worden, naar alle waarschijnlijkheid, tijdens de plenaire vergadering in maart 2022 besproken.

OVERIGE ONTWIKKELINGEN

Concept raamwerk voor AML/CFT- risicobeoordeling van een remittance corridor

- **Wat?** In het najaar van 2021 is een gezamenlijk [rapport](#) verschenen van de IMF en de Wereldbank waarin een concept raamwerk en methodologie wordt voorgesteld voor de AML/CFT-[risicobeoordeling](#) van een 'remittance corridor' (het formele kanaal voor internationale overschrijving tussen het land van de afzender en het land van ontvanger) die het potentieel heeft om te worden geïdentificeerd als 'safe remittance corridor'. Het voorgestelde raamwerk zal naar verwachting in een aantal corridors worden uitgetest om de beoordelingsmethodologie te testen en verder te verfijnen.
- **Wie?** Regelgevende autoriteiten en toezichthouders. Mogelijk resulteert het in wijzigen van wet- en regelgeving die ook financiële ondernemingen gaan raken.
- **Wanneer?** Het is onduidelijk wanneer het voorgestelde raamwerk zal worden getest. Wij verwachten dat in 2022 hier meer duidelijk over zal worden.

Verbod op contante betalingen bij bestrijding fraude niet in strijd met EU-recht

- **Wat?** Het Hof van Justitie EU heeft in oktober 2021 [geoordeeld](#) dat het niet in strijd met het EU-recht is dat betalingen in contanten die een bepaald drempelbedrag overschrijden zijn verboden en dat storting op een betaalrekening is vereist. Dit geldt ook als de betaling een uitkering van dividend betreft.
- **Wie?** Regelgevende autoriteiten.
- **Wanneer?** Per direct; deze uitspraak is relevant in het licht van het aanstaande verbod op contante betalingen vanaf EUR 3.000 (zie Wet Plan van aanpak witwassen).

Rapport over Europese anti-witwasaanpak in de bankensector

- **Wat?** De Europese Rekenkamer heeft in juni 2021 een [speciaal verslag](#) uitgebracht waarin wordt geconcludeerd dat de maatregelen op EU-niveau ter bestrijding van witwassen en terrorismefinanciering in de bankensector tekortkomingen vertonen. Een andere conclusie luidt dat het toezichtkader van de EU versnipperd en slecht gecoördineerd is en dus geen coherente aanpak en een gelijk speelveld waarborgt.
- **Wie?** Europese instellingen, EU-lidstaten, Europese toezichthouders en nationale toezichthouders.
- **Wanneer?** De Europese Rekenkamer geeft mee dat de aanstaande wetgevende hervorming (het AML/CFT-pakket van de Europese Commissie) een kans biedt om de vastgestelde tekortkomingen aan te pakken en een einde te maken aan de versnippering van het AML/CFT-kader van de EU.

DUURZAAMHEID

Dit is het derde jaar dat wij in de Vooruitblik een special op het gebied van Sustainable Finance regulering uitbrengen, en het ziet er naar uit dat nog vele jaren zullen volgen. De regelgeving wordt steeds omvangrijker, en de aandacht van toezichthouders, beleggers, andere klanten en wederpartijen voor dit onderwerp groeit met de dag. Dit onderwerp is verre van statisch, maar het onderstaande overzicht geeft al een goed beeld van wat de financiële markten het komende jaar in ieder geval kunnen verwachten op het gebied van duurzaamheid.

In de introductie die is opgenomen aan het begin van dit onderdeel, wordt een algemeen kader geschetst waarna de signaleringen voor 2022 in meer detail op een rij worden gezet.

INTRODUCTIE

EUROPESE WET- EN REGELGEVING

- Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR)
- Taxonomie Verordening
- EU Taxonomie Gedelegeerde Verordening technische screeningscriteria voor klimaatmitigatie en -adaptie
- EU Taxonomie Gedelegeerde Verordening technische screeningscriteria overige milieudoelstellingen
- EU Taxonomie Gedelegeerde Verordening verdere invulling rapportage onder artikel 8 TV
- Europese Klimaatwet
- EC Voorstel en Q&A CSRD
- EC Gedelegeerde Verordeningen MiFID II, AIFMD, Solvency II en IDD integratie duurzaamheidsrisico's in bedrijfsprocessen
- EC Mededeling EU-taxonomie, duurzaamheidsverslaglegging en -preferenties en fiduciaire plichten
- EC Strategie voor financiering van de duurzame economie
- EC Voorstel tot gecoördineerd Europees toegangspunt (European Single Access Point)
- EC wetsvoorstel omtrent duurzame corporate governance
- EC Uitstel inwerkingtreding RTS – praktische uitdagingen
- EC Groene Obligaties Strategie
- EC Reactie en expert consultaties omtrent kernenergie onder de Taxonomie Verordening
- EC Aanbeveling gebruik milieuvoetafdrukmethoden voor meten en bekendmaken van milieuprestatie

EUROPESE TOEZICHTHOUDERS

- ECB opinie omtrent voorstel CSRD
- ECB Klimaatgerelateerde risico's: stresstests en beheersing
- ESA Joint Committee Work Programme 2022

ESA Q&A over toepasselijkheid SFDR

- ESA Overzicht belangrijke data toepasselijkheid verplichtingen onder SFDR en Taxonomie Verordening
- Joint ECB/ESRB rapport ongelijke impact van klimaatverandering voor de Europese financiële sector
- ESMA Sectorspecifieke bijdragen aan duurzame financiering
- ESMA Visie in het kader van voorgestelde wijzigingen CSRD vanuit duurzaamheidsperspectief
- ESMA Brief aan Europese Commissie met betrekking tot ESG-ratings
- ESMA Work Programme 2022
- ESMA Voorlopig rapport EU-koolstofmarkt
- EBA Work Programme 2022
- EBA Rapport management en toezicht op ESG risico's voor kredietinstellingen en beleggingsondernemingen
- EIOPA Revised Single Programming Document 2022-2024
- EIOPA Sustainable finance activiteiten 2022-2024 en Annual Work Programme 2022
- EIOPA Opinie over het toezicht op het gebruik van klimaatrisico's in het kader van ORSA
- EIOPA Consultatie over 'CCM-assessment' en gebruik van 'climate change scenarios' in de ORSA.
- EIOPA Pilot natuurlijke catastrofe beschermingsmechanisme
- EIOPA Paper: Klimaatverandering, catastrofe en macro-economische voordelen voor verzekeringen
- EESC Financiering met het oog op Europese Green Deal

NATIONALE TOEZICHTHOUDERS

- AFM Trendzicht 2022
- AFM Publicatie Beleggingsfondsen kunnen beleggers beter informeren over duurzaamheid
- AFM Handhaving SFDR per maart 2022 starten
- DNB Sustainable Finance Strategie 2021-2025

DNB Visie op Toezicht 2021-2024

DNB Publicatie Financiële sector moet meer rekening houden met duurzaamheidsrisico's

DNB Publicatie Meetbaarheid duurzaamheidsrisico's op grond van beperkte data

DNB Good Practice en Q&A over integratie van klimaatrisico's in risicomanagement

DNB Themaonderzoek klimaatrisico's in de ORSA

DNB Q&A Klimaatrisico's bij verzekeraars

DNB Aandacht voor klimaatverandering bij uitvoering monetaire strategie ECB

DNB Werkgroep Biodiversiteit van het PDF stappenplan tegengaan verlies biodiversiteit

MinFin Antwoorden Kamervragen over BNC-fiche

Mededeling Duurzame Financieringsstrategie

MinFin Antwoorden Kamervragen over beheersing duurzaamheidsrisico's door Europese banken

MinFin Antwoorden op vragen over financiële markten – stabiliteit en instituties

COP26-verklaring en gevolgen voor Nederlandse financiële markt

OVERIGE EUROPESE ONTWIKKELINGEN

BCBS Consultatie effectief management en toezicht op klimaatgerelateerde financiële risico's

IOSCO Consultatie omtrent duurzaamheidsgerelateerde toezichtverwachtingen voor asset management

IOSCO Consultatie met betrekking tot ESG Ratings en gegevensaanbieders

INTRODUCTIE

Voorafgaand aan de behandeling van de ontwikkelingen op het gebied van duurzaamheid die relevant zullen zijn voor 2022, is van belang inzage te geven in het overkoepelende duurzaamheidsraamwerk waarbinnen het overgrote deel van de ontwikkelingen zich afspeelt. In mondiale context zijn de duurzaamheidsdoelstellingen al sinds 2015 relevant in het kader van het Klimaatakkoord van Parijs. Over tijd zijn er meerdere (wereldwijde) duurzaamheidsinitiatieven ontstaan, waaronder de oprichting van het Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC) dat een Climate Change 2021 [rapport](#) heeft gepubliceerd. Vanuit het Europese perspectief zijn de [Green Deal](#), het [EU Action Plan for Financing Sustainable Growth](#) (uit 2018) en het [Sustainable Finance Package](#) (uit 2021) de belangrijke “aanjagers” van duurzaamheid in de EU.

Momenteel vormen een aantal regelingen de basis van de duurzaamheidswetgeving in de Europese lidstaten. Een deel daarvan is eerder in de Vooruitblik 2020 en 2021 aan de orde gekomen. Er wordt kort bij dit duurzame wettelijk kader stilgestaan voordat in meer detail aandacht wordt besteed aan de signaleringen op het gebied van duurzaamheid voor 2022.

De volgende regelingen zijn relevant om in het kader van duurzaamheidswetgeving in het achterhoofd te houden:

- De [Taxonomie Verordening](#);
- De [Sustainable Finance Disclosure Regulation](#) (SFDR);
- De [Richtlijn Niet-Financiële Informatie](#) (NFRD).

De [Taxonomie Verordening](#) introduceert een classificatiesysteem voor duurzame activiteiten. Financiële instellingen moeten dit classificatiesysteem gebruiken om investeringen, producten, et cetera, te classificeren. Aan de hand van deze classificatie wordt bepaald welke informatie moet worden gepubliceerd.

Op basis van de SFDR moeten financiële instellingen transparant zijn over de mate waarin zij voldoen aan de *Environmental, Social & Governance* (ESG) factoren. Informatie over de ESG-factoren moet in precontractuele en periodieke verslaggeving worden opgenomen. Instellingen moeten hun analyse – die gebaseerd is op de data onder de NFRD (en CSRD) en de Taxonomie Verordening – publiceren (i) op hun website, (ii) in periodieke rapporten, (iii) in promotie materiaal, en (iv) in precontractuele informatieverschaffing. De wijze van publicatie is afhankelijk van welk artikel van de SFDR van toepassing is.

Op grond van de [NFRD](#) moeten ondernemingen niet-financiële informatie publiceren. De rapportageregels die door de NFRD zijn ingevoerd, bevatten belangrijke beginselen voor bepaalde grote ondernemingen om jaarlijks duurzaamheidsinformatie te rapporteren. De NFRD introduceerde een 'dubbel materialiteit', wat inhoudt dat bedrijven moeten rapporteren over, enerzijds, de wijze waarop duurzaamheidskwesties invloed hebben op het bedrijf (de "*outside-in risks*") en, anderzijds, de impact van het bedrijf op mens en milieu (de "*inside-out risks*").

Voortbordurende op het bovenstaande is door de European Economic and Social Committee eerder een [opinie](#) uitgevaardigd over het voorstel voor een [Corporate Sustainability Reporting Directive](#) (CSRD). Uit de [Q&A](#) over de CSRD d.d. 21 april 2021 volgt dat het toepassingsgebied van de NFRD-vereisten zal worden uitgebreid tot alle grote bedrijven, ongeacht of ze beursgenoteerd zijn of niet, en zonder de eerdere drempel van 500 werknemers. De CSRD zou zorgen voor afstemming met andere EU-initiatieven op het gebied van duurzame financiering, met name de SFDR en de Taxonomie Verordening. Het doel is om de complexiteit en de kans op dubbele rapportagevereisten te verminderen.

Ook op andere gebieden zijn in de wetgeving wijzigingen aangekondigd die beogen te voorzien in de volgende stappen op het gebied van Europese duurzaamheid. Hierbij kan worden gedacht aan een voorstel voor een verordening op het gebied van [groene obligaties](#) en verdere invulling van topics als ontbossing, kernenergie en (klimaat)benchmarks. Deze en andere signaleringen voor 2022 zullen in deze Vooruitblik aan de orde komen.

Deze Vooruitblik 2022 borduurt voort op de kennis zoals gedeeld in de Vooruitblik 2021 en Vooruitblik 2020. De wetgeving zoals hierboven genoemd is in de voorgaande versies al eens uiteengezet. Lezers die geïnteresseerd zijn in het algemene kader kunnen het best beginnen met het hoofdstuk duurzaamheid in de Vooruitblik 2020 en de Vooruitblik 2021.

EUROPESE WET- EN REGELGEVING

Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR)

- **Wat?** De SFDR is een [verordening](#) met betrekking tot informatieverzorging op het gebied van duurzaamheid voor financiële producten. Zie voor een nadere toelichting de introductie. De SFDR is voor het grootste gedeelte van toepassing sinds 10 maart 2021. Echter zijn er een aantal bepalingen die per 1 januari 2022 of later in 2022 van kracht worden. Zo zal per 1 januari 2022 artikel 11 (1)-(3) SFDR van toepassing zijn. Op grond hiervan moeten financiëlemarktdelnemers per 1 januari 2022 in de periodieke verslaggeving informatie opnemen over financiële producten die binnen de reikwijdte van artikel 8 en artikel 9 SFDR ecologische of sociale kenmerken promoten of duurzame beleggingen tot doel hebben. Daarnaast moet uiterlijk op 30 december 2022 informatie worden verstrekt over de ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren voor elk financieel product dat wordt aangeboden op grond van artikel 7(1) SFDR. Krachtens artikel 25 van de Taxonomie Verordening is een nieuw artikel toegevoegd met betrekking tot het beginsel van "geen ernstige afbreuk doen", en zijn de artikelen 8, 9, 11 en 20 SFDR gewijzigd.
- **Wie?** Onder andere relevant voor beheerders, beleggingsondernemingen, financiële dienstverleners, verzekeraars.
- **Wanneer?** Het grootste deel van de regels is met ingang van 10 maart 2021 in werking getreden maar per 1 januari 2022 dienen partijen te voldoen aan een aantal additionele bepalingen van de SFDR. Zie hiervoor het overzicht van de belangrijkste data zoals hieronder uiteengezet.

Taxonomie Verordening

- **Wat?** Zoals reeds benoemd in de Vooruitblik 2021 introduceert de [Taxonomie Verordening](#) een classificatiesysteem om te bepalen of, en zo ja in welke mate, economische activiteiten als ecologisch duurzaam kunnen worden gekwalificeerd, rekening houdend met zes doelstellingen zoals uiteengezet in die verordening. Het zal dienen als raamwerk in de EU voor de taxonomie om bepaalde economische activiteiten als ecologisch duurzaam te kwalificeren. De Taxonomie Verordening heeft tot doel het vertrouwen van beleggers en de bewustwording van de milieu-impact van financiële producten te vergroten, zichtbaarheid te creëren en zorgen over 'greenwashing' weg te nemen.
- **Wie?** Onder meer relevant voor beheerders, beleggingsondernemingen, financiële dienstverleners, verzekeraars.

- **Wanneer?** Bepaalde onderdelen van de Taxonomie Verordening treden in werking op 1 januari 2022. Dit heeft betrekking op informatieverplichtingen in precontractuele informatie en periodieke rapportages, alsook transparantie over de eerste twee milieudoelstellingen: bijdrage aan klimaatmitigatie en klimaatadaptatie.

EU Taxonomie Gedelegeerde Verordening technische screeningscriteria voor klimaatmitigatie en -adaptie

- **Wat?** Krachtens de Taxonomie Verordening moest de Europese Commissie voor elke milieudoelstelling technische screeningscriteria vaststellen. Dit wordt bewerkstelligd door middel van het uitvaardigen van gedelegeerde verordeningen. In de [Gedelegeerde Verordening](#) worden de technische screeningscriteria vastgesteld om uit te maken wanneer een economische activiteit kan worden aangemerkt als substantieel bijdragend aan de eerste twee milieudoelstellingen, mitigatie van en adaptatie aan klimaatverandering, en om uit te maken of die economische activiteit geen ernstige afbreuk doet aan een of meer van de andere relevante milieudoelstellingen.
- **Wie?** Deze Gedelegeerde Verordening is relevant voor alle financiële marktpartijen die onder de reikwijdte van de Taxonomie Verordening vallen, waaronder bijvoorbeeld beheerders van alternatieve beleggingsinstellingen, verzekeraars en pensioenaanbieders.
- **Wanneer?** De Gedelegeerde Verordening is van toepassing per 1 januari 2022.

EU Taxonomie Gedelegeerde Verordening technische screeningscriteria overige milieudoelstellingen

- **Wat?** Krachtens de Taxonomie Verordening moest de Europese Commissie voor elke milieudoelstelling technische screeningscriteria vaststellen. Dit wordt bewerkstelligd door middel van het uitvaardigen van gedelegeerde verordeningen. Behalve de technische screeningscriteria die zijn opgenomen in de [Gedelegeerde Verordening](#) over de eerste twee milieudoelstellingen (mitigatie van en adaptatie aan klimaatverandering) zijn de overige gedelegeerde verordeningen omtrent de overige vier milieudoelstellingen nog niet beschikbaar.
- **Wie?** Deze verwachte gedelegeerde verordeningen zullen relevant worden voor alle financiële marktpartijen die onder de reikwijdte van de Taxonomie Verordening vallen, waaronder bijvoorbeeld beheerders van alternatieve beleggingsinstellingen, verzekeraars en pensioenaanbieders.

- **Wanneer?** Naar verwachting zal meer bekend worden over de verdere ontwikkeling van de technische screeningscriteria op het gebied van de overige vier milieudoelstellingen in de loop van 2022. Wij raden marktpartijen aan deze ontwikkeling nauw in de gaten te houden.

EU Taxonomie Gedelegeerde Verordening verdere invulling rapportage onder artikel 8 TV

- **Wat?** Op 1 maart 2021 heeft ESMA haar [final report](#) uitgevaardigd in het kader van artikel 8 onder de Taxonomie Verordening. De [Gedelegeerde Verordening](#) tot aanvulling van artikel 8 van de Taxonomie Verordening is op 10 december 2021 gepubliceerd. Deze Gedelegeerde Verordening specificeert de inhoud, methodologie en presentatie van informatie die door financiële en niet-financiële ondernemingen openbaar moet worden gemaakt met betrekking tot het aandeel van ecologisch duurzame economische activiteiten in hun bedrijfs-, investerings- of kredietactiviteiten. Artikel 10 van deze Gedelegeerde Verordening bepaalt welke informatie voor de periode van 1 januari 2022 tot en met 31 december 2022 openbaar moet worden gemaakt door niet-financiële ondernemingen en welke informatie door financiële ondernemingen openbaar moet worden gemaakt voor de periode van 1 januari 2022 tot en met 31 december 2023. In december 2021 is er een [FAQ](#) document uitgevaardigd in relatie tot deze Gedelegeerde Verordening. Ondanks deze FAQ benoemt de AFM in haar [nieuwsbericht](#) op 23 december 2021 dat in de markt nog onduidelijkheid bestaat over de toepassing van de Gedelegeerde Verordening over de rapportageverplichtingen. De AFM heeft aangegeven het belangrijk te vinden dat effectenuitgevende ondernemingen de vereiste KPI's (zoals vermeld in de bijlagen bij de Gedelegeerde Verordening) vermelden in hun niet-financiële verklaring en goed uiteenzetten hoe zij deze berekenden. Als de analyses niet zijn afgerond, dan wil de AFM dat ondernemingen daar transparant over zijn.
- **Wie?** Deze Gedelegeerde Verordeningen zijn relevant voor alle financiële marktpartijen die onder de reikwijdte van de Taxonomie Verordening vallen, waaronder bijvoorbeeld beheerders van alternatieve beleggingsinstellingen, verzekeraars en pensioenaanbieders.
- **Wanneer?** Deze Gedelegeerde Verordening is op 30 december 2021 in werking getreden. Zoals hierboven beschreven verschillen de verplichtingen voor niet-financiële en financiële ondernemingen, als ook de periode waarover de verschillende openbaarmakingen plaats dienen te vinden.

Europese Klimaatwet

- **Wat?** De kerndoelstelling van de [Europese Green Deal](#) is het bereiken van een klimaatneutrale Europese economie en samenleving tegen 2050. De Europese Commissie heeft deze doelstelling wettelijk willen vastleggen in een [Europese Klimaatwet](#). Hieraan is in de Vooruitblik 2021 reeds aandacht besteed. De doelstellingen van de Europese Klimaatwet zijn kortweg (i) het bepalen van een Europese lange termijnvisie om de doelstelling van klimaatneutraliteit in 2050 te bereiken op een sociaal rechtvaardige en kostenefficiënte manier, (ii) het vaststellen van een ambitieuzer EU-doel voor 2030 om te bewerkstelligen dat Europa klimaatneutraal is in 2050, (iii) het creëren van een systeem voor het bewaken van de voortgang op dit gebied en indien nodig, het ondernemen van verdere actie(s), (iv) het zorgdragen voor voorspelbaarheid voor economische actoren (met inbegrip van ondernemingen, werknemers, investeerders en consumenten), en (v) het zorgdragen voor een onomkeerbare transitie naar klimaatneutraliteit. Op 11 december 2020 heeft de Europese Raad een [akkoord](#) bereikt over het voorstel van de Commissie om de centrale broeikasgasreductie doelstelling voor 2030 van 40% te verhogen naar ten minste 55% (ten opzichte van 1990). De Europese Klimaatwet is op 9 juli 2021 [gepubliceerd](#).
- **Wie?** Alle economische en maatschappelijke sectoren (waaronder de financiële sector).
- **Wanneer?** De Europese Klimaatwet is van kracht geworden vanaf 29 juli 2021 en zal ook in 2022 relevant blijven.

EC Voorstel en Q&A CSRD

- **Wat?** Op 21 april 2021 presenteerde de Europese Commissie haar [voorstel](#) voor een Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD). De CSRD heeft tot doel de bestaande regels van, onder andere, de NFRD te herzien en aan te scherpen, en om – na verloop van tijd – duurzaamheidsverslaglegging met financiële verslaglegging op één lijn te brengen. Bedrijven zullen moeten rapporteren over de invloed van duurzaamheidskwesties op hun bedrijf en de impact van hun activiteiten op mens en milieu. Het voorstel beoogt als belangrijkste wijzigingen: (i) de uitbreiding van de EU-vereisten voor duurzaamheidsverslaglegging naar alle grote ondernemingen en alle beursgenoteerde ondernemingen (met uitzondering van beursgenoteerde micro-ondernemingen), (ii) de ontwikkeling van bindende EU-standaarden voor duurzaamheidsrapportage (waarbij voor beursgenoteerde SMEs, afzonderlijke, evenredige standaarden zullen worden vastgesteld, die door niet-beursgenoteerde SMEs vrijwillig zouden mogen worden toegepast), (iii) de toepassing van verplichte controle

van duurzaamheidsinformatie door derden, en (iv) de bekendmaking van de informatie als onderdeel van bestuursverslagen in een digitaal, machineleesbaar formaat. De openbaarmakingsverplichtingen onder het voorstel zouden niet gelden voor SMEs met overdraagbare effecten die genoteerd zijn op SME-groeimarkten of multilaterale handelsfaciliteiten. Er zullen gedelegeerde verordeningen worden uitgevaardigd die verdere inkleuring geven aan de verplichtingen die gelden onder de CSRD. Op 21 april 2021 heeft de Europese Commissie tevens een [Q&A](#) opgesteld in het kader van het voorstel van de CSRD.

- **Wie?** Beursgenoteerde en niet-beursgenoteerde bedrijven, banken, verzekeraars en beursgenoteerde SME's (met uitzondering van beursgenoteerde micro-bedrijven).
- **Wanneer?** Momenteel moet het voorstel nog worden uitonderhandeld tot een finale tekst. Als hierover in de eerste helft van 2022 overeenstemming wordt bereikt, zou de Europese Commissie eind 2022 de eerste set rapportagestandaarden onder de nieuwe wetgeving moeten kunnen aannemen. Dat zou betekenen dat bedrijven de standaarden voor het eerst zouden toepassen op rapportages gepubliceerd in 2024, die betrekking hebben op het boekjaar 2023.

EC Gedelegeerde Verordeningen MiFID II, AIFMD, Solvency II en IDD integratie duurzaamheidsrisico's in bedrijfsprocessen

- **Wat?** In de Vooruitblik 2021 is uitgebreid aandacht besteed aan de gedelegeerde regelgeving omtrent de integratie van duurzaamheidsrisico's in bedrijfsprocessen. In het kort heeft de Europese Commissie in juni 2020 de concept gedelegeerde regelgeving gedeeld inzake de aanpassing van verschillende richtlijnen. Deze worden hieronder separaat benoemd:
 - Wijziging en rectificatie van de [Gedelegeerde Verordening 2017/565](#) voor wat betreft de integratie van duurzaamheidsfactoren, -risico's en -voorkeuren in bepaalde organisatorische vereisten en voorwaarden voor de bedrijfsvoering voor beleggingsondernemingen (Gedelegeerde Verordening [2021/1253](#) en Gedelegeerde Verordening [2021/1254](#));
 - Wijziging van de [Gedelegeerde Richtlijn 2017/593](#) (die de MiFID II aanvult) voor wat betreft de integratie van duurzaamheidsfactoren in de productgovernanceverplichtingen (Gedelegeerde Richtlijn [2021/1269](#));
 - Wijziging van [Gedelegeerde Verordening 231/2013](#) voor wat betreft door beheerders van alternatieve beleggingsinstellingen in aanmerking te nemen duurzaamheidsrisico's en duurzaamheidsfactoren

- (Gedelegeerde Verordening [2021/1255](#));
- Wijziging van [Richtlijn 2010/43/EU](#) voor wat betreft voor ICBE's in aanmerking te nemen duurzaamheidsrisico's en duurzaamheidsfactoren (Gedelegeerde Richtlijn [2021/1270](#));
 - Wijziging van de [Gedelegeerde Verordening 2015/35](#) voor wat betreft de integratie van duurzaamheidsrisico's in de governance van verzekerings- en herverzekeringsondernemingen (Gedelegeerde Verordening [2021/1256](#)); en
 - Wijziging van [Gedelegeerde Verordening 2017/2358](#) en [Gedelegeerde Verordening 2017/2359](#) voor wat betreft de integratie van duurzaamheidsfactoren, -risico's en -voorkeuren in de vereisten inzake producttoezicht en -governance voor verzekeringsondernemingen en verzekeringsdistributeurs en in de regels inzake bedrijfsvoering en beleggingsadvies voor verzekeringsgebaseerde beleggingsproducten (Gedelegeerde Verordening [2021/1257](#)) geïnitieerd.

De voorstellen van de Europese Commissie zijn gebaseerd op de technische adviezen die eerder door ESMA en EIOPA zijn opgesteld. De gedelegeerde regelgeving geeft meer duidelijkheid over de vraag hoe, en waar, deze marktpartijen duurzaamheidsrisico's en duurzaamheidsfactoren zouden moeten integreren in hun bedrijfsmodellen en procedures. Zo moeten beleggingsondernemingen bij het verlenen van beleggingsadvies en vermogensbeheer de duurzaamheidsvoorkeuren van de cliënt betrekken.

- **Wie?** Deze gedelegeerde regelgeving is relevant voor beleggingsondernemingen, fondsbeheerders, verzekeraars en verzekeringstussenpersonen.
- **Wanneer?** De wijzigingen zoals opgenomen in de hierboven genoemde regelgeving zijn als volgt van toepassing:
 - De bepalingen uit de Gedelegeerde Verordening [2021/1253](#), de Gedelegeerde Verordening [2021/1256](#), en de Gedelegeerde Verordening [2021/1257](#) zijn vanaf 2 augustus 2022 van toepassing;
 - De bepalingen uit de Gedelegeerde Richtlijn [2021/1269](#) dienen uiterlijk op 21 augustus 2022 door de Nederlandse wetgever te zijn vastgesteld en bekendgemaakt en zullen in werking moeten treden per 22 november 2022;
 - De bepalingen uit de Gedelegeerde Verordening [2021/1255](#) zijn vanaf 1 augustus 2022 van toepassing;
 - De bepalingen uit de Gedelegeerde Richtlijn [2021/1270](#) dienen uiterlijk op 31 juli 2022 door de Nederlandse wetgever te zijn vastgesteld en bekendgemaakt en zullen in werking moeten treden per 1 augustus 2022.

EC Mededeling EU-taxonomie, duurzaamheidsverslaglegging en -preferenties en fiduciaire plichten

- **Wat?** De publicatie van de hierboven genoemde inmiddels in het Publicatieblad van de EU verschenen [Gedelegeerde Verordening](#) over duurzame activiteiten voor klimaatmitigatie en -adaptie ging gepaard met de goedkeuring van een [mededeling](#) van de Europese Commissie over 'EU-taxonomie, duurzaamheidsverslaglegging van ondernemingen, duurzaamheidspreferenties en fiduciaire plichten: financiering leiden naar de Europese groene deal'. Deze mededeling bouwt voort op het [verslag](#) over de transitiefinanciering dat in maart 2021 door het [Platform](#) inzake [duurzame financiering](#) is aangenomen.
- **Wie?** Dit is relevant voor alle financiële marktpartijen die onder de reikwijdte van de Taxonomie Verordening vallen, waaronder bijvoorbeeld beheerders van alternatieve beleggingsinstellingen, verzekeraars en pensioenaanbieders.
- **Wanneer?** De verplichtingen onder de hierboven genoemde Gedelegeerde Verordening zijn van toepassing met ingang van 1 januari 2022.

EC Strategie voor financiering van de duurzame economie

Op 6 juli 2021 heeft de Europese Commissie een ambitieus en alomvattend pakket maatregelen [aangenomen](#). Dit pakket ondervangt een nieuwe [Sustainable Finance Strategy](#), een introductie van de [European Green Bond Standard](#) en de – inmiddels in het Publicatieblad van de EU verschenen – [Gedelegeerde Verordening](#) met betrekking tot de transparantieplichtingen onder artikel 8 Taxonomie Verordening waaraan financiële en niet-financiële ondernemingen moeten voldoen (zie daarvoor ook de hierboven opgenomen signalering). Het bovengenoemde pakket bouwt voort op het [Actieplan 2018](#), het [transitie financiering rapport](#) en de [consultatie zoals gehouden tussen april en juli 2020](#).

In 2022 staan er veel verschillende ontwikkelingen op stapel over het gehele spectrum van duurzaamheidsregelgeving, die daarmee ook veel verschillende marktpartijen zullen raken. In de [bijlage](#) bij de mededeling van de Europese Commissie in het kader van de strategie voor financiering van de transitie naar een duurzame economie zijn de volgende ontwikkelingen opgenomen waaraan de Europese Commissie in 2022 in ieder geval verder zal werken:

- **Labels voor obligaties:** De Europese Commissie zal verder werken aan obligatielabels, zoals transitie- of duurzaamheidsgebonden obligatielabels. Hiermee wordt

een officiële norm bedoeld aan de hand waarvan echt groene obligaties kunnen worden geïdentificeerd. Dit moet uiterlijk in 2022 afgerond zijn.

- *Labels voor financiële producten en benchmarks:* De Europese Commissie zal de haalbaarheid van een ESG benchmark onderzoeken, rekening houdend met het evoluerende karakter van duurzaamheidsindicatoren en de methoden die worden gebruikt voor het meten ervan. Uiterlijk op 31 december 2022 zullen de minimumnormen voor zowel de EU-klimaattransitiebenchmarks als de op de Overeenkomst van Parijs afgestemde benchmarks herzien worden door de Europese Commissie om ervoor te zorgen dat de selectie van de onderliggende activa strookt met de EU-taxonomie. De Europese Commissie zal minimumcriteria voor duurzaamheid voorstellen, of een combinatie van criteria voor financiële producten die onder artikel 8 SFDR vallen, om minimumprestaties inzake duurzaamheid van dergelijke producten te waarborgen;
- *Openbaarmaking van prospectussen:* In het kader van de prospectusverordening zal de Europese Commissie in de loop van 2022 prospectusopenbaarstellingen voor groene, sociale en duurzame effecten invoeren om de vergelijkbaarheid, transparantie en harmonisatie van de voor dergelijke instrumenten verstrekte informatie te verbeteren en “greenwashing” te helpen bestrijden;
- *Groene obligaties en hypotheek:* De Europese Commissie zal de EBA verzoeken om uiterlijk in het tweede kwartaal van 2022 een advies uit te brengen over de definitie van groene retail-leningen en groene hypotheek en over mogelijke ondersteunende instrumenten daarvoor. Ten aanzien van hypotheek zal de Europese Commissie tegen eind 2022 in het kader van de herziening van de richtlijn hypotheek krediet nagaan hoe het gebruik van energie-efficiënte hypotheek kan worden ondersteund;
- *Betere bescherming tegen klimaat- en milieurisico's onder verzekeringsdekking:* De Europese Commissie zal EIOPA verzoeken om medio 2022 de ontwikkeling van het dashboard voor natuurrampen voort te zetten, en zal zij nagaan of het dashboard kan worden gebruikt voor de diagnostische beoordeling per lidstaat. De Europese Commissie zal, met steun van de verzekeringssector, nationale en lokale autoriteiten en andere belanghebbenden, uiterlijk in 2022 een dialoog over klimaatveerkracht op gang brengen om “best practices” uit te wisselen en manieren te zoeken om de klimaatbeschermingskloof aan te pakken en de klimaatveerkracht te vergroten, hetzij door middel van aanbevelingen, hetzij door vrijwillige verbintenissen;
- *RTS SFDR:* Vóór december 2022 zal de Europese Commissie met de Europese toezichthoudende autoriteiten overleggen om de technische reguleringsnormen in het kader van de SFDR te herzien en om duidelijkheid te verschaffen over indicatoren die betrekking hebben op de belangrijkste negatieve

effecten in verband met klimaat en milieu, maar ook over de belangrijkste negatieve effecten inzake sociale en personeelsaangelegenheden, eerbiediging van de mensenrechten en bestrijding van corruptie en omkoping;

- *ESG-risico's in ratings en rating-outlooks:* De Europese Commissie verzoekt de ESMA om: (i) uiterlijk in het derde kwartaal van 2022 haar beoordeling te geven over de uitvoering van de geactualiseerde richtsnoeren ter verbetering van de openbaarmaking van informatie over de wijze waarop ESG-factoren in ratings en rating-outlooks in aanmerking worden genomen, (ii) uiterlijk in het tweede kwartaal van 2022 haar bevindingen mee te delen over de wijze waarop ESG factoren door ratingbureaus in hun methodologieën worden verwerkt;
- *Beperking systeemrisico's in het kader van financiële stabiliteit op lange termijn:* Uiterlijk in 2022 zal de Europese Commissie een verslag opstellen om een methodologisch kader te presenteren en de potentiële financiële risico's in verband met biodiversiteitsverlies en aftakeling van ecosystemen op micro- en macroniveau te beoordelen, en na te gaan welke wijzigingen van het beleid inzake duurzame financiering eventueel nodig zijn;
- *Verbetering Europese samenwerkingsverbanden ten behoeve van doelstellingen Green Deal:* Uiterlijk in 2022 zal de Europese Commissie haar samenwerking met de Europese Centrale Bank, het Europees Comité voor systeemrisico's, de Europese toezichthoudende autoriteiten en de Europees Milieuagentschap versterken om een gemeenschappelijke methodologische basis te ontwikkelen en het perspectief van dubbele materialiteit op consistente en coherente wijze in het hele financiële stelsel van de EU te integreren. Deze samenwerking kan leiden tot het aanbevelen van beleidsmaatregelen, instrumenten en methodologieën voor de uitvoering van toekomstgerichte aanpassingsstrategieën en het aanpakken van risico's voor de financiële stabiliteit, ten behoeve van toezichthouders, regelgevers en entiteiten uit de financiële sector in de EU.

EC Voorstel tot gecoördineerd Europees toegangspunt (European Single Access Point)

- **Wat?** Op 25 november 2021 heeft de Europese Commissie een [voorstel](#) gedaan om een verordening tot stand te brengen die voorziet in de oprichting van één Europees toegangspunt (*European Single Access Point*, ESAP). Dit ESAP zou op een efficiënte en niet-discriminerende manier gecentraliseerde toegang bieden tot openbaar beschikbare informatie die relevant is voor financiële diensten, kapitaalmarkten en duurzaamheid in 2024. ESAP zal bijdragen aan (i) de verdere integratie van de financiële diensten en kapitaalmarkten in de *single market*, (ii) een efficiëntere toewijzing van kapitaal in de hele EU, en (iii) het bevorderen van de ontwikkeling

van kleinere, nationale kapitaalmarkten en economieën door hen meer zichtbaarheid te geven. ESAP zal ook niet-beursgenoteerde entiteiten (inclusief kleine en middelgrote ondernemingen (SME's)) toestaan om op vrijwillige basis informatie beschikbaar te stellen. Dit zal de toegang tot kapitaal van deze marktpartijen vergemakkelijken.

- **Wie?** ESAP is voornamelijk gericht op gebruikers zoals investeerders, financiële analisten en tussenpersonen, bijvoorbeeld vermogensbeheerders, adviseurs of *data-aggregators*. Andere soorten gebruikers — zoals het regelgevende instanties en andere overheidsinstanties zoals statistische autoriteiten — kunnen mogelijk ook interesse hebben in toegang tot informatie via ESAP.
- **Wanneer?** Wij verwachten dat het wetsvoorstel voor een verordening verdere behandeling zal krijgen in de loop van 2022.

EC wetsvoorstel omtrent duurzame corporate governance

- **Wat?** Ten aanzien van het wetsvoorstel omtrent duurzaamheid in corporate governance geldt dat de voorgestelde richtlijn initieel werd verwacht in december 2021, maar vanwege push-back van de Regulatory Scrutiny Board nu een aangepaste tekst voor het voorstel zal moeten worden opgesteld.
- **Wie?** Financiële instellingen en niet-financiële instellingen.
- **Wanneer?** Een aangepaste tekst voor de richtlijn wordt in 2022 verwacht. Wij raden partijen aan de [legislative train](#) in dit kader in de gaten te houden.

EC Uitstel inwerkingtreding RTS – praktische uitdagingen

De [concept RTS](#) zijn op 22 oktober 2021 door de ESA's ingediend bij de Europese Commissie. Deze zijn echter nog niet definitief door de EC aangenomen. De EC heeft aangegeven meer tijd nodig te hebben om deze RTS definitief te kunnen goedkeuren en om die reden de datum per wanneer de RTS van toepassing zullen zijn te veranderen. Middels een [brief](#) d.d. 25 november 2021 heeft de Europese Commissie het Europese Parlement geïnformeerd over het feit dat de RTS met betrekking tot de SFDR in plaats van op 1 juli 2022, nu per 1 januari 2023 geïmplementeerd zullen worden.

De vertraging is het gevolg van het feit dat er dertien verschillende RTS voor de SFDR worden ontwikkeld (waarvan de initiële RTS uit [februari 2021](#) inmiddels is gewijzigd in een geconsolideerde versie van de RTS gedateerd uit [oktober 2021](#), waarbij we graag benoemen dat de overwegingen van zowel de initiële RTS, als de

geconsolideerde RTS relevant blijven voor de interpretatie van de bepalingen in de SFDR) en het feit dat de Europese Commissie, in samenspraak met de ESA's, het wenselijk acht om – gezien de lengte en de technische inhoud van de RTS – alle 13 RTS in één document te bundelen en die op één moment in werking te laten treden.

Tot slot merkt de Europese Commissie op dat, vanwege de uitstel van de toepassingsdatum, de overgangsregeling die was voorgesteld voor de openbaarmaking van zogeheten *principal adverse impacts* (PAI's) in artikel 4(3) van de RTS, niet langer nodig zijn.

De moeilijkheid voor marktpartijen zal zitten in het openbaar maken van informatie onder de SFDR en Taxonomie Verordening, terwijl de versie van RTS inzake de SFDR en de gedelegeerde verordeningen met betrekking tot de invulling van de milieudoelstellingen onder de Taxonomie Verordening (die functioneren als Level 2-wetgeving) nog niet zijn vastgesteld. De ontwikkelingen van de RTS voor de SFDR zijn uitgesteld, maar we raden marktpartijen aan de ontwikkelingen op dit gebied nauw te volgen.

Ondanks dat de implementatie van de RTS voor de SFDR nog tot 2023 op zich zullen laten wachten, is relevant dat de AFM heeft bevestigd dat zij desondanks van marktpartijen die onderworpen zijn aan de SFDR, verwacht dat zij conform de SFDR en de concept RTS zoals zij nu bekend zijn, zullen handelen.

EC Groene Obligaties Strategie

- **Wat?** De Europese Commissie heeft op 6 juli 2021 haar [nieuwe strategie](#) omtrent groene obligaties uitgevaardigd. Het vrijwillige Europese framework voor groene obligaties ([EUGBS](#)) zal handvatten bieden aan bedrijven en overheden om te bepalen hoe zij groene obligaties kunnen gebruiken om kapitaal te werven op kapitaalmarkten om ambitieuze investeringen te financieren, terwijl ze voldoen aan strenge duurzaamheidseisen en investeerders kunnen beschermen tegen greenwashing. Hierdoor zullen (i) emittenten van groene obligaties een robuust instrument tot hun beschikking hebben om aan te tonen dat ze groene projecten financieren die in lijn zijn met de EU-taxonomie, en (ii) beleggers die de groene obligaties kopen, gemakkelijker kunnen zien dat hun beleggingen duurzaam zijn, waardoor het risico op greenwashing wordt verkleind. Het EUGBS zal beschikbaar zijn voor elke emittent van EU-groene obligaties (incl. uitgevende instellingen buiten de EU). Voor de toepassing van het EUGBS gelden vier belangrijke vereisten: (a) de fondsen die door de obligatie worden opgehaald, moeten volledig worden toegewezen aan projecten die zijn afgestemd

(aligned) op de EU-taxonomie; (b) er moet volledige transparantie zijn over hoe de opbrengsten van obligaties worden toegewezen door middel van gedetailleerde rapportagevereisten; (c) alle groene EU-obligaties moeten worden gecontroleerd door een externe beoordelaar om ervoor te zorgen dat ze voldoen aan de verordening en dat gefinancierde projecten in overeenstemming zijn met de taxonomie, en (d) de externe reviewers die diensten verlenen aan emittenten van EU-groene obligaties moeten geregistreerd zijn bij en onder toezicht staan van de ESMA. De Europese Commissie heeft op 6 juli 2021 ook een [Q&A](#) uitgevaardigd over de European Green Bonds Regulation.

- **Wie?** De nieuwe EUGBS staat open voor elke emittent van groene obligaties, ook voor emittenten buiten de EU.
- **Wanneer?** Op 30 november 2021 is er door de rapporteur terugkoppeling gegeven en voorstellen gedaan voor aanvullende eisen, waaronder het in lijn brengen met het 'do not significantly harm'-principe onder de Taxonomie Verordening. Wij raden partijen daarom aan de [legislative train](#) op dit onderwerp in de gaten te houden.

EC Reactie en expert consultaties omtrent kernenergie onder de Taxonomie Verordening

- **Wat?** Na het politieke akkoord over de Taxonomie Verordening is de Europese Commissie in 2020 begonnen met werkzaamheden om te beoordelen of kernenergie al dan niet moet worden opgenomen in de EU-taxonomie van ecologisch duurzame activiteiten. Als eerste stap heeft het Gemeenschappelijk Centrum voor Onderzoek, de interne wetenschappelijke en kennisdienst van de Europese Commissie, een technisch rapport opgesteld over de aspecten die geen significante schade berokkenen aan kernenergie. Dit rapport is in juni 2021 beoordeeld door twee groepen onafhankelijke deskundigen, de [groep van deskundigen op het gebied van stralingsbescherming en afvalbeheer op grond van artikel 31 van het Euratom-Verdrag](#) en het [Wetenschappelijk Comité](#) voor gezondheids-, milieu- en opkomende risico's inzake milieueffecten. De twee beoordelingsrapporten, samen met het [JRC-rapport](#), zullen het besluit van de Commissie vormen. Vervolgens is in het [nieuwsbericht](#) op 1 januari 2022 door de Europese Commissie aangekondigd dat zij op 31 december 2021 is gestart met expert consultaties met de Member States Expert Group on Sustainable Finance en het Platform inzake duurzame financiering. Deze expert consultaties betreffen een gedelegeerde verordening die bepaalde activiteiten op het gebied van gas- en nucleaire energie ondervangt. Tevens beoogt de Europese Commissie vanuit een transparantie-oogpunt om de bestaande gedelegeerde verordening in het kader van rapportageverplichtingen onder de Taxonomie

Verordening aan te passen zodat marktpartijen kunnen identificeren of en in welke mate activiteiten gas en nucleaire activiteiten omvatten.

- **Wie?** Dit is relevant voor marktpartijen die zich bezig houden met het exploiteren van kernenergie en gas. We zouden ons kunnen voorstellen dat dit mogelijk ook relevant is voor financiële ondernemingen die producten beschikbaar stellen die (deels) exposure hebben op kernenergie en gas en waarbij een dergelijke exposure (mogelijk) effect heeft op de kwalificatie van "ecologisch duurzame activiteit" onder de Taxonomie Verordening.
- **Wanneer?** De expert consultaties lopen tot 12 januari 2022. De Europese Commissie zal de reacties bestuderen en de gedelegeerde verordening op het gebied van gas en nucleaire energie naar verwachting formeel in januari 2022 aannemen, waarna de andere wetgevers en het Europese Parlement de gedelegeerde verordening zullen bestuderen. Als hiertegen geen verdere bezwaren worden geuit, zal de gedelegeerde verordening in werking treden. We raden marktpartijen aan om de ontwikkelingen op dit gebied nauw te volgen omdat mogelijk verdere concretisering van de wetgeving beschikbaar komt in 2022.

EC Aanbeveling gebruik milieuvoetafdrukmethoden voor meten en bekendmaken van milieuprestatie

- **Wat?** In de [aanbeveling](#) van de Europese Commissie d.d. 15 december 2021 gaat zij in op het gebruik van de milieuvoetafdrukmethoden in beleidsmaatregelen en regelingen die betrekking hebben op het meten en/of bekendmaken van de milieuprestatie van allerlei producten. Middels deze milieuvoetafdrukmethoden kunnen bedrijven hun milieuprestatie meten en bekendmaken en zo de concurrentie op de markt aangaan op basis van betrouwbare milieugegevens. De methoden bevatten gedetailleerde instructies voor het modelleren en berekenen van de milieueffecten van producten en organisaties. Het gebruik van de milieuvoetafdrukmethoden wordt al beoogd in het kader van EU-beleid en -wetgeving, zoals bijvoorbeeld de Taxonomie Verordening. In de aanbeveling wordt onder meer vermeld dat leden van de financiële wereld (zoals banken, investeerders en verzekeringsmaatschappijen) het gebruik van de in de aanbeveling genoemde methodes moeten bevorderen in het kader van de beoordeling van het financiële risico van de milieuprestatie gedurende de levenscyclus van de desbetreffende entiteit. Deze aanbeveling is niet van toepassing op de uitvoering van verplichte EU-wetgeving die in een specifieke methodologie voor de berekening van de milieuprestatie van producten of organisaties tijdens hun levenscyclus voorziet.

- **Wie?** Deze aanbeveling is gericht tot de lidstaten en tot particuliere en openbare organisaties die de milieuprestatie van hun product of organisatie gedurende de levenscyclus meten en/of bekendmaken aan belanghebbenden uit de particuliere en openbare sector en de civiele samenleving in de EU, of die voornemens zijn dat te doen. Dit betreft onder meer banken, investeerders en verzekeringsmaatschappijen.
- **Wanneer?** Mogelijk dat de inhoud van de aanbeveling verder wettelijk invulling zal krijgen. Gezien de duurzaamheidsontwikkelingen die worden verwacht in 2022 raden wij marktpartijen aan om de ontwikkelingen over de milieuoetafdrukmethoden nauw in de gaten te houden.

EUROPESE TOEZICHTHOUDERS

ECB opinie omtrent voorstel CSRD

- **Wat?** Op 7 september 2021 heeft de ECB haar [opinie](#) gepubliceerd over het [CSRD-voorstel](#). De ECB beschouwt de ontwerprichtlijn als een belangrijke stap in de richting van de voltooiing van de kapitaalmarktenunie en met name van de ontwikkeling van geïntegreerde, omvangrijke en volwassen groene kapitaalmarkten in de EU die de nationale grenzen overschrijdt. De ECB steunt de voorgestelde verplichtingen voor grote EU-ondernemingen en beursgenoteerde ondernemingen op gereguleerde EU-markten (incl. kredietinstellingen) om een reeks duurzaamheidsdoelstellingen en de vooruitgang bij de verwezenlijking daarvan openbaar te (moeten) maken. Ter verbetering van de transparantie en ter bevordering van degelijk toezicht, met name op klimaat- en milieu-gerelateerde risico's, is de ECB ook van mening dat financiële instellingen hun plannen voor de transitie naar duurzaamheid en een koolstofarme economie bekend moeten maken, met inbegrip van tussentijdse en langetermijndoelstellingen en informatie over de wijze waarop zij van plan zijn hun ecologische voetafdruk te verkleinen.
- **Wie?** Financiële instellingen en niet-financiële instellingen.
- **Wanneer?** De ECB-opinie is reeds gepubliceerd en zal naar verwachting worden betrokken in de proces van uitonderhandeling van de finale CSRD tekst. Als over de finale tekst van de CSRD in de eerste helft van 2022 overeenstemming wordt bereikt, zou de Europese Commissie eind 2022 de eerste set rapportagestandaarden onder de nieuwe wetgeving moeten kunnen aannemen. Dat zou betekenen dat bedrijven de standaarden voor het eerst zouden toepassen op rapportages gepubliceerd in 2024, die betrekking hebben op het boekjaar 2023.

ECB Klimaatgerelateerde risico's: stresstests en beheersing

2022 ECB Climate Risk Stress Test

In oktober 2021 heeft de ECB alle significante banken een [brief](#) gestuurd met de aankondiging om in 2022 een op klimaatgerelateerde risico's gerichte stresstest uit te voeren. Deze stresstest wordt ook wel de 2022 ECB Climate Risk Stress Test (CST) genoemd. Naast de brief heeft de ECB ook een toelichting [gepubliceerd](#). De toelichting is gebaseerd op de in 2020 verschenen [gids](#) van de ECB ten aanzien van klimaat- en milieu-gerelateerde risico's met daarin de verwachtingen van de ECB met beheersing van deze risico's door banken en het [rapport](#) van EBA over het beheer van en toezicht op ESG-risico's voor banken en beleggingsondernemingen. Zie in dit kader ook het EBA Rapport over beheer van en toezicht op ESG-risico's zoals hieronder vermeld onder 'Overzicht publicaties ECB en EBA ten aanzien van klimaatrisico's'.

Eerder in 2021 publiceerde de ECB een ambitieus [stappenplan](#) (juli) met overzicht van klimaatgerelateerde onderwerpen en prioriteiten, een [rapport](#) (juli) met een analyse van de invloed van klimaatgerelateerde risico's op de financiële stabiliteit en een [opinie](#) (september) over de CSRD, na verzoek daartoe door de Europese Commissie.

De ECB beschouwt de CST als een leermoment voor zowel banken, als toezichthouders. Het heeft tot doel kwetsbaarheden, *best practices* uit de sector en uitdagingen waarmee banken worden geconfronteerd te identificeren. De oefening zal ook helpen om de beschikbaarheid en kwaliteit van gegevens te verbeteren en toezichthouders in staat te stellen de stresstests beter te begrijpen. De output van de stresstest zal worden geïntegreerd in de Supervisory Review and Evaluation Proces (SREP) met behulp van een kwalitatieve benadering. Het is op dit moment niet voorzien dat de output direct zal leiden tot aanvullende kapitaalseisen in Pillar 2. Wel kunnen de bevindingen leiden tot aanvullende kapitaalseisen voor een specifieke bank via de SREP.

De stresstest bestaat uit drie verschillende modules:

1. Een uitgebreide vragenlijst om te beoordelen hoe banken hun klimaatstresstest opbouwen vanuit het perspectief van risicobeheer (welke mogelijkheden en capaciteit heeft de bank).
2. Een peer-benchmarkanalyse om banken te vergelijken op basis van een gemeenschappelijke reeks klimaatrisico-statistieken. Deze statistieken maken inzichtelijk hoeveel banken afhankelijk zijn van inkomsten uit koolstof intensieve industrieën en welk aandeel aan uitstoot van broeikasgassen banken financieren.

3. Een bottom-up stresstest gericht op transitie en fysieke risico's. De stresstest beoordeelt hoe extreme weersomstandigheden banken het komende jaar zullen beïnvloeden, hoe kwetsbaar banken zijn voor een scherpe stijging van de prijs van koolstofemissies in de komende drie jaar en hoe banken zouden reageren op transitie scenario's voor de komende 30 jaar.

De CST zal bij significante banken worden uitgevoerd van maart tot en met juli 2022. De CST bestaat uit twee fasen, eerst wordt de data van banken verzameld en daarna wordt deze data geanalyseerd en worden er conclusies getrokken.

Oproep tot betere beheersing klimaatgerelateerde risico's

Daarnaast [roept](#) de ECB banken op klimaatgerelateerde risico's beter te beheersen. In een op 22 november 2021 gepubliceerd [rapport](#) over de stand van zaken op het gebied van klimaat- en milieurisicobeheer in de bancaire sector analyseert de ECB hoe Europese banken hun praktijken aanpassen om klimaat- en milieurisico's beheren. De ECB concludeert dat banken de eerste stappen hebben gezet om klimaatgerelateerde risico's te incorporeren, maar dat geen enkele bank in de buurt komt van de verwachtingen van de ECB zoals gepubliceerd in de [Gids](#) van de ECB ten aanzien van klimaat- en milieu-gerelateerde risico's. Banken hebben zich ingespannen om te voldoen aan deze verwachtingen ten aanzien van governance, risicobereidheid en operationeel risicobeheer. Ze lopen echter achter op gebieden als interne rapportage, markt- en liquiditeitsrisicobeheer en stresstesten. Zo heeft de helft van de banken geen concrete maatregelen gepland om klimaat- en milieurisico's in hun bedrijfsstrategieën te integreren, en heeft minder dan een vijfde belangrijke risico-indicatoren ontwikkeld om te monitoren. Daarbij is de kwaliteit van de plannen te laag en de voortgang te traag. De ECB heeft individuele feedbackbrieven naar de banken gestuurd met het verzoek hun tekortkomingen aan te pakken. In sommige gevallen zullen banken een aanvullende kapitaalseis ontvangen als onderdeel van het SREP.

Als volgende stap zal de ECB een volledige evaluatie uitvoeren van hoe banken voorbereid zijn om klimaat- en milieurisico's te beheren, met een diepgaande duik in hun integratie in strategie, governance en risicobeheer. De evaluatie zal plaatsvinden in de eerste helft van 2022, tegelijk met de 2022 ECB Climate Risk Stress Test.

Overzicht publicaties ECB en EBA ten aanzien van klimaatrisico's

- november 2020 - [gids](#) van de ECB ten aanzien van klimaat- en milieu-gerelateerde risico's met daarin de verwachtingen van de ECB met beheersing van deze

risico's door banken;

- maart 2021 - [consultatie](#) door EBA voor Implementing Technical Standards (ITS) over de wijze waarop ESG-risico's worden bekend gemaakt onder CRR;
- juni 2021 - [rapport](#) van EBA over het beheer van en toezicht op ESG-risico's voor banken en beleggingsondernemingen;
- juli 2021 - [stappenplan](#) met overzicht van klimaatgerelateerde onderwerpen en prioriteiten;
- juli 2021 - [rapport](#) van de ECB en ESRB en over klimaatgerelateerde risico's en financiële stabiliteit;
- augustus 2021 - [studie rapport](#) van ECB over de ontwikkeling van tools en mechanismen voor de integratie van ESG-factoren in het EU-prudentieel raamwerk voor banken en in de bedrijfsstrategieën van banken en beleggingsbeleid;
- september 2021 - [opinie](#) over een voorstel voor een richtlijn betreffende duurzaamheidsrapportage door ondernemingen;
- september 2021 - [persbericht](#) met de [resultaten](#) van de economie-brede klimaat stress test;
- oktober 2021 - [toelichting](#) van de ECB op de 2022 Climate Risk Stress Test (CST);
- november 2021 - [rapport](#) van de ECB over de stand van zaken op het gebied van klimaat- en milieurisico beheer in de bancaire sector.

ESA Joint Committee Work Programme 2022

- **Wat?** Op 29 september 2021 heeft de Joint Committee van de Europese toezichthouders (ESA's) haar [2022 Work Programme](#) gepubliceerd. Op het gebied van duurzaamheid volgt daaruit dat de ESA's technische standaarden zullen ontwikkelen in het kader van de SFDR en, onder voorbehoud van het resultaat van de herziening van de NFRD, zullen bijdragen aan de ontwikkeling van openbaarmakingsstandaarden voor niet-financiële informatie. Verder benoemt het 2022 Work Programme dat de ESA's op grond van artikel 18 SFDR verplicht zijn om uiterlijk op 10 september 2022 en elk daarop volgend jaar aan de Europese Commissie een verslag af te leveren. In dat jaarverslag rapporteren de ESA's over *best practices* met betrekking tot informatieverschaffing op entiteit- en productniveau van de belangrijkste nadelige effecten van beleggingen op duurzaamheidsfactoren en worden aanbevelingen gedaan met het oog op de vrijwillige rapportagenormen. Of de eerste versie van dit rapport binnen de voorziene deadline kan worden afgerond wordt beïnvloed door de vertraging met betrekking tot de Tier 2-wetgeving die aan SFDR ten grondslag ligt. Ook zullen de ESA's door de Europese Commissie worden verzocht voor eind 2022 de nieuwe concept RTS te reviewen die de indicatoren voor milieu- and klimaatgerelateerde *principal adverse impacts* (PAI) en PAIs omtrent sociale en arbeidsvraagstukken

(met betrekking tot mensenrechten, anti-corruptie en afpersing) verduidelijken.

- **Wie?** Via de Joint Committee coördineren de ESA's hun activiteiten met het oog op de consistentie van EU-regels en het toezicht daarop door lokale toezichthouders. Gelet op de werkgebieden van de ESA's en de aard van de genoemde onderwerpen, is het Work Programme relevant voor een groot deel van de Nederlandse financiële sector.
- **Wanneer?** Het ESA's Joint Committee Work Programme beschrijft de focusgebieden van de ESA's in 2022.

ESA Q&A over toepasselijkheid SFDR

- **Wat?** Op 14 juli 2021 heeft de Europese Commissie een [antwoord](#) geformuleerd op vragen van de ESA's omtrent de (toepasselijkheid van de) SFDR, waaronder bijvoorbeeld de vraag wordt behandeld of de SFDR van toepassing is op geregistreerde beheerders van alternatieve beleggingsinstellingen en of de SFDR van toepassing is op niet-EU beheerders van alternatieve beleggingsinstellingen, bijvoorbeeld als zij een duurzaam EU alternatieve beleggingsinstelling aanbieden onder het lokale regime (nationaal private placement regime).
- **Wie?** De Q&A over de toepasselijkheid van de SFDR is relevant voor de financiële marktdeelnemers en financiële adviseurs zoals gedefinieerd in de SFDR, waaronder bijvoorbeeld beheerders van alternatieve beleggingsinstellingen, verzekeraars en pensioenaanbieders.
- **Wanneer?** De SFDR is sinds 10 maart 2021 van toepassing op de bovengenoemde financiële marktpartijen.

ESA Overzicht belangrijke data toepasselijkheid verplichtingen onder SFDR en Taxonomie Verordening

In het [gezamenlijke statement](#) van de ESA's d.d. 25 februari 2021 wordt aandacht besteed aan de verschillende momenten waarop onder de SFDR en Taxonomie Verordening (TV) informatie moet worden gepubliceerd.

Deze verschillende momenten voor disclosures in 2022 en 2023 worden hieronder uiteengezet:

- **Artikel 7(1) SFDR:**
Welke informatie? De afwegingen in het kader van het *principal adverse impact* (PAI)-statement op product niveau moet worden verstrekt. Dit houdt in dat de financiële marktdeelnemer (i) een duidelijke en gemotiveerde toelichting moet geven of, en zo ja hoe, bij het desbetreffende financieel

product de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren in aanmerking worden genomen, en (ii) een verklaring moet opnemen dat informatie over de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren beschikbaar is in de verplicht te verschaffen informatie onder artikel 11 SFDR.

Per wanneer? Per 30 december 2022.

- **Artikel 8 SFDR en artikel 6 TV in samenspraak met artikel 5 TV:**

Welke informatie? Als een financieel product onder andere ecologische of sociale kenmerken promoot en daarbij tevens wordt voldaan aan de governance vereisten op het deelnemingsniveau, moet volgens artikel 8 SFDR precontractuele informatie worden verschaft over (i) de wijze waarop aan die kenmerken wordt voldaan en (ii), als er gebruik wordt gemaakt van een index als referentiebenchmark, over de vraag of en hoe die index consistent is met de kenmerken die worden gepromoot. Daarnaast moet, als een financieel product milieukeurmerken promoot, krachtens artikel 6 TV in samenspraak met artikel 5 TV informatie worden verschaft over (a) welke milieudoelstelling(en) zoals beschreven in de Taxonomie Verordening het financieel product promoot en (b) een beschrijving van hoe en in welke mate de aan het financiële product onderliggende beleggingen beleggingen zijn in economische activiteiten die als ecologisch duurzaam kunnen worden aangemerkt in de zin van de Taxonomie Verordening. Bovendien moet in de precontractuele en periodieke verslaggeving krachtens artikel 6 TV het volgende statement worden opgenomen "Het beginsel "geen ernstige afbreuk doen" is alleen van toepassing op de onderliggende beleggingen van het financiële product die rekening houden met de EU-criteria voor ecologisch duurzame economische activiteiten. De onderliggende beleggingen van het resterende deel van dit financiële product houden geen rekening met de EU-criteria voor ecologisch duurzame economische activiteiten.".

Per wanneer? Per 10 maart 2021, en vanaf 1 januari 2022 voor de taxonomie-gerelateerde informatieverschaffing voor milieudoelstellingen als bedoeld in artikel 9, onder a) tot en met b) TV (in relatie tot artikel 8, lid 2bis (i) SFDR) en per 1 januari 2023 voor de taxonomie-gerelateerde openbaarmakingen voor milieudoelstellingen als bedoeld in artikel 9(c)-(f) TV (in relatie tot artikel 8, lid 2bis (ii) SFDR).

- **Artikel 9 SFDR en artikel 5 TV:**
Welke informatie? Als een financieel product als doelstelling heeft om te investeren in economische activiteiten die bijdragen aan een milieudoelstelling

onder de SFDR geldt dat, naast de verplichte informatieverstrekking op grond van artikel 9 SFDR over het financiële product, krachtens de Taxonomie Verordening in de precontractuele documentatie de volgende informatie moet worden opgenomen; (i) informatie over de milieudoelstelling(en) zoals beschreven in de Taxonomie Verordening waaraan het financiële product bijdraagt en (ii) hoe en in welke mate de onderliggende beleggingen van het financiële product kwalificeren als economische activiteiten die als ecologisch duurzaam kunnen worden aangemerkt in de zin van de Taxonomie Verordening.

Per wanneer? Per 1 januari 2022 voor de taxonomie-gerelateerde openbaarmakingen voor milieudoelstellingen bedoeld in artikel 9, onder a) tot en met b) TV (in relatie tot artikel 9, lid 4bis (i) SFDR) en per 1 januari 2023 voor de taxonomie-gerelateerde openbaarmakingen voor milieudoelstellingen als bedoeld in artikel 9(c)-(f) TV (in relatie tot artikel 9, lid 4bis (ii) SFDR);

• **Artikel 11 SFDR en artikel 5-6 TV:**

Welke informatie? Naast de verplichting op grond van artikel 11 SFDR om de relevante informatie die krachtens artikel 8 en 9 SFDR, respectievelijk, moet worden gepubliceerd in de precontractuele documentatie, geldt op grond van artikel 5 en 6 TV (in samenspraak met artikel 11 SFDR) dat ook in de periodieke verslaggeving de verplichte informatie onder artikel 5 en 6 TV moet worden vermeld.

Per wanneer? Periodieke rapportages uitgegeven vanaf 1 januari 2022, inclusief de taxonomie-gerelateerde toelichtingen voor milieudoelstellingen als bedoeld in Artikel 9(a)-(b) TV (in relatie tot artikel 11(1) SFDR) en 1 januari 2023 voor de taxonomie-gerelateerde openbaarmakingen voor milieudoelstellingen als bedoeld in Artikel 9(c)-(f) TV (in relatie tot artikel 11(1)(c) en (d) SFDR).

De informatie die precontractueel aan beleggers onder de SFDR en Taxonomie Verordening moet worden verstrekt conform de bovengenoemde tijdslijnen, dient door vergunninghoudende fondsbeheerders te worden opgenomen in het prospectus. In dit kader heeft de AFM aan marktpartijen laten weten dat zij van hen verwacht dat de prospectuswijzigingen aan de hand van een door de AFM ter beschikking gesteld Excel-template bij de AFM zullen worden ingediend. Wij raden marktpartijen aan rechtstreeks of via hun adviseurs contact op te nemen met de AFM voor zover een dergelijk template nog niet aan hen is verstrekt zodat conform deze market-practice de relevante informatie kan worden ingediend.

Joint ECB/ESRB rapport ongelijke impact van klimaatverandering voor de Europese financiële sector

- **Wat?** De ECB en het Europees Comité voor Systeemrisico's (ESRB) hebben op 1 juli 2021 een gezamenlijk [rapport](#) gepubliceerd waarin nader wordt ingegaan op de invloed van de drijvende krachten achter klimaatverandering op internationale- en financiële bedrijven in de Europese Unie. Het rapport brengt toekomstige risico's voor financiële stabiliteit in kaart en creëert de analytische basis voor de verdere ontwikkeling van meer gerichte en effectieve beleidsacties. Het rapport pakt lacunes in metingen aan en stelt, voortbouwend op eerder werk op dit gebied, een gedetailleerde topologie vast van fysieke en overgangsrisico's als gevolg van klimaatverandering in regio's, sectoren en bedrijven. Het past ook een scenario-analyse toe met een langlopende financiële risico-horizon om zo toekomstige financiële verliezen vast te stellen die het gevolg zijn van de tijdigheid en effectiviteit van klimaatbeleid en -technologieën.
- **Wie?** De uitkomsten uit het rapport lijken met name relevant voor Europese banken, verzekeraars en beleggingsfondsen.
- **Wanneer?** Doorlopend.

ESMA Sectorspecifieke bijdragen aan duurzame financiering

- **Wat?** ESMA benadrukt op haar [website](#) dat zij zich committeert om een bijdrage te leveren aan een meer duurzaam financieel stelsel. ESMA heeft zich ertoe verbonden om bij te dragen aan een duurzamer financieel systeem, als onderdeel van de Europese Green Deal en van de wereldwijde inspanningen om de COP26-doelstellingen van de Verenigde Naties inzake de bestrijding van de klimaatverandering te verwezenlijken. In het kader van uitgevende instellingen legt ESMA de nadruk op het adviseren bij ontwikkeling van methodologie voor de duurzaamheidsindicatoren overeenkomstig artikel 8 van de Taxonomieverordening. In het kader van benchmarks legt ESMA de nadruk op het bevorderen van effectief en consistent toezicht tussen nationale toezichthoudende instanties met betrekking tot klimaatbenchmarks en de toepassing van vereisten inzake openbaarmaking van duurzaamheid voor benchmarks. Met betrekking tot beleggingsinstellingen en beleggingsondernemingen van ESMA de Europese Commissie voorzien van technisch advies om de integratie van duurzaamheidsrisico's en duurzaamheidsfactoren in de interne processen van deze instellingen en ondernemingen te vergemakkelijken (door middel van productgovernance guidelines). Verder zal ESMA actief bijdragen tot de ontwikkeling van

normen voor duurzaamheidsverslaggeving en zal zij gemeenschappelijke toezichtbenaderingen op dit gebied bevorderen.

- **Wie?** Deze bijdrage van ESMA is onder meer relevant voor effectenuitgevende instellingen, beleggingsinstellingen en beleggingsondernemingen en voor partijen die gebruikmaken van (klimaat)benchmarks.
- **Wanneer?** Vanaf 2022 en later.

ESMA Visie in het kader van voorgestelde wijzigingen CSRD vanuit duurzaamheidsperspectief

- **Wat?** In het kader van het CSRD voorstel van de Europese Commissie stelt de voorzitter van ESMA tijdens de [toespraak](#) d.d. 19 november 2021 dat op het gebied van governance het een belangrijk aandachtspunt zal zijn om passende mechanismen te vinden om (in vergelijking met hoe (de mate waarin) dit momenteel wordt vormgegeven) ervoor te zorgen dat uitgevende instellingen en hun bestuurders bij hun bedrijfsbeslissingen rekening houden met een bredere reeks belangen van belanghebbenden. Een dergelijke aanpak zou bovendien bijdragen tot een robuustere identificatie van potentiële duurzaamheidsrisico's waaraan uitgevende instellingen momenteel of in de toekomst kunnen worden blootgesteld. Ook zou dit het uitgevende instellingen over het algemeen gemakkelijker maken om meer op de lange termijn gerichte beslissingen te nemen.
- **Wie?** CSD's, CCP's, handelsplatformen en marktdeelnemers zoals (bank)beleggingsondernemingen.
- **Wanneer?** Momenteel moet het voorstel nog worden uit onderhandeld tot een finale tekst. Als hierover in de eerste helft van 2022 overeenstemming wordt bereikt, zou de Europese Commissie eind 2022 de eerste set rapportagestandaarden onder de nieuwe wetgeving moeten kunnen aannemen. Dat zou betekenen dat bedrijven de standaarden voor het eerst zouden toepassen op rapportages gepubliceerd in 2024, die betrekking hebben op het boekjaar 2023.

ESMA Brief aan Europese Commissie met betrekking tot ESG-ratings

- **Wat?** Middels een [brief d.d. 28 januari 2021](#) heeft ESMA aan de Europese Commissie teruggekoppeld wat haar visie is over (i) het feit dat de markt voor "ESG"-ratings en ESG beoordelingsinstrumenten een ongereguleerd en ongecontroleerd karakter heeft en (ii) de noodzaak om de groeiende vraag naar deze producten te matchen met passende wettelijke vereisten om hun kwaliteit en betrouwbaarheid te waarborgen. ESMA stelt in haar brief dat (i) een wettelijk bindende definitie en (ii) vergelijkbaarheid tussen aanbieders van ESG-ratings en (iii) wettelijke vereisten om zorgen voor transparantie

van de onderliggende methodologieën van dergelijke ratings ontbreken. Daarnaast benadrukte ESMA haar zorg over bescherming tegen belangenconflicten die kunnen ontstaan in de bedrijfsmodellen van deze aanbieders. Als gevolg hiervan zijn de risico's van een minder optimale allocatie van kapitaal, verkeerde verkoop van producten en greenwashing hoog, terwijl er op dit moment geen geschikte juridische instrumenten zijn om deze problemen aan te pakken. ESMA geeft in haar brief hiervoor een aantal aanbevelingen zoals het moeten ontwikkelen van een gemeenschappelijke wettelijke definitie voor een ESG-rating die het brede spectrum van beoordelingsinstrumenten. Een brede benadering van het definiëren van deze producten zou dit regelgevingskader met betrekking tot latere innovaties toekomstbestendig maken en mogelijke herstructureringsmogelijkheden om de vereisten te omzeilen voorkomen (zoals ook recentelijk nog is aangekaart in een [position paper](#) door de AFM samen met de Franse toezichthouder AMF).

- **Wie?** Partijen die aanbieder zijn van ESG-ratings of marktpartijen die gebruik maken van ESG-ratings.
- **Wanneer?** Wij verwachten dat in 2022 verder naar de aanbevelingen van ESMA zal worden gekeken bij de ontwikkeling van de Renewed Sustainable Finance Strategy en wetgeving in dit kader, en dat er op enig moment regels voor zullen worden geïntroduceerd.

ESMA Work Programme 2022

- **Wat?** ESMA heeft haar [2022 Annual Work Programme](#) gepubliceerd op 28 september 2021. Hierin beschrijft ESMA haar toezichtprioriteiten voor 2022. ESMA heeft voor 2022 vijf hoofdprioriteiten geïdentificeerd, waaronder sector-overschrijdende prioriteiten zoals duurzaamheid. Zo zal ESMA onder andere ESG-gerelateerde marktontwikkelingen en risico's blijven volgen en beoordelen en blijven werken aan de verdere integratie van milieurisico's, in het bijzonder met betrekking tot de ESG-waardeketen voor investeringen, en zal zij trachten om meer kennis en inzicht te verwerven in het risico van greenwashing.
- **Wie?** Met name relevant voor banken, beleggingsondernemingen, en beheerders van beleggingsinstellingen, ICBE's en vanaf 2022 ook voor benchmarkgebruikers, crowdfunding dienstverleners en *fintechs*, en Tier 2-CCPs.
- **Wanneer?** Het 2022 Annual Work Programme beschrijft de aandachtsgebieden van ESMA in 2022.

ESMA Voorlopig rapport EU-koolstofmarkt

- **Wat?** De Europese Commissie had ESMA gevraagd om op uiterlijk 15 november 2021 een eerste voorlopige beoordeling van de Europese koolstofmarkten te geven.

De Europese Commissie heeft ESMA tevens de opdracht gegeven om in begin 2022 de handel in emissierechten te analyseren. Op 15 november 2021 heeft ESMA een [voorlopig rapport](#) gepubliceerd over de EU-koolstofmarkt.

Het rapport geeft een overzicht van de financiële regelgeving voor de koolstofmarkt onder MAR, MiFID II en EMIR en de instrumenten waarover toezichthouders beschikken om hun verantwoordelijkheden te vervullen.

- **Wie?** Deze ontwikkeling is relevant voor partijen die een positie houden in Europese emissierechten of derivatenposities houden op dergelijke emissierechten.
- **Wanneer?** ESMA zal een in-depth analyse van de EU-koolstofmarkt uitvoeren op basis van bronnen die op grond van Europese wetgeving beschikbaar zijn voor toezichthouders. ESMA zal begin 2022 haar eindrapport aan de EC leveren. De EC zal, rekening houdend met het eindrapport van ESMA, beoordelen of er behoefte is aan gerichte acties op de EU-koolstofmarkt.

EBA Work Programme 2022

- **Wat?** EBA heeft op 30 september 2021 haar [2022 Annual Work Programme](#) gepubliceerd. Hierin beschrijft EBA haar toezichtprioriteiten voor 2022. Er zijn vijf strategische hoofdthema's geïdentificeerd en 25 activiteiten. Ten aanzien van horizontale prioriteiten vanuit beleidsmatig perspectief is onder het Annual Work Programme van EBA met betrekking tot duurzaamheid bepaald dat ze handvatten moet aandragen om de relevante risico's in kaart te brengen en te managen. Op basis van de raadpleging van de Europese Commissie over de vernieuwde Strategie voor duurzame financiering, zou EBA potentiële mandaten kunnen krijgen op het gebied van groene securitisatie, groene obligaties, tools voor ESG-risicobeheer en ESG-rapportagestandaarden.
- **Wie?** Met name relevant voor banken en beleggingsondernemingen.
- **Wanneer?** Het Work Programme 2022 beschrijft de aandachtsgebieden van EBA in 2022.

EBA Rapport management en toezicht op ESG risico's voor kredietinstellingen en beleggingsondernemingen

- **Wat?** Op 23 juni 2021 heeft EBA een [rapport](#) gepubliceerd met daarin een uitgebreid voorstel over hoe ESG-factoren en ESG-risico's moeten worden opgenomen in het regelgevings- en toezichtkader voor kredietinstellingen en beleggingsondernemingen. Het rapport richt zich op de weerbaarheid van instellingen tegen de mogelijke financiële impact van ESG-risico's over verschillende tijdshorizonten. Dit vereist zorgvuldige beoordelingen door instellingen

en toezichthouders die een alomvattende en toekomstgerichte kijk moeten hebben, evenals vroege, proactieve acties. Naast de impact van ESG-risico's doet EBA ook aanbevelingen in het kader van ESG-risico's en stelt zij een geleidelijke ('phase-in') aanpak voor, waarbij begonnen wordt met het opnemen van klimaatgerelateerde en omgevingsfactoren, risico's in het toezichtbedrijfsmodel en de analyse van de interne governance. Instellingen en toezichthouders worden aangemoedigd om gegevens en instrumenten op te bouwen om kwantificeringsbenaderingen te ontwikkelen om de reikwijdte van de toezichtanalyse naar andere elementen te vergroten. Dit rapport moet worden gelezen in samenhang met de publicaties van de EBA en de ESA's in het kader van de Capital Requirements Regulation (CRR), de Taxonomie Verordening en de SFDR, die belangrijke maatstaven bieden ter ondersteuning van strategieën en risicobeheer. De EBA zal later Pijler 3 openbaarmakingsvereisten publiceren over ESG-risico's, transitierisico's en fysieke risico's, zoals gedefinieerd in dit rapport.

- **Wie?** De informatie in het rapport van EBA is met name relevant voor kredietinstellingen en beleggingsondernemingen.
- **Wanneer?** We verwachten dat EBA de openbaarmakingsvereisten in de loop van 2022 zal publiceren. We raden marktpartijen aan de ontwikkelingen op dit gebied nauw te volgen.

EIOPA Revised Single Programming Document 2022-2024

- **Wat?** Op 30 september 2021 heeft EIOPA haar (herziene) [Revised Single Programming Document 2022-2024](#) (SPD) gepubliceerd waar het *annual work programme 2022* onderdeel vanuit maakt. De agenda van EIOPA zal ook in 2022 beïnvloed blijven worden door de COVID-19-pandemie, de macro-economische omgeving en de algemene Europese agenda. In het licht van het waarborgen van consumentenbescherming en het waarborgen van financiële stabiliteit, zal EIOPA blijven voortbouwen op groene en digitale transitie. Meer specifiek beschrijft EIOPA in het *annual work programme 2022* een zestal strategische aandachtsgebieden, waaronder integratie van overwegingen op het gebied van duurzame financiering in alle werkgebieden. Onder haar *annual work programme 2022* zal EIOPA zich blijven richten op de bijdrage van verzekeraars en pensioenfondsen aan duurzaamheid, evenals op de impact van duurzaamheidsrisico's (en met name klimaatveranderingsrisico's) op verzekeraars en pensioenfondsen. In dit verband zal EIOPA ook streven naar uitbreiding van haar duurzame beheer- en werkmethoden. EIOPA zal een aantal initiatieven ontwikkelen waarbij enerzijds in de

afweging wordt meegenomen dat verzekeraars en pensioenfondsen de rol van beheerder van grote delen van de maatschappelijke risico's en belangrijke langetermijninvesteers kunnen vervullen, en anderzijds de handavingsaanpak gestoeld blijft op een bewijs- en risico gebaseerde aanpak die ook zorgt voor consistentie met de toezichtdoelstellingen. EIOPA zal zich blijven richten op de integratie van ESG-risico's in het prudentiële kader van verzekeraars en pensioenfondsen, door de ontwikkeling van instrumenten en leidraad voor het identificeren en beheersen van duurzaamheidsrisico's met een focus op klimaatverandering.

- **Wie?** Met name relevant voor de verzekerings- en de pensioensector.
- **Wanneer?** Het *annual work programme 2022* zoals opgenomen in het SPD beschrijft de aandachtsgebieden van EIOPA in 2022.

EIOPA Sustainable finance activiteiten 2022-2024 en Annual Work Programme 2022

- **Wat?** Op 7 december 2021 heeft EIOPA haar duurzaamheidsprioriteiten geformuleerd als [Sustainable finance activiteiten 2022-2024](#), welk document ook het EIOPA Annual Work Programme 2022 omvat. Door middel van haar werkzaamheden op het gebied van duurzame financiering wil EIOPA ervoor zorgen dat (her)verzekeraars en bedrijfspensioenfondsen duurzaamheidsrisico's integreren in hun risicobeheer, om consumenten te beschermen en financiële stabiliteit te waarborgen. EIOPA zal haar analyse van onder andere de prudentiële kapitaalbehandeling van verplichtingen bij natuurrampen, klimaatbestendige investeringen, verzekeringsproducten en -diensten die verband houden met duurzame doelstellingen, alsmede de integratie van duurzaamheidsoverwegingen in het kader van financiering en interne conduct of business-principes intensiveren. EIOPA heeft in haar [nieuwsbericht](#) positief gereageerd op de Solvency II-voorstellen van de Europese Commissie over de uitbreiding van de mandaten van EIOPA met betrekking tot duurzame financiering.
- **Wie?** Met name relevant voor de verzekerings- en de pensioensector.
- **Wanneer?** Het sustainable finance strategie beschrijft de aandachtsgebieden van EIOPA in 2022.

EIOPA Opinie over het toezicht op het gebruik van klimaatrisico's in het kader van ORSA

- **Wat?** Op 19 april 2021 heeft EIOPA een [opinie](#) gedeeld waaruit blijkt op welke wijze EIOPA aankijkt tegen de manier waarop nationale toezichthouders omgaan met de analyse van korte termijn en lange termijn

klimaatrisico's in het kader van de ORSA. De opinie volgt een op risico's gebaseerde en evenredige benadering, waarbij wordt erkend dat de methodologieën nog in ontwikkeling zijn en dat verzekeraars ervaring moeten opdoen. Van verzekeraars wordt verwacht dat ze de verfijning van de scenarioanalyses verder ontwikkelen, rekening houdend met de omvang, aard en complexiteit van hun blootstelling aan klimaatveranderingsrisico's. De opinie biedt praktische richtlijnen voor het selecteren en gebruiken van scenario's voor klimaatverandering. Van nationale toezichthouders verwacht EIOPA dat zij kwalitatieve en kwantitatieve gegevens verzamelen om een toezichtonderzoek uit te voeren om zo de korte- en langetermijnrisico's op het gebied van klimaatverandering in de ORSA te analyseren.

- **Wie?** Verzekeraars en toezichthouders (DNB).
- **Wanneer?** De consultatie zoals hieronder beschreven is een vervolgstap op de hierboven genoemde opinie.

EIOPA Consultatie over 'CCM-assessment' en gebruik van 'climate change scenarios' in de ORSA.

- **Wat?** Op 10 december 2021 consulteerde EIOPA haar [guidance](#) over de implementatie van duurzame financiële doelen in de praktijk. Zij geeft concrete casuïstiek en voorbeelden van de manier waarop risico's rond klimaatverandering in de ORSA moeten worden verwerkt. Deze consultatie volgt op een eerdere consultatie van EIOPA's [opinie](#) over de selectie van scenario's inzake klimaatverandering en het uitbrengen van EIOPA's [standpunt](#) inzake de ORSA in relatie tot de Covid-19 pandemie. De gedachte is dat met name kleine en middelgrote verzekeraars door de uiteindelijke guidance geholpen zullen worden om beoordelingen over klimaatverandering uit te voeren en scenario's daarover uit te werken.
- **Wie?** Verzekeraars en toezichthouders (DNB).
- **Wanneer?** De consultatieperiode loopt van 10 december 2021 tot en met 10 februari 2022. De definitieve EIOPA guidance wordt verwacht in juni 2022.

EIOPA Pilot natuurlijke catastrofe beschermingsmechanisme

- **Wat?** EIOPA heeft op 4 december 2020 een eerste [pilot-dashboard](#) ontworpen dat het hiaat in de verzekeringsbescherming voor natuurrampen weergeeft. Het doel is om de oorzaken van een klimaatgerelateerde lacune in de verzekeringsbescherming vast te stellen, om vervolgens passende maatregelen te identificeren die de verliezen van de samenleving in geval van natuurrampen helpen verminderen.
- **Wie?** Verzekeraars.

- **Wanneer?** EIOPA streeft ernaar om een aangepaste versie te publiceren in 2022.

EIOPA Paper: Klimaatverandering, catastrofe en macro-economische voordelen voor verzekeringen

- **Wat?** Op 6 juli 2021 heeft EIOPA een [paper](#) gepubliceerd waarin zij inzichten belicht over de interactie tussen onder meer klimaatverandering, natuurrampen, economische effecten en (de mate waarin mitigatie van de gevolgen daarvan wordt bewerkstelligd door) verzekeringen. EIOPA benadrukt dat het grensoverschrijdende karakter en de mogelijke systeemrisico's door klimaatverandering, een aanpak op Europees niveau rechtvaardigt.
- **Wie?** Deze informatie is relevant voor verzekeraars en overheden.
- **Wanneer?** De inzichten van EIOPA zullen naar verwachting ook in 2022 relevant blijven, mede in het licht van de verscheidene wetsvoorstellen op Europees niveau als het gaat over klimaat(veranderingen).

EESC Financiering met het oog op Europese Green Deal

- **Wat?** Op 22 september 2021 heeft het Europees Economisch en Sociaal Comité (EESC) een [opinie](#) gepubliceerd waarin zij benoemt dat economische activiteiten en projecten die in de Europese [Gedelegeerde Taxonomie Verordening](#) als "duurzaam" worden gedefinieerd, aantrekkelijk moeten zijn voor beleggers in de reële economie. Het EESC gaat er daarbij vanuit dat beleggers in duurzame projecten verwachten dat zij realistisch, haalbaar, redelijk winstgevend en voorspelbaar zijn voor de marktdeelnemers. Het EESC roept de Europese Commissie op verdere initiatieven te nemen om het taxonomiesysteem langs de in haar opinie geschetste lijnen te verbeteren, zodat het taxonomiesysteem een breder bereik krijgt en beter kan dienen als middel om de doelstellingen van het klimaatbeleid van de EU via een efficiënte uitvoering van de EU-milieuwetgeving te ondersteunen. Het EESC onderstreept de sleutelrol van hernieuwbare energie in de duurzaamheidstransitie en wijst erop dat voor passende overgangoplossingen moet worden gezorgd, onder meer om de goede werking van de logistieke waardeketens te waarborgen, terwijl lock-in effecten moeten worden voorkomen.
- **Wie?** De opinie is relevant voor alle financiële marktpartijen.
- **Wanneer?** De opinie is slechts ter kennisgeving. Wij verwachten dat, mede gezien de hierboven genoemde signaleringen van duurzaamheidsontwikkelingen op Europees vlak, de Europese Commissie in dit kader de mening van het EESC mee zal nemen in haar overwegingen.

NATIONALE TOEZICHTHOUDERS

AFM Trendzicht 2022

- **Wat?** De AFM heeft op 4 november 2021 haar [Trendzicht 2022](#) gepubliceerd. Ten aanzien van duurzaamheid benoemt de AFM dat duurzaamheidsrisico's financiële instellingen voor grote uitdagingen stellen. We geven hieronder een aantal elementen weer die door de AFM met betrekking tot assetmanagement in haar Trendzicht 2022 worden uitgelicht. Naast de transitie naar duurzame assetmanagementsector en de rol van wet- en regelgeving daarbij, benoemt de AFM dat omdat de standaarden nog volop in ontwikkeling zijn, ESG-ratings een belangrijke rol spelen in duurzame investeringskeuzes omdat een ESG-rating informatie geeft over de prestaties van een onderneming op het gebied van milieu (*environment*), sociaal beleid (*social*) en goed bestuur (*governance*). In de praktijk ziet de AFM dat er een verscheidenheid aan methoden wordt toegepast voor het opstellen van duurzame beoordelingen, maar die op basis van duurzaamheidsdata niet altijd consistent, vergelijkbaar en betrouwbaar zijn. Daarom is meer transparantie noodzakelijk over de totstandkoming van ESG-ratings en andere duurzaamheidsdata. Zie hierover ook het onderdeel "*AFM Publicatie Beleggingsfondsen kunnen beleggers beter informeren over duurzaamheid*" in deze Vooruitblik.
- **Wie?** De ontwikkelingen zoals geïdentificeerd in Trendzicht 2022 zijn in het algemeen relevant voor alle financiële ondernemingen die (ook) onder toezicht van de AFM staan. De bovengenoemde assetmanagement ontwikkelingen zijn met name relevant voor beleggingsondernemingen en beheerders van abi's en icbe's.
- **Wanneer?** De speerpunten zien op het toezicht van de AFM in 2022.

AFM Publicatie Beleggingsfondsen kunnen beleggers beter informeren over duurzaamheid

- **Wat?** Op 14 september publiceerde de AFM de resultaten van een eerste verkennend [marktonderzoek](#) naar de naleving door fondsbeheerders met de SFDR. Het onderzoek had betrekking op prospectussen die in maart 2021 aan de AFM zijn toegestuurd. De AFM concludeert dat er ruimte voor verbetering is voor de verplichte informatievertrekking uit hoofde van SFDR, met name voor zogenoemde 'artikel 8' en 'artikel 9' beleggingsfondsen. De AFM stelt vast dat de onder

de SFDR vereiste informatieverstrekking veelal nog te algemeen en de geformuleerde duurzame doelstelling veelal breed geformuleerd is. Daarom stelt de AFM op basis van de informatieverstrekking vraagtekens bij de duurzaamheidsclassificatie van een aanzienlijk aantal fondsen, met name bij fondsen die duurzame beleggingen tot doel hebben. Zie hiervoor ook onze [Finnius Vindt-blog](#) d.d. 14 oktober 2021. Verder benoemt de AFM dat zij begrijpt dat beheerders uitkijken naar de goedkeuring van technische standaarden (RTS) maar wel verwacht dat deze beheerders zich nu al inzetten voor een betere informatievoorziening.

- **Wie?** Primair vergunninghoudende beheerders van abi's en icbe's, op wie het onderzoek betrekking had, maar in principe net zo goed relevant voor AIFMD light beheerders, nu de EC heeft geoordeeld dat de SFDR ook op deze groep van toepassing is.
- **Wanneer?** Per direct; het betreft een doorlopende verplichting waar de AFM aandacht voor gevraagd heeft.

AFM Handhaving SFDR per maart 2022 starten

- **Wat?** De AFM heeft op 8 december 2021 in een artikel in het Financieel Dagblad en in berichten die zij op haar LinkedIn profiel heeft geplaatst bevestigd dat zij vanaf maart handhavend zal kunnen gaan optreden tegen marktpartijen die niet in overeenstemming met de SFDR handelen.
- **Wie?** Alle financiële marktpartijen die onder de reikwijdte van de SFDR vallen.
- **Wanneer?** Per maart 2022.

DNB Sustainable Finance Strategie 2021-2025

Op 13 juli 2021 heeft DNB haar [Sustainable Finance Strategie 2021-2025](#) gepubliceerd. Hierin geeft DNB aan dat duurzaamheid een strategische prioriteit is voor DNB omdat dit raakt aan het financieel-economisch systeem en daarmee aan de kerntaken van DNB. DNB beoogt in 2025 duurzaamheid te hebben geïntegreerd in alle elementen van haar taakuitvoering.

DNB verwacht dat financiële instellingen, zoals banken, pensioenfondsen, trustkantoren en ander financiële instellingen, kennis hebben van duurzaamheidsrisico's en de beheersing daarvan op orde hebben. DNB toetst bestuurders van instellingen op geschiktheid en weegt kennis van duurzaamheid mee en beoogt samen met de instellingen op zoek te gaan naar manieren om duurzame financiering beter op de kaart te zetten.

In de Sustainable Finance-Strategie vertaalt DNB deze ambitie, per taakgebied, naar de volgende doelstellingen:

- **Een financieel systeem weerbaar voor duurzaamheidsrisico's:** DNB beoogt duurzaamheidsrisico's in de DNB toezichtmethodologie en in de eigen (digitale) toezichtprocessen te verwerken, DNB brengt op een gestructureerde wijze macro-prudentiële duurzaamheidsrisico's in kaart (onder meer via stresstests of scenarioanalyse). Verder zal DNB het wet- en regelgevend kader, standaarden en instrumentarium verder vormgeven en wendt zij in de diverse (internationale) gremia haar invloed aan om de ontwikkeling van standaarden en het toezichtinstrumentarium (zoals stresstests en scenarioanalyse) voor identificatie en beoordeling van duurzaamheidsrisico's verder te brengen. Tot slot kijkt DNB naar de implicaties van haar toezicht voor de toegang van maatschappelijke (sub-)groepen tot financiële diensten en producten als betaalrekeningen, pensioenen, verzekeringen en hypotheek.
- **Verduurzaming monetaire taken en betalingsverkeer:** DNB beoogt monetaire taken meer in lijn te brengen met klimaatdoelstellingen, waarbij zij vanuit haar expertise en in een voortrekkersrol, actief betrokken is bij het actieplan van de ECB om klimaatoverwegingen in het monetair beleid en de monetaire operaties te implementeren, waarmee het klimaatbeleid van de EU wordt ondersteund. Tevens beoogt zij de milieu-impact van het betalingsverkeer te verlagen (onder andere de milieu-impact van geld) en zoekt daarbij de aansluiting met internationale doelstellingen zoals het Parijs-akkoord. Ook bewaakt DNB de toegankelijkheid van het betalingsverkeer voor kwetsbare groepen bij technologische en sociale veranderingen.
- **Gefundeerd debat over verduurzaming economie:** DNB beoogt het publieke debat over duurzame welvaart met agenderend economisch onderzoek en advies op thema's als klimaatverandering, de energietransitie, bronnen van welvaart en inclusie te voeden en stimuleren. Effecten op de leefomgeving zullen worden opgenomen in economische modellen, waarbij rekening wordt gehouden met veranderingen in de leefomgeving en de welvaartseffecten daarvan op de lange termijn.
- **Robuuste duurzaamheidsdata en -statistiek:** DNB beoogt in 2025 te beschikken over betrouwbare bronnen en methoden om duurzaamheidsstatistieken op te stellen en te gebruiken. Daarnaast zal DNB haar invloed uitoefenen om de ontwikkeling van (inter-)nationale data, statistieken en standaarden verder te brengen (o.a. om zicht te houden op de huidige en voorspelde CO2-uitstoot van de Nederlandse financiële sector en het geldstelsel, onder meer via adequate rapportages van financiële instellingen).
- **Duurzame organisatie:** Het reservebeheer van DNB zal in 2025 moeten zijn vormgegeven op een verantwoorde, duurzame manier en in lijn is met internationaal toonaangevende ESG-standaarden en internationale klimaatdoelstellingen, waarbij ook de interne organisatie (waaronder de huisvesting) klimaatneutraal en maximaal circulair zal moeten zijn.

DNB Visie op Toezicht 2021-2024

- **Wat?** DNB heeft middels een [nieuwsbericht](#) op 24 november 2020 haar [visie op het toezicht over 2021-2024](#) gepubliceerd. Hierin werkt zij drie speerpunten vanuit de vorige visie op toezicht verder uit. Dit betreft kortweg de volgende drie speerpunten: (i) het inspelen op technologische vernieuwing, (ii) het sturen op *duurzaamheid en toekomstgerichtheid*, en (iii) het bestrijden van financieel-economische criminaliteit. Bij het sturen op duurzaamheid en toekomstgerichtheid heeft DNB benoemd dat zij het van belang acht dat: (A) de beheersing van duurzaamheidsrisico's adequaat verankerd wordt bij instellingen, (B) robuuste internationale regelgeving voor duurzaamheid door de instellingen wordt uitgewerkt, aan welke ontwikkeling DNB wil bijdragen, bijvoorbeeld door middel van verdere uitwerking van internationale standaarden van EBA of het *Basel Committee on Banking Supervision* (BCBS), (C) instellingen (operationeel) wendbaar(der) zijn (of waar nodig, worden) voor veranderende marktomstandigheden om zo hun verdienmodel te waarborgen (op niet alleen het management niveau, maar ook op het uitvoerende niveau binnen de instellingen), en (D) de instellingen daarbij oog hebben voor hun risicoprofiel, waarbij het uitgangspunt is dat de risicoprofielen passend zijn voor de maatschappelijke functie die de instellingen vervullen.
- **Wie?** Alle financiële ondernemingen die (ook) onder toezicht van DNB staan, zoals banken, pensioenfondsen, trustkantoren en ander financiële instellingen.
- **Wanneer?** De speerpunten zien op het toezicht van DNB in 2022.

DNB Publicatie Financiële sector moet meer rekening houden met duurzaamheidsrisico's

- **Wat?** In haar [nieuwsbericht](#) van 7 december 2021 heeft DNB aandacht besteed aan het feit dat banken, verzekeraars en pensioenfondsen meer rekening moeten houden met duurzaamheidsrisico's (zo volgt uit het onderzoek van DNB '[Op weg naar een duurzame balans](#)'). DNB concludeert dat hier nog maar in beperkte mate sprake van is. Financiële instellingen zijn zich bewust van duurzaamheidsrisico's, maar doen onvoldoende aan de beheersing van deze risico's. De duurzaamheidsrisico's zijn veelal niet meegenomen in de risicobeheercyclus. DNB is van mening dat, hoewel duurzaamheidsrisico's nog niet expliciet worden genoemd in CRD en CRR, het integreren van deze risico's in het risicobeheer van banken wel in lijn is met deze wetgeving. In 2022 zal DNB, zo blijkt uit haar nieuwsbericht, haar toezichtverwachtingen voor de beheersing van duurzaamheidsrisico's

nader concretiseren en ter consultatie aan de sector voorleggen. Deze financiële instellingen zijn verplicht over een integere en beheerste bedrijfsvoering te beschikken, waardoor zij inzicht hebben in alle materiële risico's en deze ook (kunnen) beheersen. Dit geldt onverkort voor duurzaamheidsrisico's.

- **Wie?** Banken, verzekeraars en pensioenfondsen moeten krachtens dit artikel bedachtzamer zijn op de implementatie van duurzaamheidsrisico's in hun processen.
- **Wanneer?** In 2022 zal DNB haar toezichtverwachtingen voor de beheersing van duurzaamheidsrisico's nader concretiseren en ter consultatie voorleggen aan de sector. De intentie daarbij is om aan te sluiten bij de [ECB gids](#) met toezichtverwachtingen voor banken, rekening houdend met de specifieke kenmerken van Nederlandse financiële instellingen (zie hiervoor ook hierboven de signalering over de ECB Gids in het onderdeel Banken van deze Vooruitblik).

DNB Publicatie Meetbaarheid duurzaamheidsrisico's op grond van beperkte data

- **Wat?** In een [nieuwsbericht](#) van 7 december 2021 geeft DNB daarnaast ook aan dat zelfs op basis van beperkte data kan worden vastgesteld dat duurzaamheidsrisico's voor de Nederlandse financiële sector materieel zijn. In dat kader geeft DNB aan dat het belangrijk is dat financiële instellingen niet wachten met het meten van duurzaamheidsrisico's totdat 'perfecte data' beschikbaar zijn. De ervaring leert volgens DNB dat data juist beter worden door ermee aan de slag te gaan. Daarbij is het voorlopig onvermijdelijk om gebruik te maken van schattingen en gemodelleerde data totdat betere data op basis van geharmoniseerde standaarden beschikbaar komt. In dit kader heeft de International Financial Reporting Standards Foundation (IFRS Foundation) aangekondigd een *Sustainability Standards Board* op te zullen zetten, met de ambitie om verschillende bestaande initiatieven op gebied van duurzaamheidsrapportages om te vormen tot een geharmoniseerde wereldwijde rapportagestandaard.
- **Wie?** Banken, verzekeraars en pensioenfondsen moeten krachtens dit artikel bedachtzamer zijn op de implementatie van duurzaamheidsrisico's in hun processen.
- **Wanneer?** Deze verplichting is doorlopend relevant voor de voorgenoemde partijen. In 2022 zal DNB haar verwachtingen ten aanzien van de beheersing van duurzaamheidsrisico's naar verwachting nader concretiseren en ter consultatie voorleggen aan de financiële sector.

DNB Good Practice en Q&A over integratie van klimaatrisico's in risicomanagement

- **Wat?** Na het sluiten van de [consultatie](#) in het kader van de Good Practice en Q&A die was uitgevaardigd op 16 juli 2021, heeft DNB op 9 december 2021 een [Good Practice gepubliceerd](#) met handvatten voor de integratie van klimaatgerelateerde en milieurisico's in de strategie, de governance, het risicomanagement en de informatieverschaffing van onder meer vergunninghoudende fondsbeheerders, zo volgt uit het [nieuwsbericht](#) van DNB d.d. 22 december 2021. De Q&A waarin DNB haar interpretatie geeft van de wijze waarop bestaande wet- en regelgeving van toepassing is op het beheersen van klimaatgerelateerde en milieurisico's door diezelfde fondsbeheerders is besloten in de Good Practice.
- **Wie?** Vergunninghoudende beheerders van abi's en vergunninghoudende beheerders van icbe's.
- **Wanneer?** Met ingang van 9 december 2021. Het gaat om een nadere invulling van de eisen ten aanzien van de risicobeheerfunctie.

DNB Themaonderzoek klimaatrisico's in de ORSA

- **Wat?** DNB heeft in 2021 - evenals in 2020 - een [themaonderzoek](#) uitgevoerd naar de mate waarin verzekeraars aandacht besteden aan klimaatrisico's in de ORSA. DNB ziet dat verzekeraars in de ORSA 2020 ten opzichte van de ORSA 2019 meer aandacht aan klimaatrisico's besteden. Tegelijkertijd valt op dat de kwaliteit van toelichtingen en onderbouwingen in ongeveer de helft van de gevallen kan worden verbeterd. Zo ziet DNB, onder meer, dat het aantal verzekeraars dat in de ORSA de invloed van klimaatgerelateerde risico's op hun risicoprofiel beschrijft, is gestegen. Deze analyse van de verzekeraars kan nog concreter worden door in de ORSA de analyse meer toe te spitsen op het eigen risicoprofiel van de verzekeraar en hierbij aan te geven of en in welke mate klimaatrisico's het risicoprofiel raken. Indien mogelijk is deze toelichting niet alleen kwalitatief, maar ook kwantitatief.
- **Wie?** Verzekeraars.
- **Wanneer?** DNB gaat ervan uit dat verzekeraars in de eerstvolgende ORSA (wederom) klimaatgerelateerde risico's meenemen door de invloed van deze risico's op hun risicoprofiel te analyseren en te beschrijven.

DNB Q&A Klimaatrisico's bij verzekeraars

- **Wat?** Op 2 februari 2021 heeft DNB een [Q&A](#) uitgevaardigd over de vraag of Nederlandse verzekeraars

rekening dienen te houden met klimaatgerelateerde risico's. Het antwoord daarop is bevestigend: Het Europese toezichtraamwerk Solvency II schrijft voor dat de ORSA van een verzekeraar toekomstgericht moet zijn en het volgende omvat: *'de risico's waaraan de onderneming blootstaat of bloot zou kunnen staan, rekening houdend met potentiële toekomstige veranderingen in haar risicoprofiel die het gevolg zijn van de onderneming of van het economisch en financieel klimaat, waaronder operationele risico's'.*

- **Wie?** Verzekeraars.
- **Wanneer?** Doorlopend.

DNB Aandacht voor klimaatverandering bij uitvoering monetaire strategie ECB

- **Wat?** Op 21 september 2021 heeft DNB in haar [nieuwsbericht](#) aandacht gevraagd voor klimaatverandering bij uitvoering van de monetaire strategie van ECB. De ECB gaat klimaatoverwegingen meenemen bij de uitvoering van de nieuwe monetaire strategie. Een hiervoor opgesteld actieplan voorziet in een aanpassing van modellen en statistieken, waardoor de ECB meer zicht krijgt op de invloed die klimaatverandering heeft op de economie en financiële sector. De ECB gaat bovendien direct rekening houden met klimaatrisico's in haar activiteiten op financiële markten, zoals bij het aankopen van bedrijfsobligaties. Ook gaat de ECB de klimaatrisico's publiceren waaraan ze zelf bloot staat. Deze maatregelen zijn een belangrijk signaal aan marktpartijen om hetzelfde te doen.
- **Wie?** Overheden en banken.
- **Wanneer?** Doorlopend in het kader van integratie van klimaatrisico's.

DNB Werkgroep Biodiversiteit van het PDF stappenplan tegengaan verlies biodiversiteit

- **Wat?** Op 16 december 2021 heeft DNB in haar [nieuwsbericht](#) aandacht besteed aan het geïntroduceerde [stappenplan](#) van het Platform inzake duurzame financiering in het kader van het tegengaan van verlies van biodiversiteit. De werkgroep beoogt met het stappenplan financiële instellingen (verder) op weg helpen met het bepalen van impact, het stellen van doelen en het rapporteren op het thema biodiversiteit. Het document bevat richtlijnen voor financiële instellingen die hiermee al aan de slag zijn gegaan of zelfs gevorderd zijn. Het document biedt daarnaast handvatten bij het formuleren van beleid en doelstellingen, het identificeren van risico's, en het maken van impact en ook hoe hierover te rapporteren. Het stappenplan biedt onder andere inzicht in de verschillende biodiversiteitsrapporten die er zijn en helpt instellingen om over biodiversiteit het gesprek aan te

gaan met hun klanten. Per stap worden voorbeelden gegeven hoe financiële instellingen hier in de praktijk op hun manier reeds invulling aan geven.

- **Wie?** Het stappenplan is relevant voor alle financiële instellingen.
- **Wanneer?** Doorlopend.

MinFin Antwoorden Kamervragen over BNC-fiche Mededeling Duurzame Financieringsstrategie

- **Wat?** Op 17 november 2021 zijn er [antwoorden](#) op Kamervragen gegeven door minister Hoekstra naar aanleiding van het [fiche](#) van 10 september 2021 over de Duurzame Financieringsstrategie van de Europese Commissie (zoals hierboven in deze Vooruitblik uitgelicht).
- **Wie?** Het Nederlandse perspectief op de Europese ontwikkelingen is relevant voor alle marktpartijen die op de Nederlandse financiële markten actief zijn.
- **Wanneer?** Wij verwachten dat deze ontwikkelingen in Nederland ook in 2022 meer vorm zullen krijgen nadat op Europees niveau meer details bekend worden.

MinFin Antwoorden Kamervragen over beheersing duurzaamheidsrisico's door Europese banken

- **Wat?** Op 8 december 2021 is aan de minister de [vraag](#) gesteld op welke manier de nieuwe CRR/CRD-voorstellen van de Europese Commissie de ECB beter in staat zouden stellen toezicht te houden op klimaat- en milieurisico's en deze uiteindelijk te kapitaliseren binnen de SREP. Het antwoord op die vraag is volgens de minister dat de nieuwe CRR/CRD-voorstellen van de Europese Commissie een reeks aan maatregelen bevatten om duurzaamheidsrisico's beter in het prudentiële raamwerk voor banken te integreren. In deze maatregelen zet de Commissie ESG-risico's centraal. Waar het gaat om de procedure voor prudentiële toetsing en evaluatie, stelt de Europese Commissie in de eerste plaats voor om in de SREP altijd ESG-risico's te beoordelen. Dit gaat dan om de daadwerkelijke blootstellingen van een bank, maar ook de strategie om deze risico's te beheersen. De Europese Commissie stelt namelijk voor dat banken worden verplicht om ESG-risico's beter in kaart te brengen en te beheersen, bijvoorbeeld door vooruitkijkende risicoanalyses. Uitkomsten van het SREP kunnen ertoe leiden dat de toezichthouder aanvullende beheersmaatregelen verlangt. Daarnaast stelt de Europese Commissie voor om de wijze waarop ESG-risico's in de SREP worden meegenomen te harmoniseren. De EBA zal hier een voorstel voor doen. Daarnaast krijgt de EBA, samen met

de andere Europese toezichthouders, het mandaat om vooruitkijkende ESG-scenarioanalyses te ontwikkelen. Deze analyses kunnen gebruikt worden voor stresstesten. Deze scenario's zullen in de eerste plaats voor milieurisico's worden ontwikkeld, maar daarna ook voor andere onderdelen van ESG-risico's.

- **Wie?** Banken.
- **Wanneer?** Doorlopend.

MinFin Antwoorden op vragen over financiële markten – stabiliteit en instituties

- **Wat?** Op 16 december 2021 zijn er [antwoorden](#) van de minister van Financiën gepubliceerd op verschillende vraagstukken die zijn voorgelegd in het kader van de stabiliteit van de financiële markten en instituties die daarin actief zijn. De financiële sector heeft een belangrijke rol in de duurzame ontwikkeling. Financiële instellingen spelen door hun keuzes ten aanzien van kapitaalstromen een bepalende rol in de ontwikkeling van de reële economie en zo van een duurzame maatschappij. Onder meer verwacht het kabinet dat financiële instellingen handelen volgens de OESO-richtlijnen en de Guiding Principles van de Verenigde Naties. Ook verwacht het kabinet dat de bij het klimaatcommitment betrokken financiële instellingen ambitieus invulling geven aan dit commitment, in het bijzonder bij het opstellen van de actieplannen om de CO2-intensiteit van hun balansen in lijn met de doelstellingen van het Parijsakkoord af te bouwen. Hiervoor is het belangrijk om te blijven werken aan betrouwbare, breed beschikbare en gestandaardiseerde duurzaamheidsdata van hoge kwaliteit binnen de gehele investeringsketen. Tevens wordt in hetzelfde document de vraag behandeld hoe de huidige inzet van de financiële sector is in het licht van de aansporing van DNB van financiële instellingen om, ondanks gebrek aan perfecte data, klimaatrisico's beter mee te wegen in hun risicoanalyses. De minister acht het van groot belang dat financiële instellingen duurzaamheidsrisico's meenemen, maar benoemt dat DNB heeft geconcludeerd dat dit nog maar in beperkte mate plaatsvindt. De minister moedigt het feit dat DNB volgend jaar met concrete verwachtingen voor financiële instellingen zal komen voor de integratie van duurzaamheid in hun risicobeheer aan.
- **Wie?** Financiële instellingen die actief zijn op de Nederlandse markt.
- **Wanneer?** Mogelijk dat er in de loop van 2022 meer focus zal worden aangebracht in het toezicht door DNB in het kader van het bovenstaande, waaronder het meewegen van duurzaamheidsrisico's door financiële instellingen.

COP26-verklaring en gevolgen voor Nederlandse financiële markt

- **Wat?** Uit het [verslag](#) van een schriftelijk overleg over financiële markten – stabiliteit en instituties wordt de vraag gesteld of de COP26 in Glasgow de inspiratie vormt voor een actievere houding van Nederland in het kader van de energietransitie. Uit het verslag blijkt dat Nederland zich op COP26 onder andere bij diverse internationale verklaringen heeft aangesloten, waaronder de verklaring over *Aligning International Public Support for the Clean Energy Transition* (de COP26-verklaring). Dit betekent dat Nederland prioriteit zal geven aan de transitie naar een groene energievoorziening en in 2022 zal werken aan nieuw beleid voor het beëindigen van internationale overheidssteun aan de fossiele energiesector, in het bijzonder voor wat betreft de exportkredietverzekering. Dit besluit is nader toegelicht in de [Kamerbrief d.d. 8 november 2021](#). Verder is er op 8 december 2021 een [reeks antwoorden](#) van de minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking gepubliceerd die ingaat op vragen over de COP26-verklaring en het in lijn brengen van internationale overheidssteun met de groene energietransitie. Hieruit volgt in ieder geval dat samen met stakeholders, waaronder de bedrijven, zal worden gekeken naar wat haalbaar en nodig is voor een groene transitie met behoud van kennis en banen en een duurzame, betrouwbare en betaalbare energievoorziening in ontwikkelingslanden.
- **Wie?** De stappen die het kabinet zal nemen kunnen mogelijk leiden tot regelgeving die invloed heeft op Nederlandse financiële ondernemingen. In ieder geval zal een gewijzigd beleid omtrent de exportkredietverzekering effect hebben op Atradius Dutch State Business, die als uitvoerder van de exportkredietverzekering optreedt.
- **Wanneer?** Naar verwachting zal het kabinet met nieuw beleid komen in de loop van 2022. We raden marktpartijen aan om deze ontwikkelingen nauw in de gaten te houden.

OVERIGE EUROPESE ONTWIKKELINGEN

BCBS Consultatie effectief management en toezicht op klimaatgerelateerde financiële risico's

- **Wat?** Het *Basel Committee on Banking Supervision* (BCBS) heeft op 16 november 2021 een [consultatie](#) uitgevaardigd over [principes](#) voor effectief beheer van en toezicht op klimaatgerelateerde financiële risico's. Het consultatiedocument beoogt een stimulans af te geven om een op principes gebaseerde benadering

toe te passen om de risicobeheerpraktijken en toezichtpraktijken van banken met betrekking tot klimaatgerelateerde financiële risico's te verbeteren. Banken zouden klimaatgerelateerde financiële risico's moeten managen op een wijze die in verhouding staat tot de aard, schaal en complexiteit van hun activiteiten en het algehele risiconiveau dat elke bank bereid is te accepteren.

- **Wie?** Deze informatie is met name relevant voor banken.
- **Wanneer?** De consultatie loopt tot 16 februari 2022. Naar verwachting zullen deze beginselen definitief vastgesteld in 2022.

IOSCO Consultatie omtrent duurzaamheidsgerelateerde toezichtverwachtingen voor asset management

- **Wat?** De *International Organization of Securities Commission* (IOSCO) heeft naar aanleiding van haar [consultatie](#) ten aanzien van haar voorgestelde aanbevelingen in relatie tot duurzaamheidsgerelateerde toezichtverwachting voor asset management haar finale rapport uitgevaardigd. Het [rapport](#) ziet op kwesties met betrekking tot de bescherming van beleggers en stelt voor dat toezichthouders overwegen om toezichtverwachtingen voor vermogensbeheerders met betrekking tot duurzaamheidsgerelateerde risico's en kansen vorm te geven. De aanbevelingen hebben betrekking op vijf gebieden: (i) praktijken, beleid, procedures en openbaarmaking van vermogensbeheerders, (ii) product transparantie, (iii) toezicht en handhaving, (iv) terminologie en (v) financiële en beleggerseducatie.
- **Wie?** Deze ontwikkelingen zijn met name relevant voor vermogensbeheerders (waaronder beheerders van alternatieve beleggingsinstellingen).
- **Wanneer?** Het finale rapport is in november 2021 gepubliceerd.

IOSCO Consultatie met betrekking tot ESG Ratings en gegevensaanbieders

- **Wat?** Op [26 juli 2021](#) heeft IOSCO een [consultatie](#) uitgevaardigd omtrent ESG ratings en data providers waarmee de consultatie beoogd om IOSCO-leden te helpen bij het begrijpen van de implicaties van de activiteiten van ESG-ratings en gegevensaanbieders en bij het vormgeven van kaders om de risico's die voortvloeien uit deze activiteiten te beperken. Op 23 november 2021 heeft IOSCO in dit kader haar [aanbevelingen](#) gepubliceerd. De aanbevelingen omvatten, onder meer, het bevorderen van meer transparantie over de methodieken, die ESG ratings en gegevensaanbieders

gebruiken bij de ontwikkeling van hun producten, en het ervoor zorgdragen dat hun procedures bijvoorbeeld ten aanzien van het beheren van belangenconflicten passend zijn. Ook betreft het de aanbeveling om de communicatiekanalen tussen aanbieders en de entiteiten die onder hun ESG-ratings of dataproducten vallen, te verbeteren zonder dat hun onpartijdigheid in het geding komt.

- **Wie?** Aanbieders van ESG ratings en gegevensaanbieders en marktpartijen die van hun diensten gebruikmaken.
- **Wanneer?** Doorlopend.

Hoe kunt u contact met ons opnemen?

Voor onze website klikt u [hier](#)

Rosemarijn Labeur
rosemarijn.labeur@finnius.com
020 767 01 80

Casper Riekerk
casper.riekerk@finnius.com
020 767 01 89

Bart Bierman
bart.bierman@finnius.com
020 767 01 85

Guido Roth
guido.roth@finnius.com
020 767 01 83

Tim de Wit
tim.de.wit@finnius.com
020 820 80 32

Marijke Kuilman
marijke.kuilman@finnius.com
020 767 01 87

Maurice van Oosten
maurice.van.oosten@finnius.com
020 820 80 33

Marieke Spee
marieke.spee@finnius.com
020 767 01 82

Laurens Hillen
laurens.hillen@finnius.com
020 767 01 84

Nienke van Opbergen
nienke.van.opbergen@finnius.com
020 820 80 34

Pim Smith
pim.smith@finnius.com
020 820 80 30

José de Bree-Kobesen
jose.de.bree@finnius.com
020 820 80 35

Coreine de Boer
coreine.de.boer@finnius.com
020 820 80 36

Paulien de Boer
paulien.de.boer@finnius.com
020 820 80 35

FINNIUS

Postadres:

Finnius t.a.v. redactie Vooruitblik
Huys Azië
Jollemanhof 20A
1019 GW Amsterdam

Contactgegevens:

Tel. 020 767 01 80
Fax. 020 767 01 81
E-mail info@finnius.com

www.finnius.com

Colofon

De Finnius Vooruitblik 2022 is een uitgave van Finnius.

Eindredactie: Rosemarijn Labeur

Redactie: Els Deerenberg

Redactiesecretariaat: Coreine de Boer, Paulien de Boer

Auteurs: Bart Bierman, Casper Riekerk, Guido Roth, Maurice van Oosten, Laurens Hillen, Marijke Kuilman, Marieke Spee, Pim Smith, Rosemarijn Labeur, Tim de Wit, Els Deerenberg, Jasper Oomen.

Ontwerp: 1Bureau

Fotografie: Niels Blekemolen

De Finnius Vooruitblik verschijnt 1 x per jaar in de maand januari.

De vooruitblik wordt gedrukt op FSC Mix papier.

Copyright

Niets uit deze uitgave mag zonder schriftelijke toestemming van Finnius op welke wijze dan ook worden verveelvoudigd of anderszins toegepast worden.

DISCLAIMER

In deze Vooruitblik signaleren wij bepaalde ontwikkelingen voor 2022. Deze Vooruitblik bevat geen compleet overzicht van alle relevante toezichtregels voor de hierin genoemde financiële ondernemingen. Deze Vooruitblik is dan ook niet bedoeld als een juridisch advies. Voor informatie over het verwerken van uw persoonsgegevens verwijzen wij naar onze Privacy Policy op www.finnius.com.

Op alle rechtsbetrekkingen van Finnius advocaten B.V. zijn onze algemene voorwaarden van toepassing. Daarin is onder meer een beperking van aansprakelijkheid opgenomen. De algemene voorwaarden zijn gedeponeerd bij de griffie van de rechtbank Amsterdam en te raadplegen op www.finnius.com.